

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AFGIFVET AF

DEN AF KUNGL. MAJ:ET DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AF STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XVII.

REGLERING AF LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.
VID
FÅNGVÅRDSSTYRELSEN OCH FÅNGVÅRDSSTATEN.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1909

INNEHÅLL.

Underdånig skrifvelse till Konungen	Sid. I—II.
---	---------------

Betänkande och förslag.

Fångvårdsstyrelsen.

Inledning	1.
Fångvårdsstyrelsens ämbetsverksamhet	10.
Aflöningsförhållanden	26.
Inkommen framställning	34.

Kommitténs förslag.

Fångvårdsstyrelsens organisation	36.
Förhållandet mellan instruktion och arbetsordning	37.
Ärendens afgörande i generaldirektörens frånvaro	»
Särskilda åligganden för generaldirektören	38.
Utsträckt befogenhet för byråcheferna	39.
Särskild föredragande i byråchefs ställe	40.
Styrelsens arbetskontor	»
Arbetskontorets föreståndare	42.
Sekreterare för arbetsärenden. Styrelsens notarie och ombudsman	44.
Öfriga tjänstemannabefattningar hos styrelsen	47.
Antalet ordinarie vaktmästare	»
Extra biträdespersonal	48.
Kompetensfordringar	50.
Aflöningsförmåner för den ordinarie personalen i fångvårdsstyrelsen	53.
Utsträckt arbetstid	57.
Aflöningsvillkor	60.

	Sid.
Anslag till arfvoden och flitpenningar åt extra biträden, vikariatsersättningar m. m.	66.
Ifrågasatt öfverflyttning af det s. k. straffregistret till fängvårdsstyrelsen . .	78.
 Fångvårdsstaten.	
Inledning	81.
Fångvårdsstatens organisation och verksamhet	87.
Centrala fångvårdsanstalter	»
Länsfängelser och kronohäkten	97.
 Aflöningsförhållanden vid fångvårdsstaten.	
A. Tjänstemän	101.
<i>Tjänstemän vid centralfängelser och tvångsarbetsanstalter . . .</i>	<i>104.</i>
Tjänstemän å ordinarie stat	»
Tjänstemän aflönade af förslagsanslaget	119.
<i>Tjänstemän vid länsfängelser och kronohäkten</i>	<i>122.</i>
Tjänstemän å ordinarie stat	»
Tjänstemän aflönade af förslagsanslaget	132.
<i>Fråga om semester</i>	<i>»</i>
<i>Vikariatsersättningar</i>	<i>133.</i>
B. Vaktbetjäningen	135.
Inkomna framställningar	152.
 Kommitténs förslag.	
Särskilda slag af fångvårdsanstalter	181.
Förvaltningens organisation och aflöningsförhållanden	190.
A) Tjänstemän	191.
Befattningarnas art och antal	»
Kompetens	196.
Aflöning	198.
B) <i>Bevakningspersonalen</i>	<i>210.</i>
C) <i>Vissa särskilda bestämmelser</i>	<i>221.</i>
Förmån af fri bostad jämte bränsle eller ersättning därför . . .	»
Beklädnadsersättning	227.

	Sid.
Fri läkarvård och medicin	228.
Semester eller annan kostnadsfri ledighet	229.
Aflöningsförmåner vid förordnande å tjänst under vakans	232.
Upphörande af skyldighet att ställa uppbördssäkerhet	233.
Personliga aflöningstillägg m. m.	234.
Vissa förmåner för extra vaktbetjänte	243.
Gratifikationer	244.
Aflöningsvillkor vid fångvårdsstaten	247.
Förenklingar i arbetssätt m. m.	257.

Förslag till stater jämte kostnadsberäkning.

<i>Förslag till stater</i>	265.
Fångvårdsstyrelsen	»
Fångvårdsstaten	266.
<i>Kostnadsberäkning</i>	275.
Fångvårdsstyrelsen	»
Fångvårdsstaten	276.

Särskildt yttrande 279.

Bilagor 281.

<i>Sammanställning af aflöningar till tjänstemän vid fångvårdsstaten enligt nu gällande bestämmelser samt enligt särskilda förslag</i>	»
<i>Förteckning öfver antalet befattningshafvande af angifna slag, som för tillgodoseende af bevakningstjänst och arbetsdrift anses erforderligt vid fångvårdsanstalterna efter föreslagen omorganisations genomförande</i>	295.
<i>Uppgift å aflöningar till vissa befattningshafvande på förslagsstaten för år 1909, enligt beräkning</i>	297.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, som Eders Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatt för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., öfverlämnade med under-

dålig skrifvelse den 20 februari 1909 betänkande, delen XVI, angående länsveterinärerna.

Sedermåra har kommittén den 15 mars 1909 afgifvit inforordadt underdånigt utlåtande angående lönereglering för chef, ledamöter och vaktmästare vid öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk.

Kommittén får härmed i underdånighet öfverlämna delen XVII af kommitténs betänkanden, innefattande förslag rörande reglering af löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten.

I de arbeten, hvilkas resultat föreligga i detta betänkande, hafva undertecknad Almquist för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten samt undertecknad Leander för fångvårdsstaten deltagit i anledning af Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordnanden för oss att vara ledamöter af kommittén, en hvar under den tid det ämbetsverk eller den myndighet, han tillhörde, utgjorde föremål för kommitténs behandling, samt undertecknad Almquist jämväl under den tid, då fångvårdsstatens reglering behandlades.

Förste revisorn i kammarrätten H. Schultzberg, hvilken, på underdånig ansökning, den 22 januari 1909 entledigades från uppdraget att vara ledamot af kommittén, har deltagit i de förberedande arbetena för det nu öfverlämnade betänkandet.

Vid detta betänkande är fogadt ett särskildt yttrande, som gemensamt afgifvits af undertecknade af Callerholm, Almquist och Leander.

Stockholm den 23 mars 1909.

Underdånigst
F. H. SCHLYTERN.

VIKTOR ALMQUIST.
ULRIK LEANDER.

TH. AF CALLERHOLM.
CARL PERSSON.

PHILIP KLINGSPOR.
IVAR WIJK.

Elis Sidenbladh.

Fångvårdsstyrelsen.

Inledning.

De skiftande uppgifter, fängelseväsendet af ålder haft att fylla, framkallade redan tidigt olika slags anstalter, hvilka allt efter ändamålet eller förläggningen kommo att stå under ledning af skilda myndigheter. Sålunda kom öfverinseendet att utöfvas af krigskollegium öfver fästningsfängelserna, af förvaltningen af sjöärendena öfver arbetshusen och häktena i Karlskrona, af kommerskollegium öfver spinnhusen i Norrköping och Göteborg, af öfverståthållarämbetet öfver spinn- och korrektionshusen i Stockholm samt af Konungens befallningshafvande öfver läns- och kronohäktena.

I den mån emellertid straffbegreppet började förenas med känslan af samhällets plikt att taga verklig vård om de fångna, insågs önskvärdheten att åstadkomma större enhet och ansvarighet i ledningen.

Den 3 november 1820 tillsattes en kommitté för afgifvande af förslag till fångvårdens ordnande, och den 5 mars 1823 afgaf nämnda kommitté ett betänkande, hvori såsom bästa sättet för främjande af fångvårdens uppgift framhölls bildandet af ett sällskap, som kunde få sig anförtrordt att öfva uppsikten öfver fångarnas behandling i alla fängelser. Detta sällskap borde stå under ledning af en centralkommitté i hufvudstaden.

1820 års
kommitté.

Förslaget, som tog sikte på fångvårdens humanitära uppgift, mottogs välvilligt af Riksens Ständer och föranledde äfven en skrifvelse från Kungl. Maj:t af den 3 februari 1825, genom hvilken lades första grunden till en centralstyrelse för fångvårdsärenden.

K. skr. 3.
1825.

I denna skrifvelse säges, att någon enhet och fullständighet i styrelsen af fängelser och arbetsinrättningar i riket svårigen vore att förvänta, så länge vården och förvaltningen af desamma vore delad på flera auktoriteter. Kungl. Maj:t ville därför bifalla och befordra inrättandet af ett sådant sällskap, som kommitterade föreslagit, samt tillika uppdraga åt tre personer att utgöra styrelse öfver rikets fängelser och arbetsinrättningar.

Meningen torde hafva varit, att sällskapet skulle omhändertaga arbetet för fångarnas upprättelse, själfva personalvården, under det att styrelsen skulle ombesörja den yttre förvaltningen. Då emellertid något sällskap icke kom till stånd, fick styrelsen naturligen öfvertaga ledningen äfven af det humanitära arbetet, något som allt sedermera förblifvit en af dess viktigaste uppgifter.

Instr. 7/8 1835. Först den 7 mars 1835 utfärdades fullständig instruktion för »styrelsen öfver fängelser och arbetsinrättningar i riket». Denna styrelse, som skulle bestå af en allena beslutande ordförande med titel af »generaldirektör öfver fängelser och arbetsinrättningar i riket» och två ledamöter, fick i instruktionen sig ålagdt att hafva öfverinseende och ledning i allmänhet af fångvården. Men den speciella tillsynen och förvaltningen inskränktes till arbets- och korrektionsinrättningarna.

K. br. 29/11 och 30/11 1841. En vidsträcktare befogenhet erhöll styrelsen dock redan år 1841, i det att å densamma öfverflyttades genom särskilda kungl. bref dels den 23 november förvaltningen af de till fångars vård och underhåll anslagna medel och dels den 30 i samma månad alla frågor rörande nybyggnad och underhåll af läns- och kronohäkten. Dessa sistnämnda fängelser hafva dock allt framgent förblifvit under speciell tillsyn af Konungens befallningshafvande, som i fråga om dem bibehållit jämväl en stor del af den ekonomiska förvaltningen.

Instr. 16/12 1859. Af de förändrade förhållandena påkallades ny instruktion för styrelsen. Sådan utfärdades den 16 december 1859. I denna instruktion erhöll ifrågavarande myndighet sin nuvarande benämning *fångvårdsstyrelsen*.

Styrelsen skulle fortfarande bestå af en allena beslutande ordförande, som vore generaldirektör öfver rikets fängelser och arbetsinrättningar, samt två ledamöter, benämnda departementschefer. I öfrigt skulle ämbetsverkets tjänstemän vara 16.

K. br. 5/1 1869. Genom förenkling i arbetssättet och med tillämpning af grundsatsen att icke anställa särskilda tjänstemän hufvudsakligen för renskrifning blef det möjligt att, med föranledande af kungl. bref den 5 januari 1869, verkställa inskränkning af antalet tjänstemän, så att dessa i det af styrelsen

den 18 november 1873 afgifna förslag till stat kunde upptagas till allenast 9, oberäknadt verkets chef och ledamöter.

Den år 1874 tillsatta kommittén för reglering af de förvaltande 1874 års löne-
 ämbetsverkens och myndigheternas löneförhållanden m. m. afgaf den 9 reglerings-
 november 1876 betänkande angående fångvårdsstyrelsen. kommitté.

I detta betänkande förordades i fråga om styrelsens organisation den förändring, att vissa betydelsefullare ärenden skulle handläggas genom samfällad öfverläggning och beslut, till följd hvaraf generaldirektören icke skulle vara allena beslutande i dessa ärenden.

Kommitterade föreslog ock, att styrelsens dåvarande två »departement» skulle förändras till två byråer, nämligen en kansli- och en kameralbyrå, under hvar sin byråchef. Med förändringen i nämnda hänseende afsågs hufvudsakligen, dels att chefskapet öfver de underlydande tjänstemännen skulle öfvertagas omedelbart af vederbörande byråchef och således upphöra ej mindre för sekreteraren inom kansliafdelningen än äfven för kamreraren inom kameralafdelningen och dels att icke heller i andra afseenden kameralafdelningen såsom dittills skulle utgöra ett fristående, i viss mån från byråchefen afskildt kontor, till hvilket ärenden remitterades för afgifvande af utlåtanden.

Å kanslibyrån skulle vara anställda såsom dittills en sekreterare, en registrator och en notarie, hvaremot förut befintliga två kanslisttjänster, hvilka redan tidigare bestämts till indragning, äfven af kommitterade befunnos obehöfliga. Vidare indragningar af ordinarie tjänster å kanslibyrån kunde, enligt kommitterades åsikt, icke ifrågasättas. Beträffande fördelningen af göromålen föreslogs — under erinran att registratorn i sammanhang med kanslisttjänsternas indragning fått sig ålagdt att föra styrelsens protokoll — att denna skyldighet jämte ombudsmannagöromålen skulle öfvertagas af notarien, hvaremot registratorn borde få i uppdrag att besörja upprättandet af de till personalredovisningen för fångvårdsinrättningarna hörande statistiska tabeller jämte den därmed sammanhängande skriftväxlingen.

Beträffande den kamerala afdelningen uttalade sig kommitterade för lämpligheten däraf, att den styrelsens tjänstemän åliggande revision af fångvårdens räkenskaper måtte komma att upphöra och dessa räkenskaper undergå specialgranskning allenast i kammarrätten. Kommitterade hemställde ock, att besvär öfver Konungens befallningshafvandes beslut i frågor om tillämpning af de utaf fångvårdsstyrelsen utfärdade årliga stater måtte få anföras omedelbart hos Kungl. Maj:t. Så länge nämligen dessa mål, som anginge enskildas fordringsanspråk hos statsverket, fortfarande fullföljdes hos styrelsen, funnes för dem tre instanser, under det att för dylika fordringsanspråk, anmälda omedelbart hos styrelsen, endast funnes två. Styrelsen såsom mellaninstans borde, enligt kommitterades åsikt, kunna undvaras.

Det syntes kommitterade, att i samband med föreslagna förenklingar den befintliga kamrerartjänsten skulle kunna indragas och därmed förenade göromål fördelas å kameralbyråchefen och en kammarförvant, tillhörande första tjänstegraden.

Enligt 1859 års instruktion förestod kamreraren styrelsens kammarkontor, och han hade i nämnda hänseende, bland annat, att emottaga och till behörig handläggning befordra alla till kontoret öfverlämnade mål samt emottaga, till styrelsen ingifva och, där så funnes nödigt, med eget yttrande beledsaga de framställningar, som af kontorets tjänstemän afgåfvos å tjänstens vägnar. Kommitterade ansågo, att det omedelbara chefskapet öfver kameralafdelningen borde öfvertagas af vederbörande byråchef. Därefter skulle för kameralbyråns arbeten ej behöfvas annan ordinarie personal, förutom byråchefen, än en kammarförvant, en kassör, tillika bokhållare, och två revisorer.

För de göromål hos styrelsen, som icke kunde utföras af ofvan angifna ordinarie tjänstemän, erfordrades emellertid en ytterligare personal, delvis med särskilda fackinsikter.

Kommitterade föreslogo i sådant hänseende, att styrelsen skulle äga att på lämpligaste sätt betinga sig det arkitektbiträde, som kunde finnas erforderligt, äfvensom antaga särskild läkare till biträde i frågor rörande hälsovården. I öfrigt måste styrelsen sättas i tillfälle att i anledning af

semestrar, tjänsteresor m. m. kunna få använda till sitt biträde extra ordinarie tjänstemän. Dessas hjälp måste i följd af de föreslagna inskränkningarna i den ordinarie personalens antal anlitas i betydligt högre grad än förut.

Vid 1862—1863 årens riksdag hade medel beviljats för anställande af en intendent och chef för styrelsens byggnadskontor äfvensom af en s. k. extra konduktör, för att biträda den förre och vid dennes bortovaro kunna tillhandagå styrelsen. Då under de följande åren fångvårdens byggnadsföretag blefvo mindre omfattande, i det att cellfångelserna i länen till största delen fullbordats, framhöll Riksdagen år 1869, att den speciella tillsynen öfver samtliga fångvården tillhöriga byggnader samt skyldigheten att vaka öfver ifrågakommande byggnadsarbetens behöriga verkställande syntes utan olägenhet och till minskning i kostnaden kunna öfverflyttas på öfverintendentsämbetet; och anhöll Riksdagen, att Kungl. Maj:t täcktes låta tillse, huruvida icke genom förändrad anordning af tillsynen öfver fångvårdens byggnader hela eller större delen af ifrågavarande anslag skulle kunna besparas.

Fångvårdsstyrelsen, hvars yttrande i anledning däraf inhämtades, anförde i underdånig skrifvelse den 10 december 1869, att, äfven om den speciella tillsynen öfver byggnader m. m. öfverflyttades till öfverintendentsämbetet, styrelsen dock fortfarande hade behof att anlita byggnadskunnig person. Styrelsen hade nämligen under sin disposition de för nödiga förändrings- och reparationsarbeten vid fångelserna anvisade medel och måste därför fortfarande äga att handlägga förekommande frågor om och på hvad sätt dessa arbeten borde verkställas. Det skulle dessutom leda till onödig omgång samt oreda och brist på enhet i förvaltningen, om den ena ämbetsmyndigheten ägde förordna i nämnda hänseende och en annan tillse verkställigheten.

Kungl. Maj:t fann frågan om öfverintendentsämbetets anlitage för ifrågavarande göromål icke under dåvarande förhållanden böra föranleda åtgärd; och 1871 års Riksdag beviljade fortfarande arfvode till en byggnadsintendent hos fångvårdsstyrelsen, dock under anhållan, att Kungl. Maj:t ville, då omständigheterna kunde därtill föranleda, låta utreda, huruvida

icke tillsynen öfver fångvårdens byggnader kunde anordnas på lämpligare sätt.

Nya omfattande byggnadsföretag blefvo emellertid snart beslutade. Äfven oberäknadt dessa ansåg 1874 års löneregleringskommitté underhåll, reparation och erforderliga förändringar af fängelsebyggnader för framtiden komma att göra ett byggnadskunnigt biträde behöfligt för fångvårdsstyrelsen. Det syntes dock kommitterade, att ifrågavarande befattning icke borde i något hänseende betraktas såsom ordinarie tjänst och att förden skull arfvode till bestämdt belopp icke borde i staten uppföras för arkitekten utan beloppet endast tagas i beräkning vid bestämmandet af det anslag, som ställdes till styrelsens förfogande för aflönande af extra biträden.

Så borde enligt kommitterades mening ske jämväl i afseende å arvodet till en styrelsen biträdande läkare. En sådan hade varit anställd hos styrelsen allt sedan år 1845. Den 17 oktober nämnda år hade Kungl. Maj:t meddelat förordnande för en läkare att biträda styrelsen vid behandlingen af ärenden rörande hälsovården. Visserligen hade Riksens Ständer i skrifvelse den 16 april 1851 uttalat, att det till läkaren utgående arvodet syntes kunna indragas. Men då anlitande af sundhetskollegium för erhållande af dess utlåtande i frågor rörande hälsovården vid fångelserna skulle medföra omgång och hos nämnda ämbetsverk måhända icke alltid kunde förutsättas den närmare kännedom af fångelserna, som en särskild läkare borde äga, ansåg fångvårdsstyrelsen befattningen böra bibehållas.

Då styrelsen sedermera den 10 december 1869 afgaf underdånigt utlåtande angående väckt fråga om nedsättning i ordinarie anslaget för styrelsen, fann styrelsen sig dock böra framhålla, att arvodet för särskildt läkarebiträde för framtiden skulle kunna undvaras, därest den redogörelse för sjukvården inom fångelserna, som inginge i styrelsens årliga berättelse om fångvården, komme att öfverflyttas till sundhetskollegii allmänna berättelse om sjukvården och därest ifrågavarande biträde kunde genom nämnda kollegium eller annorledes blifva att tillgå för styrelsen.

Sundhetskollegium afstyrkte emellertid detta förslag, och enligt nådigt bref den 25 maj 1870 fann Kungl. Maj:t den väckta frågan om indrag-

ning af arfvodet åt den biträdande läkaren hos fångvårdsstyrelsen icke föranleda till någon åtgärd.

Jämväl 1874 års löneregleringskommitté stannade vid den uppfattningen, att medel äfven fortfarande komme att erfordras till bekostande af ett läkarebiträde åt fångvårdsstyrelsen.

I afseende å vaktbetjäningen hos styrelsen föreslogo kommitterade, i likhet med hvad förut funnits behöfligt, två vaktmästare, af hvilka den ene såsom i en del andra verk borde i stat uppföras såsom *förste* vaktmästare.

Öfver kommitterades förslag afgaf fångvårdsstyrelsen underdånigt yttrande den 24 november 1876. Styrelsen hemställde däri, att ordförandens rätt att allena besluta icke måtte upphävas äfvensom att kommitterades förslag om förändrad ordning i afseende å fångvårdsräkenskapernas granskning då ej måtte blifva föremål för Kungl. Maj:ts beslut. Mot kommitterades förslag i öfrigt, så vidt de här ofvan berörts, hade styrelsen icke något att erinra.

Fångvårdsstyrelsens yttrande
24/11 1876.

I särskildt yttrande framhöll dock kameraldepartementets chef sina betänkligheter mot kamrerartjänstens indragning och ersättande med en tjänst af första graden. År 1845 befunnos de till kameralledamotens handläggning hörande ärenden vara af den omfattning, att han ansågs icke ensam kunna bestrida desamma, och blef till följd däraf en extra kameralledamot förordnad, hvilken sedermera ända till år 1860 föredrog och handlade anmärkningsmål. Därefter återföll detta arbete å ordinarie kameralledamoten; och att ytterligare pålägga honom en del af kamrerarens göromål, såsom kommitterade föreslagit, syntes kameraldepartementschefen icke lämpligt, helst, enligt hans åsikt, någon större enkelhet i göromålens behandling eller andra väsentligare fördelar ej kunde hämtas af kamrerartjänstens utbytande mot en kammarförvantsbefattning.

Afvikande mening af kameraldepartementschefen.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 22 december 1876 af kommitterades betänkande afstyrkte chefen för justitiedepartementet förslaget om en del ärendens undantagande från generaldirektörens allena be-

K. proposition vid 1877 års riksdag.

slutanderätt. Däremot tillstyrkte han förslaget om förändring af fångvårdsstyrelsens dåvarande två departement till en kansli- och en kameralbyrå.

I fråga om kamrerartjänsten anslöt han sig till den af kamrallademoten i styrelsen uttalade åsikt, enär äfven efter öfverflyttande å kameralbyråchefen af en del af kamrerarens förutvarande åligganden många andra göromål dock återstode för kamreraren af den vikt, att de icke lämpligen kunde anförtros åt en första gradens tjänsteman. Dessutom hade fångvårdsstyrelsen i denna punkt anslutit sig till kommitterades förslag under den förutsättning, att kameralbyråchefen skulle befrias från handläggning af revisionsärenden och åtskilliga besvärsmål; men förslaget om dessa ärendens öfverflyttning till andra myndigheter hade ännu icke vunnit pröfning och godkännande. Chefen för justitiedepartementet ansåg fördenskull att kamrerartjänsten borde bibehållas.

Äfvenledes hemställde han, i likhet med fångvårdsstyrelsen, att den af kommitterade ifrågasatta förändrade ordning i afseende å fångvårdsräkenskapernas granskning icke måtte då blifva föremål för Kungl. Maj:ts beslut. Den omständighet, som kommitterade anført till stöd för förslaget att styrelsen ej vidare skulle taga befattning med vissa besvärsmål, syntes chefen för justitiedepartementet icke innefatta tillräckligt skäl vare sig att undandraga den förvaltande centralmyndigheten det tillfälle att öfverse gifna föreskrifters tillämpning, som bereddes genom pröfningen af dylika besvär, eller att öka antalet af de besvärsmål, som droges under Kungl. Maj:ts pröfning i statsrådet.

Beträffande öfriga ofvan omnämnda delar af kommitterades förslag hade chefen för justitiedepartementet icke något att erinra.

*Riksdagens
skr. 19/5 1877.*

Hvad han hemställt vann Kungl. Maj:ts bifall och, efter framställning i proposition n:r 4 vid 1877 års riksdag, äfven Riksdagens godkännande (skrifvelse den 19 maj 1877, n:r 44).

*Instr. 22/11
1877.*

Den nya organisation af fångvårdsstyrelsen, som sålunda beslutats, blef närmare bestämd i den af Kungl. Maj:t den 22 november 1877 utfärdade instruktion för styrelsen (svensk författningssamling n:r 46).

§ 1.

Enligt denna instruktion utgöres styrelsen af en generaldirektör och två byråchefer, den ene för kansliärenden och den andre för kameralärenden.

Uti alla till fängvårdsstyrelsen hörande mål äger generaldirektören §§ 9 o. 10. allena besluta. Hvar och en af byråcheferna har att inför generaldirektören föredraga de till vederbörande byrå hörande ärenden och därvid tillkännagifva sin mening i frågan. Jämväl den andre byråchefen bör deltaga i öfverläggning till beslut i vissa närmare angifna ärenden af större vikt äfvensom sådana, som generaldirektören finner skäl att göra till föremål för samfälld öfverläggning. Byråchef, som deltagar i ett ärendes handläggning, men ej instämmer i generaldirektörens beslut, skall till protokollet låta anteckna sin särskilda mening.

I generaldirektörens frånvaro inträder, där ej Kungl. Maj:t särskildt § 12. annorlunda förordnar, äldste byråchefen, med bibehållande af sina öfriga göromål, i utöfning af generaldirektörens åligganden, och skola därvid båda byråcheferna deltaga i afgörandet af alla förekommande frågor. Vissa närmare angifna frågor få dock ej afgöras i generaldirektörens frånvaro.

De underlydande tjänstemännen i fängvårdsstyrelsen äro enligt 1877 § 2. års instruktion

å kanslibyrån: en sekreterare, en notarie, tillika ombudsman, samt en registrator, tillika aktuarie; samt

å kameralbyrån: en kamrerare, en kassör, tillika bokhållare, samt två revisorer.

Tillika äro, enligt medgifvande i instruktionen, anställda hos styrelsen en biträdande arkitekt och en biträdande läkare jämte amanuenser.

Sedan i kungl. bref den 14 oktober 1904 meddelats föreskrift därom, att de för vissa statsförvaltningar erforderliga persedlar, hvilka vore af beskaffenhet att lämpligen kunna förfärdigas af fångar, skulle i så stor utsträckning som möjligt tillverkas å fängelserna, gjorde fängvårdsstyrelsen den 18 september 1906 underdanig framställning om inrättande hos styrelsen af en särskild byrå för besörjande af ärenden rörande arbetsdriften vid fängvårdsanstalterna. Kungl. Maj:t har sedermera den 27 mars 1907 förordnat om inrättande af en sådan arbetsbyrå på extra stat. Denna byrå förestås af en arbetsintendent, hvarjämte en sekreterare finnes anställd därstädes. K. bref ^{27/3} 1907.

Fångvårdsstyrelsens ämbetsverksamhet.

De hufvudsakliga bestämmelserna rörande fångvårdsstyrelsens ämbets-
åligganden innehållas i gällande instruktion af den 22 november 1877.

Instr. § 3.

Enligt denna åligger styrelsen att hafva öfverinseende å och allmän
ledning af fångvården i riket samt att till följd däraf och under iakt-
tagande af Kungl. Maj:ts föreskrifter förordna om hvad till god ordning
och hushållning hörer såväl inom rikets fängelser samt straff- och arbets-
anstalter som ock vid fångtransporter.

I sådant hänseende har styrelsen

att förvalta och redovisa de statsmedel och andra inkomster, som
anvisas för fångvårdens behof;

att, såvidt ske kan, jämväl ägna uppmärksamhet åt stads- och härads-
häkten, som bekostas och förvaltas af menigheterna själfva, samt, om miss-
bruk där förefinnes, göra framställning hos vederbörande om afhjälpande
däraf;

att genom inspektioner — hvilka (jämlikt § 26) böra årligen äga
rum, vid läns- och kronohäktena dock blott i den mån ske kan och nödigt
anses — vaka däröfver, att de föreskrifter, som blifvit meddelade i och
för fångvården, behörigen efterlefvas; samt

att göra hemställan hos Kungl. Maj:t om sådana nödiga och verk-
ställbara förbättringar i fångvården, rörande hvilkas vidtagande Kungl.
Maj:ts beslut erfordras.

Därjämte åligger det styrelsen att årligen inom föreskrifna tider af-
gifva till Kungl. Maj:t förslag till nya eller ändringar i gällande stater för
fångvården, den för Riksdagens revisorer afsedda berättelse om förvalt-
ningen af de till styrelsens disposition ställda allmänna medel, likasom ock
underdånig berättelse angående fångvårdens alla förvaltningsgrenar.

Styrelsen har vidare att upptaga och pröfva besvär öfver Konungens
befallningshafvandes beslut i frågor om tillämpning af de för fångvården

fastställda stater samt att döma i anledning af anmärkningar, som vederbörande tjänstemän inom styrelsens kameralbyrå kunna framställa vid granskning af fängvårdsräkenskaperna, såvida icke ersättningsyrkande väckes mot landshöfding eller landshöfdingämbete. § 21.

Fängvårdsstyrelsen äger att tillsätta såväl tjänstemän i första graden §§ 2 o. 4. samt vaktbetjante hos styrelsen som ock tjänstemän och betjante vid samtliga fängvårdsanstalter, beträffande länsfängelserna och kronohäktena efter samråd med Konungens befallningshafvande i det län, där fängelset är beläget (kungl. reglemente för läns- och kronocellfängelserna i riket den 28 maj 1867, § 2).

Likaså äger styrelsen bevilja tjänstledighet åt befattningshafvande §§ 39-41. hos styrelsen och vid fängvårdsanstalterna, enligt närmare gifna bestämmelser, äfvensom afsked från tjänst, som blifvit tillsatt af styrelsen. §§ 43. 44 o. 46. Öfver vederbörande tjänstemän och betjante utöfvar styrelsen extra judiciell bestraffningsrätt.

Vid sidan af de i instruktionen angifna åligganden har styrelsen på grund af fängvårdsuppgiftens natur en allmän skyldighet att med sin uppmärksamhet följa och, i den mån förhållandena medgifva, söka främja de sociala och humanitära sträfvanden, som hafva till föremål de straffades upprättelse och förekommandet af brott. Med tillhjälp af medel, som för sådant ändamål ställts till styrelsens förfogande, är den i tillfälle att kraftigt stödja föreningar och inrättningar till frigifnas hjälp. Men denna del af fängvårdens uppgift måste äfven kräfva ett personligt arbete, studium och omfattande intresse i synnerhet af styrelsens chef.

Under senare tid hafva vissa skyldigheter, som icke förefunnos vid K. regl. 24/30 utfärdandet af instruktionen den 22 november 1877, tillkommit för styrelsen, 1890 m. fl. författningar.

dels i följd af kungl. reglementet den 24 oktober 1890 angående arbetspremier vid de centrala straff- och tvångsarbetsanstalterna i riket jämte kungl. kungörelsen den 22 juni 1900, enligt hvilka författningar viss del af fängarnas arbetspremier skall insättas i postsparbanken för att efter frigifningen tillhandahållas dem under villkor, som skola öfvervakas genom fängvårdsstyrelsen,

dels i följd af lagen om straffregister den 17 oktober 1900, hvilken ålägger fängvårdsstyrelsen att lämna till registret vissa uppgifter rörande frigifna och i fängvårdsanstalt affidna fångar,

dels i följd af lagen om villkorlig frigifning den 22 juni 1906,

dels ock i följd af lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension den 11 oktober 1907 m. m.

För ärendenas behandling sammanträder fängvårdsstyrelsen i regel tre gånger i veckan, hvarvid i allmänhet föredragas kansliärenden å hvarje sessionsdag och kameralärenden å två sådana dagar. Arbetsintendenten har en ordinarie föredragning i veckan, och å en sessionsdag skall biträdande arkitekten vara närvarande vid byggnadsfrågors handläggning.

Arbetstiden å tjänsterummen är, i öfverensstämmelse med kungl. bref den 23 oktober 1908, i regel minst fem timmar.

Mönstrings- och inspektionsresor taga för generaldirektören och en hvar af byråcheferna årligen i anspråk två till tre veckor. På dessa resor åtföljer merendels någon af styrelsens ordinarie eller extra tjänstemän i egenskap af mönstringskommissarie eller sekreterare, jämväl i ändamål att beredas tillfälle lära känna fängvårdspersonalen, byggnaderna och andra förhållanden i orterna, till gagn för arbetet hos styrelsen.

I fråga om de åligganden, som i instruktionen finnas föreskrifna för de särskilda tjänstemännen i fängvårdsstyrelsen, må här anföras följande.

Instr. § 30.

Beträffande *generaldirektörens* skyldigheter nämnes i instruktionen, att han är i första rummet Kungl. Maj:t ansvarig för uppfyllandet af styrelsens åligganden och bör i sådant afseende tillse, att fängvårdens tjänstemän med nit och drift fullgöra sina skyldigheter. Generaldirektören öppnar till styrelsen ankommande bref och bestämmer tid för styrelsens sammanträden.

§ 13.

Enligt instruktionen äro de till styrelsen hörande ärenden fördelade mellan dess bägge ordinarie byråer på följande sätt.

Till *kanslibyrån* höra frågor om nya fängelsers samt arbets- eller förbättringsanstalters anläggande eller förändringar af dem, som redan finnas; om fångars och lösdrifvares användande i arbete; om ordning,

disciplin, personalredovisning samt religions- och hälsovård; om föreskrifter i andra fångvården rörande förhållanden, hvilka ej angå ekonomien eller redogörelseverket; samt om befordran, tjänstledighet och afsked för eller tjänstefel af tjänstemän inom styrelsens kansli, styrelsens vaktbetjäning samt tjänstemän och betjante vid fängvårdsanstalterna, med undantag för redogörarna.

Till *kameralbyrån* höra frågor, som angå inkomster och utgifter samt staters upprättande; de till styrelsens handläggning hörande anmärknings-, besvärs-, afskrifnings- och balansmål samt i öfrigt alla ärenden af ekonomisk natur; så ock frågor om befordran, tjänstledighet och afsked för kameralbyråns tjänstemän och redogörarna vid fängvårdsanstalterna, eller af dessa tjänstemän begångna tjänstefel.

Generaldirektören äger dock att, efter omständigheterna, i särskilda fall förordna om afvikelse från ofvanberörda, angående ärendenas fördelning i allmänhet gifna föreskrifter, äfvensom att i tvifvelaktiga fall bestämma, af hvilkendera ledamoten ärende bör utredas och föredragas.

Byråcheferna åligger i allmänhet:

§ 31.

att hvar och en inom sin byrå hafva inseendet öfver göromålens behöriga gång samt vaka öfver, att därstädes anställda tjänstemän fullgöra sina tjänsteåligganden;

att med noggrannhet och skyndsamhet bereda och handlägga de till enhvars föredragning hörande mål;

att efter skedd föredragning skriftligen anteckna styrelsens beslut till ledning för uppsättning däraf; samt

att, hvar i afseende å de till hans föredragning hörande mål, i den mån det finnes behöfligt, granska protokoll och expeditioner, innan de aflämnas till justering.

Särskildt åligger

byråchefen för kansliärenden:

att ägna synnerlig uppmärksamhet åt ordningen och disciplinen äfvensom religions- och hälsovården inom fängvårdsanstalterna samt anmäla hos styrelsen, om något anmärkningsvärdt förekommer i dessa hänseenden;

att tillse, det anbefallda rapporter öfver fångar ingå i behörig tid, och i första rummet ansvara, att försummelse icke äger rum därutinnan;

att i januari och juli månader hvarje år förrätta inventering af styrelsens säkerhetshandlingar; samt

att med nödigt biträde bereda och uppsätta styrelsens underdåniga årsberättelse med undantag af de delar, som höra till kameralförvaltningen;

byråchefen för kameralärenden:

att med synnerlig uppmärksamhet följa hushållningen äfvensom upp-
börds- och redogörelseverket inom fångvården och i sådant afseende taga
hufvudsaklig öfversikt af inkomna kassa- och persedelförslag jämte andra
redogörelsehandlingar och årsräkenskaper samt, då något anmärkningsvärdt
förekommer i dessa hänseenden, göra anmälan därom hos styrelsen;

att förrätta föreskrifven inventering af fångvårdsstyrelsens kassa; samt

att med nödigt biträde bereda och uppsätta förslag till stat för sty-
relsen och de särskilda fångvårdsanstalterna äfvensom de delar af styrelsens
underdåniga årsberättelse, som höra till kameralförvaltningen.

§ 32.

Sekreteraren åligger bland annat:

att uppsätta, skyndsamligen låta utskrifva och kontrasignera alla af
styrelsen beslutade utlåtanden, skrivelser och utgående expeditioner med
undantag af dem, i afseende å hvilka ett sådant åliggande tillkommer andra
tjänstemän;

att föra matrikel öfver fångvårdens samtliga tjänstemän och be-
tjänste samt däri anteckna ålagda bestraffningar för fel eller försummelse i
tjänsten;

att i början af hvarje år inkomma till styrelsen med uppgift om de
förflyttningar af vaktbetjäning från en till annan fångvårdsanstalt, hvarom
anmälan bör göras hos Kungl. Maj:t; samt

att vårda och låta afsända till vederbörande de blanketter och for-
mulär, som från styrelsen böra tillhandahållas vederbörande fångvårds-
tjänstemän.

§ 33.

Notarien åligger enligt instruktionen hufvudsakligen:

att föra styrelsens protokoll, uppsätta och kontrasignera resolutioner
och skrivelser i anmärknings-, afskrifnings- och balansmål samt utfärda
de beslut, som expedieras genom protokollsutdrag;

att, efter behörig anteckning i expeditiionslistor, afsända eller ut-
lämna utgående expeditioner;

att med ledning af den förteckning å låne- och borgensförbindelser m. m., som skall upprättas af kamreraren, själfmant anställa de bevakningar, som erfordras i konkurser, årsstämmningsmål eller eljest till bevarande af fångvårdens rätt;

att vid i öfrigt förekommande ärenden, vare sig rättegångar eller andra tvister och afhandlingar, af hvilka fångvårdsstyrelsens rätt är beroende, iakttaga och bevaka densamma, efter erhållet uppdrag;

att afgifva utlåtande i de mål, som af styrelsen öfverlämnas till hans yttrande;

att uti de till styrelsens handläggning hörande frågor angående tjänstefel vara åklagare, då så erfordras; samt

att vara förrättningsman vid de auktioner, som hållas inför styrelsen.

Registratorn är i instruktionen väsentligen ålagdt:

§ 34.

att föra diarium öfver alla inkommande handlingar och aflämna desamma till vederbörande inom verket;

att verkställa granskning och sammanfattning af de från fångvårdsinrättningarna inkommande uppgifter angående personalredovisningen, upprätta de statistiska tabellerna därtill samt besörja den därför erforderliga skriftväxling;

att förvara och ordna de till styrelsens bibliotek hörande böcker och skrifter samt hålla fullständig förteckning öfver dem; samt

att ansvara för värden af de handlingar, som böra förvaras af honom.

Kamreraren åligger hufvudsakligen:

§ 35.

att föra kassaräkning med riksbanken öfver alla för fångvårdsstyrelsen gjorda insättningar i banken samt af styrelsen därå utfärdade assignationer;

att granska och med påskrift därom förse de kassaförslag, som upprättas af kassören för föreskrifna veckoinventeringar af styrelsens kassa, samt föra protokoll vid dessa inventeringar;

att kontrasonnera anordningar å medel och persedlar, dispositioner, ävensom assignationer å banken, sedan desamma blifvit bokförda af kassören;

att annotera de kvittenser å influtna medel, som utfärdas af kassören, samt tillse, att medlen senast påföljande söckendag varda insatta i banken;

att uppgöra och inom tid, som är eller varder föreskrifven, afgifva förslag till nya eller ändringar i gällande stater för fångvården samt ombesörja dessa staters utskrifning och därefter kontrasignera desamma;

att utöfva tillsyn öfver upprättandet af styrelsens hufvudböcker och, jämte kassören, underskrifva dem samt inom tid, som är eller varder bestämd, ingifva dem till styrelsen;

att, på grund af räkenskaper och andra handlingar, meddela de utredningar och upplysningar, som inforas af styrelsen eller byråcheferna i mål rörande hushållningen och redogörelseverket vid fångvården;

att granska kassaförslag, arbets- och dagsverksrapporter samt redovisning öfver läns- eller kronocellfängelsernas besparingskassor;

att granska rekvisitioner å medel samt göra framställningar om anordnande af förskotter, ersättningar eller likvider, som, enligt föreskrift, skola utbetalas på vissa tider utan föregången rekvisition;

att, på grund af inkomna uppgifter och i mån som dessa inkomma, uträkna portionspriset för hvarje utspisningstermin vid alla de fångvårdsanstalter, där fastställd spisordning följes, och upprätta tabellariskt sammandrag öfver samna pris; samt

att hålla fullständig, i tidsordning upprättad förteckning å låne- och borgensförbindelser, gällande kontrakt och andra säkerhetshandlingar, som förvaras af kamreraren jämte sekreteraren och kassören.

§ 36.

Kassören åligger i hufvudsak:

att vara uppbördsman och redogörare för alla till fångvårdsstyrelsen ingående kontanta medel, i hvilket afseende han skall ställa till vederhäftigheten styrkt uppbördssäkerhet för en summa af 2,250 kronor;

att föra och avsluta dels memorialbok öfver styrelsens inkomster och utgifter samt dels persedelanordningsbok;

att bokföra och utskrifva beslutade medels- och persedelanordningar samt dispositioner och assignationer å banken;

att för hvarje vecka uppgöra och aflämna till kamreraren kassaförslag, att tjäna till ledning vid föreskrifven eller eljest anbefalld kassainventering;

att årligen upprätta och inom föreskrifven tid aflämna till kamreraren fullständig kassaredogörelse för föregående år, särskildt öfver hvar och ett af de olika anslag, som äro öfverlämnade till styrelsens förvaltning;

att uppgöra och inom föreskrifven tid aflämna för bevillnings-taxeringar erforderliga förteckningar;

att hålla inventarium öfver de i styrelsens ämbetsrum befintliga möbler och effekter samt vårda och redovisa de i styrelsens förråd förvarade persedlar och modeller;

att årligen å tid, som därför är eller varder föreskrifven, under kamrerarens inseende upprätta och jämte honom underskrifva styrelsens hufvudböcker för föregående året; samt

att uppgöra de uträkningar och tabellariska sammandrag, som erfordras till de ekonomiska afdelningarna af styrelsens underdåniga årsberättelser om fångvården i riket.

Revisorerna åligger väsentligen:

§ 37.

att, sedan till styrelsen ingående räkenskap inkommit, ofördröjligen företaga en allmän granskning däraf med hufvudsakligt syfte att upptäcka möjligen för hand varande proprietalans eller bristande öfverensstämmelse med fastställt formulär eller annan större felaktighet, som påkallar skyndsamt rättelse, samt, om sådan felaktighet finnes, genast göra anmälan därom;

att därefter, efter fastställd fördelning, verkställa den speciella granskningen af räkenskaperna och däröfver upprätta omslut, hvilka för begagnande vid bokslutet böra öfverlämnas till bokslutaren på tid, som är eller varder föreskrifven; samt

att utföra anmärkningsmål, som uppkomma i följd af räkenskaper-
nas granskning eller eljest, hvarvid, om laga skäl därtill är, yrkande bör framställas, att den felaktige skall, jämte återbäringskyldighet, åläggas gälda stadgadt observationsarfvode.

Samtliga ordinarie och extra ordinarie tjänstemän inom fångvårdsstyrelsen äro pliktiga att tillhandagå styrelsen och byråcheferna med det biträde i öfrigt, som kan finnas erforderligt vid de inom styrelsen förefallande göromål.

§ 38.

De nya göromål, som tillkommit efter instruktionens fastställande, hafva medfört en del förändringar i de däri åt de ordinarie tjänstemännen gifna åliggandena.

Tillämpningen af reglementet den 24 oktober 1890 angående arbetspremier vid de centrala straff- och tvångsarbetsanstalterna föranledde, såsom ofvan antydts, en del nya bestyr inom styrelsen. Dessa syntes lämpligen böra uppdragas åt registratorn. Men då denne redan var fullt upptagen af honom enligt instruktionen åliggande göromål, hemställde styrelsen i underdånig skrifvelse den 4 april 1892 om rätt att förordna sådan afvikelse från instruktionen, att registratorn blefve befriad från viss del af honom åliggande bestyr med granskning och sammanfattning af de från fängvårdsinrättningarna inkommande uppgifter angående personalredovisningen, upprättande af de statistiska tabellerna därtill samt besörjande af den därför erforderliga skriftväxling, och att dessa göromål finge, på sätt styrelsen funne lämpligt och med en rättvis arbetsfördelning förenligt, öfverflyttas på sekreteraren eller notarien.

K. bref ²⁰/₄
1892.

Framställningen bifölls af Kungl. Maj:t den 20 april 1892; och uppdrog styrelsen därefter åt registratorn att tills vidare fullgöra de för tillämpningen af premierreglementet erforderliga göromål, såsom samlande, förande till diarium och kontrollerande af inkommande uppgifter, öfvervakande af reglementets riktiga tillämpning, uppsättande af rapporter till styrelsen för postsparbanken samt ombesörjande af nödig skriftväxling. Där emot skulle registratorn åtnjuta lindring i de honom enligt instruktionen åliggande bestyr så till vida, att å styrelsens sekreterare tills vidare öfverflyttades skyldigheten att verkställa granskning och sammanfattning af de från fängvårdsinrättningarna inkommande uppgifter angående personalredovisningen, besörja den därför erforderliga skriftväxling samt upprätta vissa i styrelsens underdåniga berättelse intagna statistiska tabellbilagor.

I anledning af det för sekreteraren allt mera växande arbetet i öfrigt blefvo, vid personalombyte å notarietjänsten, nyssnämnda, sekreteraren gifna åligganden öfverflyttade å notarien, hvars arbetskraft var mindre tagen i anspråk.

K. kung. ¹¹/₁₀
1907.

Den matrikelföring, som föreskrifves i § 10 af kungl. kungörelsen den 11 oktober 1907, med föreskrifter om verkställighet af lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, har uppdragits åt styrelsens sekreterare.

Styrelsen har uppdragit åt sin revision att, i fråga om redovisningen af pensionsafgifterna vid fängvårdsanstalterna, omedelbart efter kvartals-

räkenskapens mottagande verkställa den i § 3 mom. 2 af sistnämnda kungl. kungörelse föreskrifna granskning och för hvardera revisionslotten öfverlämna sammandrag öfver afgifterna jämte granskningsutlåtande; och har kamreraren fått sig ålagdt att efter sammandragens kontrollerande afgifva förslag till afgifternas anordnande till statskontoret tillika med det yttrande, som kan påkallas i saken.

Här torde ock böra erinras, att, sedan kronan öfvertagit arbetsdriften vid läns- och kronocellfängelserna, hvarom nedan i detta betänkande vidare förmäles, åtskillig ökning i göromål inträdd för styrelsens revision, i det att denna jämlikt styrelsens beslut den 1 mars 1904 fått sig ålagdt att granska de ganska vidlyftiga redovisningarna för arbetsdriften vid nämnda fängelser.

*Fångv.st:ns
beslut 1/8
1904.*

För *arbetsintendenten* finnes ej annan instruktion gifven än den, som innehålles i kungl. brefvet den 27 mars 1907 angående inrättande af en särskild byrå för behandling af ärenden rörande arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna.

*K. bref 27/3
1907.*

Enligt däri gifna bestämmelser har arbetsintendenten till åliggande att handlägga och inför fångvårdsstyrelsen föredraga ärenden rörande arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna samt vara chef för den till dessa ärendens besörjande inrättade arbetsbyrån.

Sekreteraren å arbetsbyrån har enligt samma kungl. bref sig ålagdt att ombestyrja arbetsbyråns expedition; att uppsätta och kontrasignera af fångvårdsstyrelsen beslutade skrivelser i arbetsfrågor; att föra diariet och föredragningslistor öfver inkommande arbetsärenden samt liggare öfver de af styrelsen åtagna arbeten för statsförvaltningarnas behof; att vid utgången af hvarje kalenderår upprätta balanslista öfver arbetsärenden, som ej blifvit slutligen handlagda; att vårda och ordna de till arbetsärendena hörande handlingar; att tillhandagå med utredningar i arbetsfrågor och i öfrigt lämna det biträde rörande dylika ärenden, som styrelsen finner erforderligt; samt att vid arbetsintendentens semester eller eljest vid förfall för honom öfvertaga dennes handläggning och föredragning af arbetsfrågorna äfvensom i öfrigt träda i hans ställe.

Beträffande bägge befattningarna å arbetsbyrån skall för öfrigt i tillämpliga delar gälla hvad enligt den af Kungl. Maj:t gifna instruktion är föreskrifvet för andra styrelsens tjänstemän och deras tjänstgöring.

*Instr. 25/19
1890 för
arkitekt.*

Enligt den instruktion, som fångvårdsstyrelsen den 23 december 1890 utfärdat för sin *biträdande arkitekt*, åligger det denne:

att öfver ritningar och beskrifningar till samtliga fångvården tillhörande byggnader föra fullständig liggare, utvisande tillika förhållandet med åtkomsten till fängelsetomterna;

att väl vårda kartor, ritningar och öfriga handlingar;

att granska inkommande förslag till byggnaders förändring, förbättring och vidmakthållande;

att till nybyggnad eller förändring, efter erhållen remiss, uppgöra förslag och ritning, hvartill kopia skall förvaras å tjänsterummet;

att afgifva utlåtande i alla mål och ärenden, som i sådant afseende hänvisas till honom;

att granska inkommande redogörelser för utgifterna till byggnader och reparationer ej mindre vid de centrala straff- och tvångsarbetsanstalterna, än äfven vid läns- och kronocellfängelserna;

att, i den mån ske kan, utöfva tillsyn öfver fångvården tillhörande byggnader och anmäla förefallande behof af reparationer samt vaka däröfver, att beslutade byggnads- och reparationsarbeten varda behörigen verkställda;

att, efter uppdrag af styrelsen, besöka de fångvårdsanstalter inom riket, där pågående byggnadsarbeten, besiktningar, syner eller andra orsaker påkalla sådant;

att årligen inom september månads utgång afgifva till styrelsen förslag öfver byggnads- och reparationsarbeten, som böra verkställas under nästföljande år, dels särskildt vid läns- och kronocellfängelserna och dels vid centralfängelserna och tvångsarbetsanstalterna;

att årligen afgifva till styrelsen berättelse öfver byggnadsarbetena; samt

att vara tillstädes å tjänsterummet de dagar styrelsen sammanträder och på de tider, som af styrelsen bestämmas.

Denna instruktion är ännu gällande, med den ändring i sista punkten, att arkitekten är ålagdt vara tillstädes allenast å en bestämd sessionsdag hvarje vecka.

För *biträdande läkaren* gäller följande af styrelsen den 9 april 1889 *Instr. 2:4 1889 för läkaren.*
 beslutade instruktion:

1:o) läkaren bör med uppmärksamhet följa sjukvården vid samtliga under styrelsens inseende ställda straff- och arbetsinrättningar samt anmäla hos styrelsen hvad som befunnits erfordra rättelse; ägande han för sådant ändamål att infordra alla behöfliga upplysningar från de vid dessa inrättningar anställda läkare;

2:o) utom å den egentliga sjukvården äger läkaren ock att ägna sin uppmärksamhet å cellstraffets inverkan på fångarnas kropps- och sinnesbeskaffenhet och å alla sådana förhållanden vid straff- och arbetsinrättningarna, som kunna öfva inflytande å fångarnas hälsotillstånd, såsom beskaffenheten af celler och bostäder, utspisning, beklädnad, arbete, extra judiciella bestraffningar, kroppsöfvelser m. m.; och åligger honom att anmäla hos styrelsen ej mindre därest af ingående sjukrapporter visar sig, att ett fortsatt förvarande i enrum menligt inverkar på någon fänges hälsa, än äfven hvad till hälsovårdens förbättrande kan vara att åtgöra;

3:o) alla till styrelsen ingående räkenskaper och verifikationer öfver sjukvårdskostnader hållas tillgängliga för läkaren; börande han anmäla för styrelsen hvad som i denna del synes honom utan sjukvårdens försummande lända till bättre hushållning;

4:o) efter emottagande af de till styrelsen ingående månads- och kvartalssjukförslag samt årliga berättelser öfver sjukvården upprättar läkaren en å dem grundad fullständig sjukdomsstatistik för rikets fångvård och författar den del af styrelsens underdåniga årsberättelse, som angår hälsotillståndet och sjukvården;

5:o) läkaren åligger vidare: att afgifva de upplysningar och yttranden, som styrelsen finner skäligt att infordra från honom; att första måndagen i hvarje månad, eller, om denna infaller på helgdag, därpå följande dag inställa sig i styrelsen, liksom han ock är skyldig att vid kallelse infinna sig där; att allt emellanåt besöka de i hufvudstaden varande straff-

anstalter; samt att, där styrelsen anser sådant nödigt för visst bestämdt ändamål, besöka fångvårdsinrättningar jämväl i landsorterna.

* *

Till upplysning angående omfattningen af fångvårdsstyrelsens ämbetsverksamhet och tjänstemännens åligganden har upprättats en tabell öfver de åren 1907 och 1908 till styrelsen inkomna ärenden.

I afseende å de i denna tabell lämnade uppgifter torde få meddelas, att å styrelsens registratorskontor föras sju särskilda diariier (kungl. remissdiariet, kansliariet, kameraldiariet, fångförflyttningsdiariet, postsparbanksdiariet, donationsdiariet och revisionsdiariet), hvarjämte å arbetsbyrån föres ett arbetsdiarium.

I kansli- och kameral- samt postsparbanks- och revisionsdiarierna äro upplagda vissa s. k. allmänna nummer, under hvilka en hel del allmänt förekommande ärenden sammanföras efter sin likartade beskaffenhet. Därtill kommer, att i samtliga diariier, när nya handlingar tillkomma i ett mål, dessa antecknas under hufvudhandlingens nummer. I följd däraf öfverensstämma diarienumren till antalet icke tillnärmelsevis med ärendenas och de inkomna handlingarnas mängd.

De i kansli- och kameraldiarierna upptagna rapporter, hvilka ligga till grund för styrelsens årsberättelse, äfvensom uppgifter till straffregistret m. m. kräva i allmänhet icke direkt behandling af styrelsen, men deras granskning och tillsynen öfver deras riktiga insändande medföra afsevärdt arbete för vederbörande tjänstemän. Hvad sålunda anförts äger delvis motsvarighet i afseende å numren i postsparbanksdiariet; dock att de däri antecknade rapporter kräva betydligt mera arbete, i det att hvarje uti dessa rapporter omnämnd fånge måste till namn, födelsetid m. m. antecknas i s. k. lappregister och meddelande efter omsorgsfull pröfning göras till postsparbanken rörande de förhållanden, som inverka på fångens rätt till de för hans räkning i banken insatta medel m. m.

I tabellen har icke någon sönderdelning blifvit gjord af de enskilda numren efter antalet af därunder tillkomna handlingar.

Den ifrågavarande tabellen har följande lydelse:

Till fängvårdsstyrelsen inkomna ärenden åren 1907 och 1908.

Kansliärenden.

		Antal ärenden.	
		År 1907.	År 1908.
Kungl. remissdiariet. <i>Antal nummer år 1907: 260; år 1908: 275.</i>			
Kungl. remisser angående organisationsärenden	2		4
» » » nådansökningar och ansökningar om villkorlig frigifning	59		67
» » » byggnadsärenden	6		6
» » » annat	10		6
Kungl. bref och utslag	183	260	192
			275
Kanslidiariet. <i>Antal nummer år 1907: 1,116; år 1908: 1,200.</i>			
Allmänna nummer år 1907: 1—26; år 1908 1—27.			
Rapporter enligt formulär	2,842		2,926
Öfriga ärenden	163	3,005	340
			3,266
Tjänsters tillsättande, afsked, tjänstledighet m. m.	791		864
Nådansökningar och ansökningar om villkorlig frigifning	98		96
Fångars användande till arbete, oduglighet för arbete	34		47
Ordning och disciplin	44		10
Undervisning, religions- och hälsovård	23		31
Premier och understöd	28		29
Byggnadsärenden	23		6
Annat	45	4,091	90
			4,489
Fångförflyttningsdiariet. <i>Antal nummer år 1907: 314; år 1908: 429 . .</i>		314	429
Postsparbanksdiariet. <i>Antal nummer år 1907: 6; år 1908: 11</i>		770	785
		Summa	5,435
			5,928

Kameralärenden.

Kungl. remissdiariet. <i>Antal nummer år 1907: 53; år 1908: 82.</i>			
Kungl. remisser angående understöd	7		5
» » » löneförmåner	3		16
» » » annat	3		5
Kungl. bref och utslag	40	53	56
		53	82
transport	—	—	—

		Antal ärenden.	
		År 1907.	År 1908.
	transport	— 53	— 82
Kameraldiariet. Antal nummer år 1907: 1,242; år 1908: 1,224.			
Allmänna nummer 1—28.			
Rapporter enligt formulär	799		1,051
Öfriga ärenden	248	1,047	325 1,376
Rekvisation och anordning af medel	146		127
Beklädnad, inventarier, anskaffning af råmaterial	125		102
Proviant, eldnings- och lysningsämnen, utspisning	126		118
Byggnadsärenden	174		156
Tjänsters tillsättande, afsked, tjänstledighet m. m.	47		47
Tjänstemäns och betjäntes aflöningsförmåner	210		220
Besvärsmål	6		14
Likvid för räkningar	201		215
Riksbanksbesked	107		114
Annat	65	2,254	83 2,572
Donationsdiariet. Antal nummer år 1907: 27; år 1908: 31		27	31
		Summa	2,334 2,685

Revisionsärenden.

Revisionsdiariet. Antal nummer år 1907: 48; år 1908: 87.

Allmänna nummer år 1907: 1—11; år 1908: 1—12.

Fångvårdslikvider och räkenskapsredovisningar	348		274
Öfriga ärenden	37	385	75 349
Summa kameral- och revisionsärenden		2,719	3,034

Arbetsärenden.

Arbetsdiariet. Antal nummer år 1907: 306; år 1908: 327 306 327

Sammanfattning.

Antalet diarienummer utgjorde		År 1907.	År 1908.
inom kanslibyrån		1,696	1,915
» kameralbyrån med arbetsbyrån		1,676	1,751
	eller tillhopa	3,372	3,666
Antalet ärenden utgjorde			
inom kanslibyrån		5,435	5,928
» kameralbyrån med arbetsbyrån		3,025	3,361
	eller tillhopa	8,460	9,289

Till jämförelse meddelas, att, enligt den till 1874 års löneregeringskommitté ingifna redogörelsen för de hos fångvårdsstyrelsen år 1875 behandlade ärendena, diarienumren då uppgingo till 1,493 samt de handlagda ärendena till 3,315.

Nedanstående tabell afser att visa antalet diarienummer och deras fördelning på särskilda diariier under år 1878 (från och med hvilket år ännu gällande instruktionen af år 1877 började tillämpas), åren 1883, 1888, 1893 och 1898 samt åren 1899—1908.

År.	Kungl. remiss- diariet.	Kansli- diariet.	Kameral- diariet.	Fång- förflytt- nings- diariet.	Postspar- banks- diariet.	Dona- tions- diariet.	Revi- sions- diariet.	Arbets- diariet.	Summa.
1878	252	524	680	—	—	—	70	—	1,526
1883	357	551	681	—	—	—	65	—	1,654
1888	331	654	639	—	—	—	62	—	1,686
1893	438	679	593	—	40	25	62	—	1,837
1898	248	570	674	—	15	13	63	—	1,583
1899	238	568	649	—	20	11	55	—	1,541
1900	235	567	598	—	16	13	51	—	1,480
1901	262	573	596	—	29	12	52	—	1,524
1902	260	586	651	—	28	11	50	—	1,586
1903	271	941	690	—	26	11	53	—	1,992
1904	272	929	670	—	9	15	72	—	1,967
1905	281	1,014	798	—	7	18	84	—	2,202
1906	297	1,035	1,145	165	5	23	62	—	2,732
1907	313	1,116	1,242	314	6	27	48	306	3,372
1908	357	1,200	1,224	429	11	31	87	327	3,666

För närmare belysande af arbetsbyråns verksamhet meddelas för år 1904 (då beslut fattades om den nya arbetsdriftens införande) samt åren 1907 och 1908 följande tablå öfver arbetsinkomsten vid fångvårdsanstalterna, såväl kontant influten som beräknad.

	Inkomst af arbeten					
	för enskilda arbetsgifva- res räkning (kontant in- fluten in- komst).		för andra statsför- valtningars räkning (be- räknad och förd inom linjen i rä- kenskapen).		Summa.	
	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
År 1904	211,372	73	—	—	211,372	73
» 1907	125,088	46	293,379	06	418,467	52
» 1908	123,455	46	445,290	74	568,746	20

Till materialier m. m. för tillverkningar åt andra statsförvaltningar hafva under år 1907 af fångvården förskotterats 453,787 kronor 20 öre. Motsvarande siffror för år 1908 kunna ännu icke uppgifvas.

Aflöningsförhållanden.

I det betänkande angående fängvårdsstyrelsen, som af 1874 års löneregleringskommitté afgafs den 9 november 1876, föreslogos för den af kommittén upptagna ordinarie personalen vid nämnda styrelse aflöningsförmåner öfverensstämmande med dem, som redan fastställts eller voro föreslagna för motsvarande befattningar inom andra centrala verk.

Med den ändring, som föranleddes af kamrerartjänstens bibehållande och uteslutande, i stället, af en kammarförvantsbefattning, blef kommitténs förslag till stat för den ordinarie personalen af Kungl. Maj:t gilladt och af 1877 års Riksdag antaget att tillämpas från och med år 1878.

Enligt denna ännu gällande stat åtnjutas följande aflöningsförmåner:
af generaldirektören lön 6,200, tjänstgöringspenningar 2,800, tillhoppa 9,000 kronor;

af hvardera byråchefen lön 4,400, tjänstgöringspenningar 2,000, tillhoppa 6,400 kronor, hvarjämte lönen efter 5 år kan höjas med 600 kronor;

af sekreteraren och kamreraren hvardera lön 3,000, tjänstgöringspenningar 1,500, tillhoppa 4,500 kronor, hvarjämte lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor;

af notarien, registratorn, kassören och två revisorer hvardera lön 1,800, tjänstgöringspenningar 1,200, tillhoppa 3,000 kronor, med enahanda möjlighet till höjning i lönen som för sekreterare och kamrerare;

af en förste vaktmästare lön 800, tjänstgöringspenningar 300, tillhoppa 1,100 kronor; samt

af en vaktmästare lön 500, tjänstgöringspenningar 300, tillhoppa 800 kronor, hvarjämte lönen efter 5 år kan höjas med 100 kronor.

Till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. hade 1874 års kommitté föreslagit ett belopp af 12,500 kronor. Däraf beräknades till en biträdande arkitekt 4,500, till en biträdande läkare 600, till vikariatsersättningar 2,200, till godtgörelse åt extra ordinarie tjänstemän 4,200, samt till renskrifning och annat mera tillfälligt biträde 1,000 kronor.

Enligt den vid 1862—1863 årens riksdag fastställda aflöningsstaten hade det blifvit bestämdt, att 3,000 riksdaler skulle utgå såsom årligt arfvode åt en intendent och chef för fångvårdsstyrelsens byggnadskontor. I underdånig skrifvelse den 18 november 1873 hemställde styrelsen, att med afseende ej mindre å de förhållanden i allmänhet, som gjorde en löneförhöjning behöfelig, än äfven särskildt å den omständigheten att ifrågavarande byggnadsintendents göromål under flera kommande år blefve särdeles ansträngande, det honom tillkommande arfvodet måtte höjas till 4,500 riksdaler, men utan ålderstillägg.

Med hänsyn till de vidlyftiga och maktpåliggande arbeten, som ålåge fångvårdsstyrelsens byggnadsbiträde, och enär det dåmera svårigen kunde antagas, att en duglig och praktiskt erfaren arkitekt skulle finnas villig att i den omfattning, som här ifrågakomme, ägna sin tjänst åt det allmänna mot billigare ersättning, ansåg 1874 års löneregleringskommitté det föreslagna beloppet 4,500 kronor åtminstone under närmaste framtiden blifva behöfligt för ändamålet.

Vid kommittébetänkandets behandling i fångvårdsstyrelsen framhöll föredraganden i nyssnämnda hänseende, att arfvodet i betraktande af befattningens omfång, vikt och ansvarsfullhet icke syntes under dåvarande tidsförhållanden för högt, äfven om göromålen framdeles skulle komma att inskränkas endast till vård och tillsyn af samtliga fångvårdsanstalternas hus och byggnader.

Såväl Kungl. Maj:t som Riksdagen godkände, enligt fångvårdsstyrelsens hemställan, kommitterades beräkning af det belopp, som sålunda kunde antagas vara behöfligt för arkitektbiträde.

Likaså skedde i fråga om det beräknade arfvodet till läkarebiträde, 600 kronor, hvilket belopp varit anvisadt för ändamålet, så länge läkare varit anställd hos styrelsen eller från år 1845.

I kommitterades beräkning i öfrigt beträffande anslaget till vikariatsersättning m. m. fann Kungl. Maj:t, i likhet med fängvårdsstyrelsen, någon minskning kunna göras, hufvudsakligen på den grund att byråchef, som under generaldirektörens bortovaro utöfvade dennes åligganden, ansågs böra därmed förena utöfningen af sin egen tjänst och att arfvode således ej, såsom kommittén tänkt sig, behöfde vid sådana tillfällen utgå till vikarie för byråchefen. Äfven syntes renskrifning kunna erhållas för mindre kostnad än af kommittén beräknats.

Med iakttagande af nämnda omständigheter upptogs anslaget till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. i det för 1877 års Riksdag framlagda och af densamma godkända statsförslaget till sammanlagdt 11,800 kronor.

Staten för fängvårdsstyrelsen, sådan den bestämdes vid 1877 års riksdag, har intill de sista åren bibehållits oförändrad.

Till följd af arbetsbyråns inrättande har utöfver nämnda stat, på grund af medgifvande vid 1907 års riksdag, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll anvisats ett belopp af 15,000 kronor. Af detta belopp utgå såsom arfvoden till arbetsintendenten 6,400 kronor, motsvarande, fränsedt ålderstillägg, byråchefs lön och tjänstgöringspenningar, och till sekreteraren å arbetsbyrån 4,500 kronor, motsvarande, likaledes fränsedt ålderstillägg, lön och tjänstgöringspenningar till styrelsens sekreterare och kamrerare.

Efter det fängvårdsstyrelsen, tid efter annan, framhållit otillräckligheten af det ofvannämnda anslaget till vikariatsersättning m. m., 11,800 kronor, gjorde styrelsen i underdånig skrifvelse den 27 september 1907 liknande framställning.

Däri upplyste styrelsen, att af nämnda anslag utginge ersättningar till biträdande arkitekt och läkare, tillhopa 5,100 kronor, samt arfvoden till två hos styrelsen behöfliga amanuenser med tillhopa 1,800 kronor. Den ene af dessa amanuenser, anställd å kameralbyrån och med skyldighet att tjänstgöra tre timmar hvarje dag, åtnjöt ett arfvode af 1,200 kronor; den

andre, tjänstgörande å kanslibyrån, hade allenast 600 kronor i arfvode. En hos styrelsen anställd renskrifverska, som i regel vore upptagen för ämbetsverket inemot fem timmar hvarje dag, åtnjöt ett årligt arfvode af 800 kronor. Vikariatsarfvoden under de ordinarie tjänstemännens semestrar belöpte sig till ett belopp af 1,375 kronor. Efter frånräknande af hvad i nämnda hänseenden utginge, återstode till styrelsens disposition 2,725 kronor. Däraf bestredes i första rummet kostnaderna för erforderligt extra vaktmästarbiträde samt för renskrifning, som ej medhunnas af det hos styrelsen anställda skrifbiträdet. Till utdelning som flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän hade därefter återstått högst omkring 1,500 kronor.

Fångvårdsstyrelsen framhöll i sistnämnda skrifvelse, hurusom med hänsyn till de fordringar, som dänera, trettio år efter aflöningsstatens bestämmande, uppställdes af kompetenta arkitekter, och med hänsyn jämväl till den efterhand icke obetydligt ökade mängden och betydenheten af fångvårdens byggnader det till styrelsens arkitekt utgående arfvodet icke vidare kunde anses vara tillräcklig ersättning för det kräfvande arbetet för dessa byggnaders tillsyn och behandlingen af alltjämt uppkommande frågor angående deras underhåll och anpassande efter ändrade förhållanden.

Efter hvad kommittén inhämtat, har ock under senare år vid uppförandet af byggnader för nya fångvårdsanstalter eller vidlyftigare ombyggnader allt därför erforderligt arkitektarbete icke ansetts kunna påläggas styrelsens arkitekt, utan hafva för utarbetande af förslag, ritningar, beskrifningar och kostnadsberäkningar måst anlitas biträden åt honom, hvilka aflönats af fångvårdsmedel.

Enligt nädigt bref den 30 december 1901 har Kungl. Maj:t sålunda ställt till fångvårdsstyrelsens förfogande ett belopp af 5,000 kronor för erforderliga utredningar, ritningar och kostnadsförslag i anledning af då uppkommen fråga om ersättning af fängelseutrymmena å Nya varfvet. Likaså hafva, enligt kungl. bref den 6 september 1907, för liknande ändamål anvisats 4,000 kronor i följd af förslag om nedläggande af de nuvarande fängelserna i Malmö och af centralfängelset för kvinnor i Göteborg samt dessa fångvårdsanstalters ersättande med delvis nya.

Särskildt har Kungl. Maj:t, enligt nådigt bref den 30 mars 1906, medgifvit, att till styrelsens arkitekt för hans kräfvande arbete för de nya fängelsebyggnaderna å Hårlanda invid Göteborg och i Härnösand finge utbetalas ett tillskott till det i staten beräknade arfvodet med 2,400 kronor årligen för högst tre år, i följd hvaraf under nämnda tid sammanlagda arfvodet för hvar år utgjort 6,900 kronor.

Enligt fångvårdsstyrelsens i skrivelsen den 27 september 1907 uttryckta åsikt borde ersättningen till arkitekten för hans vanliga löpande göromål — således fransedt hvad honom särskildt tillkomme för tillfälliga större arbeten — höjas med 1,000 kronor till 5,500 kronor.

Det vid kungl. propositionen n:r 1 till 1908 års Riksdag fogade statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementsärenden den 13 januari samma år gifver emellertid vid handen, att chefen för justitiedepartementet väl höll före, att arfvodet till fångvårdsstyrelsens biträdande arkitekt dämera ej kunde anses utgöra tillräcklig ersättning för uppdraget i fråga men enär en reglering af styrelsens tjänste- och löneförhållanden vore att förvänta under den närmaste framtiden, ansåg departementschefen en så väsentlig förhöjning af nämnda arfvode som den af styrelsen föreslagna icke då böra ifrågakomma. Vid beredande af tillfällig löneförbättring åt biträdande arkitekten borde enligt departementschefens mening tillämpas enahanda grunder, som i detta hänseende kunde blifva gällande för de i aflöningsstaten för fångvårdsstyrelsen upptagna tjänstebefattningar.

I fråga om otillräckligheten i öfrigt af anslaget till vikariatsersättning m. m. framhöll fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse den 27 september 1907, att med den lätthet, som dämera funnes för unge män att i praktisk verksamhet bereda sig god utkomst, utsikt måste vara styrelsen betagen att för sin rekrytering finna dugliga krafter, så länge amanuensarfvodena måste hållas så obetydliga som för det dåvarande; och beräknade styrelsen i följd däraf för de två fast anställda amanuenserna en behöflig höjning af tillhoppa 1,200 kronor. Vidare ansåg styrelsen skrifbiträdet böra komma i åtnjutande af ett med 700 kronor förhöjdt arfvode eller tillhoppa 1,500 kronor.

Hänförande sig därtill att i gällande stat för fångvårdsstyrelsen vore upptagen aflöning till allenast två vaktmästare, anförde styrelsen i sin

meranämnda skrifvelse, att denna betjäning visserligen på 1870-talet i allmänhet var tillräcklig för uppvaktningen hos styrelsen, men att i följd af göromålsens ökning och den större ämbetslokal, som blifvit erforderlig, behöfvat att jämväl för vaktmästargöromålen anlita extra biträden betydligt ökats. För detta ändamål beräknade styrelsen en höjning af anslaget i fråga med 400 kronor.

Slutligen afsåg styrelsen en höjning i flitpenningarnas belopp med 1,200 kronor, hvarigenom ungefär 2,700 kronor skulle årligen stå till styrelsens förfogande för nämnda ändamål.

Chefen för justitiedepartementet anförde vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t, att det belopp, styrelsen kunde afse till amanuensarfvoden och flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän, uppenbarligen vore för ringa såväl med hänsyn till det dåvarande behöfvat af extra arbetskrafter som äfven särskildt för tillgodoseende af fängvårdsstatens rekrytering för framtiden. Mot de beräkningar styrelsen gjort i afseende å amanuensarfvodenas höjning samt ökningen af det belopp, hvilket borde stå till styrelsens förfogande för att utdelas såsom flitpenningar, liksom beträffande kostnaden för erforderligt extra vaktmästarbiträde, fann departementschefen icke något vara att erinra. Där emot syntes styrelsens förslag i fråga om höjningen af arfvodet till det fast anställda skrifbiträdet gå i viss mån längre, än som under förhandenvarande omständigheter kunde anses oundgängligen nödigt.

I enlighet med departementschefens hemställan beslöt Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att höja det i fängvårdsstyrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. med 4,000 kronor eller från 11,800 till 15,800 kronor.

I skrifvelse den 1 juni 1908 (n:r 2) meddelade Riksdagen, att, då en reglering af fängvårdsstyrelsens tjänste- och löneförhållanden, enligt hvad departementschefen anfört till statsrådsprotokollet, vore att förvänta under den närmaste framtiden, Riksdagen ansett pröfningen af behöfvat af en löneförhöjning åt styrelsens biträdande arkitekt kunna lämpligen tills vidare anstå, detta så mycket mera som det af departementschefen angifna sättet för beräkning af löneförhöjning åt denne tjänsteman efter grunderna för den i statsverkspropositionen föreslagna tillfälliga

löneförbättringen för år 1908 åt vissa tjänstemän icke syntes böra tillämpas i detta fall. I öfrigt hade Riksdagen, utan att till alla delar godkänna hvad fångvårdsstyrelsen anfört såsom skäl för en förhöjning af ifrågavarande anslag, dock ansett sig böra medgifva detsamma höjning med ett till 3,500 kronor jämkadt belopp samt alltså höjt anslaget från 11,800 till 15,300 kronor.

Angående villkoren för åtnjutande af de med ordinarie befattning i fångvårdsstyrelsen förenade aflöningsförmåner utfärdades kungl. kungörelse den 1 juni 1877 (bihang till svensk författningssamling n:r 34).

I 22 § af gällande instruktion är stadgadt, att af alla medel, som till följd af någon fångvårdsstyrelsens tjänstemans anmärkning inflyta i styrelsens eller underlydande verks kassor och därförutan ej kommit kronan till godo, anmärkningsförfattaren åtnjuter femton procent observationsarfvode, men att, om anmärkningen är gjord af extra ordinarie tjänsteman under revisors tillsyn och af revisor understödd, denne senare tillkommer en tredjedel af nämnda arfvode.

Hvad i sistnämnda hänseende sålunda finnes bestämdt lärer sedan en följd af år icke kommit till tillämpning, i det att, enligt hvad kommittén inhämtat, extra ordinarie tjänsteman, som biträdt vid revisionen och afgifvit anmärkning, fått enligt vederbörande revisors medgifvande uppbära observationsarfvodet i dess helhet.

Enligt hvad kommittén meddelats, har observations- eller anmärkningsarfvodet under nedannämnda år för de två revisionslotterna hos styrelsen utgjort:

Å r.	Första revisions- lotten.		Andra revisions- lotten.		Summa.	
1906	220	11	158	70	378	81
1907	146	68	143	16	289	84
1908	67	26	51	97	119	23

I nämnda belopp ingår såväl hvad de ordinarie revisorerna som hvad deras vikarier och biträden under omförmälda år uppburit.

Registratorn hos styrelsen har under samma år för ombesörjda afskrifter af protokoll och vidimationer åtnjutit en extra inkomst af

år 1906	kr. 8:75
» 1907 »	5:78
» 1908 »	4:25

Någon kommissionär finnes icke anställd hos fångvårdsstyrelsen.

Utöfver hvad ofvan nämnts hafva under omförmälda år icke förekommit sportelinkomster vid någon befattning inom styrelsen.

Inkommen framställning.

Med skrifvelse den 3 december 1902 öfverlämnades från justitiedepartementet till kommittén ett af fängvårdsstyrelsen den 20 maj samma år afgifvet underdånigt utlåtande i anledning af det i kungl. cirkuläret den 25 oktober 1901 gifna förståndigande till ämbetsverken att inkomma med utredning, huruvida, under angifven förutsättning, för tiden efter år 1902 ändringar i vederbörande lönestater kunde anses böra äga rum, därvid tillika borde komma under öfvervägande, huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kunde beredas till indragning af tjänster, som genom de förändrade anordningarna kunde undvaras.

Enligt fängvårdsstyrelsens i det nämnda utlåtandet innefattade förslag skulle aflöningarna efter intjänande, i förekommande fall, af ålders-tillägg slutligen uppgå

för första gradens tjänstemän till	5,000 kronor
» andra » » »	6,500 »
» tredje » » »	8,000 »
samt för chef »	10,000 »

hvertill skulle komma följande hyresbidrag till tjänsteman, som vore eller varit gift, nämligen:

för första graden	500 kronor
» andra »	500 »
» tredje »	700 »
och för chef	900 »

För förste vaktmästare borde aflöningen med två
 ålderstillägg uppgå till sammanlagdt 1,300 kronor
 och för andre vaktmästare efter intjänande af
 två ålderstillägg till 1,100 »

hvarjämte till vaktmästare hos fångvårdsstyrelsen, som vore eller varit gift och icke åtnjöte fri bostad på fångvårdens bekostnad, skulle utgå hyresersättning med 300 kronor.

I fråga om möjligheten att inom fångvårdsstyrelsen sammanslå tjänster tillkännagaf styrelsen, att sådant icke för det dåvarande läte sig göra.

Eljest höll styrelsen före, att för befrämjande af sammanslagning af tjänster inom vederbörande ämbetsverk det kunde vara tillrådligt att, om göromålen i en sålunda ombildad tjänst komme att kräfva afsevärdt ökad arbete utöfver det för första graden vanliga måttet, den ombildade tjänsten blefve i aflöningsafseende uppflyttad till andra graden.

Hvad styrelsen i öfrigt anfört uti ifrågavarande utlåtande torde icke numera vara af betydelse att böra här återgifvas.

Kommitténs förslag.

Fångvårdsstyrelsens organisation.

Af den öfversikt, som lämnats i det föregående, framgår, att fångvårdsstyrelsens göromål i afsevärd grad ökats under den tid, som förflutit efter det styrelsen år 1877 erhöll sin ännu i hufvudsak bestående organisation och lönereglering. Delvis är denna ökning en följd af den omfattande persedeltillverkning, som fångvården under de senare åren öfvertagit för statsförvaltningarnas behof, men ärendenas antal har äfven i öfrigt tillväxt i följd af nya uppgifter och på grund af det närmare samband med fängelseförvaltningarna i landets olika delar, som utvecklingen medfört.

Emellertid har tillökning af ämbetsverkets personal ägt rum endast för ledningen af arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna. Eljest har personalen förblifvit begränsad till hvad år 1877 bestämdes. Och då, efter hvad upplyst blifvit, personalen, oaktadt åtgärder vidtagits till förenkling och tidsbesparing, i regel hvarje söckendag haft sysselsättning inemot den numera genom kungl. bref den 23 oktober 1908 fastställda tiden af minst fem timmar på tjänsterummet och därutöfver hemarbete förekommer, för en del tjänstemän åtminstone tidvis i betydande grad, lärar med bibehållande af ämbetsverkets nuvarande åligganden någon väsentligare inskränkning i arbetskrafterna icke kunna ifrågasättas, äfven om arbetstiden å tjänsterummet något utsträcker.

Då ledningen af fängvården fordrar särskild sakkännedom och ett personligt ingripande äfven i detaljer, torde fängvårdsstyrelsen såsom själfständigt ämbetsverk allt fortfarande vara fullt ut lika behöffig som vid dess första tillkomst. Genom förändringar i strafflagstiftningen och i följd af den sociala utvecklingens fortgång uppstå esomoftast nya kraf, som fängvården har att fylla, hvarvid en ingående bekantskap med bestående förhållanden och förefintliga möjligheter erfordras. för att de nya önskemålen må kunna tillgodoses i den mån sådant är möjligt.

Kommittén finner i beaktande häraf den åt styrelsen från början gifna organisationen böra i all hufvudsak bibehållas; och synas ej heller i öfrigt några genomgripande förändringar i grunderna för 1877 års instruktion vara erforderliga.

En granskning af denna instruktion gifver emellertid, enligt kommitténs åsikt, vid handen, att i densamma äro för en del tjänstemän intagna alltför specificerade bestämmelser, hvilka snarare borde finnas i en arbetsordning, utfärdad af ämbetsverket själf. Detta förhållande föranleder, att, ehuru tjänstemännen äro underkastade den ökade tjänstgöring, som kan ifrågakomma, Kungl. Maj:ts medgifvande om ändring i eller afvikelse från instruktionen måste inhämtas för att från en till annan tjänsteman öfverflytta vissa göromål och sålunda mellan personalen rättvist fördela arbetsbördan. Vid utarbetande af ny instruktion synes antydda förhållandet lämpligen böra afhjälpas.

*Förhållandet
mellan in-
struktion och
arbetsordning.*

Efter förutskickande af ofvannämnda allmänna erinringar öfvergår kommittén till att angifva de mera speciella hänseenden, i hvilka enligt dess mening en reglering ur organisativ synpunkt bör äga rum inom ämbetsverket.

Enligt nu gällande instruktion inträder i generaldirektörens från-
var, där ej Kungl. Maj:t särskildt annorlunda förordnar, äldste byrå-
chefen, med bibehållande af sina öfriga göromål, i utöfning af general-
direktörens åligganden. Denna säregna bestämmelse, som icke öfverens-
stämmer med hvad för andra centrala verk finnes föreskrifvet, har till-

*Ärendens an-
görande i
generaldirek-
törens från-
varo.*

dragit sig kommitténs uppmärksamhet. Det måste befaras och har äfven i verkligheten visat sig, att för den byråchef, som i följd af nämnda bestämmelse har att jämte sin egen befattning utöfva generaldirektörens ämbete, göromålen kunna så hopas, att svårighet möter för deras utförande inom önskvärd tid.

Lämpligast vore till äfventyrs ur sådan synpunkt att efter exemplet från vissa andra centrala verk befria generaldirektörens ställföreträdare från utföfvandet af den egna byråchefsbefattningen. Men i ett verk med den relativt fåtaliga personal som fångvårdsstyrelsen skulle en sådan anordning under vissa tider möta hinder på grund af svårigheten att finna passande vikarier. Det låter redan under nuvarande förhållanden ej alltid sig göra att utan kännbar olägenhet inpassa semestrar och tidkrävande tjänstesor; och sådant blefve än mera fallet vid nyssnämnda anordning.

Kommittén anser därför den utväg böra väljas, att beslutanderätten jämte därmed följande ansvar och åligganden varder mellan byråcheferna så fördelad, att, i händelse af olika meningar, en hvar har afgörandet af de ärenden, som tillhöra hans byrå, sedan de i byråchefernas gemensamma närvaro föredragits.

*Särskilda
åligganden för
generaldirek-
tören.*

Den för fångvårdsstyrelsen gällande instruktion anvisar icke till generaldirektörens personliga utförande någon speciell grupp af ärenden. Han är i första rummet Kungl. Maj:t ansvarig för uppfyllandet af styrelsens åligganden och bör i sådant afseende tillse, att fångvårdens tjänstemän med nit och drift fullgöra sina skyldigheter, hvarjämte han har att öppna till styrelsen ankommande bref och bestämma tid för styrelsens sammanträden.

Det synes kommittén kunna ifrågasättas, huruvida icke i en blifvande ny instruktion borde åt generaldirektören uppdragas den direkta handläggningen af vissa ärenden af allmänare art. Exempelvis kan i sådant afseende nämnas uppsättandet af styrelsens underdåniga årsberättelse med ledning af de statistiska tabeller och öfversikter, som de särskilda byråerna hafva att utarbета. Sysslandet med nämnda uppsättningsarbete torde vara ägnadt att leda chefens uppmärksamhet till äfven de finare skiftningarna och rörelserna inom fångvårdsväsendet samt gifva

uppslag till nyttiga reformer, som betingas af de iakttagna företeelserna. Därvid vinner fängvårdens chef tillfälle att framlägga sambandet mellan de sociala frågorna och verkets uppgifter samt att offentliggöra resultaten af de studier och undersökningar, i hvilkas bedrifvande hans tjänsteåligganden till ej ringa del bestå.

De iakttagelser, som af generaldirektören göras vid mönstringar och inspektioner samt andra besök vid fängvårdsanstalterna, äro tydligen af beskaffenhet att böra bringas till styrelsens kännedom och till beaktande af den byråchef, hvars tjänsteåligganden beröras af skedda anmärkningar m. m. Enligt nu gällande instruktion är icke generaldirektören förelagdt att i likhet med byråcheferna afgifva berättelse öfver hvad vid inspektion eller mönstring förekommit anmärkningsvärdt. Ehuru sådant i allt fall plägar ske, torde dock föreskrift därom lämpligen böra införas i en ny instruktion; och synes det böra tillkomma generaldirektören att i styrelsen föredraga berättelsen.

Vid generaldirektörens frånvaro eller förhinder kunde postens öppnande — därest detta göromål ej anses böra såsom annorstädes öfverflyttas från vederbörande chef till verkets registrator — äfvensom bestämmandet af tid för styrelsens sammanträden tillhöra äldste byråchefen, men generaldirektörens speciella göromål i öfrigt, i den mån icke med dem borde anstå, fördelas såsom andra ärenden å de olika byråerna efter beskaffenheten.

På samma gång som åt generaldirektören öfverlämnas en del speciella göromål, synes lättnad kunna beredas honom i andra hänseenden genom att, i öfverensstämmelse med hvad redan skett inom vissa andra centrala verk, åt byråcheferna gifva rätten att i vissa löpande ärenden af enkel art, hvilkas afgörande allenast fordrar tillämpning af fastslagna regler och icke kan väcka tvekan eller medföra afvikelse från fastställda grunder, själfva utan ärendenas föredragande fatta beslut och expediera desamma.

Till sådana ärenden synas kunna hänföras

inom *kanslibyrån*: frågor om tjänstledighet för bevakningspersonalen vid fängvårdsanstalterna på grund af läkarbetyg under tid ej öfverskjutande en månad; förflyttning af fångar för användning eller utbildning i yrken vid

Utsträckt befogenhet för byråcheferna.

de för ändamålet af fängvårdsstyrelsen bestämda anstalter; öfverlämnande till vederbörande länsstyrelsens pröfning af inkomna framställningar om lösgifvande af tvångsarbetsfångar, som enligt läkarbetyg äro odugliga till sådant arbete; insändande till justitiedepartementets statistiska byrå af uppgifter, som skola af fängvårdsstyrelsen dit afgifvas, m. fl. sådana rena expeditiönsärenden;

inom *kameralbyrån*: öfverlämnande till statskontorets riksbokslutsbyrå af bankbesked enligt kungl. kungörelsen den 8 april 1904 afvensom af uppgifter enligt kungl. kungörelsen den 22 maj 1908; öfverlämnande till statskontoret af uppgift å de belopp, som inom hvar och ett af rikets län under det följande kvartalet erfordras till fängvårdsutgifter; bestämmandet af bokföringspris å vid fängelserna bakadt bröd och af utlämningspris å premievaror; samt kommunikering af sådana anmärkningar af styrelsens revision, mot hvilkas utställande till förklaring kameralbyråchefen icke har något att erinra, m. m. sådant.

Särskild föredragande i byråchefes ställe.

Enligt den för generalpoststyrelsen den 31 december 1902 utfärdade instruktion, § 61, äger generalpostdirektören undantagsvis, då sådant finnes af behof påkalladt, förordna hos styrelsen anställd tjänsteman att i byråchefes ställe föredraga visst ärende eller viss grupp af ärenden. Ett däremot svarande stadgande finnes intaget i § 13, mom. 3, af den instruktion, som den 11 oktober 1907 utfärdats för telegrafstyrelsen.

Det måste anses önskvärdt, att en dylik föreskrift jämväl varder meddelad i hvad fängvårdsstyrelsen angår.

Under återopande af hvad i förenämnda hänseenden anförts, tillåter sig kommittén hemställa,

att vid utfärdande af ny instruktion för fängvårdsstyrelsen afseende måtte fästas vid de af kommittén ofvan uttalade önskemål.

Styrelsens arbetskontor.

Såsom ofvan omnämnts, har för ledning af arbetsdriften vid fängvårdsanstalterna anställts inom styrelsen en arbetsintendent, såsom chef

för den s. k. arbetsbyrån, och en sekreterare, båda på extra stat, hvarjämte biträde anlåtats af en amanuens.

Kommittén, som tagit kännedom om göromålen inom denna s. k. byrå, håller före, att omförmälda tjänstemän varit oundgängligen behöfliga för att planmässigt och energiskt kunna igångsätta den omfattande persedel-tillverkningen vid ett stort antal fångvårdsanstalter; och då åtskillig tid framåt ytterligare fångvårdsanstalter torde komma att tagas i anspråk för ändamålet samt mer eller mindre omfattande anordningar i följd däraf måste planläggas och genomföras, lärers någon minskning i byråns arbetskrafter icke under de närmaste åren kunna ske i afsevärdare mån.

Sedan arbetena uti ifrågavarande hänseende vid en fångvårdsanstalt kommit i gång och där anställd tjänstepersonal vunnit erfarenhet och vana vid verksamheten och den därmed förenade redovisningen m. m., torde emellertid centralledningens ingripande i detaljerna blifva mindre behöfligt och åtskilligt, som nu besörjes af densamma, i stället kunna omhänderhafvas af fångvårdsanstaltens föreståndare med anställda biträden. Mottagandet af ingående beställningar och deras fördelning mellan fångvårdsanstalterna för bästa tillvaratagande af tid och tillgängliga arbetskrafter, äfvensom upphandlingen af materialier, kontrollen öfver dessas ändamålsenliga och ekonomiska användning, tillsynen öfver tillverkningarna och medelsförvaltningen för det hela måste dock i hufvudsak kvarstå hos fångvårdsstyrelsen.

Äfven om alltså en del af de göromål, som nu tillhöra den centrala ledningen, framdeles skulle komma att frångå densamma, lära dock under alla förhållanden särskilda arbetskrafter där blifva för ändamålet behöfliga. Och det kan än mindre förutsättas, att, sedan det redan visat sig, hurusom fångvården är i stånd att tillverka fullgoda persedlar för statsförvaltningarnas behof, dessa skulle hafva anledning att frångå den inslagna vägen för tillvaratagande af arbetskrafter, som kronan med nödtvång har att gifva användning. Ej heller torde ifrågakomma, att persedeltillverkningen blifver för fångarnas sysselsättande obehöflig. Ty det mycket öfvervägande antalet fångar måste på grund af en ur nästan alla synpunkter lycklig lagbestämmelse aftjäna straffet i enrum; och för sådana

fångar är en sysselsättning af nämnda art den allra bästa, uppfostrande och underlättande framtida försörjning.

Kommittén har vid nu nämnda förhållande ansett sig böra i sitt förslag tillse, att tillräckliga krafter må finnas anställda för arbetsledningen under sådana former emellertid, att minskning må kunna ske i mån af göromålens motsedda nedgång.

I fråga om organisationen tillåter kommittén sig till en början påpeka, att benämningen »arbetsbyrå» torde böra utbytas mot »arbetskontor». Då fängvårdsstyrelsen enligt gällande instruktion äger en kanslibyrå och en kameralbyrå, å hvilka samtliga ärenden, äfven arbetsärendena, äro fördelade, strider det häremot att gifva en under dessa byråer underordnad afdelning af verket en beteckning, som väcker föreställningen om dess jämnställdhet med nyssnämnda byråer. Och det kan icke vara lämpligt, ej heller behöfligt, att i instruktionen vidtaga sådan förändring, att den för arbetsdriften vid fängvårdsanstalterna sysselsatta afdelning af ämbetsverket uppflyttas till en själfständig byrå vid sidan af de två af gammalt befintliga.

Det ligger vikt uppå, att den, som förestår arbetsdriften, icke intager sådan ställning, att han kan, vid inspektioner och besök eller eljest, vid fängvårdens anstalter framhäfva arbetsintresset på bekostnad af fängvårdens öfriga uppgifter. Fängelserna skulle, om allt för stort inflytande lämnades åt nämnda intresse, kunna neddragas till en art fabriker i strid med deras egentliga syfte, för hvilket stora ekonomiska uppoffringar gjorts och alltjämt göras från samhällets sida. Ledningen af arbetsdriften synes fördenskull fortfarande böra bibehålla en underordnad ställning i förhållande till kansli- och kameralbyråerna, som hafva att bevaka fängvårdsintressena i deras helhet.

*Arbetskontorets
föreståndare.*

Arbetsledningens uppgifter äro ej heller af den art, att deras tillgodoseende kräfver en särskild byråchefs odelade uppmärksamhet. Den nuvarande arbetsintendentens göromål bestå till stor del i praktiska bestyr utom ämbetslokalen. Han har att mottaga ankommande leveranser, närvara vid besiktningar, inhämta kännedom om lämpligaste arbetsmetoder m. m. Därför erfordras snarare en person med affärsvana och yrkes-

kännedom än en utbildad ämbetsman. Detta hindrar dock ej, att befattningens innehafvare bör inför styrelsen själf kunna föredraga de ärenden, som tillhöra hans verksamhetsområde. Enligt den af Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 27 mars 1907 gifna bestämmelse för arbetsintendenten har denne ock erhållit till åliggande att handlägga och inför fångvårdsstyrelsen föredraga ärenden rörande arbetsdriften.

Denna föredragningskyldighet synes, då annat ej nämnes i det kungl. brevet, ske på vederbörande byråchefs ansvar. Naturligt är, att ett sådant ansvar måste för denne kännas betungande och vara förenadt med obehag, då han i vissa fall ej ens kan vara i stånd att kontrollera föredragningsens riktighet. Det synes kommittén angeläget, att ändring härutinnan sker. Utan att bryta mot den ofvan uttalade åsikten om lämpligheten att bibehålla föreståndaren för arbetsdriften å ett plan under byråcheferna, låter sig väl göra att tillerkänna honom ställningen af ansvarig föredragande inför styrelsen i arbetsärendena eller någon del af dem. Exempel å sådan anordning kunna hämtas från andra centrala verk.

Sålunda är i instruktionen för statskontoret den 18 oktober 1907, § 7, ålagdt den å dess inkomst-, fond- och stämpelbyrå anställda kamrerraren att, utom öfriga honom enligt verkets arbetsordning tillkommande göromål, bereda och med enahanda befogenhet och skyldighet som byråchef föredraga sådana, nämnda byrå tillhörande anordningsmål, som enligt statskontorets bestämmande kunna varda för dylikt ändamål öfverlämnade till honom af chefen för byrån.

Likaså är enligt samma § sekreteraren i statskontoret skyldig att, i den mån hans sekreterargöromål det medgifva och statskontoret finner sådant lämpligt och behöfligt, biträda med beredning och föredragning af visst ärende eller viss grupp af ärenden, som enligt statskontorets bestämmande öfverlämnas till honom af vederbörande byråchef; och tillkommer sekreteraren i egenskap af föredragande lika befogenhet och skyldighet som annan föredragande inom statskontoret.

I sistnämnda hänseende torde böra erinras, att jämlikt instruktionen för statskontoret byråchef har att vid föredragningen uttala sin mening och, om beslutet blifver afvikande därifrån, låta anteckna densamma till protokollet.

En liknande anordning som den sålunda för statskontoret gällande torde lämpligen kunna träffas i fråga om fängvårdsstyrelsens arbetsintendent eller den som eljest förestår arbetsdriften. Med en bestämmelse motsvarande den för statskontorets sekreterare gifna blefve det för fängvårdsstyrelsen möjligt att allt efter förhållandena förbehålla vissa arbetsärendens föredragning åt byråcheferna. I den mån arbetskontorets göromål minskas, på sätt kommittén förutsätter kunna inträffa, behöfver törhända kontorets föreståndare icke fylla de högre kvalifikationer, som för närvarande erfordras; och det kan då vara lämpligt att befria honom från föredragningen af mera maktpåliggande arbetsärenden, hvilkas handläggning, under nämnda förutsättning, möjligen kunde medhinnas af vederbörande byråchef.

Af det anförda torde framgå, att kommittén icke kan anse lämpligt att uppföra arbetsintendenten såsom ordinarie tjänsteman. Hans göromål äro ock af den beskaffenhet, att de särskildt kräfva rörlighet och initiativ. Bäst torde vara, att befattningens innehafvare kvarstår vid densamma endast så länge han är i full kraft. För befattningen skulle tilläfventyrs kunna användas fängelsetjänstemän, som visat sig framstående vid ledningen af den egna anstaltens arbetsdrift och hvilka kunde för några år inkallas till tjänstgöring hos fängvårdsstyrelsen med rätt att för ålderstillägg å ordinarie tjänsten tillgodoräkna sig tjänstgöringen å arbetskontoret. Lämpligen torde förordnande å ifrågavarande befattning kunna lämnas för vissa år, exempelvis fem. Därigenom vunnas äfven tillfälle att omlägga eller möjligen indraga intendentsbefattningen, när tiden synes inne därför.

Kommittén hemställer,

att befattningen såsom arbetsintendent eller föreståndare för fängvårdsstyrelsens arbetskontor måtte anordnas på sätt kommittén ofvan antydt.

*Sekreterare
för arbets-
ärenden.
Styrelsens
notarie och
ombudsman.*

Såsom arbetsintendentens biträde är för närvarande anställd en sekreterare. De för denne i kungl. brefvet den 27 mars 1907 bestämda åligganden finnas ofvan angifna å sid. 19.

Bland dessa åligganden ingår jämväl att föra diarier och föredragningslistor öfver inkommande arbetsärenden samt att vårda och ordna de

till arbetsärendena hörande handlingar. Dessa skyldigheter synas kommittén böra öfverflyttas å fängvårdsstyrelsens registrator, äfven af det skäl att arbetskontolets ärenden sålunda mera indragas under styrelsens kontroll och sammanföras med verkets öfriga till handläggning inkomna frågor.

Registratorns göromål blifva visserligen därigenom ökade, men ej i större mån än som motsvarar den utsträckning i arbetstiden, som torde föreskrifvas för verket.

Däremot lättas bördan för sekreteraren å arbetskontolet; och därigenom öppnas utväg för den sammanslagning af tjänster, som kommittén anser sig böra enligt följande grunder föreslå.

Såsom gällande instruktion för fängvårdsstyrelsen angifver, finnes å styrelsens kanslibyrå anställd en notarie, som tillika är ombudsman. Hans hufvudsakliga åligganden såsom notarie äro att föra styrelsens protokoll, att uppsätta och kontrasignera resolutioner och skrivelser i revisionsmål samt att, efter behörig anteckning i expeditiionslistor, afsända eller utlämna utgående expeditioner.

Med den förenkling af protokollsföringen, som numera genomförts i fängvårdsstyrelsen, kräfver densamma icke synnerligen stort arbete. Antalet egentliga revisionsärenden, fränsetd inkomna räkenskaper, uppgick år 1908 till allenast 75, hvarför ej heller dessa ärenden kunna anses för notarien betungande. Själfva expeditionsgöromålen kräfva i genomsnitt ej mer än 1 å 2 timmar dagligen.

Såsom ombudsman har samme tjänsteman att bevaka fängvårdens rätt i förekommande juridiska fall, såsom i rättegångar, vid konkurser och dylikt, samt att afgifva utlåtande i de mål, som af styrelsen öfverlämnas till hans yttrande. Enligt det af notarien särskildt förda ombudsmannadiariet utgjorde dithörande ärenden åren 1904—1908 tillhopa 27.

För att utfylla notariens arbetstid har styrelsen, såsom ofvan omnämnts, med stöd af kungl. bref den 20 april 1892 öfverflyttat å notarien den enligt instruktionen registratorn åliggande skyldigheten att verkställa granskning och sammanfattning af de från fängvårdsinrättningarna inkommande uppgifter angående personalredovisningen m. m. samt upprätta vissa i styrelsens underdåniga berättelse intagna statistiska tabellbilagor.

Då det emellertid visat sig, att notariens arbetstid detta oaktadt icke kunnat för fångvården fullt utnyttjas, och då för denna tjänsteman likasom för öfriga ordinarie befattningshafvande i fångvårdsstyrelsen torde komma att föreskrifvas en arbetstid på tjänsterummet af minst sex timmar, har kommittén ansett, att ytterligare göromål böra kunna påläggas ifrågavarande tjänsteman. I detta hänseende har kommittén fäst sin uppmärksamhet å de göromål, som åligga sekreteraren å arbetskontoret.

Dessa göromål kunna ej annat än vinna genom sysslans anförtroende åt en juridiskt bildad tjänsteman. Inom kontoret förekommer uppsättande af kontrakt och afhandlingar, likviduppgörelser m. m., hvilket allt ligger nära en ombudsmannabefattning.

Under förutskickande af den erinran, att amanuensbiträde fortfarande såsom hittills måste påräknas både för kanslibyrån och för arbetskontoret, anser kommittén det kunna med visshet antagas, att med anlitan till någon del, om så erfordras, af dylikt biträde de göromål, som nu tillhöra sekreteraren å arbetskontoret och notarien, skola kunna skötas af en och samma person.

De förenade göromålen blifva emellertid därvid så kräfvande, att en andra grads tjänst måste för dem anvisas, hvilket framgår redan däraf att för närvarande aflöningen till sekreteraren å arbetskontoret, utan att notarie- och ombudsmannagöromålen åligga honom, är bestämd efter sådan grad.

Om än, såsom ofvan anförts, arbetskontorets göromål framdeles må komma att lättas och intendents befattning därför må antagas förr eller senare blifva mindre fordrande eller till och med kunna i sin nuvarande form upphöra, lära dock alltid för arbetsdriften behövas sekreterargöromål i ganska stor omfattning.

Kommittén anser sig fördenskull böra hemställa,

att den befattning, som nu innehafves af notarien och ombudsmannen, uppflyttas i andra lönegraden mot det att med nämnda tjänst förenas skyldigheten att jämväl utföra sekreterargöromål å arbetskontoret, med iakttagande dock att å styrelsens registrator öfverflyttas att föra dia-

rier och föredragningslistor öfver de till berörda kontor hörande ärenden samt vårda och ordna dess handlingar.

Den sålunda föreslagna befattningen i andra lönegraden torde lämp-
ligen böra upptagas såsom sekreterartjänst, så att hos styrelsen komme
att vara anställda två sekreterare, båda på grund af arbetets art lydande
under kanslibyrån, den ene med nuvarande ordinarie sekreterarens skyldig-
heter och den andre sekreterare för arbetsärenden, med skyldighet att till-
lika fullgöra de åligganden, som nu tillhöra notarien och ombudsmannen.

Beträffande öfriga hos fängvårdsstyrelsen nu befintliga tjänstemanna-
befattningar finner kommittén icke anledning föreslå indragning eller
sammanslagning, då göromålen hos styrelsen äro nog omfattande för att
gifva innehafvarna af dessa tjänster full sysselsättning. Öfriga
tjänstemanna-
befattningar
hos styrelsen.

Enligt instruktionen har fängvårdsstyrelsens kassör att i egenskap
af uppbördsman och redogörare för alla till styrelsen ingående kontanta
medel ställa till vederhäftigheten styrkt uppbördssäkerhet för en summa
af 2,250 kronor.

I likhet med hvad kommittén i delen I af sina betänkanden (sid.
135—137) uttalat beträffande de centrala verken i allmänhet samt i delen
IV (sid. 150, 152) beträffande vissa tjänstemän i statskontoret, finner kom-
mittén sig böra föreslå,

*att föreskriften om skyldighet för fängvårdsstyrel-
sens kassör att ställa uppbördssäkerhet måtte upphävas.*

I fråga om vaktmästarna hos fängvårdsstyrelsen har kommittén funnit ökning af den ordinarie personalen vara behöflig. Redan före ar-
betskontorets inrättande har sedan en följd af år utöfver de två ordinarie
vaktmästarna en extra vaktmästare varit oafbrutet anställd mot dagaflö-
ning, äfvensom vissa tider därjämte ytterligare en dylik; och det numera
tillkomna arbetskontoret måste i stor utsträckning anlita bud och påkalla
göromål, att utföras genom vaktmästare. Antalet ordi-
narie vakt-
mästare.

Kommittén hemställer fördenskull,

att i blifvande ny stat för fångvårdsstyrelsen måtte uppföras ytterligare en ordinarie vaktmästarbefattning.

Extra biträdespersonal.

Såsom ofvan blifvit anfördt, finnas hos fångvårdsstyrelsen med arfvoden från anslag till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. anställda vissa biträdande tjänstemän, bland dem en arkitekt och en läkare. För de särskilda åligganden, som enligt gällande bestämmelser tillhöra de båda sistnämnda, är redogjort å sid. 20—22. Någon förändring i deras ställning och åligganden synes icke lämpligen böra vidtagas. De skäl, som af 1874 års löneregleringskommitté framlades till stöd för nuvarande anordning, torde fortfarande äga giltighet.

Styrelsens biträdande arkitekt.

Tillsynen öfver fångvårdens talrika öfver hela landet fördelade byggnader kräfver tvifvelsutan oafslätlig uppmärksamhet och omtanke. Såväl med afseende å förslag till nödiga underhållsarbeten som i all synnerhet vid planläggandet och utförandet af nya större fängelsebyggnader är det af vikt, att en med fångvårdsförhållandena förtrogen arkitekt står till fångvårdsstyrelsens förfogande. Detta är ock nödvändigt för att styrelsen må kunna tillfredsställande fullgöra sitt åliggande att, på sätt kungl. bref den 14 augusti 1841 föreskrifver, afgifva underdåniga utlåtanden öfver ritningar till häkten, som af härader och städer uppföras.

För att vid fångvården kunna bibehålla en erfaren, sin uppgift fullt vuxen arkitekt, måste arfvodet till honom sättas så pass högt, att det samma i allmänhet kan anses motsvara hvad han i enskild verksamhet skulle förtjäna med ett motsvarande arbete.

Lämpligast torde emellertid vara, att arfvodet afväges i förhållande till de vanliga, år efter år i ungefär samma omfattning återkommande göromålen samt att mera undantagsvis påkommande stora arbeten, för nybyggnader af betydande art m. m., särskildt ersättas med belopp, som i så fall kunna beräknas och upptagas i kostnadsförslagen för byggnaderna.

Förut i detta betänkande har omnämnts, att för vissa större nybyggnadsföretag utgått tillskott till det i staten åt styrelsens arkitekt

beräknade arfvodet äfvensom att särskilda belopp ställts till förfogande för utredningar, ritningar och kostnadsförslag.

Vid den här nedan gjorda beräkningen af arkitektens arvode har kommittén ock utgått från förutsättningen, att bestyren med större ny- och ombyggnader skola särskildt ersättas.

Fångvårdsstyrelsens läkarebiträde torde numera tagas i anspråk allmänare än förr, i följd af den noggranna uppmärksamhet, hvarmed hälsotillståndet och sundhetsvården bland fångarna måste följas efter införandet af treårigt cellstraff. Den auktoritet, styrelsens rådgifvare i hälsovårdsfrågor måste äga gent emot fängelseläkarna, nödvändiggör, att han väljes bland de mest framstående inom sitt område, och en höjning af det allt sedan år 1845 med oförändradt belopp utgående arfvodet synes således oeftergiffig.

Den biträdande läkaren.

Sedan längre tid tillbaka hafva inom styrelsen varit anställda två *Amanuenser*. fasta amanuenser, den ene å kameral- och den andre å kanslibyrån. Därjämte har ett växlande antal extra ordinarie amanuenser tjänstgjort. Efter hvad kommittén meddelats, har emellertid på grund af otillräckligheten af det belopp, som varit tillgängligt för flitpenningar, det endast varit med svårighet som erforderligt antal extra ordinarie amanuenser kunnat för styrelsen erhållas, i följd hvaraf ock ej sällan lärer hafva varit svårt att få erforderliga arbeten behörigen fullgjorda.

Genom att, såsom kommittén i det följande föreslår, i tillräcklig mån höja anslaget till flitpenningar, torde tillfälle erbjuda sig att förvärfa önskligt antal extra ordinarie amanuenser, behöfliga jämväl, i förekommande fall, för upprätthållande af vikariat vid fångvårdsanstalterna under ledighet för där anställda tjänstemän.

Att utbyta de extra ordinarie amanuenserna mot fasta sådana synes kommittén hvarken behöfligt eller ändamålsenligt. Genom att tilldela dem fasta arfvoden skulle de tilläfventyrs i flera fall föranledas att kvarstå i tjänstgöringen hos styrelsen i stället för att taga anställning vid fångvårdsanstalterna, sedan de därför vunnit teoretisk utbildning genom tjänstgöringen hos styrelsen.

Kommittén anser fördenskull såsom fasta amanuenser icke böra anställas flera än som erfordras för att inom styrelsens byråer äga tillgång till stadigvarande och utbildade biträden vid de viktigare arbeten, som icke kunna utföras ensamt af de ordinarie tjänstemännen, äfvensom till vikarier för dessa.

Såsom hitintills torde i sådant hänseende behöfvas två fasta amanuenser.

*Skrif-
biträde.*

I fråga om det hos styrelsen anställda kvinnliga skrifbiträdet anser kommittén samma grunder i afseende å villkoren för anställningen böra tillämpas, som af kommittén föreslagits i dess betänkande (delen VII) angående fastare anställning för vissa biträden hos statens ämbetsverk och myndigheter.

*Kompetens-
fordringar.*

Enligt kungl. kungörelsen den 12 maj 1865, angående förändrade villkor för anställning i statens civila tjänstebefattningar, var examen till rättegångsverken uppställd såsom fordran för inträde i fångvårdsstyrelsens kansli och kammarkontor, dock att i det sistnämnda kunde anställas äfven den, som aflagt examen till Kungl. Maj:ts kansli.

Erfarenheten visade emellertid, att ganska få sålunda kvalificerade personer sökte anställning hos fångvårdsstyrelsen. I följd däraf mötte svårighet att vid sjukdomsfall eller semester få tjänster inom styrelsen bestridda af lämpliga vikarier. Och då för handläggning af de göromål, som förekommo på kameralafdelningen, de för ofvannämnda examina föreskrifna kunskapsprof icke syntes ovillkorligen vara af nöden, hemställde styrelsen i underdånig skrifvelse den 21 april 1882, att styrelsen måtte tillåtas å dess kameralbyrå äfven anställa lämpliga personer, som endast undergått afgångsexamen vid högre elementarläroverk.

Denna framställning vann beaktande; och genom kungl. kungörelse den 5 maj 1882 gjordes i fråga om behörighet för inträde i fångvårdsstyrelsen den ändring i 1865 års kungörelse, att examen till rättegångsverken skulle bereda inträde till tjänstgöring i fångvårdsstyrelsens kansli- och kameralbyråer; dock att i sistnämnda byrå skulle kunna anställas äfven den, som endast undergått afgångsexamen vid högre allmänt läroverk.

På grund af kungl. stadgan den 29 april 1904 angående juridiska examina har juris kandidatexamen trädtt i stället för examen till rättegångsverken och kommer således att utgöra kompetensvillkor för inträde i fängvårdsstyrelsens kanslibyrå. För anställning i kameralbyrån erfordras däremot fortfarande allenast afgangsexamen från högre allmänt läroverk.

Onekligen är emellertid en afsevärd del af de å kameralbyrån förekommande ärenden af sådan art, att deras handläggning i viss mån förutsätter författningskännedom och förmåga af lagtolkning. Fördenskull måste de kunskaper och den omdömesförmåga, som de juridiska examina äro ägnade att bibringa, vara, om ock ej ovillkorligen nödiga, dock af verkligt gagn jämväl för tjänstgöring inom fängvårdsstyrelsens kameralbyrå. Det torde äfven vara af vikt att de, som anställas å kameralbyrån, äga förfarenhet i bokföring.

Med de förmånligare aflöningar, som enligt kommitténs förslag skulle komma kameralbyråns tjänstemän till del, synes svårighet icke böra möta att för befattningarna erhålla personer, som aflagt åtminstone den i stadgan den 29 april 1904 omförmälda kansliexamen och tillika äga kännedom i fråga om räkenskapers uppgörande.

Kommittén har sålunda ansett såsom kompetensvillkor för inträde i fängvårdsstyrelsen böra fordras juris kandidatexamen (eller tillsvidare examen till rättegångsverken) eller, hvad kameralbyrån beträffar, kansliexamen jämte vitsord om kunskap i bokföring, dock med följande modifikationer.

För registratorsgöromålen i och för sig synes juris kandidatexamen icke behöflig, om ock i flera afseenden gagnelig. Fordran å sådan examen torde dock icke böra eftergifvas, då det gäller ordinarie eller stadigvarande innehafvare af tjänsten, helst denne bör äga nödiga förutsättningar för att vid behof kunna vikariera för andra tjänstemän inom kanslibyrån.

Då det emellertid torde blifva med svårighet förenadt att finna personer, som aflagt denna högre examen, villiga att för kort tid mottaga förordnande inom ett verk, där utsikterna att vinna något så när snabb befordran äro ytterst små, synes en lämplig utväg vara att, till undanröjande i någon mån af denna olägenhet, medgifva, att å fängvårdsstyrelsens kameralbyrå anställd tjänsteman utan sådan examen må kunna på kortare, i in-

struktionen angifven tid förordnas till upprätthållande af registratorstjänsten hos styrelsen. Uppenbarligen är det nämligen bättre att få denna befattning, som i viss mån kräver kännedom om ärendenas beskaffenhet och innebörd, under tillfälliga ledigheter skött af en med fångvårdsfrågorna förtrogen person utan högre juridisk examen än af någon, som väl aflagt sådan examen men däremot är för de nämnda frågorna främmande.

Då arbetsintendentens befattning är af den säregna art, som ofvan framhållits, torde kunna inträffa, att den mest lämpliga personen icke innehar den kompetens, som skulle krävas för att kunna antagas till tjänsteman i verket. Examen vid tekniskt läroverk eller annorledes ådagalagd förfarenhet synes kommittén böra få gälla såsom tillfyllestgörande kompetensvillkor för omförmälda befattning.

För utbildande af tjänstemän, som skola användas å direktörs-, kamrerare- och assistentbefattningar vid fångvårdsinrättningarna, är tydligen angeläget att tillfälle beredes aspiranter å dylika befattningar att genom förberedande tjänstgöring i fångvårdsstyrelsens kameralbyrå inhämta kännedom om fångvårdsförvaltningen, särskildt i hvad rörer räkenskapers förande o. d.

De lägre kompetensfordringar, som, enligt kommitténs förslag, skulle bestämmas för nyssnämnda tjänstemän vid fångvårdsinrättningarna, komme emellertid i regel att för ofvanbemälda aspiranter utgöra hinder för tjänstgöring å styrelsens kameralbyrå. Kommittén anser fördenskull böra medgifvas tjänstemän vid fångvårdsinrättningarna eller aspiranter å dylika befattningar att, ehuru i saknad af eljest föreskrifven kompetens, kunna tillfälligtvis tjänstgöra å nämnda byrå.

Kommittén hemställer,

att vid utfärdande af ny instruktion för fångvårdsstyrelsen måtte i fråga om kompetensvillkor intagas föreskrifter i öfverensstämmelse med de af kommittén ofvan uttalade åsikter.

Aflöningsförmåner för den ordinarie personalen i fångvårdsstyrelsen.

Kommittén öfvergår härefter till framläggande af förslag till aflöningar för fångvårdsstyrelsens ordinarie personal. För denna personal torde i allmänhet aflöningarna böra bestämmas i likhet med hvad som vid 1907 och 1908 årens riksdagar medgifvits motsvarande befattningar vid statskontoret m. fl. centrala ämbetsverk.

Arbetsintendenten, hvilken af förut anförda skäl torde böra allenast förordnas tills vidare på viss tid, kan emellertid icke lämpligen inordnas i någon af de fastställda normalgraderna. Aflöningen till honom måste nämligen så afpassas, att förordnande å tjänsten må kunna med någon fördel mottagas af andra gradens tjänsteman inom styrelsen eller af föreståndare för ett straffängelse.

Aflöningen vid andra gradens tjänst enligt de vid 1907 och 1908 årens riksdagar antagna grunder uppgår till 5,800 kronor jämte två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, alltså slutligen till 6,800 kronor. Direktör vid straffängelse skulle enligt det förslag, kommittén i detta betänkande afgifver, komma i åtnjutande af löneförmåner, slutligen uppgående till 5,000 kronor, jämte fri bostad och bränsle. Kommittén anser därför, att arbetsintendentens arfvode bör sättas till 7,000 kronor, hvaraf 2,000 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar.

Under återopande af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer kommittén,

att generaldirektören och chefen för fångvårdsstyrelsen må erhålla en aflöning af 11,000 kronor, däraf 7,000 i lön, 3,000 i tjänstgöringspenningar och 1,000 i ortstillägg;

att till hvar och en af de två byråcheferna aflöningen må utgå med 8,100 kronor, däraf 5,000 i lön, 2,500 i tjänstgöringspenningar och 600 i ortstillägg, hvar till kan komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 600 kronor;

att arbetsintendenten må åtnjuta arfvode af 7,000 kronor, hvaraf 2,000 anses såsom tjänstgöringspenningar;

att i staten för fångvårdsstyrelsen må uppföras aflöningar till två sekreterarbefattningar, hvardera med 5,800 kronor, däraf 3,600 i lön, 1,800 i tjänstgöringspenningar och 400 i ortstillägg, hvar till kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år;

att enahanda aflöning som till sekreterarna må utgå till kamreraren;

att registratorn, jämväl i egenskap af aktuarie, kassören, som tillika är bokhållare, samt de två revisorerna må hvar för sig tilläggas en aflöning af 4,000 kronor, däraf 2,200 i lön, 1,500 i tjänstgöringspenningar och 300 i ortstillägg, hvar till kunna komma tre ålderstillägg till lönen, hvar och ett å 500 kronor, det första efter fem år, det andra efter ytterligare fem år och det tredje efter än ytterligare fem år;

att för förste vaktmästaren aflöningen må bestämmas till 1,500 kronor, däraf 900 i lön, 450 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg;

att i staten för fångvårdsstyrelsen må uppföras aflöningar till två andra vaktmästare, hvardera med 1,200 kronor, däraf 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, hvar till kan komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 100 kronor; samt

att den bestämmelsen intages i staten, att, därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Enligt gällande och ofvan å sid. 32 åberopad bestämmelse åtnjutes anmärkningsarfvode, med femton procent, af alla medel, som till följd af någon fångvårdsstyrelsens tjänstemans anmärkning inflyta till statsverket och därförutan ej kommit detsamma till godo.

Af de å nämnda sida intagna uppgifter framgår visserligen, att de belopp, som under åren 1906—1908 utgått i anmärkningsarfvode å de särskilda revisionslotterna i fångvårdsstyrelsen, varit mindre betydande. Uteslutet är dock icke, att anmärkningsarfvodena må kunna stiga till högre summor.

Uti sitt den 18 juni 1904 afgifna betänkande angående kammarrätten (delen III, sid. 175) har kommittén beträffande det till tjänstemän å kammarrättens revisionsafdelning utgående anmärkningsarfvode uttalat, att kommittén ansett det vara af synnerlig vikt för det allmänna, att vid räkenskapsgranskningen, hvars noggranna utförande näppeligen kunde kontrolleras, vederbörande tjänstemän icke må slappas i sitt intresse, utan sporras till en effektiv granskning; att kommittén därför funnit rätten för vederbörande granskare att åtnjuta anmärkningsarfvode böra, såsom tjänande ett maktpåliggande statsintresse, fortfarande kvarstå; men att det synts kommittén, som om detta arfvode skäligen borde i någon mån begränsas, då fråga vore om större belopp. Detta uttalande har kommittén åberopat i sitt betänkande rörande domänstyrelsen (delen X, sid. 58—59).

Vid utfärdande af nya instruktioner för domänstyrelsen den 16 oktober 1908 och för kammarrätten den 23 december samma år har ock bestämts, att anmärkningsarfvode skall utgå med femton procent å det influtna medelsbeloppet, därest detta icke öfverstiger 500 kronor, samt med tio procent å högre belopp, dock att för belopp mellan 500 och 750 kronor arfvode skall utgå, enligt ordalydelsen i domänstyrelsens instruktion,

i hvarje fall med 75 kronor eller, såsom bestämmelsen affattats i kammarrättens instruktion, med femton procent å 500 kronor.

Jämväl hvad fångvårdsstyrelsen angår bör enligt kommitténs åsikt en begränsning i onförmälda hänseende äga rum; och får kommittén fördenskull, under erinran att enligt dess förslag hos nämnda styrelse fortfarande skulle vara anställda två revisorer, hemställa,

att i fråga om medel, som inflyta till statsverket i följd af anmärkning, gjord inom fångvårdsstyrelsen emot densamma underlydande redogörare, den vederbörande tjänsteman i styrelsen tillkommande rätt till anmärkningsarfvode må begränsas på det sätt, att dylikt arfvode skall utgå med femton procent å det anmärkta beloppet, därest detta icke öfverstiger 500 kronor, samt med tio procent å högre belopp, dock att för belopp mellan 500 och 750 kronor arfvodet i hvarje fall skall utgå med 75 kronor.

Med afseende å den skiljaktiga affattning, bestämmelsen rörande anmärkningsarfvodet för belopp mellan 500 och 750 kronor erhållit i instruktionerna för domänstyrelsen och kammarrätten, tillåter sig kommittén hänvisa till hvad kommittén i sitt betänkande angående domänstyrelsen (sid. 59) anført nti ifrågavarande hänsende.

Utsträckt arbetstid.

Vid godkännande af föreslagna aflöningsstater för statskontoret m. fl. ämbetsverk har Riksdagen åren 1907 och 1908 uppställt såsom förut-sättning för godkännandet, att Kungl. Maj:t före den tidpunkt, då staterna skulle träda i kraft, meddelat föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjante skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.

Vidkommande uttrycket »i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas» säges i Riksdagens skrifvelse den 14 maj 1907 (n:r 131) angående ny aflöningsstat för statskontoret, hurusom det afsetts, att under det senare fallet skulle inrymmas t. ex. de tillfällen, då en tjänsteman för utförande af ett eller annat arbete i tjänsten å annan plats än tjänstelokalen, såsom i annat ämbetsverk, arkiv eller dylikt, under en eller flera timmar måste vara från tjänstelokalen frånvarande.

Med uttrycket »i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas» hade Riksdagen afsett, bland andra, de fall, då en mera allmän föreskrift om inskränkning i arbetstiden, afseende t. ex. en längre tidsperiod och hela ämbetsverket, funnes böra medgifvas. Riksdagen hade därvid i första rummet haft sin uppmärksamhet riktad på tjänstgöringen under sommarmånaderna. Då nämligen erfarenheten gäfvé vid handen, att ett behörigt skötande af tjänsten under denna del af året, på grund af det i allmänhet i något mindre mängd inkommande arbetsmaterialet, ställde mindre kraf på arbetsintensiteten inom ämbetsverken än under året i öfrigt, och då därtill komme, att ett strängt fasthållande af

regeln om 6 timmars tjänstgöring under ifrågavarande tid otvifvelaktigt i många fall skulle ställa sig hindrande i vägen för tjänstemannen att tillbringa den tjänstefria delen af dygnet på landet, hade Riksdagen ansett, att möjlighet borde förefinnas att under exempelvis tiden juni—augusti medgifva skälig nedsättning i ifrågavarande tjänstgöringstid.

Beträffande frågan, af hvilken myndighet och i hvilken ordning pröfningen af omhandlade undantagsfall skulle verkställas, hade Riksdagen funnit lämpligast, att föreskrifter i detta afseende meddelades af Kungl. Maj:t i ämbetsverkets instruktion.

Bestämmelser i ämnet hafva sedermera intagits i instruktioner för vederbörande ämbetsverk, i hvilket hänseende särskildt hänvisas till den, som den 18 oktober 1907 utfärdats för statskontoret (svensk författningssamling n:r 82).

I underdånigt utlåtande den 3 augusti 1908 har fängvårdsstyrelsen i detta ämne framhållit, hurusom styrelsens åligganden i åtskilliga delar vore af en säregen praktisk och social art, som kräfde tillfälle till beröring med utomstående personer och förhållanden, och att fördenskuil styrelsen i sin verksamhet icke lämpligen torde kunna helt inpassas under bestämmelser, som vore lämpade för verk, hvilkas ämbets- och tjänstemän hafva till uteslutande uppgift att syssla med räkenskaper och skrivelser. Alldeles särskildt gällde detta i fråga om de inom styrelsens arbetsbyrå anställda tjänstemän, af hvilka en eller flera esomoftast måste för utförandet af vissa värf hafva sin verksamhet förlagd utom tjänsterummet. Generaldirektören och byråcheferna hade enligt gällande instruktion sin tjänstgöring förlagd utom tjänsterummen under inspektions- och mönstringsresor äfvensom vid besök, som borde afläggas vid fängvårdsinrättningarna i hufvudstaden, »så ofta nödigt är samt öfriga ämbetsgöromål det medgifva». Hvad sålunda sagts gällde äfven för tjänstemän, som vid nämnda resor medföljde såsom mönstringskommissarier eller sekreterare.

Genom nådigt bref den 23 oktober 1908 har Kungl. Maj:t sedermera för styrelsens ordinarie tjänstinnehafvare eller vikarier för sådana bestämt, att, i den mån ej annorlunda stadgades, den dagliga arbetstiden å tjänsterummet hvarje söckendag skulle utgöra fem timmar med rätt för öfverordnad

att vid behof påfordra nödig utsträckning. Under meddelande i öfrigt af föreskrifter i likhet med hvad för nyreglerade verk i allmänhet gäller, bestämmes vidare i nämnda kungl. bref, att, därest i särskilda fall arbete i tjänsten kan med större fördel utföras utom tjänsterummet, medgifvande därtill må lämnas af generaldirektören eller, efter dennes bestämmande, af vederbörande byråchef, samt att fråga om inskränkning i särskilda fall i öfrigt i den i allmänhet fastställda arbetstiden å tjänsterummet skall pröfvas i enahanda ordning.

Hvad sålunda bestämts skall i tillämpliga delar gälla äfven beträffande tillförordnade arbetsintendenten och sekreteraren å arbetsbyrån, i den mån sådant, med hänsyn till arten af den dem åliggande tjänstgöring, af generaldirektören pröfvas lämpligen kunna ske.

I betraktande af Riksdagens uttalande i ofvanberörda skrifvelse den 14 maj 1907 angående statskontoret anser kommittén de af fångvårdsstyrelsen i utlåtandet den 3 augusti 1908 framhållna synpunkterna kunna bringas i öfverensstämmelse med utsträckningen af arbetstiden å tjänsterummet för ordinarie tjänstinnehafvare till minst sex timmar hvarje söckendag.

Kommittén hemställer således,

att såsom förutsättning för den blifvande aflöningsstaten för fångvårdsstyrelsen uppställles, att samtliga ordinarie tjänstinnehafvare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.

Aflöningsvillkor.

I sammanhang med fastställandet af ny stat för fångvårdsstyrelsen, meddelades genom den ofvan å sid. 32 omnämnda kungl. kungörelsen den 1 juni 1877 bestämmelser angående villkoren för åtnjutande af de med ordinarie befattning i nämnda styrelse förenade aflöningsförmåner.

Vid den blifvande nya staten för fångvårdsstyrelsen torde böra fastas enahanda aflöningsvillkor, som vid 1907 års riksdag antogos för statskontoret, allenast med tillägg af vissa från aflöningsreglementet den 6 juni 1902 för tjänstemän och betjante vid postverket hämtade bestämmelser.

Enligt § 3 i nämnda aflöningsreglemente, sådan denna § lyder enligt kungl. kungörelsen den 28 juni 1907, är tjänsteman af lägre grad hos generalpoststyrelsen skyldig, äfven när det erfordras till följd af tjänsteresor, att mottaga förordnande å högre befattning i styrelsen med viss tidsbegränsning och mot viss ersättning. Äfven utan särskild ersättning är tjänsteman af lägre grad hos generalpoststyrelsen pliktig att sköta de till byråchefsbefattning hörande löpande göromål, därest byråchef till följd af tjänsteresa eller för handläggning af särskilda ärenden är under allenast några få dagar hindrad att sköta sin befattning. Bestämmelser i nämnda hänseenden hafva synts kommittén lämpliga äfven vid fångvårdsstyrelsen.

För de postinspektörer, som i postverkets aflöningsstat finnas upptagna under »distrikts- och lokalförvaltningarna», är aflöningen fördelad i

arfvode och tjänstgöringspenningar. Dessa tjänstemän förordnas af Kungl. Maj:t på viss tid. Då nu kommittén föreslagit en liknande ställning för arbetsintendenten i fångvårdsstyrelsen, hafva några däraf föranledda bestämmelser blifvit i aflöningsvillkoren för sistnämnda styrelse införda, hämtade från nyssberörda aflöningsreglemente, § 3 och § 8 mom. 1.

Kommittén hemställer,

att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som varda upptagna i blifvande stat för fångvårdsstyrelsen, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning i fångvårdsstyrelsen skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af ämbetsverket eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, äfvensom därest ämbetsverkets ställning inom statsförvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan såsom själfständigt ämbetsverk anses, eller därest vissa ifrågasvarande ämbetsverk tillhörande göromål öfverflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till hvilket göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie befattning i fångvårdsstyrelsen icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant

verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår chef eller ledamot, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, fångvårdsstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må unnes inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänsteman i första lönegraden är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där fångvårdsstyrelsen, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, finner honom lämplig och behöflig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg eller i det fall, där aflöningen utgöres af arfvode, den del däraf, som icke anses såsom tjänstgöringspenningar, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget eller arfvodet, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af fångvårdsstyrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej fångvårdsstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd af tjänsteresor eller för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i fångvårdsstyrelsen, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att emellertid, därest byråchef till följd af tjänsteresa eller för handläggning af särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra dagar, hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman af lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till byråchefsbefattningen hörande löpande göromål;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan üger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på

samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial eller på grund af förordnande i följd af frågan om reglering af löneförhållandena m. m. vid fångvårdsstyrelsen; att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, generaldirektören, byråcheferna, arbetsintendenten och tjänstemännen af andra lönegraden en hvar under en och en half månad samt tjänstemännen af första lönegraden en hvar under en månad;

att tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid af året, som af generaldirektören bestämmes, begagna sig af semester;

att vid afgång från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägg utgå till månadens slut; gällande enahanda förhållande i det fall, där aflöningen utgöres af arfvode, den del däraf, som icke anses såsom tjänstgöringspenningar;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträ-

dande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde, likaledes i öfverensstämmelse med hvad som blifvit bestämdt för statskontoret, böra förklaras,

att en hvar, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya staten träder i kraft, tillträder befattning i fångvårdsstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser, samt

att de förutvarande innehafvare af befattningar i fångvårdsstyrelsen, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.

Anslag till arfvoden och flitpenningar åt extra biträden, vikariatsersättningar m. m.

Såsom förut är nämndt, har det i fångvårdsstyrelsens stat uppförda anslag till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. vid 1908 års riksdag höjts från 11,800 till 15,300 kronor.

Från detta anslag torde såsom hitintills böra utgå aflöningar till styrelsens sakkunniga biträden.

Styrelsens byggnadsbiträde eller arkitekt åtnjuter för närvarande ett årsarfvode af 4,500 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har i sin å sid. 30 omförmälda underdåniga skrifvelse den 27 september 1907 framhållit, och chefen för justitiedepartementet har vid föredragning inför Kungl. Maj:t af berörda skrifvelse instämt däri, att nämnda arfvode icke numera kunde anses utgöra tillräcklig ersättning för ifrågavarande uppdrag.

Detta uppdrag innefattar enligt den instruktion, som af fångvårdsstyrelsen den 23 december 1890 utfärdats och hvilken finnes återgifven å sid. 20—21 i detta betänkande, hufvudsakligen att utöfva tillsyn öfver fångvården tillhörande byggnader, granska inkommande förslag till dessas förändring, förbättring och vidmakthållande, efter remiss uppgöra förslag och ritning till nybyggnad eller förändring, afgifva utlåtande i byggnadsfrågor, granska inkommande redogörelser för utgifter till byggnader och reparationer samt afgifva förslag öfver byggnads- och reparationsarbeten, som böra verkställas under nästföljande år.

Dessa åligganden motsvara ungefärligen intendenternas vid öfverintendentsämbetet i afseende å de byggnader, som äro ställda under deras

närmaste inseende. Aflöningen till dessa intendent utgör enligt gällande stat 3,600 kronor jämte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor. Slutaflöningen uppgår sålunda till 4,600 kronor. Öfverintendentsämbetet har emellertid ännu ej varit föremål för de pågående löneregleringarna beträffande centrala ämbetsverk.

Intendenterna vid öfverintendentsämbetet äro pliktiga att vissa tider vara tillgängliga å sina tjänsterum.

För fångvårdsstyrelsen vore det onekligen till gagn, om dess biträde i byggnadsfrågor stode till styrelsens disposition å tjänsterummet mera än för närvarande är fallet och på grund af arfvodets hittillsvarande belopp ansetts kunna påfordras.

Under förutsättning att särskild ersättning lämnas för större nybyggnads- eller ombyggnadsföretag samt att i öfrigt byggnadsbiträdet bibehålles vid hufvudsakligen de skyldigheter, som finnas angifna i förenämnda instruktion, anser kommittén byggnadsbitrådets arfvode skäligen böra beräknas till 5,000 kronor, därvid dock torde böra stadgas, att han skall vara skyldig att efter styrelsens bestämmande vara tillstädes å tjänsterummet under erforderlig tid minst två söckendagar hvarje vecka.

Arfvodet till läkaren synes kommittén böra beräknas till 1,000 kronor.

Enligt hvad statsrådsprotokoll för den 15 mars 1907, bilagdt kungl. proposition (n:r 100) till samma års Riksdag angående ny aflöningsstat för statskontoret, gifver vid handen, erinrade vid behandling af anslagstiteln till vikariat, renskrifning, flitpenningar och extra biträden hos sistnämnda ämbetsverk, chefen för finansdepartementet, att löneregleringskommittén i sitt allmänna principbetänkande (delen I) till behandling upptagit frågan angående grunderna för den extra personalens i de centrala ämbetsverken anställning och aflöning; hvarjämte departementschefen anmälde i vissa delar en underdånig petition af den 17 maj 1905 från styrelsen för »de extra ordinaries förening». För egen del anförde departementschefen därvid, bland annat, följande.

Såsom löneregleringskommittén framhållit, vore ordnandet af den extra ordinarie tjänstemannapersonalens inom de centrala ämbetsverken

ställning såväl med afseende å sättet för denna personals antagande som i fråga om dess tjänstgöring och aflöning utan tvifvel en angelägenhet af icke ringa vikt ej mindre för det allmänna än äfven för tjänstemännen själfva.

Att härvid en viss likformighet emellan de centrala ämbetsverken vore önskvärd, fann departementschefen vara tydligt. Dock kunde naturligen understundom ifrågavarande befattningar inom olika ämbetsverk vara af mer eller mindre olikartad beskaffenhet och olikheter däraf påkallas såväl med afseende på kompetensvillkoren för anställning i befattning af förevarande slag och sättet för arbetets ordnande som ock med afseende å aflöningen.

Hvad särskildt aflöningsförhållandena beträffade, syntes det vara lämpligt, att de allmänna grunderna för aflöningen fastställdes af Kungl. Maj:t, om det ock naturligen måste öfverlåtas åt vederbörande ämbetsverk och myndigheter att inom den sålunda gifna ramen närmare ordna hithörande förhållanden.

Vidkommande de fast anställda amanuenserna, utginge arfvodena till dessa med tämligen växlande belopp inom olika ämbetsverk, beroende af befattningarnas beskaffenhet och omfattningen af därmed förenade göromål. Gifvet syntes det äfven vara, att, om ock större likformighet därutinnan vore eftersträfvansvärd, det dock icke gärna kunde komma i fråga att, på sätt i onförmälda petition begärts, genom en allmän bestämmelse fastslå ett visst minimiarfvode för befattningar af ifrågavarande slag, afsedt att under alla förhållanden tillämpas. Uti ifrågavarande befattningars natur låge nämligen, att därtill hörande åligganden svårligen kunde annat än efter pröfning af förhållandena inom hvarje särskildt verk bedömas. Minimiarfvodets belopp måste alltid i viss mån blifva beroende af befattningens art, därför erforderlig utbildning m. m.

Beträffande flertalet centrala ämbetsverk och under förutsättning af en tjänstgöring af den omfattning, kommittén tänkt sig såsom den i förevarande fall normala¹, syntes emellertid såsom regel arfvode för tjänst af ifrågavarande beskaffenhet icke böra beräknas lägre än till 1,200 kronor

¹ Fyra timmars arbete hvarje söckendag, förekommande hemarbete inberäknadt.

för år räknadt, hvilket belopp redan tämligen allmänt betraktades såsom minimiarfvode för befattning med en så pass utsträckt tjänstgörings-skyldighet, som kommittén förutsatt. Om befattningen vore jämförelsevis mera kräfvande eller tjänstetiden afsevärdt längre, än af kommittén angifvits, syntes det dock vara uppenbart, att ett arfvodesbelopp af 1,200 kronor icke under dåvarande förhållanden kunde anses tillräckligt. Inom vissa af statsdepartementen, där emellertid arbetstiden för ifrågavarande amanuenser i medeltal något öfverstege hvad kommittén förutsatt såsom den normala, äfvensom inom åtskilliga andra verk, där ett liknande förhållande ägde rum, utginge ock redan ifrågavarande arfvoden tämligen allmänt med 1,500 kronor om året. Tydligt vore äfven, att dessa arfvodens belopp i viss mån måste blifva beroende äfven af tilloppet af sökande till ämbetsverken och möjligheten att erhålla lämpliga biträdande arbetskrafter till erforderligt antal.

Att, på sätt i omförmälda petition blifvit ifrågasatt, beträffande ifrågavarande befattningar på förhand fastställa ålderstillägg, att utgå med tillämpning af de för ordinarie tjänstebefattningar gällande grunder, ansåg departementschefen icke vara med ifrågavarande befattningars natur förenligt. Däremot syntes honom intet hinder böra möta att, i mån som vederbörande befattningshafvare genom ådagalagd flit och duglighet gjorde sig däraf förtjänta, efter viss tids tjänstgöring, enligt hvad skäligt pröfvades, höja arfvodet. Enär ofta nog två befattningar af ifrågavarande slag förenades på samma hand, syntes — under förutsättning att begynnelselönen för första gradens tjänst bestämdes till 4,000 kronor — en dylik förhöjning af arfvodet, åtminstone *under vanliga förhållanden* och ifall arbetstiden som regel icke ginge utöfver hvad kommittén förutsatt såsom den regelmässiga, böra stanna vid 2,000 kronor.

I likhet med flertalet af de i ärendet hörda ämbetsverken ansåg departementschefen skäligt, att ifrågavarande tjänstemän vid sjukdom, där denna icke öfverskrede viss tid, exempelvis ett år, tillerkändes rätt att bibehålla en del af deras arfvode, hvilken lämpligen syntes böra bestämmas till två tredjedelar däraf. Detsamma syntes böra gälla vid sådan tjänsteman meddeladt förordnande att sköta ordinarie tjänst under ordinarie innehafvares semester eller tjänstledighet, i sistnämnda fall dock na-

turligen med den inskränkning, som kunde föranledas däraf, att den tjänstledige pröfvades böra till vikarien afstå någon del af lönen. Amanuens, som åtnjöte ledighet för svag hälsas vårdande, syntes däremot böra vara pliktig att afstå så stor del af sitt arfvode, som erfordrades för amanuensbefattningens skötande eller eljest pröfvades skäligt.

Likaså fann departementschefen önskvärdt och billigt, att åt ifrågavarande tjänstemän, hvilka i allmänhet måste tjänstgöra ganska lång tid, innan de erhöles fast arfvode, som regel bereddades tillfälle till någon tids ledighet under hvarje år utan skyldighet att därunder afstå någon del af arfvodet. Dock måste naturligen alltid en dylik förmån blifva beroende däraf, huruvida göromålen inom vederbörande ämbetsverk sådant tilläte, äfvensom däraf, huruvida förekommande behof af vikarier för ordinarie tjänstemän ändock kunde på lämpligt sätt tillgodoses. Därest en föreskrift i dylik riktning ansåges böra meddelas, syntes densamma därför endast böra erhålla formen af ett bemyndigande för vederbörande verk att, där så funnes lämpligen kunna ske, meddela dylik ledighet åt ifrågavarande tjänstemän med rätt för dem att under ledigheten bibehålla arfvodet.

Hvad anginge den tid, under hvilken sådan ledighet borde ifrågakomma, framhöll departementschefen, att detta i viss mån borde bero af befattningens beskaffenhet. Såsom regel syntes densamma dock, med hänsyn därtill att första gradens tjänsteman endast ägde rätt att åtnjuta en månads semester, lämpligen böra begränsas till två å tre veckor, med iakttagande att, därest samma tjänsteman innehade mer än en befattning af ifrågavarande slag, ledigheten vid båda befattningarna, såvidt möjligt, förlades till samma tid.

Då amanuens med fast arfvode för sjukdom eller eljest åtnjöte ledighet eller förordnades att uppehålla ordinarie befattning, borde åtminstone i regel gälla, att annan extra ordinarie tjänsteman, där lämplig sådan funnes att tillgå, förordnades att bestrida amanuensbefattningen mot den aflöning, hvilken inom verket ansåges böra utgöra begynnelsearfvode för sådan befattning, som vore i fråga.

Att, såsom i petitionen blifvit ifrågasatt, extra ordinarie tjänstemän, som icke åtnjöte fast arfvode, skulle på förhand tillförsäkras gratifikation till visst belopp för månad, ansåg departementschefen icke kunna ifråga-

komma, då arbetet för dessa tjänstemän så till beskaffenhet som mängd säkerligen i allmänhet måste blifva tämligen växlande. Ersättningen kunde därför beträffande dem svårigen bestämmas att utgå efter på förhand bestämda grunder. En annan sak vore, att det gifvetvis måste anses önskvärdt, att vederbörande anslag tillmättes så, att desamma lämnade möjlighet till beredande af skälig uppmuntran och nöjaktig godtgörelse äfven åt dessa tjänstemän.

Departementschefen framhöll slutligen, att med hvad han uttalat angående grunderna för aflönandet af den extra ordinarie tjänstemannapersonalen vid de centrala ämbetsverken han naturligen icke afsett, att de af honom föreslagna grunderna skulle utan vidare komma till tillämpning vid dessa ämbetsverk i allmänhet, helst naturligen detta beträffande hvarje verk ytterst måste blifva beroende däraf, huruvida för ändamålet tillgängliga medel därtill lämnade tillgång, utan han hade därmed, i det sammanhang uttalandet skedde, endast velat utreda, i hvad mån hänsyn till de i omförmälda petition framställda önskemål borde tagas vid beräkningen af det för aflönande af den extra ordinarie tjänstemannapersonalen inom statskontoret erforderliga anslag.

I öfverensstämmelse med hvad departementschefen hemställt, föreslogs i den kungl. propositionen, att anslaget »till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar» vid statskontoret måtte höjas från 25,900 till 30,700 kronor. Därvid var, såsom af statsrådsprotokollet framgår, afsedt, att å anslaget jämväl skulle finnas medel till ersättande af fast anställda amanuensers vikarier under sjukdom och ledighet samt förordnande att bestrida ordinarie tjänst.

Riksdagen tillkännagaf i sin skrifvelse den 14 maj 1907 angående ny aflöningsstat för statskontoret, att Riksdagen funnit den föreslagna förhöjningen af nämnda anslag vara af behofvet påkallad, särskildt för beredande, på sätt föreslagits, af möjlighet att kunna höja de då i allmänhet med 1,200 kronor utgående amanuensarfvodena till högst 2,000 kronor. Riksdagen uttalade emellertid, att, i den mån ett sådant arfvode förhöjdes, en något längre arbetstid å tjänsterummet än den då för amanuenserna gällande skäligen syntes kunna utkrävas af den, som finge uppbära det förhöjda arfvodet.

Till det statsrådsprotokoll för den 13 mars 1908, som var fogadt vid den kungl. propositionen (n:r 101) till 1908 års Riksdag angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium, erinrade chefen för finansdepartementet, att rörande grunderna för aflöningen till de mera fast anställda amanuenserna inom de centrala ämbetsverken han utförligt uttalat sig vid föredragningen den 15 mars 1907 af frågan om ny lönereglering för statskontoret. Han utgick därvid — framhölls vidare — från den uppfattning, att, under förutsättning af en tjänstgöring af den omfattning löneregleringskommittén syntes hafva förutsatt såsom den normala, minimiarfvodet för amanuens i centralt ämbetsverk *under vanliga förhållanden* dåmera i allmänhet icke kunde beräknas lägre än 1,200 à 1,500 kronor för år räknadt med eventuell förhöjning i mån af visad flit och duglighet till 2,000 kronor om året.

I anseende därtill och med hänsyn till de arfvodesbelopp, som redan utginge till amanuenserna i kammarkollegium, ansåg departementschefen det belopp, som vid kammarkollegii nya organisation erfordrades för aflöning åt amanuenser, icke böra beräknas lägre än kommittén föreslagit, motsvarande i medeltal 1,800 kronor för dem hvar.

Departementschefen erinrade jämväl, att han den 15 mars 1907 i sammanhang med behandlingen af hithörande spörsmål uttalat den mening, att fast anställd amanuens i centralt ämbetsverk äfven borde tillerkännas rätt att vid sjukdom, ej öfverskridande viss tid, samt vid förordnande å ordinarie tjänst under den ordinarie innehafvarens semester eller tjänstledighet såsom regel bibehålla en del af amanuensarfvodet, hvilken lämpligen syntes böra bestämmas till två tredjedelar, äfvensom att dylik amanuens borde beredas tillfälle att, i den mån förhållandena inom vederbörande ämbetsverk sådant tilläte, årligen erhålla någon tids ledighet, förslagsvis beräknad till två à tre veckor, utan skyldighet att afstå någon del af arfvodet. Departementschefen hade därjämte vid samma tillfälle framhållit såsom önskvärdt, att, då amanuens med fast arfvode för sjukdom eller eljest åtnjöte ledighet eller förordnades att uppehålla ordinarie befattning, annan extra ordinarie tjänsteman, där lämplig sådan funnes att tillgå, förordnades att bestrida amanuensbefattningen mot den aflöning, hvilken inom

verket ansåges böra utgöra begynnelsearfvide för sådan befattning, som vore i fråga.

Detta hade, enligt hvad departementschefen tillkännagaf, tillämpats vid beräkandet af det belopp, som vid den nya organisationen af kammarkollegium skulle erfordras för tillgodoseende af nyssberörda ändamål.

Samma ståndpunkt som i fråga om statskontoret och kammarkollegium intog chefen för finansdepartementet i förenämnda hänseenden vid afgifvande af förslag angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarrätten, såsom synes af statsrådsprotokoll för den 3 april 1908, fogadt vid den kungl. propositionen n:r 157 till 1908 års Riksdag; och hade Riksdagen uti ifrågavarande hänseende ej något att anmärka.

Den vid 1908 års statsverksproposition fogade bilagan rörande sju hufvudtiteln gifver ock vid handen, att chefen för civildepartementet, i fråga om höjning af ordinarie anslaget till amanuenser i departementet m. m., till statsrådsprotokoll den 13 januari 1908 *dels* meddelat, att inom departementet fast anställda amanuenser gjort framställning om förbättring i sina aflöningsförhållanden och i sådant hänseende föreslagit ett begynnelsearfvide af 2,000 och en slutaflöning af 3,000 kronor, *dels ock* beträffande arfvodena till ifrågavarande amanuenser uttalat följande:

»Hvad angår beloppet af den ifrågasatta löneförhöjningen har jag icke ansett mig kunna undgå att taga hänsyn till hvad som uttalats i anledning af det sistlidet års Riksdag förelagda förslaget till ny aflöningsstat för statskontoret. Föredragande departementschefen ansåg nämligen, att förhöjning af det lägsta amanuensarfvodet, åtminstone *under vanliga förhållanden* och ifall arbetstiden som regel icke ginge utöfver hvad löne-regleringskommittén förutsatt såsom det regelmässiga — fyra timmar — borde stanna vid 2,000 kronor. Riksdagen fann också af departementschefen begärd förhöjning i anslaget till amanuenser m. m. vara af behovet påkallad, särskildt för beredande, på sätt föreslagits, af möjlighet att kunna höja de i allmänhet med 1,200 kronor utgående amanuensarfvodena till högst 2,000 kronor.

Samma grundsatser synas mig böra i allmänhet tillämpas inom departementet, därvid jag emellertid tillåter mig påpeka, att den dagliga arbetstiden för departementets amanuenser i regel öfverstiger fyra timmar,

och att i vissa fall ovanliga förhållanden kunna anses föreligga med hänsyn till vederbörandes mer än vanligt långa tjänstetid inom departementet. Jag anser därför arfvodet böra i ett eller annat undantagsfall kunna sättas något högre än 2,000 kronor om året, exempelvis då amanuens, som afsevärdt lång tid tillhört departementet, ägnar så godt som hela sitt arbete åt denna tjänst.

Uti skrifvelse den 2 juni 1908 (n:r 6) angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel yttrade Riksdagen rörande ifrågavarande arfvoden, att den föreslagna förhöjningen i desamma afsåge, att de i allmänhet skulle komma att utgå med 2,000 kronor samt i ett eller annat undantagsfall, såsom vid vederbörandes mer än vanligt långa tjänstetid och trägna tjänstgöring inom departementet, med ett något högre belopp än 2,000 kronor; och med hänsyn till hvad upplyst blifvit angående amanuensernas dagliga arbetstid för departementets räkning, i regel öfverstigande fyra timmar, fann Riksdagen den sålunda föreslagna arfvodesförhöjningen i det hela icke större än hvad af omständigheterna under nuvarande förhållanden påkallades.

Kommittén, som anser, att fångvårdsstyrelsen fortfarande har behof af två fasta amanuenser, har vid beräklandet af det anslag, hvarifrån arfvoden till dessa amanuenser skola utgå, funnit sig böra ställa beräkningen efter de grunder, som följts beträffande kammarkollegium och kammarrätten, eller till i medeltal 1,800 kronor för hvardera amanuensen.

Vid regleringen år 1908 af löneförhållandena vid nyssnämnda två ämbetsverk har för uppehållande af amanuensbefattning under sjukdom och semester samt då amanuens förordnats att bestrida ordinarie tjänst under innehafvarens semester och tjänstledighet beräknats omkring 450 kronor för hvarje amanuens. Med tillämpning häraf skulle i sådant hänseende böra beräknas 900 kronor vid fångvårdsstyrelsen.

Hos fångvårdsstyrelsen är för närvarande anställdt ett kvinnligt skrifbiträde mot årligt arfvode, och enligt kommitténs åsikt har styrelsen fortfarande behof af ett dylikt, fast anställdt biträde.

Beträffande aflöningsförmåner för dylika biträden har kommittén i delen VII uttalat den mening, att vid nu rådande prissförhållanden i hufvudstaden begynnelsearfvodet för fasta biträden hos myndigheter därstädes ej bör bestämmas till lägre belopp än 1,200 kronor för år, hvilket arfvode sedermera skulle, i den mån sådant funnes påkalladt af förhållandena, kunna efter hand höjas, dock icke utöfver 1,800 kronor för år.

Kommittén har vidare i nyssnämnda del af sitt betänkande hemställt, att åt biträden af här i fråga varande slag måtte gifvas rätt till vissa förmåner, såsom semester, sjukhjälp och, i vissa fall, ålderdomsunderstöd m. m.

Till aflöning åt det hos fångvårdsstyrelsen anställda skrifbiträdet afvensom till godtgörande af vikarie för detsamma vid semester samt, inom vissa gränser, vid inträffande sjukdomsfall har kommittén i sin kalkyl beräknat 2,000 kronor.

Enligt kommitténs förslag skall rätt till semester, fortfarande liksom hittills, tillkomma styrelsens ordinarie tjänstemän af tredje och andra grad under en och en half månad samt af första grad under en månad årligen, hvarjämte kommittén föreslagit, att dylik kostnadsfri ledighet må beredas arbetsintendenten under en och en half månad. Till aflönande af vikarier under dessa semesterledigheter har i kommitténs beräkning upptagits ett belopp af 2,050 kronor.

Såsom ofvan nämnts, företaga generaldirektören och en hvar af byråcheferna årligen under två till tre veckor mönstrings- och inspektionsresor, hvarvid de merendels åtföljas af någon utaf styrelsens ordinarie eller extra tjänstemän i egenskap af mönstringskommissarie eller sekreterare. Genom nådigt bref den 15 december 1857 har Kungl. Maj:t förklarad ordinarie tjänsteman hos styrelsen, som biträder vid dylika mönstrings- och inspektionsförrättningar, berättigad att under tiden oafkortadt tillgodonjuta sina löneförmåner hos fångvårdsstyrelsen.

För ledningen af arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna hafva en del resor måst företagas af arbetsintendenten. Om ock, sedan arbetsdriften blifvit fullt ordnad och vederbörande mera satt sig in i förhållandena, dylika

resor allt mindre behöfva komma i fråga, torde dock äfven framgent arbetsintendenten understundom blifva nödsakad att besöka de olika fångvårdsinrättningarna.

Till godtgörande af de vikarier, hvilka under ofvanberörda tjänsteresor komma att tjänstgöra i styrelsen, har kommittén beräknat ett belopp af 750 kronor.

I det föregående är omnämndt, hurusom fångvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 27 september 1907, under framhållande af otillräckligheten af det i styrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning m. m., meddelat, att styrelsen till utdelning som flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän haft att disponera allenast ett belopp af högst omkring 1,500 kronor årligen. Vid sin beräkning af den behöfliga förhöjningen af ifrågavarande anslag afsåg styrelsen en höjning i flitpenningarnas belopp med 1,200 kronor, hvarigenom ungefär 2,700 kronor skulle årligen stå till styrelsens förfogande för detta ändamål.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anförde chefen för justitiedepartementet, att det belopp, styrelsen för det dåvarande kunde afse till amanuensarfvoden och flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän, uppenbarligen vore för ringa såväl med hänsyn till det dåvarande behovet af extra arbetskrafter som äfven särskildt för tillgodoseende af fångvårdsstatens rekrytering för framtiden. Mot de beräkningar styrelsen gjort i afseende å, bland annat, ökningen af det belopp, hvilket borde stå till styrelsens förfogande för att utdelas såsom flitpenningar, fann departementschefen icke något att erinra.

Uti det belopp 3,500 kronor, hvarmed 1908 års Riksdag höjde anslaget till vikariatsersättning m. m., måste äfven anses hafva ingått ett beräknadt belopp af 1,200 kronor till höjning af flitpenningarna.

Enligt kommitténs beräkningar torde ett belopp af 4,500 kronor varda erforderligt till flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän och till ersättning åt extra vaktmästare äfvensom till extra hjälp å arbetskontoret.

Enär det icke kan förutsättas, att det hos styrelsen fast anställda skrifbitrådet under alla förhållanden skall kunna utföra det för styrelsen erforderliga renskrifningsarbetet och därmed jämförliga göromål, utan att

härför stundom måste anlitas extra hjälp, har kommittén för sådant ändamål beräknat ett belopp af 500 kronor för år.

Med afseende å hvad sålunda anförts, hemställer kommittén,

*att till arfvoden och flitpenningar åt extra biträden,
vikariatsersättningar m. m. må i staten för fångvårds-
styrelsen uppföras ett anslag af 20,300 kronor.*

Ifrågasatt öfverflyttning af det s. k. straffregistret till fångvårdsstyrelsen.

Kommittén anser sig böra omnämna, att med föranledande af ett under hand till kommittén inkommet förslag upptagits till beaktande frågan, huruvida icke lämpligen det i justitiedepartementet förda straffregistret borde därifrån öfverflyttas till fångvårdsstyrelsen.

Då en hel del uppgifter till registret aflämnas genom fångvårdsstyrelsen och denna styrelse för uppgörande af en individuell brottslingsstatistik skulle vara betjänt af tillgång till registret, synas skäl för öfverflyttningen icke saknas.

I händelse justitiedepartementets statistiska byrå, som fått sig anförtrordt straffregistrets förande, efter registrets öfverflyttning till fångvårdsstyrelsen blefve obehöflig såsom själfständig byrå, i det att dess återstående arbeten tilläfventyrs kunde utföras genom andra tjänstemän i departementet, skulle sålunda chefsbefattningen inom byrån ej vidare erfordras.

I nu antydda fall skulle registret kunna skötas af befattningshavande i fångvårdsstyrelsen med den tillökning af arbetskraft, som vunnas genom öfverflyttande dit af den å byrån anställda amanuens samt nyinrättande af en första grads tjänst. Det skulle åligga chefen å styrelsens kanslibyrå att öfvervaka registrets ordentliga vård och under generaldirektören handlägga de registret berörande ärenden, som nu tillkomma chefen för justitiedepartementets statistiska byrå. En icke obetydlig besparing i utgifter skulle genom denna anordning vinnas.

Såsom skäl för registrets förläggande till justitiedepartementets statistiska byrå har i sin tid af vederbörande departementschef anförts,

bland annat, att domstolarna, som hade att för rättsstatistiken afgifva uppgifter till byrån, skulle, genom att registret upprättades därstädes, undgå olägenheten att behöfva afgifva dubbla uppgifter i samma mål, en för rättsstatistiken och en för registret.

Emellertid har vid straffregistrets förande visat sig nödvändigt att för statistiken göra utdrag ur de för registret inkommande uppgifterna. Sådant skulle ock ske, om registret vore förlagdt till fångvårdsstyrelsen; och förändringen skulle således icke föranleda ökadt besvär vare sig för domstolarna eller eljest.

Då kommittén icke fått denna fråga sig förelagd af Kungl. Maj:t eller från vederbörande statsdepartement, har kommittén ansett sig icke böra vidare inlåta sig härpå, allrahelst som spørsmålet om rättsstatistikens bearbetande utgör föremål för behandling af den kommitté, åt hvilken Kungl. Maj:t den 20 januari 1905 uppdragit att verkställa utredning och afgifva förslag, huru inom rikets officiella statistik största möjliga enhet och planmässighet äfvensom ökad skyndsamhet i publikationen måtte kunna åstadkommas.

Fångvårdsstaten.

Inledning.

I äldre tid, då förbrytare i allmänhet hade att umgälla sitt brott med lifvets förlust eller kroppsplikt på rättareplatsen, såvida icke penningbot gafs och togs, hade häktena allenast till uppgift att hålla förbrytaren i förvar, till dess domen hunne fällas och verkställigheten ske. Häktena voro således afsedda för rannsakningsfångar och dem, som afbidade att undergå sitt straff.

För nämnda ändamål måste finnas fängelser vid alla domsplatser, *stads- och häradshäkten*. Men de fasta slotten fingo i sina källarhvalf inrymma de farligaste brottslingar, dem ordningsmakten höll för viktigast att hafva i sin hand. Där inrättades hufvudfängelser för länen, *läns- eller kronohäkten*, de förra belägna i residensstäderna, de senare i andra mera betydande städer eller orter.

I den mån frihetsstraffen vunno insteg till aflösande af de talrika dödsstraffen, kräfdes större utrymmen och tillfälle att ekonomiskt utnyttja arbetskraften af fångarna, hvilka drogo kostnader för utspisning, beklädning och tillsyn. Fördenskull började man från läns- och kronohäkten, där blott kortare tids fångar kunde härbärgeras, sammanföra de öfriga till de rymliga fästningarna, där de kunde sysselsättas med uppförande af byggnader och förskansningar m. m. Sålunda uppkommo *fästningsfängelser*.

Jämte dessa straffanstalter upprättades redan tidigt särskilda *korrektions- eller arbetsinrättningar*, afsedda jämväl och kanske hufvudsakligen för de talrika lösdrifvare, som efter de stora krigen utgjorde en allvarlig samhällsfara. Men antalet af dessa lösdrifvare växte alltmera. De sistnämnda anstalterna, äfven kallade *rasp- och spinnhus*, togos mest i användning för kvinnorna, medan för de manliga lösdrifvarna inrättades efter militäriskt mönster organiserade arbetskompanier — *pioniär- och kronoarbeitskåreerna* — hvilka förlades äfven de vid fästningarna eller å andra stationer för utförande af fortifikationsarbeten, kanalgräfning och dylikt.

Sedan ledningen af fångvården blifvit i väsentliga delar sammanförd i en central styrelses hand, kvarstodo dock långt inemot närvarande tid lämningar af den ursprungliga organisationen såsom särtecknande drag för de olika fångvårdsanstalterna.

Likväl hafva under den tid, som förflutit sedan en styrelse öfver rikets fängelser och arbetsinrättningar år 1825 inrättades, sådana förändringar inträdt, att dåvarande förhållanden knappast kunna i något afseende likställas med de nu rådande.

En synnerligt genomgripande förändring blef en följd af det vid 1840—1841 årens riksdag fattade beslutet om samtliga läns- och kronohäktens ombyggande efter cellsystem för att användas ej blott för rannsagnings- och kortare tids fångar utan äfven för sådana, som dömts till fästningsstraff på högst två år.

I den mån de beslutade nya fängelserna hunno uppföras, hvilket till största delen skedde under 1850-talet, infördes i desamma i afseende å tjänstemän och bevakning en organisation, som i hufvudsak ännu består.

För de nya läns- och kronocellfängelserna, hvilka ställdes under ledning af Konungens befallningshafvande i första hand, utfärdades provisoriskt reglemente af Kungl. Maj:t den 24 november 1846. Detta förblef gällande, till dess detsamma aflöstes af det ännu tillämpade kungl. reglementet den 28 maj 1867 för läns- och kronocellfängelserna i riket.

För straff- och arbetsfängelserna, som voro ställda under omedelbar ledning af centralstyrelsen och för hvilkas tjänstemän instruktioner fastställdes den 7 mars 1835 samt den 11 december 1860¹, åtgick en längre utvecklingstid, innan de vunno nu bestående former.

I dessa fängelser funnos en betydande mängd fångar sammanförda. Antalet till straffarbete och enligt försvarslöshetsstadgan dömda personer, som vid slutet af år 1835 utgjorde tillhopa 2,899, steg år 1845 till 4,162 och utgjorde ännu år 1855 4,085. Dessa voro inom ett fåtal anstalter samlade i gemensamma rum och fingo inom fängelseområdena jämförelsevis fritt umgås med hvarandra.

¹ För predikanterna vid rikets fängelser och vid kronoarbetskåren utfärdades instruktion redan den 3 juni 1846.

Säkerheten kräfde vid sådant förhållande, utom en inre bevakning, bestående af fångvårdens egen betjäning (vaktknektar), äfven en talrik yttre bevakning, hvartill användes militärkommenderingar ur regementena. Äfven vid anstalter, som icke voro förlagda till fästningarna, användes dylik bevakning. Sålunda var år 1846 en styrka af 3 officerare, 3 under-officerare, 12 korpraler, 128 soldater och 1 spel förlagd vid Långholmen.

Till följd af mildare lagstiftning, hvarigenom särskildt lifstidsstraffet inskränktes, aftog småningom antalet straffångar af det slag, som förvarades vid de stora straffängelserna; och under 1870-talet blef det möjligt att förse större delen af dessa anstalter med sofceller till fångarnas särskiljande nattetid. Därigenom erbjöds ock tillfälle att inskränka den yttre bevakningen, så att fångvården kunde frigöras från militärkommenderingarna och fick helt lita på egna befattningshafvande. Den sista militära bevakningen, den å Långholmen, indrogs enligt kungl. bref den 31 mars 1880.

Efter hand medförde nya lagändringar, att äfven de på lifstid eller på bestämd tid öfver två år dömda straffångarna skulle hållas viss tid i cell, slutligen intill tre år. Däraf följde uppförandet vid straffängelserna af byggnader för enrumsstraffets tillämpning; och skillnaden mellan, å ena sidan, dessa anstalter, numera benämnda centralfängelser, samt, å andra sidan, läns- och kronocellfängelserna bortföll allt mera.

Till belysande häraf må anföras, att vid 1908 års utgång allenast 155 straffångar höllos i gemensamhetsfängelse, under det att i cell förvarades vid centralfängelserna 418 och vid läns- och kronocellfängelserna 997.

Jämsides med förändringen af straff- och arbetsfängelserna fortgick kronoarbeitskompaniernas omgestaltning. De gamla stationerna, hvilka anordnats i likhet med gemensamhetsfängelserna, sådana dessa voro innan fångarnas särskiljande nattetid genomförts, indrogos efter hand. Tvångsarbetsanstalter med nattceller för alla fångar inrättades, och år 1891 hade den sista kvarlefvän af kronoarbeitskåren försvunnit. Antalet tvångsarbetsfångar utgjorde vid 1908 års slut 592.

Efter den genomgångna utvecklingen äro de kronan tillhöriga fångvårdsanstalterna numera att hänföra under tre grupper:

- a) uteslutande cellfängelser,
- b) fängelser för både enrums- och gemensamhetsfångar, de sistnämnda dock åtskilda nattetid i sofceller, samt
- c) anstalter för allenast gemensamhetsfångar, alla om natten i skilda sofceller.

Till gruppen a) höra länsfängelser och kronohäkten, de förra, såsom namnet angifver, ett för hvarje län. Därvid är dock att märka, att vid redan verkställda nybyggnader för fångvårdens behof två länsfängelser ombildats till centralfängelser och numera tjänstgöra jämväl såsom gemensamhetsfängelser.

Efter framställning af Kungl. Maj:t medgaf nämligen 1903 års Riksdag, att länsfängelset i Göteborg finge försäljas och köpeskillingen jämte andra medel användas till uppförande af ett nytt fängelse å Härlanda invid Göteborg samt till om- och tillbyggnad af länsfängelset i Härnösand. De nya fängelserna, hvilka år 1907 blifvit fullbordade, skulle ersätta det samma år indragna centralfängelset å Nya Varfvet invid Göteborg, hvilket inrymt på längre tid dömda straffångar, jämväl i gemensamhet, men tillika skulle dessa nya fängelser tjäna de förra länsfängelsernas ändamål.

Därigenom har uppkommit en delvis ny, under den ofvanberörda gruppen b) fallande typ af fängelser, samtidigt med att länsfängelser i förutvarande mening ej vidare finnas i Göteborgs och Bohus samt i Västernorrlands län.

I underdåniga skrivelser den 1 och den 17 mars 1908 har fångvårdsstyrelsen föreslagit, att på liknande sätt, med indragning af centralfängelserna i Göteborg och Malmö, det förstnämnda för kvinnor, anordna nya fängelser af nyssnämnda typ i Växjö och Malmö, i anledning hvaraf de nuvarande länsfängelserna i dessa städer likaledes skulle upphöra att vara enbart cellfängelser. Vid 1909 års riksdag har Kungl. Maj:t afgifvit propositioner i nämnda syfte; och har framställningen om indragning af centralfängelset i Göteborg redan blifvit af Riksdagen behandlad och därvid bifallits. Det har af fångvårdsstyrelsen ifrågasatts att liknande åtgärd skulle komma att vidtagas äfven i afseende å annat större länsfängelse, exempelvis det i Örebro.

Här må tillika omnämnas, att vissa kronohäkten, nämligen de å Långholmen, å Svartsjö och i Landskrona samt för närvarande äfven det i Norrköping, stå i samband med därstädes befintliga större fångvårdsanstalter.

Under gruppen b) äro att hänföra centralfängelserna å Långholmen och i Malmö, det senare, enligt hvad nyss nämnts, i sitt nuvarande skick föreslaget till indragning, samt de nya fängelserna å Härlanda och i Härnösand, dessa bägge dock i vida öfvervägande grad cellfängelser. Äfven de båda senare benämnas emellertid centralfängelser. Till ifrågavarande grupp skulle komma att räknas jämväl de föreslagna nya fängelserna i Malmö och i Växjö samt möjligen ett nytt fängelse i Örebro eller annorstädes.

Till gruppen c) höra, jämte det till indragning bestämda centralfängelset för kvinnor i Göteborg, samtliga tvångsarbetsanstalter, nämligen de å Svartsjö och i Karlskrona för män samt i Norrköping och Landskrona för kvinnor.

För att visa af hvilken väsentligt olika storlek fångvårdsanstalterna äro, lämnas här nedan sammanställningar af antalet celler vid desamma, därvid kommittén emellertid erinrar, att icke alla dagcellerna äro tillgängliga för fångförvar utan åtskilliga af dem användas till förrådsrum m. m.

Centralfängelser och tvångsarbetsanstalter.

	Dagceller.	Sofceller.
Centralfängelset å Långholmen	200	300
» i Malmö	137	284
» å Härlanda	180	13
» i Härnösand	140	13
» » Göteborg	—	60
Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö	—	337
» i Karlskrona	—	300
» » Norrköping	—	156
» » Landskrona	—	108

Länsfängelser och kronohäkten.

Kronohäktet å Långholmen	200	Länsfängelset i Nyköping	46
Länsfängelset i Stockholm	112	» » Luleå	36
» » Linköping	102	» » Visby	34
» » Kalmar	102	» » Halmstad	34
» » Malmö	102	» » Östersund	34
» » Mariestad	96	Kronohäktet i Uddevalla	34
» » Gäfle	93	» » Karlshamn	32
» » Jönköping	90	» » Varberg	24
» » Växjö	90	» » Hudiksvall	24
» » Karlskrona	90	Länsfängelset i Umeå	24
» » Kristianstad	90	Kronohäktet i Eskilstuna	22
» » Vänersborg	90	» » Norrtälje	16
» » Örebro	90	» » Haparanda	16
» » Karlstad	78	» » Pajala	12
» » Uppsala	66	» » Ängelholm	8
» » Västerås	66	» » Skellefteå	7
» » Falun	66	» » Svanesund	6
Kronohäktet i Västervik	54	» » Lycksele	4
» » Ystad	54		
» » Sundsvall	53		

Den byggnad, i hvilken kronohäktet i Norrköping varit inrymdt, är numera raserad, sedan densamma skadats i följd grundläggningsarbeten å vidliggande tomt. Ortens rannsakuingsfångar förvaras i den vid tvångsarbetsanstalten därstädes befintliga, för extra judiciella bestraffningar afsedda cellafdelning.

I underdänig skrifvelse den 1 december 1899 anmälde fångvårdsstyrelsen, att den vore betänkt på att, i den mån sådant kunde ske, genom bortflyttande af samtliga till straffarbete eller urbota fängelsestraff dömda fångar från de mindre kronohäktena låta dessa öfvergå till allenast rannsakuings- och bötesfängelser, hvarjämte styrelsen hemställde om indragning af kronohäktena i Kungsbacka och Kisa.

Enligt nädigt bref den 2 februari 1900 biföll Kungl. Maj:t denna framställning. Sistnämnda båda häkten äro i enlighet därmed indragna; och tjänstgör kronohäktet i Eskilstuna numera allenast såsom rannsakuings- och bötesfängelse, hvilket äfven sedan gammalt är fallet med häkten i Ängelholm, Svanesund, Lycksele och Skellefteå. Öfriga häkten, som enligt nyssnämnda kungl. bref skulle kunna öfvergå till sådan inskränktare användning, äro kronohäktena i Norrtälje, Västervik, Karlshamn, Ystad, Varberg och Uddevalla.

Fångvårdsstatens organisation och verksamhet.

I afseende å organisationen har alltjämt fortbestått en viss olikhet mellan de fångvårdsanstalter, som efter centralstyrelsens inrättande ställdes under dess omedelbara ledning, och dem, som förblefvo närmast lydande under Konungens befallningshafvande.

I denna redogörelse torde därför de olika anstalterna böra behandlas efter sålunda angifna indelningsgrund.

År 1835 hade, såsom förut antydts, för *straff-* och *arbetsinrättningarna* utfärdats särskilda instruktioner.

*Centrala
fångvårds-
anstalter.*

Vid »allmänna arbets- och korrektionsinrättningen» å Långholmen utöfvades chefskapet af en kommandant, som dels var militär befälhafvare öfver den vid inrättningen förlagda garnisonen och dels äfven »föreståndare» för korrektionsinrättningen. Därjämte funnos anställda en föreståndare för arbeten och verkstäder, en kommandantens adjutant, som hade att öfvervaka ordningen inom inrättningen och öfva tillsyn öfver garnisonen, en kamrerare, en bokhållare med uppgift att vara kamrerarens biträde, en befälhafvare öfver inre bevakningen, som hade in-seendet öfver vaktknektarna och anstaltens inre skötsel, samt vidare en pastor och en läkare.

Vid Malmö »fästnings- och korrektionsfängelse» fanns jämte kommandanten en särskild föreståndare, hvilken synes hafva hos sig förenat ej endast en del af de vid Långholmsfängelset åt kommandanten gifna åligganden utan äfven därvarande kamrerarens och bevakningsbefälhaf-

varens tjänstebefattningar. I öfrigt funnos vid fängelset i Malmö ej andra tjänstemän än slottspredikant och läkare.

Vid »allmänna arbets- och korrektionsinrättningarna för kvinnor» å Norrmalm i Stockholm samt i Norrköping äfvensom vid »korrektionsinrättningen för kvinnor» invid Göteborg fanns icke någon kommandant utan allenast en föreståndare, som tillika var kamrerare. Äfven vid dessa anstalter voro predikant och läkare anställda. Vid inrättningen å Norrmalm i Stockholm funnos jämväl en bokhållare och en förestånderska.

Sedan Kungl. Maj:t den 16 december 1859 utfärdat instruktion för fängvårdsstyrelsen, befanns tiden vara inne att för de underlydande anstalterna söka erhålla nya, efter de förändrade förhållandena bättre afpassade instruktioner.

Med underdånig skrifvelse den 14 juni 1860 afgåfvos i sådant hänseende förslag af fängvårdsstyrelsen, därvid styrelsen uttalade den uppfattning, att på densamma borde få ankomma att meddela de närmare bestämmelser, som kunde finnas nödiga för tjänstemännen, äfvensom erforderliga föreskrifter för vaktbetjäningen.

Styrelsen omnämnde tillika, att vid straffängelserna i Norrköping och i Göteborg enligt 1835 års instruktioner funnits en af styrelsen tillsatt direktion, bestående af två eller tre fabrikanter, med åligganden dels i afseende å anskaffandet af fängelsets förnödenheter och dels beträffande kontrollen å fängelsets kassatillgångar. Sedan redogörarbefattning inrättats vid straffängelset i Norrköping och kontroll öfver medelsförvaltningen således kunde öfvas af föreståndaren därstädes, ansågs en särskild direktion ej vidare behöflig vid detta fängelse, hvaremot en sådan syntes böra bibehållas vid den ifrågavarande fängvårdsinrättningen i Göteborg, där föreståndaren äfven var redogörare.

I fråga om den uppbördsborgen, som borde ställas af vederbörande redogörare, meddelade styrelsen, att sådan, utan föreskrift i instruktion, dock affordrats redogörarna vid tjänsternas tillsättande. Borgenssumorna hade satts olika alltefter den större eller mindre uppbörden. I styrelsens förslag hade emellertid dessa summor bestämts lika för redogörarna vid samtliga ifrågavarande anstalter, emedan enligt styrelsens upp-

fattning tillräckligheten af borgenssumman måste vara vanskelig att bedöma och i allt fall summan icke kunde bestämmas så hög, att den motsvarade beloppet af de uppbördsmedel, hvilka vid ett och annat, tillfälle kunde vara redogörarna anförtrodda.

Med afseende å den arbetsföreståndarna vid vissa straff- och arbetsfängelser åliggande betydliga material- och persedelförvaltning ansåg styrelsen uppbördsborgen böra ställas äfven af dem.

Kungl. Maj:t fastställde den 11 december 1860 ny instruktion för ämbets- och tjänstemän vid rikets straff- och arbetsfängelser (svensk författningssamling n:r 68), hvilken fortfarande är i tillämpliga delar gällande.

I kungl. bref samma dag lämnades fängvårdsstyrelsen rätt att, där så funnes nödigt, förse hvarje fängelses tjänstepersonal med en efter fängelsets särskilda förhållanden lämpad instruktion, upptagande, utom hvad af den gemensamma kungl. instruktionen vore tillämpligt å fängelset, ej mindre de närmare föreskrifter, som vore behöfliga för de i sistnämnda instruktion omförmälda tjänstemän, än ock stadganden angående öfriga befattningar inom fängelset.

I den af Kungl. Maj:t den 11 december 1860 utfärdade instruktionen, som icke innefattar allmän bestämmelse om hvilka tjänstemän skulle vara anställda vid straff- och arbetsfängelserna, upptagas såsom befattningshafvande, hvilka kunna förekomma därstädes, kommendant, direktör, kamrerare, predikant, läkare, befälhafvare för inre bevakningen, arbetsföreståndare samt, vid kvinnoängelserna, arbetsbokhållare och arbetsförestånderska. För centralfängelset i Göteborg skulle fortfarande finnas särskild direktion.

Då kommendant icke vidare förekommer vid någon fängvårdsanstalt, torde något angifvande af de åligganden, som tillkommo sådan, icke här behövas. Enahanda gäller i afseende å arbetsbokhållare och arbetsförestånderska. För predikant finnes, såsom i det följande omnämnes, särskild instruktion.

Beträffande de öfriga befattningshafvandena må från instruktionen af den 11 december 1860 anföras följande bestämmelser.

§ 2.

Direktör åligger hufvudsakligen:

att, i enlighet med gällande författningar, fastställd stat och fångvårdsstyrelsens föreskrifter, förvalta fängelset samt vaka öfver ordning och hushållning inom detsamma;

att i ordningsmål utöfva den bestraffningsrätt, som fångvårdsstyrelsen inom de för dess straffrätt bestämda gränser uppdrager åt direktören, samt att hos styrelsen anmäla de förbrytelser, som direktören ej äger själf bestraffa;

att föra befälet inom fängelset och tillse, att alla befattningshavande noggrant fullgöra sina åligganden samt att hvarje fånge riktigt utfår hvad honom tillkommer;

att ansvara och redovisa för de till begagnande inom fängelset anordnade beklädnads- och sängklädespersedlar;

att tillse det fångarna, såvidt ske kan, ständigt hållas till sysselsättning och att fängelsets arbeten varda behörigen verkställda, samt väcka förslag hos styrelsen om vidtagande af de åtgärder, som må vara erforderliga för fångarnas sysselsättande;

att utöfva tillsyn öfver arbetsmaterialiers, redskaps och verktygs riktiga användande och vård;

att föra rullor öfver fångarna enligt fastställdt formulär;

att, då något af vikt förefaller inom fängelset, genast göra anmälan därom hos fångvårdsstyrelsen eller dess chef; samt

att i fråga om antagande af tjänstemän vid fängelset eller om dit hörande betjäntes anställande eller entledigande afgifva förslag till fångvårdsstyrelsen, äfvensom att af tjänstemän och betjante mottaga och, jämte eget utlåtande, insända framställningar och handlingar, som böra ingå till fångvårdsstyrelsen.

Direktör vid fängelse med särskild kamrerare är pliktig att på lämpliga tider inventera förråden samt minst en gång i månaden anställa inventering af fängelsets kassa, därvid tillses, att behöriga likvider influtit i rätt tid.

Vid fängelse, där särskild kamrerare ej är anställd, är direktören tillika fängelsets uppbördsman och redogörare, samt har i sådan egenskap att ställa sig till efterrättelse de för kamrerare gifna föreskrifter.

Kamrerare, som i egenskap af uppbördsman och redogörare skall ställa upp- § 3.
 bördssäkerhet för ett belopp af 2,250 kronor, åligger bland annat:

att emottaga och kvittera:

de till fängelsets kassa inflytande kontanta medel,

de proviantartiklar, materialier, inventarier och effekter, som levereras till fängelsets förråd, samt

de kontanta medel och effekter, som tillhöra fångarna och för deras räkning ankomma till fängelset eller förvärfvas därstädes;

att ur fängelsets kassa verkställa de utbetalningar, som af direktören anordnas på grund af gällande stat och författningar eller fängvårdsstyrelsens beslut;

att utlämna ur fängelsets förråd:

proviant enligt fastställd utspisningsstat eller styrelsens föreskrifter,

beklädnads- och sängklädesmaterialier och persedlar på grund af styrelsens beslut, samt

materialier för arbetens bedrivande och inventarier afvensom fångarnas tillhörigheter, enligt direktörens anordningar; samt

att föra och avsluta fängelsets räkenskap i öfverensstämmelse med fastställt formulär och gifna föreskrifter; börande för hvarje år ett utskrifvet exemplar af hufvudboken jämte fullständiga verifikationer aflämnas inom föreskrifven tid för att insändas till fängvårdsstyrelsen.

Vid fängelse, där särskild arbetsföreståndare ej är anställd, åligger kamreraren att emottaga och efter direktörens föreskrift utlämna det gods, som aflämnas till förarbetning vid fängelset, och att i enlighet med lämnade föreskrifter föra nödiga arbetsjournaler samt upprätta premielistor.

Läkare åligger:

att tillse det sjukvården vid fängelset handhafves på ändamåls- § 5.
 enligt sätt;

att vaka öfver ordningen inom sjukhuset, tillhålla sjukvaktare att fullgöra sina skyldigheter och anmäla inför direktören eller befälhavaren för inre bevakningen, om förseelse begås af fånge;

att undersöka nykommen fänges hälsotillstånd och arbetsförmåga, minst en gång i veckan eller oftare, om så är nödigt, besöka de fångar, hvilka förvaras i cell, samt i öfrigt meddela erforderliga upplysningar och betyg; samt

att föra sjukjournal, afgifva sjukrapporter på bestämda tider och attestera antalet af utlämnade sjukportioner.

- § 6. *Befälhafvare för inre bevakningen* åligger hufvudsakligen:
att tillse, det de för inre bevakningen meddelade föreskrifter noggrant fullgöras;
att närmast direktören ansvara för ordning inom fängelset och vid fångarnas arbeten;
att kontrollera antalet af utlämnade matportioner;
att enligt lämnade föreskrifter föra journaler och anteckningar;
att vid fänges ankomst emottaga och öfverlämna till kamreraren fången tillhöriga kontanta medel och effekter, sedan desamma blifvit i fångens motbok antecknade, jämte specifik uppgift å effekternas värden; samt
att vid tillfälle, då direktören ej är tillstädes vid fängelset, utöfva hans befattning, i den mån sådant af omständigheterna påkallas.

- § 7. *Arbetsföreståndare*, hvilken i egenskap af uppbördsman skall ställa uppbördssäkerhet till belopp af 2,250 kronor, åligger väsentligen:
att såsom uppbördsman uttaga de för arbetenas bedrifvande erforderliga materialier, verktyg och redskap;
att tillse det arbetena vid fängelset noggrant och ändamålsenligt verkställas samt att fångarna med flit och ordning förrätta dem; börande fånge, som af arbetsföreståndaren beträdes med förseelse, ofördröjligen anmälas hos direktören eller befälhafvaren för inre bevakningen;
att aflämna till kamreraren eller, enligt hans rekvisition, utlämna förfärdigade persedlar och effekter;
att i enlighet med erhållna föreskrifter föra arbetsjournaler och anteckningar samt upprätta premielistor; samt
att årligen inom föreskrifven tid afgifva fullständig redovisning för det föregående året för de för arbetenas bedrifvande mottagna, fängelset tillhöriga materialier, verktyg och redskap.

För *predikant* gäller den af Kungl. Maj:t den 3 juni 1846 utfärdade instruktion för predikanter vid rikets fängelser och vid kronoarbetskåren.

Enligt denna instruktion skola predikantens särskilda tjänsteåligganden i allmänhet vara:

att vid fånges ankomst, eller så fort ske kan, göra sig noga underrättad om dennes själstillstånd, kristendomskunskap och forna lefnadsförhållanden,

att förrätta offentlig gudstjänst,

att i gemensamhetsfängelse tidtals hålla offentliga kristendomsförhör,

att dagligen, eller så ofta som möjligt, hålla religiösa samtal med ensam fånge eller några få i sänder,

att hafva tillsyn öfver fängelsets skola, där sådan finnes,

att till H. H. nattvard bereda fångar, som ännu ej begått den,

att mottaga och förvara fångarnas prästbevis och utfärda sådana för dem,

att anmäla, om ankommen fånge befinnes icke hafva åtnjutit behörig religionsundervisning,

att afgifva årsberättelse om religionsvården inom fängelset,

att föra kyrkobok och

att föra dagbok öfver prästerliga förrättningar.

Fångvårdsstyrelsen har, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, gjort en del tillägg till de bestämmelser, som gifvits i de ofvanberörda instruktionerna. Sålunda har direktören medgifvits att, utan särskildt tillstånd för hvarje gång, för egen del begagna tjänstledighet under högst tre dagars tid samt kamreraren ålagts att efter direktörens bestämmande hålla redogörarekontoret öppet hvarje söckendag och minst fyra timmar hvarje sådan dag själf vara tillstädes där.

Utöfver de nu omförmälda befattningarna, med hvilka de i förenämnda instruktioner bestämda åliggandena fortfarande äro i allt väsentligt förenade, förekomma numera en del andra.

Vid slutet af 1860-talet började undervisning att anordnas för yngre fångar och inrättades därefter vid de större straffanstalterna särskilda fångskolor med *skolföreståndare* och *skollärare*, alla på extra stat.

Vid centralfängelset å Långholmen har, enligt kungl. bref den 20 maj 1898, å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll uppförts arfvode till ett *prästerligt biträde*. Denne prästman har sitt arbete hufvudsakligen förlagdt till kronohäktet å Långholmen.

Vidare hafva numera vid vissa anstalter inrättats *assistenttjänster*, hvilka äro afsedda att motsvara kamrerarnas och delvis äfven bevakningsbefälhafvarnas befattningar.

Beträffande dessa nyinrättade assistentbefattningar, hvilka finnas vid de nya centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand och äfven vid länsfängelserna i Linköping och Jönköping, torde här böra i ett sammanhang meddelas följande.

I underdånig skrifvelse den 18 september 1906 framhöll fångvårdsstyrelsen, hurusom, i följd däraf att kronan själf öfvertagit arbetsdriften vid fängelserna, det blifvit nödvändigt att inrätta kassa- och räkenskapsföring äfven vid läns- och kronocellfängelserna. Vid de större bland dessa kunde persedeltillverkningen uppgå till den omfattning, att redovisningen gällde ända till hundratusental kronor. Vid dessa fängelser behöfdes för ändamålet en särskild befattningshafvande, hvilken äfven i öfrigt kunde biträda direktören vid fängelsets förvaltning såsom närmaste man och ställföreträdare. Om i dessa befattningshafvande, benämnda assistenter, erhöles kompetenta redogörare under fängelsedirektörens kontroll, skulle äfven tillfälle vinnas att från Konungens befallningshafvande, hvilka redan vunnit befrielse från omsorgen rörande arbetsdriften, aflyfta jämväl bördan af den ekonomiska förvaltningen i öfrigt beträffande länens fängelser och att sålunda i detta afseende likställa nämnda fängelser med de centrala fångvårdsanstalterna.

Styrelsen hemställde i angifna syftet, att fängelsevaktmästarna vid de större anstalterna måtte utbytas mot assistenter med sådan aflöning, att därtill kunde påräknas personer af erforderlig bildning och kompetens.

Vid frågans föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1907 yttrade chefen för justitiedepartementet, att det i alla afseenden lyckliga uppslag, som gifvits genom anordningen att tillgodogöra sig fångarnas arbetskraft för statens räkning, samtidigt med att de fostrades till dugliga

arbetare, borde på allt sätt utnyttjas och fullföljas, så att det ej af brist på uppmuntran stannade i växten.

Den betydande industriella verksamhet, som anordningen medförde, erfordrade helt naturligt en kraftig, insiktsfull och intresserad ledning, om den ej skulle förfela sitt ändamål. Men en sådan ledning kunde ej utöfas af den, hvars hufvudsakliga uppgift vore att öfva tillsyn öfver fångarna och handhafva förvaltningen af fängelsets ekonomi, eller af en underordnad, som närmast hade att svara för bevakningstjänstens rätta fullgörande samt utöfva därmed förenad kontroll. Vid fängelse, där industrien nått en större utveckling, måste därför, såvida ej antingen fängvården eller arbetsdriften skulle blifva lidande, fängelseföreståndaren erhålla hjälp af fullt lämplig person, som kunde lämna honom erforderligt biträde såväl vid själfva arbetsdriften i dess olika former som vid den besvärliga administration, hvilken föranleddes af det hopade antalet fångar vid sådant fängelse. Vid de fångelser, där assistent behöfde anställas, syntes åt denne ock kunna uppdragas någon del af de göromål, som eljest utfördes af vaktmästaren.

Styrelsen hade föreslagit, att assistenttjänsterna borde i förhållande till de olika fångelsernas storlek och betydelse vara af två klasser, den första för de vanliga och den andra för de mera kräfvande fångelserna. Chefen för justitiedepartementet ansåg emellertid sådan skillnad icke böra göras.

Framställning till Riksdagen affattades i öfverensstämmelse med departementschefens förslag, och jämlikt skrifvelse den 30 maj 1907 (n:r 2) bestämde Riksdagen i enlighet därmed aflöningsförmåner för fyra assistenter. Vid tillsättandet af assistenter skulle befintliga vaktmästar aflöningar vid fångelserna i Härnösand, Linköping och Jönköping utbytas mot aflöningar till förste vaktkonstapel och dåvarande innehafvare af vaktmästar-tjänsterna åtnjuta personligt aflöningstillägg af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

I sammanhang med assistentbefattningarnas tillsättande har fängvårdsstyrelsen i fråga om centralfångelserna å Härlanda och i Härnösand meddelat föreskrift, att assistent, hvilken har att för omhänderhafvande medel ställa säkerhet till belopp af 2,250 kronor, skall åligga hvad för

kamrerare är föreskrifvet i kungl. instruktionen den 11 december 1860 § 3 mom. 1—6, dock med iakttagande, att assistenten vid mottagande och förvarande af fångarnas kontanta medel och effekter skall, efter närmare bestämmande af direktören, biträdas af bevakningsbefälhafvare eller underofficer vid fängelset.

Beträffande sistnämnda bägge fängelser, hvilka, såsom ofvan blifvit antydt, äfven tjänstgöra såsom länsfängelser till inrymmande af rannsaknings-, bötes- och andra korttidsfångar, har fångvårdsstyrelsen tillika föreskrifvit, att, utan rubbning af Konungens befallningshafvandes befattning med rannsakningsfångarna, i öfrigt skall gälla hvad i instruktionen den 11 december 1860 är föreskrifvet såsom direktörens åliggande, hvarjämte direktören skall förestå arbetsdriften och sålunda, utom den befattning med fångarnas sysselsättande honom tillkommer såsom direktör, jämväl bestrida arbetsföreståndares funktion vid fängelset.

I de stater, som af Kungl. Maj:t utfärdats, angifves, hvilka tjänstemän må vara anställda vid de särskilda anstalterna.

Enahanda är förhållandet beträffande vaktbetjäningen, till hvilken vid *de centrala fångvårdsanstalterna* räknas fanjunkare, underofficerare, vaktkonstaplar samt, vid de för kvinnor afsedda anstalterna, vaktfruar och vaktkvinnor. För dem finnes icke, i hvad de centrala anstalterna angår, någon gemensam instruktion, utan har fångvårdsstyrelsen tills vidare uppdragit åt vederbörande direktörer att utfärda erforderliga föreskrifter i detta hänseende.

Jämlikt bestämmelser, som i enlighet därmed meddelats, åligger i hufvudsak:

fanjunkare att närmast bevakningsbefälhafvare tillse och upprätthålla ordningen inom fängelset och utöfva kontroll öfver gifna föreskrifters noggranna iakttagande bland såväl bevakningspersonalen som fångarna; att till tjänstgöring fördela bevakningsmanskapet; att vid fånges intagande mottaga hans kläder och persedlar samt i närvaro af kamreraren eller hans ombud värdera desamma; äfvensom att vid fånges frigifning närvara vid den uppgörelse, som då äger rum, m. m.;

underofficerare att föra närmaste befälet hvar öfver sitt distrikt i fängelset och där öfvervaka ordningen äfvensom att biträda å direktörs-expeditionen; samt

vaktkonstaplar att med noggrannhet bevaka fångarna och därvid samt i öfrigt iakttaga förmäns föreskrifter.

Vaktfruar och vaktkvinnor hafva inom kvinnoafdelningarna enahanda uppgifter som underofficerare och vaktkonstaplar inom de manliga afdelningarna.

Vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg finnes såsom underbefäl anställd allenast en *vaktmästare*.

I sammanhang med kronans öfvertagande af arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna har blifvit nödigt att därstädes anställa *yrkesledare*, manliga och kvinnliga. Dessa äro i allmänhet förordnade såsom vaktkonstaplar eller vaktkvinnor, ehuru deras skyldigheter hufvudsakligen äro af annan art.

* * *

Länsfängelser och kronohäkten, jämväl benämnda läns- och kronocellfängelser, stå, enligt hvad ofvan erinrats, under omedelbar tillsyn af Konungens befallningshafvande. Dessas myndighet utöfvas dock vid kronohäkten i allmänhet af särskilda tillsyningsmän enligt kungl. bref den 28 maj 1867.

*Läns-
fängelser och
kronohäkten.*

Jämlikt detta åligger tillsyningsman vid kronohäkte att, under Konungens befallningshafvandes lydnad, utöfva i afseende å häktet den befattning, som vid länsfängelse i stad, där Konungens befallningshafvande har sitt säte, utöfvas omedelbart af Konungens befallningshafvande. Sistbenämnda myndighet är dock obetaget att, där den finner särskilda omständigheter påkalla sådant, förbehålla sig själf någon viss del af nämnda befattning. Tillsyningsman förordnas af Kungl. Maj:t på förslag af Konungens befallningshafvande.

I afseende å tillsynen vid kronohäktena å Långholmen, å Svartsjö och i Landskrona gäller emellertid, att befattningen är förenad med direktörstjänsterna vid därvarande centrala fångvårdsanstalter, dock med viss inskränkning i fråga om förstnämnda häkte enligt kungl. bref den 11 december 1860.

Konungens befallningshafvandes och i följd däraf tillsyningsmännens befattning med läns- och kronocellfängelserna framgår af landshöfdingeinstruktionen jämförd med gällande kungl. reglemente.

Det åligger sålunda Konungens befallningshafvande att i öfverensstämmelse med därom gifna föreskrifter hafva insecende öfver nämnda fängelser; låta ombesörja fångars forslande under behörig bevakning; anställa med till länsfängelse afsända häktade personer de förhör, som kunna vara af behovet påkallade; samt låta bestrida de för fångvården nödiga utgifter, m. m., som genom författningar blifvit Konungens befallningshafvande anbefalldt i afseende å häktade personer. Vidare har Konungens befallningshafvande att bevilja tjänstledigheter under vissa betingelser samt yttra sig angående tjänsters tillsättning m. m.

Såsom förut omnämnts, hade, efter det nya länsfängelser och kronohäkten enligt cellsystem börjat uppföras, provisoriskt reglemente utfärdats för dem den 24 november 1846. Sedan erfarenhet vunnits i fråga om dessa fängelsers förvaltning och i hvad mån det provisoriska reglementets bestämmelser behöfde förändringar, utarbetade fångvårdsstyrelsen förslag till nytt reglemente, som med skrifvelse den 11 februari 1865 öfverlämnades till Kungl. Maj:ts pröfning.

Öfver detta förslag hördes justitiekanslern och sundhetskollegium, hvilka framställde vissa anmärkningar. Efter det fångvårdsstyrelsen fått yttra sig i anledning af dessa, utfärdade Kungl. Maj:t den 28 maj 1867 reglemente för läns- och kronocellfängelserna i riket, med bemyndigande tillika för fångvårdsstyrelsen att förse tjänstemannapersonalen med särskilda efter förhållandena vid hvarje fängelse lämpade instruktioner.

Enligt nyssnämnda reglemente äro vid läns- och kronocellfängelserna anställda: en fängelseföreståndare, under benämning direktör eller bevakningsbefälhafvare, samt präst, läkare och vaktbetjäning.

Fängelseföreståndaren åligger, enligt reglementet, hufvudsakligen att ansvara för ordning och hushållning inom fängelset; vid förekommande oordningar anmäla förhållandet hos Konungens befallningshafvande för extra judiciell bestraffning; göra framställning hos Konungens befallningshafvande om auskaffande af fängelsets förnödenheter; under ansvarighet såsom upp-

bördsman — i hvilken egenskap han skall ställa uppbördssäkerhet för det belopp, fångvårdsstyrelsen bestämmer — emottaga och redovisa proviantartiklar, materialier m. m. för fängelset, fångarnas kontanta medel och tillhörigheter m. m.; i allmänhet dagligen besöka hvarje fånge och lämna honom nödigt biträde vid författande af besvärsskrift eller nådansökning; söka bereda tillgång på lämpligt arbete för de i fängelset intagna fångar¹; samt föra rulla öfver fångarna, journaler och anteckningar.

För *predikant* gäller den af Kungl. Maj:t för fångpredikanter i allmänhet den 3 juni 1846 utfärdade instruktionen.

Läkaren åligger i hufvudsak att vaka öfver hälsovården vid fängelset och besörja, att sjukvården därstädes handhafves på ändamålsenligt sätt, för hvilket ändamål han bör, så ofta som erfordras, besöka fångarna, de sjuka i allmänhet dagligen och öfriga fångar minst en gång i veckan. Vidare har han att föra sjukjournal, afgifva sjukrapporter och attestera antalet utlämnade sjukportioner.

Fångvårdsstyrelsen har den 9 april 1869 utfärdat särskild instruktion för ofvannämnda tjänstemän. De mera speciella bestämmelser, som innefattas i denna instruktion, torde dock icke vara af vikt att här angifva.

Såsom i det föregående omnämnts, har enligt beslut vid 1907 års riksdag en ytterligare tjänstebefattning inrättats vid vissa större länsfängelser i anledning af de ökade göromål, som följt af därstädes för kronans räkning i stor omfattning bedrifna yrkesarbeten. *Assistenten* är i enlighet därmed anställd vid länsfängelserna i Linköping och Jönköping.

Med bibehållande för vederbörande direktör af skyldigheten att såsom uppbördsman ansvara för omhänderhafda medel och artiklar samt att bära uppbördsmanansvar för arbetsdriften, skola dessa assistenter, enligt fångvårdsstyrelsens föreskrifter, vara direktörernas närmaste biträden vid handhavandet af ordningen och hushållningen inom fängelserna samt i sådan egenskap särskildt fullgöra de göromål, som i 1867 års reglemente finnas ålagda direktören i fråga om redovisningen för penningmedel, materialier m. m., jämväl i hvad angår arbetsdriften, äfvensom beträffande denna ombesörja bokföringen.

¹ Numera allenast sådana, som ej sysselsättas med arbete för kronans räkning.

För vaktbetjäningen vid länsfängelserna och kronohäkterna har instruktion äfvenledes under den 9 april 1869 utfärdats af fängvårdsstyrelsen.

Vid dessa fängelser äro anställda *vaktmästare* vid de större, där ej assistenter finnas, och *förste vaktkonstaplar* vid öfriga större äfvensom vid flertalet af de mindre anstalterna, med skyldighet att vara föreståndaren närmast ansvariga för ordningen inom fängelset och i sådant hänseende tillse, att bevakningen noggrant fullgör sina skyldigheter. Dem åligger ock att vid föreståndarens frånvaro föra befälet i fängelset.

Den stora expeditjonsföring, som förekommer vid fängelserna och som numera ej kan besörjas af föreståndaren ensam, skötes i ej ringa mån af vaktmästare eller förste vaktkonstaplar, hvilka äfven hafva betydande uppgifter i afseende å arbetsdriften.

Vaktkonstaplar och *vaktkvinnor* hafva sig anförtrodd fängbevakningen likasom vid de centrala anstalterna. Vaktkvinnorna hafva äfven den närmaste vården om fängelsets sjuka.

Äfven vid länsfängelser har, i sammanhang med kronans öfvertagande af arbetsdrift, blifvit nödigt att anställa *yrkesledare*, manliga och kvinnliga, hvilka jämväl där i allmänhet äro förordnade såsom vaktkonstaplar och vaktkvinnor.

Vid 1905 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t på fängvårdsstyrelsens hemställan, att fänggevaldigersgöromålen måtte få öfverflyttas å vaktkonstaplarna vid läns- och kronocellfängelserna, hvarigenom skulle vinnas dels möjlighet att med anlitande af de genom gevaldigers aflöningarnas indragning uppkommande besparingar öka bevakningsstyrkan, dels ock tillfälle för vaktbetjäningen till omväxling i den enformiga och instängda tjänstgöringen. Efter härtill vunnet bifall hafva vid flertalet fängelser gevaldigersåliggandena öfverflyttats å vaktkonstaplarna, hvilka således enligt Kungl. Maj:ts instruktion för fänggevaldiger den 21 december 1865 hafva att, i tur och ordning, verkställa fängföring och däraf föranledd bevakning.

Aflöningsförhållanden vid fångvårdsstaten.

A. Tjänstemän.

Den 18 november 1873 framlade fångvårdsstyrelsen underdånigt förslag till lönereglering för den personal vid fångvården, hvars aflöning då utgick af det bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, och däribland särskildt *fångvårdsinrättningarnas å ordinarie stat uppförda tjänstemän*.

Såsom grund för förslaget framhöll styrelsen, att de förut bestämda löneförmånerna i följd af inträdd stegring af prisen å nödvändiga lifsförnödenheter dånera måste anses otillräckliga.

Vid en förbättring i aflöningsstaten syntes styrelsen emellertid den fordran fullt befogad, att göromålen så ordnades, att tjänstepersonalen erhöle full sysselsättning och till antalet inskränktes till det ytterst lägsta, som kunde vara förenligt med göromålens behöriga skötande.

Enligt hvad styrelsen erinrade, hade sedan längre tid tillbaka vissa tjänstemän vid straff- och arbetsfängelserna varit i åtnjutande af andel af fängelsernas behållna arbetsinkomst, nämligen direktörer, bevakningsbefälhafvare, arbetsföreståndare, arbetsbokhållare och arbetsförestånderska. Denna anordning hade egentligen till ändamål att uppmuntra till anskaffande af lämpliga arbeten och noggrant öfvervakande af deras utförande. Sedan emellertid i allmänhet arbetena vid fängelserna öfvertagits af entreprenörer, vore sådan uppmuntran öfverflödig, och arbetsprovisionen ägde ej

annan betydelse än att vara en löneinkomst. Styrelsen ansåg därför den dittills utgående provisionen å arbetsinkomsten vid straff- och arbetsfängelserna böra indragas och tjänstemännen i stället förse med bestämda löner.

I fråga om läns- och kronocellfängelserna däremot, vid hvilka afvenledes arbetsprovision utgick, ej endast till befälet utan också till vaktbetjäningen, fann styrelsen provisionen icke kunna borttagas, enär annan utväg att förse fängpersonalen vid dessa fängelser med arbete icke förefanns, än att låta det ske på direktörens förslag, då det ej kunde äga rum på enskildas.

En liknande inkomst tillkom enligt gällande bestämmelser kamrerarna vid strafffängelserna i egenskap af kronans uppbördsmän, i det de bland annat ägde åtnjuta afskrifningsprocent å proviant m. fl. artiklar, hvilken inkomst kunde uppgå till afsevärda belopp. Någon ändring däri var icke ifrågasatt; och kunde med afseende därå löneförhöjningen till kamrerarna inskränkas till ett ringare belopp.

I fråga om predikanterna framhöll styrelsen, att framgången af hvarje reform till fångarnas moraliska förbättring ytterst syntes bero på religionslärarens nit och förmåga; det vore därför af synnerlig vikt, att fångpredikantsbeställningarna blefve eftersökta af lämpliga personer och beredde sina innehafvare en från ekonomiska bekymmer fri bärning.

Visserligen vore det önskligt, att predikanterna vid de större länsfängelserna uteslutande ägnade sin tid och sin verksamhet åt fångarnas undervisning och moraliska förbättring; men styrelsen ansåg likväl de kostnader, som skulle erfordras för själasörjares anställande uteslutande för fängelsernas räkning, blifva allt för stora för att ifrågasätta sådant. Vid de straff- och arbetsanstalter åter, där predikanten kunde förena prästerlig tjänstgöring jämväl vid läns- och kronohäkte, vore, genom tillgodonjutande af särskilda arvoden vid hvartdera af dessa fängelser, löneförmånerna sådana, att han uteslutande borde ägna sin verksamhet åt fångvårdens tjänst, i följd hvaraf han med dessa befattningar ej borde få förena annan tjänstbefattning. Vid de straff- och arbetsanstalter slutligen, där sådan anordning icke kunde äga rum, borde få ankomma på särskild pröfning, om med fångpredikantsysslan annan prästerlig tjänstgöring af mindre omfattning, såsom regements- eller bataljonspredikantstjänst, finge förenas.

Enligt det omnämnda löneregleringsförslaget skulle de till vissa löntagare utgående anslag af ljus komma att indragas, hvaremot förmånerna af bostad eller hyresersättning och ved äfvensom i förekommande fall planteringsland skulle bibehållas.

Till den kontanta aflöningen, bestående af lön samt för vissa tjänstemän arfvode och skrifvararfvode eller endera däraf, skulle för direktörer, kamrerare och bevakningsbefälhafvare vid straff- och arbetsfängelserna (med undantag af straffängelset för kvinnor i Göteborg, om hvars indragning styrelsen var betänkt att göra framställning under året) äfvensom för direktörer och bevakningsbefälhafvare vid läns- och kronohäkten komma två ålderstillägg att utgå, det första efter fem års tjänstgöring i samma tjänstegrad och det andra efter ytterligare fem års tjänstgöring i samma grad. En fjärdedel af innehafvande lön och arfvode jämte hela skrifvararfvodet, där sådant vore anslaget, skulle utgöra tjänstgöringspenningar, som under tjänstledighet icke tillgodokomme löntagaren.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 9 januari 1874 tillstyrkte vederbörande departementschef i allt väsentligt det af fångvårdsstyrelsen afgifna förslaget med det förtydligande, att jämväl en fjärdedel af innehafvande ålderstillägg skulle betraktas såsom tjänstgöringspenningar; och Kungl. Maj:t gjorde i enlighet därmed framställning vid 1874 års riksdag.

Utan att ingå i definitiv pröfning af den nya aflöningsstaten beviljade Riksdagen emellertid för år 1875 den för tillämpning af samma stat erforderliga förhöjning i det bestämda fångvårdsanslaget, såsom Riksdagens skrifvelse den 17 maj 1874 n:r 33 utvisar. Af 1876 års Riksdag godkändes staten definitivt (jfr skrifvelse den 11 maj 1876 n:r 36).

Enligt kungl. bref till fångvårdsstyrelsen den 5 juni 1874 hvilade aflöningsstaten å följande grunder, nämligen:

att den till direktörer och bevakningsbefälhafvare vid straff- och arbetsfängelser dittills utgående provision å arbetsinkomsten vid fängelserna samt anslag af ljus skulle indragas;

att predikanterna vid de straff- och arbetsanstalter, där predikanten kunde förena prästerlig tjänstgöring jämväl vid läns- och kronohäkte, icke finge med dessa befattningar förena annan syssla, men att vid de anstalter, där sådan anordning icke kunde äga rum, såsom vid straff-fängelset i Landskrona¹ och kronoarbetares station å Tjurkö, det finge ankomma på särskild pröfning, om med fångpredikantssysslan annan prästerlig tjänstgöring af mindre omfattning, såsom regements- eller bataljonspredikantstjänst, finge förenas;

att en fjärdedel af innehafvande lön, arfvode och ålderstillägg jämte hela skrifvararfvodet, där sådant äfven vore anslaget, skulle utgöra tjänstgöringspenningar, som under tjänstledighet icke finge tillgodokomma löntagaren;

att det första ålderstillägget skulle utgå efter fem års tjänstgöring i innehafvande tjänstegrad och det andra efter ytterligare fem års tjänstgöring i samma grad;

att, då tjänsteman blifvit transporterad från en till annan likartad befattning, hela tiden för utöfning af så beskaffad tjänst vid olika fångvårdsanstalter finge beräknas i fråga om ålderstillägg; samt

att i afscende å rättigheten att tillträda ålderstillägg tjänstetiden skulle beräknas från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder utnämning till tjänsten skedde.

a. Tjänstemän vid centralfängelser och tvångsarbetsanstalter.

*Tjänstemän å
ordinarie stat.*

I hvad angår ännu bestående straff- och arbetsinrättningar, numera benämnda centralfängelser och tvångsarbetsanstalter, har den vid 1874 och 1876 årens riksdagar behandlade staten för fångvårdsanstalternas ordinarie tjänstemän förblifvit gällande i väsentliga delar.

Af de vid nämnda tid såsom straffängelser betecknade anstalterna å Långholmen samt i Malmö, Varberg, Norrköping, Göteborg, Karlskrona

¹ Då predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona enligt kungl. bref den 6 mars 1908 tillerkänts hyresersättning och vedanslag, har sådant skett under villkor att han icke må utöfver predikantöromålen vid kronohäktet därstädes förena annan syssla med sin befattning vid tvångsarbetsanstalten

och Landskrona kvarstå såsom sådana under benämningen centralfängelser allenast de å Långholmen samt i Malmö och Göteborg¹, under det att de i Norrköping, Karlskrona och Landskrona öfvergått till tvångsarbetsanstalter. Straffängelset i Varberg har indragits; men enligt kungl. bref den 9 januari 1882 utgår fortfarande arfvode till den där anställda predikanten, hvilken icke öfverflyttats till indragningsstat. Såsom nya centralfängelser hafva tillkommit sådana å Härlanda invid Göteborg och i Härnösand. Ny tvångsarbetsanstalt har inrättats å Svartsjö.

För denna sistnämnda har Riksdagen enligt skrifvelse den 17 maj 1892, n:r 63, antagit stat i nära öfverensstämmelse med den vid 1874 och 1876 årens riksdagar behandlade allmänna staten. För centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand har Riksdagen enligt skrifvelse den 30 maj 1907, n:r 2, fastställt stat, intagen här nedan å sid. 117.

Beträffande staterna för öfriga fängvårdsanstalter hänvisas till följande sammanställning, hvilken å ena sidan upptager de ursprungliga staterna och å den andra samma stater, sådana de, efter genomgångna förändringar, för närvarande äro gällande.

¹ Centralfängelset för kvinnor i Göteborg kommer att indragas under våren 1909.

Staten af år 1874.
(För Svartsjö af år 1892).

Straff- och arbetsfängelset å Lång- holmen.	K r o n o r.					
	Lön.	Arfvode.	Skrifvar- arfvode.	Summa.	Ålderstillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.
1 Direktör och kommandant ¹	3,500	—	500	4,000	500	500
1 Kamrerare ²	1,500	—	450	1,950	300	200
1 Pastor ³	—	1,600	—	1,600	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200
Straff- och arbetsfängelset i Malmö.						
1 Direktör	3,500	—	500	4,000	500	500
1 Kamrerare ⁴	1,500	—	450	1,950	300	200
1 Pastor ⁵	—	1,600	—	1,600	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200
Straffängelset i Göteborg.						
1 Direktör	1,500	—	—	2,000	—	—
D:o såsom redogörare och för arbetenas bokföring	—	500	—			
1 Predikant	—	500	—	500	—	—
F. d. straffängelset i Varberg.						
1 Predikant ⁶	1,400	—	—	1,400	—	—

¹ Därjämte arfvode såsom direktör (numera tillsyningsman) vid Stockholms stads kronohäkte å Lång-

² Därjämte arfvode såsom redogörare vid kronohäktet å Långholmen, 150 kr.

³ Därjämte arfvode såsom predikant vid kronohäktet å Långholmen, 1,000 kr.

⁴ Så länge afskrifningsprocent å proviantuppbörden icke, såsom vid andra straffängelser, tillgodokom

⁵ Därjämte arfvode såsom predikant vid länsfängelset i Malmö, 1,000 kr.

⁶ Predikanten åtnjuter detta arfvode jämlikt kungl. bref den 9 januari 1882: uppbär därjämte arfvode

⁷ Uppbär därjämte arfvode såsom redogörare vid kronohäktet å Långholmen, 500 kr., och för ökade

⁸ Arfvodet utgör utan förmån af bostad och vedbrand 2,400 kr., men är i följd af sådan förmåns åtnju-

⁹ Uppbär tills vidare ett årligt lönetillägg af 1,200 kr.

¹⁰ Predikanten å Härlanda tjänstgör, utan särskildt arfvode, jämväl såsom predikant vid centralfängelset

Nu gällande stat.

	K r o n o r.					
	Lön.	Arfvode.	Skrifvar- arfvode.	Summa.	Ålderstillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.
Centralfängelset å Långholmen.						
1 Direktör ¹	3,500	—	500	4,000	500	500
1 Kamrerare ⁷	1,800	1,000	500	3,300	300	200
1 Pastor ⁸	—	1,600	—	1,600	500	—
1 Prästerligt biträde ⁸	—	2,100	—	2,100	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	500	—	2,500	300	200
Centralfängelset i Malmö.						
1 Direktör	3,500	—	500	4,000	500	500
1 Kamrerare ⁹	1,500	—	450	1,950	300	200
1 Pastor ⁶	—	1,600	—	1,600	500	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	500	—	2,500	300	200
Centralfängelset i Göteborg.						
1 Direktör	1,500	—	—	2,300	300	200
D:o såsom redogörare och för arbetenas bokföring	—	800	—			
1 Predikant ¹⁰	—	—	—	—	—	—
F. d. centralfängelset i Varberg.						
1 Predikant ⁶	1,400	—	—	1,400	—	—

holmen, 300 kr., samt hästlega 300 kr.

kamreraren, åtnjöt han arfvode af 750 kr., som utgick af förslagsanslaget för fångvården.

såsom predikant vid kronohäktet i Varberg, 600 kr.

bestyr för den nya arbetsdriften högst 500 kr.

tande nedsatt till 2,100 kr.

i Göteborg.

Staten af år 1874.
(För Svartsjö af år 1892).

	K r o n o r.					
	Lön.	Arfvode.	Skrifvar- arfvode.	Summa.	Ålderstillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.
Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.						
1 Direktör	3,000	—	500	3,500	500	500
1 Kamrerare	1,500	—	300	1,800	300	200
1 Predikant	—	1,500	—	1,500	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200
Straffängelset i Karlskrona.						
1 Direktör	3,000	—	500	3,500	500	500
1 Kamrerare	1,500	—	300	1,800	300	200
1 Predikant ¹	—	1,200	—	1,200	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200
Straffängelset i Norrköping.						
1 Direktör	3,000	—	300	3,300	400	300
1 Kamrerare	1,500	—	300	1,800	300	200
1 Predikant ²	—	1,400	—	1,400	—	—
Bevakningsbefälhafvare	1,400	—	—	1,400	200	100
Straffängelset i Landskrona.						
1 Direktör	3,000	—	500	3,500	500	500
1 Kamrerare ³	1,500	—	300	1,800	300	200
1 Predikant	—	1,500	—	1,500	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200

¹ Därjämte arfvode såsom predikant vid länsfängelset i Karlskrona, 800 kr.

² Därjämte arfvode såsom predikant vid kronohäktet i Norrköping, 600 kr.

³ Så länge afskrifningsprocent å proviantuppbörden icke, såsom vid andra straffängelser, tillgodokom

⁴ Uppbär såsom tillsyningsman vid kronohäktet å Svartsjö 300 kr.

⁵ Uppbär för skolundervisning 800 kr.

⁶ Uppbär såsom tillsyningsman vid kronohäktet i Landskrona 300 kr.

⁷ Uppbär därjämte för predikantsgörömlen vid kronohäktet i Landskrona 400 kr. äfvensom för skol-

Nu gällande stat.

	K r o n o r.					
	Lön.	Arfvode.	Skrifvar- arfvode.	Summa.	Ålderstillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.
Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.						
1 Direktör ⁴	3,000	—	500	3,500	500	500
1 Kamrerare	1,800	1,000	500	3,300	300	200
1 Predikant ⁵	—	1,500	—	1,500	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200
Tvångsarbetsanstalten i Karlskrona.						
1 Direktör	3,000	—	500	3,500	500	500
1 Kamrerare	1,800	1,000	500	3,300	300	200
1 Predikant ¹	—	1,200	—	1,200	500	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	500	—	2,500	300	200
Tvångsarbetsanstalten i Norrköping.						
1 Direktör	3,000	—	500	3,500	500	500
1 Kamrerare	1,800	900	300	3,000	300	200
1 Predikant ²	—	1,400	—	1,400	500	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200
Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.						
1 Direktör ⁶	3,000	—	500	3,500	500	500
1 Kamrerare	1,800	700	300	2,800	300	200
1 Predikant ⁷	—	1,500	—	1,500	—	—
1 Bevakningsbefälhafvare	2,000	—	—	2,000	300	200

kamreraren, åtnjöt han arfvode af 500 kr., som utgick af förslagsanslaget för fångvården.

undervisning 400 kr.

Beträffande de förändringar, hvilka enligt förestående tabellariska sammanställning inträdt i de ursprungliga staterna, må, utöfver hvad redan anförts, här påpekas följande.

I proposition n:r 1 vid 1882 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att predikanterna vid straffängelserna å Långholmen samt i Malmö, Karlskrona och Norrköping äfvensom vid andra numera nedlagda anstalter måtte erhålla rätt till ett ålderstillägg af 500 kronor efter fem års tjänstgöring i nämnda befattning.

Till stöd därför hade af fångvårdsstyrelsen blifvit anfördt, att dessa predikanter vore pliktiga att ägna sin verksamhet uteslutande åt fångvårdens tjänst samt att predikanternas göromål blifvit betydligt ökade i följd af de under senaste åren vidtagna åtgärder för en förbättrad fångvård och den i sådant syfte anordnade undervisning dels i skola för flera fångar samfällt och dels i celler för hvarje fånge särskildt. Enligt hvad erfarenheten gäfvit vid handen, erfordrades ock någon längre tids tjänstgöring och vana vid göromålen inom fångelset, för att själasörjaren där måtte kunna utöfva allt det gagn, som af honom påräknades; och då det således vore af vikt, att han icke föranleddes att af utsikten till något bättre löneförmåner på annat håll alltför tidigt lämna sin tjänst vid fångvården, hade styrelsen ansett fångvårdens intresse fordra, att till förekommande däraf utsikt lämnades dessa predikanter att efter några års nitisk tjänst komma i åtnjutande af någon löneförbättring.

Statsutskottet erinrade däremot, i utlåtande n:r 8, att det ville synas, som skulle den särskilda slags tjänstgöring, dessa prästmän hade sig ålagd, bäst lämpa sig för personer i deras kraftigaste ålder, så att det ej skulle vara önskvärdt, att de kvarstannade till en mera framskriden ålder vid dessa befattningar; och då därtill komme, att de åtnjöte förutom konstant lönebelopp antingen fri bostad eller hyresersättning äfvensom ved in natura, samt deras dåvarande löneförmåner syntes utskottet fullt tillräckliga, afstyrktes Kungl. Maj:ts framställning.

Vid gemensam omröstning bifölls emellertid framställningen af Riksdagen, enligt skrifvelse den 19 maj 1882 n:r 56.

Vid samma riksdag hade Kungl. Maj:t afgifvit förslag, att bevakningsbefälhafvarna vid straffängelserna å Långholmen samt i Malmö och Karlskrona jämte annat fängelse, som numera nedlagts, måtte erhålla löneförhöjning att utgå till en hvar med 500 kronor såsom arfvode.

Fångvårdsstyrelsen hade till stöd därför anført, att till följd af in- dragning under de senare åren af den militära bevakningen vid ifråga- varande fängelser tillökning ägt rum i den civila bevakningsstyrkan, öfver hvilken det tillkomme bevakningsbefälhafvaren att utöfva närmaste befäl och tillsyn, och att genom denna förändring, som föranledt en icke obe- tydlig besparing i fångvårdskostnaderna, bevakningsbefälhafvarnas göromål blifvit i väsentlig mån ökade både i omfång och ansvar.

Kungl. Maj:ts framställning i ämnet bifölls af Riksdagen.

Med hänsyn till det ökade arbete, som ålagts bevakningsbefälhafvaren vid förutvarande centralfängelset, numera tvångsarbetsanstalten i Norr- köping sedan anstalten tagits i användning för kvinnliga tvångsarbetsfångar, beslöt 1898 års Riksdag, enligt Kungl. Maj:ts förslag, att höja bevaknings- befälhafvarens aflöning till 2,000 kronor såsom lön jämte ålderstillägg med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio år.

Förbättrade löneförhållanden hafva ock inträdt för kamrerarna, i det att Riksdagen år 1901 i afseende å dem medgifvit nedannämnda ändringar i förut gällande stat.

Sedan Riksdagen år 1900 i anledning af då afgifvet förslag fram- hållit, att sådan ny lönereglering snarast möjligt borde för kamrerarna äga rum, att hvarje sportelaflöning kunde upphöra och, där så funnes böra ske, utbytas mot bestämd kontant aflöning, inhämtade Kungl. Maj:t fång- vårdsstyrelsens yttrande därom.

I underdånig skrifvelse den 28 september 1900 anförde styrelsen, att kamrerarna enligt gällande stat åtnjöte i lön 1,500 kronor samt i skrifvararfvode vid centralfängelserna å Långholmen och i Malmö 450 kronor samt vid öfriga centrala anstalter 300 kronor, äfvensom ålders- tillägg med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter

tio år samt tjänstebostad och löneved eller ersättning därför. Därjämte åtnjöte kamreraren vid centralfängelset å Långholmen ett arfvode af 150 kronor för bestyr vid det å platsen befintliga kronohäktet. Direktören vid centralfängelset i Göteborg uppbure såsom redogörare och för arbetenas bokföring ett arfvode af 500 kronor. Då kamrerarna vid fängelserna i Malmö och Landskrona icke hade någon proviantuppbörd och således ej uppbure afskrifningsprocent, hade Riksdagen år 1874 af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll beviljat dem såsom ersättning därför extra arfvoden af 750 kronor till den förre och 500 kronor till den senare. Jämte afskrifningsprocenten hade af ålder s. k. utminuteringsprocent utgått, utgörande ersättning till kamrerarna dels för besvär och tidsspillan genom bestyret med de s. k. premievarorna, som fångarna ägde tillhandla sig för sin arbetsförtjänst, dels ock för förlust vid utminuteringen af dessa varor ur kamrerarnas förråd. Dessa afskrifnings- och utminuteringsprocenter hade omkring år 1874 uppgått till betydande belopp, vid Långholmen ända till 4,400 kronor årligen, men därefter hade sportelinkomsten i hög grad nedgått. Kamrerarnas aflöning vore därefter så knapp, att den långt ifrån motsvarade hvad deras maktpåliggande tjänsteåligganden billigtvis kunde kräfva.

I fråga om de belopp, hvartill aflöningen till kamrerarna borde sättas, erinrade styrelsen, att innehafvarna af dessa tjänster i allmänhet icke kunde påräkna befordran till högre aflönade befattningar inom fångvården, såsom förhållandet vore med vissa andra lägre aflönade tjänstemän vid de centrala fångvårdsanstalterna.

Styrelsen afgaf ett löneförslag, som oförändradt framlades af Kungl. Maj:t för Riksdagen. Med vissa ändringar blef förslaget godkändt af Riksdagen enligt dess skrifvelse den 29 maj 1901 n:r 97.

Enligt kungl. bref den 14 juni 1901 var den nya staten för kamrerarna, i hvad angår nedannämnda centrala anstalter, så lydande:

	K r o n o r.					
	Lön.	Arfvode.	Skrif- var- arfvode.	Summa.	Ålderstillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.
<i>Centralfängelset å Långholmen.</i>						
kamrerare	1,800	1,000	500	3,300	300	200
(därjämte arfvode 500 kronor såsom redogörare vid kronohäktet därstädes.)						
<i>Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.</i>						
1 kamrerare	1,800	1,000	500	3,300	300	200
<i>Tvångsarbetsanstalten i Karlskrona.</i>						
1 kamrerare	1,800	1,000	500	3,300	300	200
<i>Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.</i>						
1 kamrerare	1,800	700	300	2,800	300	200
<i>Tvångsarbetsanstalten i Norrköping.</i>						
1 kamrerare	1,800	900	300	3,000	300	200

I det kungl. brefvet tillkännagafs ock, att Riksdagen

dels medgifvit, att till kamreraren vid centralfängelset i Malmö finge från och med år 1902 tills vidare, till dess beslut angående detta fängelses användning för framtiden blifvit fattadt eller kamrerarens aflöning blifvit fast reglerad, utbetalas af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll ett årligt lönetillägg af 1,200 kronor, däri inbegripet det ofvan berörda arfvodet 750 kronor, som utgått såsom ersättning för afskrifningsprocent;

dels föreskrifvit, att för åtnjutande af de angifna löneförmånerna skulle gälla enahanda villkor, som bestämts för innehafvare af lön å då gällande, af Riksdagen antagna lönestat för tjänstemän vid fångvårdsanstalterna, med stadgande tillika:

a) att hvarje med inkomst för redogöraren förenad rätt till provision å hyror, arrenden och jordbruksafkastning m. m. eller till utminuteringsprocent eller till afskrifningsprocent eller till andra sportler skulle från och med den 1 januari 1902 upphöra; och

b) att likaledes de åt kamrerarna vid centralfängelset i Malmö och tvångsarbetsanstalten i Landskrona då af förslagsanslaget till fångars vård

och underhåll tillerkända, kontanta ersättningar för mistad inkomst i afskrifningsprocent skulle indragas från 1902 års ingång.

I underdånig skrifvelse den 27 september 1901 anförde fångvårdsstyrelsen, bland annat, följande.

Det dåmera, jämlikt kungl. bref den 31 maj 1895, till tvångsarbetsanstalt för lösdrivare af kvinnkön omändrade och utvidgade straff-fängelset i Norrköping hade förut varit användt till förvaring af kvinnor, som dömts till straffarbete på lång tid. Genom ändringen hade dels fångantalet betydligt stigit, dels ock i följd af tvångsarbetets kortvarighet stark ökning inträdt i fångpersonalens omsättning. Därigenom hade äfven direktörs göromålen i betydande mån ökats; och om i betraktande toges, att den klass fångar, som förvarades vid anstalten, vore genom sin sedliga förvildning och sitt tygellösa uppförande den mest svårbehandlade inom fångvården, insåges lätt, att nämnda direktörs tjänst blifvit en af de mödosammaste.

Likaså vore direktörsbefattningen vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö i fråga om det arbete och den omtanke, den kräde af sin innehafvare, en af de mest sträfsamma inom fångvården. Jämförd med tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona och Landskrona, hvilkas direktörer åtnjöte enahanda aflöning som den å Svartsjö, företedde sistnämnda anstalt den olikhet, att arbetet där uteslutande drefves af staten samt till ej obetydlig del bestode i brytning af sten för stenhuggeriet, jordbrukssysslor och andra göromål å olika platser utanför anstalten. Därtill komme, att utgifterna för direktör, som hade barn att uppfostra, ställde sig betydligt högre å Svartsjö än annorstädes i följd af nödvändigheten att bekosta deras skolundervisning å annan ort.

Styrelsen föreslog, att för hvardera af de nämnda två direktörsbefattningarna i Norrköping och vid Svartsjö aflöningen måtte bestämmas till lön 3,500 kronor, skrifvararfvode 500 kronor samt två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor.

Vid förnyad anmälan af detta förslag inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1903 uttryckte dåvarande chefen för justitiedepartementet den åsikt, att det vore angeläget, att löneförhållandena beträffande de nämnda di-

rektörsbefattningarna i Norrköping och å Svartsjö med det första bringades i öfverensstämmelse med den ökning i fångarnas antal och föreståndarnas göromål, som inträdt därstädes under de senaste åren; och Kungl. Maj:t gjorde framställning vid 1903 års riksdag i enlighet med ofvan nämnda förslag.

Statsutskottet förklarade i utlåtande n:r 3, att det icke fann sig öfvertygadt om behöfligheten af lönetillägg åt direktören å Svartsjö, men däremot på grund af de angifna förhållandena ansåg någon lönetillökning böra beredas direktören i Norrköping och hemställde i sådant afseende, att skrifvararfvodet måtte höjas med 200 kronor och ålderstilläggen med resp. 100 och 200 kronor till 500 kronor hvarterdera. Detta blef ock Riksdagens beslut, enligt skrifvelse den 20 maj 1903 n:r 109.

Enligt kungl. bref den 19 augusti 1881 uppbär direktören vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona ett arfvode af 300 kronor såsom tillsyningsman vid därvarande kronohäkte. Likaledes uppbär, jämlikt kungl. bref den 30 augusti 1907, direktören vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö ett arfvode af 300 kronor i egenskap af tillsyningsman vid det på platsen inrättade kronohäktet.

Enligt kungl. bref den 6 mars 1908 har kamreraren vid centralfängelset å Långholmen, tills vidare och intill dess annorlunda kan varda bestämdt, tillerkänts ett arfvode från förslagsanslaget ej öfverstigande 500 kronor, att utgå efter fångvårdsstyrelsens bepröfvande för bestyr, hvarmed hans göromål ökats efter införandet af den nya arbetsdriften.

* * *

Då under år 1907 de förutvarande länsfängelserna i Göteborg och Härnösand upphörde såsom enbart sådana och uppgingo i de nya centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand, öfverfördes tjänstemännen från länsfängelserna till de nya anstalterna. De kunde icke därvid åtnöjas med sina förutvarande aflöningsförhållanden. Under insikt därom gjorde fångvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 25 september 1906 framställning om ny stat för ifrågavarande fängelser.

Styrelsen framhöll därvid betydelsen af dessa hufvudsakligen för längre tids fångar afsedda anstalter, som blefve två af de största i landet. Med hänsyn därtill samt till fängelseförvaltningarnas däraf beroende omfattande göromål, ansåg styrelsen motsvarande aflöningar böra i staten uppföras för direktörerna och predikanterna vid dessa båda fängelser; och föreslogs för direktörerna en aflöning af 4,000 kronor med två ålderstilllägg, hvarterda å 500 kronor, hvar till skulle, likasom för alla andra fängelsedirektörer, komma förmånen af fri bostad med vedbrand.

För predikanterna vid ifrågavarande två fängelser föreslogs en aflöning af 1,700 kronor med ett ålderstilllägg å 500 kronor, hvar till borde komma, förutom fri bostad med vedbrand eller ersättning därför, särskildt arfvode 800 kronor, af förslagsanslaget, för den med predikantsbefattningarna förenade skolundervisningsskyldigheten.

Vid ärendets anmälade inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1907 tillkännagaf vederbörande departementschef, att han funnit sig höra biträda hvad fångvårdsstyrelsen anfört till stöd för sin hemställan, att begynnelseaflöningen till direktörsbefattningarna vid fängelserna å Härlanda och i Härnösand måtte sättas till 4,000 kronor för hvardera; detta i främsta rummet på grund af de betydligt ökade göromål, som, jämfördt med direktörernas vid länsfängelserna i Göteborg och Härnösand dåvarande förvaltningsbestyr, komme att åligga samma befattningshafvande i egenskap af direktörer vid de utvidgade fängelserna. På bestämmandet af lönebeloppens storlek inverkade äfven den omständigheten, att dessa tjänstemän blefve skyldiga att erlägga pensionsafgift enligt de bestämmelser, som där om meddelades i ny pensionslag.

Den aflöning, som då kunde varda bestämd för ifrågavarande direktörer, borde dock enligt departementschefens åsikt anses såsom endast provisorisk. Fångvårdsstyrelsen hade nämligen afsett åstadkommande af bättre löneförhållanden äfven för vissa andra fängelsedirektörer, men det syntes departementschefen ej vara lämpligt att företaga en sådan partiell lönereglering, innan den pågående undersökningen rörande stats-tjänstemännens löneförhållanden hunnit omfatta äfven fångvården. Af anfördt skäl ansåg departementschefen emellertid mest praktiskt och otvifvelaktigt redigast, om för direktörerna vid fängelserna å Härlanda och

i Härnösand den höjda aflöningen uppfördes på bestämda anslaget till fängars vård och underhåll.

Äfven förslaget om högre aflöning åt predikanterna vid nyssnämnda bägge fängelser ansåg sig departementschefen böra förorda, under framhållande likväl, att ej heller denna löneförbättring borde anses såsom en slutlig reglering, ehuru jämväl i detta fall vore lämpligast, att den för själfva predikantssysslan afsedda aflöningen i dess helhet uppfördes på bestämda anslaget.

Den i enlighet med departementschefens hemställan vid 1907 års riksdag af Kungl. Maj:t gjorda framställningen vann, enligt skrifvelse den 30 maj 1907 n:r 2, Riksdagens godkännande, med den ändring allenast beträffande predikanternas arfvode, att en fjärdedel däraf skulle anses utgöra tjänstgöringspenningar.

Jämlikt kungl. bref till fängvårdsstyrelsen den 28 juni 1907 blef för direktörerna och predikanterna vid fängelserna å Härlanda och i Härnösand följande aflöningsstat gällande:

	K r o n o r.						
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Skrifvararfvode.	Arfvode.	Summa.	Ålderstillägg	
						efter 5 år.	efter 10 år.
För direktören vid centralfängelset och det därmed förenade länsfängelset å Härlanda	2,200	1,300	500	—	4,000	500	500
» predikanten vid samma fängelse ¹	—	—	—	1,700	1,700	500	—
» direktören vid centralfängelset och det därmed förenade länsfängelset i Härnösand	2,200	1,300	500	—	4,000	500	500
» predikanten vid samma fängelse ¹	—	—	—	1,700	1,700	500	—
Summa	—	—	—	—	11,400	—	—

I det kungl. brefvet förklarades tillika

ej mindre att i afseende å aflöningsstaten för nämnda direktörer skola gälla enahanda villkor som i fråga om den år 1903 antagna aflöningsstaten för föreståndarna vid läns- och kronocellfängelserna i riket

¹ Uppbär därjämte för skolundervisning arfvode af 800 kronor.

(sid. 129—130 här nedan), dock med tillägg, att ifrågavarande direktörer skola vara skyldiga att, mot ersättning för minskade aflöningsförmåner och flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till annan fångvårdsanstalt,

än äfven att för åtnjutande af den för predikanterna bestämda aflöning skall, i stället för de genom kungl. brefvet den 5 juni 1874 meddelade bestämmelser (jfr ofvan sid. 103—104), gälla:

att med befattningen icke må ytterligare förenas annan syssla;

att en fjärdedel af arfvodet skall anses utgöra tjänstgöringspenningar, som under tjänstledighet icke må tillgodokomma tjänstinnehafvaren;

att tjänstinnehafvare, som transporterats till annan predikantsbefattning vid fångvårdsanstalt, för hvilken ålderstillägg är uppfördt å stat, må för erhållande af ålderstillägg å den nya befattningen räkna sig till godo tjänstetiden jämväl å den förra;

att i afscende å tillträde till ålderstillägg skall iakttagas, att tjänstetiden beräknas från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder utnämning till tjänsten ägt rum;

att tjänstinnehafvare skall under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för rätt till ålderstillägget, hafva med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst i fångvården samt att tjänstinnehafvare må tillgodoräkna sig den tid, som före den nya lönestatens utfärdande förflutit från hans utnämning till tjänsten;

att tjänstinnehafvare skall vara skyldig att, mot ersättning för minskade aflöningsförmåner och flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till annan fångvårdsanstalt;

att tjänstinnehafvare skall vara skyldig att därjämte mot arfvode, som Kungl. Maj:t anvisar af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, bestrida befattning såsom skollärare vid den fångvårdsanstalt, där han anställts såsom predikant; samt

att, med indragning af det i stat uppförda arfvodet till predikant vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg, predikanten vid fängelset å Härlanda ytterligare skall vara skyldig att, så länge nämnda centralfängelse kommer att behållas, utan särskild ersättning bestrida predikantsgöromålen jämväl vid detta fängelse.

I samband med frågan om fastställande af stat för de nya fängelserna å Härlanda och i Härnösand förelåg det ofvan å sid. 94—95 omnämnda förslaget om inrättande af *assistenttjänster*.

*Tjänstemän
aflönade af
förslagsan-
slaget.*

Beträffande dessa tjänster, som enligt fängvårdsstyrelsens förslag borde vara af två klasser, hade styrelsen hemställt, att aflöningen måtte bestämmas för assistent af första klassen till 1,500 kronor, däraf 700 tjänstgöringspenningar, och för assistent af andra klassen till 1,800 kronor, däraf 850 tjänstgöringspenningar, jämte tre ålderstillägg för bägge klasserna, hvart och ett å 100 kronor, efter 4, 8 och 12 år; hvarförutom assistenterna skulle erhålla fri bostad och vedbrand.

Kungl. Maj:t, som icke ansåg skäl att fördela assistenterna i skilda klasser, föreslog 2,100 kronor, däraf 900 i tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter 5 och 10 år, samt fri bostad med vedbrand eller ersättning därför.

Enligt hvad chefen för justitiedepartementet vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1907 anförde, skulle den sålunda föreslagna aflöningen, oberäknadt förmånerna af bostad och ved, med allenast 250 kronor öfverstiga den, som af löneregleringskommittén föreslagits för landskanslisters och landskontoristers; en skillnad, som syntes departementschefen vara väl motiverad af den assistenten tillkommande egenskap att jämväl vara kassör. Förrän nödig erfarenhet vunnits rörande ändamålsenligheten af den föreslagna anordningen samt innan fängvårdstjänsterna i allmänhet och löneförhållandena därvid blifvit föremål för en mera ingående undersökning, borde dock enligt departementschefens åsikt assistentbefattning ej sättas på ordinarie stat, utan medel till assistenternas aflönande af Riksdagen anslås från det anslag, som i öfrigt upptog fängvårdens tjänster på extra stat, nämligen förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Bland villkoren för aflöningens åtnjutande syntes departementschefen böra upptagas skyldighet för assistenterna att, mot ersättning för flyttningskostnaden, låta sig förflyttas till assistentbefattning vid annat fängelse.

Den sålunda föreslagna staten blef af 1907 års Riksdag godkänd. Denna stat, afsedd att gälla för assistenter vid, bland andra, fängelserna å Härlanda och i Härnösand, hade följande lydelse:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Ålderstillägg	
				efter 5 år.	efter 10 år.
1 assistent	1,200	900	2,100	200	200
3 assistenter	3,600	2,700	6,300	200	200
Summa	4,800	3,600	8,400	—	—

Enligt hvad i kungl. bref den 28 juni 1907 meddelades, skola assistenterna bestås fri bostad och vedbrand eller ersättning för dessa förmåner. I de fall, då inrättande af assistentbefattning finnes nödigt vid annat fängelse än vid de å Härlanda samt i Härnösand, Jönköping och Linköping, må anmälan därom göras hos Riksdagen för aflöningsstaternas ändring; och skall assistent vara skyldig att mot ersättning för flyttningskostnaden låta sig förflyttas till assistentbefattning vid annat fängelse. I öfrigt skola gällande villkor för aflönings åtnjutande å de af Riksdagen antagna stater för tjänstemän vid fängvårdsanstalterna äga tillämpning.

Vid de centrala fängvårdsanstalterna äro vidare såsom tjänstemän anställda läkare, skolföreståndare och skollärare samt arbetsföreståndare, alla aflönade af förslagsanslaget.

I underdånig skrifvelse den 30 oktober 1906 meddelade fängvårdsstyrelsen, att ett stort antal *läkare* vid fängvårdsanstalter anhållit hos styrelsen om höjning i sina löneförmåner; och erinrade styrelsen, att de för läkarebefattningarna vid fängelserna anslagna löneförmåner vore för de flesta oförändrade sådana de bestämdes, när befattningarna tillkommo.

Med framhållande jämväl af de stora anspråk, som dåmera ställdes å dessa läkares arbete i fängvårdens tjänst, hemställde styrelsen, att deras löneförmåner måtte bestämmas till belopp, som upptagits i ett upprättadt förslag.

Jämlikt nådigt bref den 21 december 1906 godkände Kungl. Maj:t förslaget, och utgå på grund däraf arfvoden

till läkarna vid centralfängelset å Långholmen och vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö med 2,000 kronor, hvarjämte läkaren vid sistnämnda fängvårdsanstalt åtnjuter hyresersättning med 600 kronor samt vedbrand, samt

till läkarna vid centralfängelset å Härlanda med 1,800 kronor, vid centralfängelset i Malmö och tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona med 1,400 kronor, vid centralfängelset i Härnösand med 1,200 kronor och vid centralfängelset i Göteborg med 400 kronor.

För *skolföreståndare* och *skollärare* utgår aflöningen, enligt den för år 1909 fastställda förslagsstaten,

vid centralfängelset å Långholmen: till en skolföreståndare med 2,000 kronor och till en skollärare med 1,800 kronor;

vid centralfängelset å Härlanda: till en skollärare med 2,000 kronor och

vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö: till en skollärare med 1,800 kronor.

Härjämte äro i staten för centralfängelset i Malmö uppförda arfvoden enligt kungl. bref den 21 november 1879 till en skolföreståndare 1,500 kronor och enligt kungl. bref den 18 november 1881 till en skollärare 1,200 kronor. Sistnämnda befattningar äro dock, på grund af fängelsets förändrade användning och förestående indragning, ej besatta med innehafvare.

Till predikanterna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand samt vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö utgå tillika arfvoden för skolundervisning med 800 kronor till dem hvar. Predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona är pliktig meddela skolundervisning åt fångarna mot ett arvode af 400 kronor.

Skolföreståndare och skollärare åtnjuta fri bostad och vedbrand.

Vid centralfängelset å Långholmen finnes såsom *arbetsföreståndare* anställd en tjänsteman med arvode från förslagsanslaget af 2,400 kronor jämte fri bostad och vedbrand; och äger han enligt kungl. bref den 21 december 1906 därutöfver, i den mån han biträder vid den allmänna arbetsdriften inom fångvården, därför få sig tilldelad gratifikation efter fångvårdsstyrelsens bepröfvande intill högst 600 kronor för år.

Till *organist och klockare* utgå enligt staten för år 1909 följande arfvoden:

å Långholmen 300 kronor, i Malmö 200 kronor, i Göteborg 150 kronor, å Svartsjö 150 kronor och i Norrköping 200 kronor; hvarjämte vid en del af dessa anstalter utgå särskilda arfvoden för fångarnas undervisning i sång m. m.

För orgelspelning vid andra centrala fångvårdsanstalter äro särskilda anslag beviljade.

b. Tjänstemän vid länsfängelser och kronohäkten.

*Tjänstemän å
ordinarie stat.*

Den åren 1874—1876 fastställda staten för tjänstemännen vid fångvårdsanstalterna var i fråga om länsfängelsernas och kronohäktenas föreståndare delvis grundad å arbetsprovision. Däraf följde, att vid skeende förändringar i fängelsernas betydenhet och användning betänkligen ojämnheter i fängelseföreståndarnas inkomster uppstodo. Vid vissa fängelser, där det gick jämförelsevis lätt att anskaffa arbete för fångpersonalen, blefvo aflöningsförmånerna betydligt högre än vid andra fängelser, hvarest arbetstillgången var mindre. Jämväl för hvarje särskild fängelseföreståndare kunde inkomsterna från tid till annan blifva synnerligen växlande.

Följden af provisionssystemet blef ock, att fångarbetet i länsfängelserna och kronohäktena, öfver hufvud taget, nedsjönk under hvad som kunde befinnas önskvärdt, såsom till rensning af kaffebönor, spritning af fjäder och dun o. d.

I underdånig skrifvelse den 27 september 1901 framhöll fångvårdsstyrelsen, att ifrågavarande fängelseföreståndares andel i arbetsinkomsten borde indragas och i samband därmed en lönereglering ske, så att staten, utan att tillskynda nämnda föreståndare förlust, kunde äfven vid ifrågavarande fängelser likasom vid de centrala fångvårdsanstalterna öfvertaga omsorgen om fångarbetet. Genom att i fängelserna inrymma en i möjlig mån likartad fångbesättning kunde det arbete, som där utfördes, göras så inkomstbringande som med hänsyn till straffets ändamål låte sig åstadkomma, på samma gång önskemålet om fångarnas användning till arbeten för statens räkning kunde utan svårighet vinna förverkligande. Fångvårdsstyrelsen

höll före, att, efter det staten öfvertagit arbetsanskaffningen, man hade anledning förvänta, att en säker och jämn arbetstillgång skulle kunna åstadkommas.

För beredande af godtgörelse för de andelar i arbetsinkomsten, hvilka tillföllo föreståndarna för ifrågavarande fängelser, föreslog fängvårdsstyrelsen en reglering af dessa tjänstemäns löner hufvudsakligen så, att arbetsinkomsten utbyttes mot fast lön. Åberopande i skrifvelsen anförda siffror, uttryckte styrelsen den åsikt, att det afgifna förslaget icke skulle för fängelseföreståndarkåren i dess helhet innebära någon ökning i de aflöningsförmåner, som föreståndarna vid nämnda tid åtnjöto före uppnåendet af ålderstillägg, men att inkomsterna skulle blifva utjämnade och rättvisare fördelade samt vinna i fasthet.

Beträffande ålderstilläggen erinrade styrelsen, att dessa enligt den gällande staten vore lika för alla de ifrågavarande tjänstemännen, nämligen 200 kronor efter fem och ytterligare 100 kronor efter tio år, alltså tillhoppa 300 kronor. Dessa, såsom det syntes styrelsen, mera för fängelsevaktmästare afpassade belopp behöllos i förslaget oförändrade vid de minsta fängelserna, men vid de öfriga voro ålderstilläggen höjda i mån af fängelsernas betydighet, vid de största till 500 kronor för hvarterdera ålderstillägget, eller enahanda belopp, som i allmänhet utgick till direktörerna vid de centrala fängvårdsanstalterna.

Ifrågavarande förslag framlades af styrelsen ånyo i underdånig skrifvelse den 30 september 1902.

Vid ärendets anmälade inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1903 ansåg dåvarande chefen för justitiedepartementet sig böra till alla delar biträda det nämnda förslaget, likasom äfven ett af styrelsen väckt förslag om utfärdande af ett allmänt stadgande rörande skyldighet för tjänstemännen vid dessa anstalter att afgå med pension, då de blefve berättigade därtill.

Vid behandling af Kungl. Maj:ts framställning i ämnet vid 1903 års riksdag uttalade statsutskottet i sitt utlåtande n:r 3 önskvärdheten däraf, att andel i inkomsten af fångarnas arbete borttoges ur ifrågavarande tjänstemäns aflöningsförmåner och att till följd däraf en reglering af aflönningarna verkställdes. Utskottet ansåg sig likväl icke kunna i allo biträda det

framlagda förslaget, enär enligt detsamma aflöningen fortfarande skulle vara, med bortseende från skrifvararfvodet, fördelad i lön, arfvode och ålderstillägg.

Enligt utskottets mening borde dessa tjänstemän, liksom de flesta andra statens befattningshafvare, få sin aflöning i staten fördelad uti lön och tjänstgöringspenningar. Tjänstgöringspenningarna skulle då utgöras af det föreslagna »arfvodet», hvartill komme skrifvararfvodet. Lönen och ålderstilläggen skulle jämväl vid tjänstledighet få behållas af befattningsinnehafvaren, under det att tjänstgöringspenningarna afstodes åt vikarien.

Utskottet vidtog ock den ändring i förslaget, att bägge ålderstilläggen sattes till lika belopp inbördes; och framhöll utskottet, att dyrtidstillägg icke borde ifrågakomma för de tjänstemän, som nu finge sina löner reglerade.

Vissa villkor för aflöningarnas åtnjutande föreslogos utöfver de af fångvårdsstyrelsen och Kungl. Maj:t angifna.

Riksdagen godkände, enligt skrifvelse den 20 maj 1903 n:r 109, utskottets förslag, i följd hvaraf ny aflöningsstat för föreståndarna vid länsfängelserna och kronohäktena samt bevakningsbefälhafvaren vid Göteborgs länsfängelse utfärdades af det innehåll och med de betingelser, som här nedan angifvas.

Följande tabell afser att visa de för nämnda tjänster, såvidt de ännu finnas kvar, bestämda aflöningsförmåner enligt, å ena sidan, staten af år 1874 med vissa tid efter annan gjorda tillägg eller ändringar samt, å andra sidan, staten af år 1903.

Staten af år 1874
med vissa tillägg.

Staten af
år 1903.

	K r o n o r.						K r o n o r.					
	Lön.	Arf- vode.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg		Lön.	Tjänst- görings- pennin- gar.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.					efter 5 år.	efter 10 år.
Stockholms stads kro- nohäkte å Långholmen.												
1 Bevakningsbefälhafvare ¹	1,500	300	—	1,800	200	100	1,800	1,400	300	3,500	500	500
Länsfängelset i Stock- holm.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,800	1,400	300	3,500	500	500
Kronohäktet i Norr- tälje.												
1 Bevakningsbefälhafvare	1,000	300	—	1,300	200	100	1,000	500	—	1,500	150	150
Länsfängelset i Uppsala.												
1 Direktör	1,500	300	200	2,000	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350
Länsfängelset i Ny- köping.												
1 Direktör	1,300	—	—	1,300	200	100	1,600	600	—	2,200	150	150
Kronohäktet i Eskils- tuna.												
1 Bevakningsbefälhafvare	1,000	300	—	1,300	200	100	1,200	600	—	1,800	150	150
Länsfängelset i Lin- köping.												
1 Direktör	1,800	300	300	2,400	200	100	1,800	1,400	300	3,500	500	500
Kronohäktet i Norr- köping.												
1 Direktör	1,300	300	300	1,900	200	100	1,600	600	300	2,500	250	250

¹ Benämnes numera, efter år 1903, direktör.

Staten af år 1874
med vissa tillägg.

Staten af
år 1903.

	K r o n o r.						K r o n o r.					
	Lön.	Arf- vode.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg		Lön.	Tjänst- görings- pennin- gar.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.					efter 5 år.	efter 10 år.
Länsfängelset i Jön- köping.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,800	1,200	300	3,300	350	350
Länsfängelset i Växjö.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,800	1,200	300	3,300	350	350
Länsfängelset i Kalmar.												
1 Direktör	1,800	—	300	2,100	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350
Kronohäktet i Väster- vik.												
1 Direktör	1,300	—	200	1,500	200	100	1,300	500	—	1,800	150	150
Länsfängelset i Visby.												
1 Direktör	1,300	300	—	1,600	200	100	1,600	600	300	2,500	150	150
Länsfängelset i Karls- krona.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,600	1,100	300	3,000	250	250
Kronohäktet i Karls- hamn.												
1 Bevakningsbefälhafvare	1,300	—	—	1,300	200	100	1,300	200	—	1,500	150	150
Länsfängelset i Kris- tianstad.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350
Länsfängelset i Malmö.												
1 Direktör	1,800	300	600	2,700	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350

Staten af år 1874
med vissa tillägg.

Staten af
år 1903.

	K r o n o r.						K r o n o r.					
	Lön.	Arf- vode.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg		Lön.	Tjänst- görings- pennin- gar.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.					efter 5 år.	efter 10 år.
Kronohäktet i Ystad¹.												
1 Direktör	1,300	300	300	1,900	200	100	1,600	600	300	2,500	150	150
Länsfängelset i Halm- stad.												
1 Direktör	1,300	300	—	1,600	200	100	1,600	600	—	2,200	150	150
Kronohäktet i Varberg.												
1 Bevakningsbefälhafvare	1,000	300	—	1,300	200	100	1,000	500	—	1,500	150	150
Länsfängelset i Göte- borg.												
1 Bevakningsbefälhafvare ²	800	200	—	1,000	200	100	800	500	—	1,300	150	150
Kronohäktet i Udde- valla.												
1 Direktör	1,300	300	—	1,600	200	100	1,300	600	—	1,900	150	150
Länsfängelset i Väners- borg.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350
Länsfängelset i Marie- stad.												
1 Direktör	1,800	—	300	2,100	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350
Länsfängelset i Karl- stad.												
1 Direktör	1,500	300	200	2,000	200	100	1,800	1,200	300	3,300	250	250
Länsfängelset i Örebro.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350

¹ Tillkommet efter 1874; aflöningen bestämd enligt Riksdagens skr. ¹⁰/s 1878 n:r 31.

² Arfvodet, 200 kronor, har tillkommit enligt Riksdagens skr. ¹⁹/s 1882 n:r 56.

²⁰⁴⁰/os. Löneregleringskommitténs bet. XVII.

Staten af år 1874
med vissa tillägg.

Staten af
år 1903.

	K r o n o r.						K r o n o r.					
	Lön.	Arf- vode.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg		Lön.	Tjänst- görings- pennin- gar.	Skrif- var- arf- vode.	Sum- ma.	Ålders- tillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.					efter 5 år.	efter 10 år.
Länsfängelset i Väs- terås.												
1 Direktör	1,500	300	200	2,000	200	100	1,800	1,200	300	3,300	250	250
Länsfängelset i Falun.												
1 Direktör	1,500	300	200	2,000	200	100	1,600	1,100	300	3,000	250	250
Länsfängelset i Gäfle.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,800	1,400	300	3,500	350	350
Kronohäktet i Hudiks- vall.												
1 Direktör	1,300	300	200	1,800	200	100	1,600	600	300	2,500	250	250
Kronohäktet i Sunds- vall¹.												
1 Direktör	1,500	300	300	2,100	200	100	1,600	1,100	300	3,000	250	250
Länsfängelset i Öster- sund.												
1 Direktör	1,300	300	200	1,800	200	100	1,600	600	300	2,500	250	250
Länsfängelset i Umeå.												
1 Direktör	1,300	300	—	1,600	200	100	1,600	600	—	2,200	150	150
Länsfängelset i Luleå.												
1 Direktör	1,300	300	—	1,600	200	100	1,600	600	300	2,500	250	250
Kronohäktet i Hapa- randa.												
1 Direktör	1,300	300	—	1,600	200	100	1,300	600	—	1,900	150	150
Kronohäktet i Pajala².												
1 Direktör	1,300	300	—	1,600	200	100	1,300	600	—	1,900	150	150

¹ Tillkommet efter 1874: aflöningen bestämd enligt Riksdagens skr. ¹⁰/₅ 1878 n:r: 31.

² Tillkommet efter 1874; aflöningen bestämd enligt Riksdagens skr. ⁹/₅ 1888 n:r: 58.

I kungl. kungörelsen den 26 juni 1903 (bihang till svensk författningssamling n:r 56) stadgades, att för åtnjutande af aflöning å staten af år 1903 för föreståndarna vid läns- och kronocellfängelserna i riket och bevakningsbefälhafvaren vid länsfängelset i Göteborg skulle, med upphäfvande af de angående ifrågavarande tjänstemäns löneförhållanden förut meddelade bestämmelser, i hvad de strede mot nedannämnda villkor, gälla:

att tjänstinnehafvare, som enligt då gällande bestämmelser åtnjöt andel i inkomsten af fångarbetet, skulle för tillgodonjutande af den nya aflöningen vara skyldig vidkännas indragning till statsverket af berörda andel; att i sammanhang därmed arbetsdriften vid läns- och kronocellfängelserna skulle af staten till ombesörjande öfvertagas, samt att tjänstinnehafvare, som inginge på den nya lönestaten, skulle vara skyldig att utan särskild ersättning underkasta sig såväl det tilläfventyrs ökade arbete, som af statens öfvertagande af arbetsdriften kunde uppkomma för honom, som ock de förändringar i afseende på tjänstegöromålets omfattning, som framdeles kunde af olika anledningar äga rum;

att i afseende på tillträde till ålderstillägg skulle iakttagas, att tjänstetiden skulle beräknas från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder utnämning till tjänsten ägt rum; att tjänstinnehafvare skulle under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordrades för att vinna rätt till tillägget, hafva med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst inom fångvården; att för löntagare, som blifvit transporterad, denna beräkning skulle omfatta tjänstgöringen i likartad befattning vid olika fångvårdsanstalter; samt att löntagare finge tillgodoräkna sig den tid, som före den nya lönestatens utfärdande förflutit från hans utnämning till tjänsten;

att likväl tjänsteman, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af ålderstillägg, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigade honom till pension, icke finge tillträda sådant tillägg;

att tjänstinnehafvare, som inginge på den nya staten, skulle vara skyldig att vid tjänstledighet afstå till vikarien tjänstgöringspenningarna samt skrifvararfvodet för den tid, ledigheten varade, och att alltså i afseende å honom de i kungl. brefvet den 5 juni 1874 i detta afseende gifna bestämmelser (jfr ofvan sid. 104) skulle upphöra att gälla;

att icke blott dåvarande tjänstinnehafvare, som komme i åtnjutande af den nya aflöningen, utan äfven en hvar, som därefter konstituerades såsom tjänsteman vid fängvårdsanstalterna med aflöning å den af Riksdagen sålunda godkända lönestaten, skulle vara skyldig att afgå från tjänsten med pension, så snart han blefve berättigad till sådan, fängvårdsstyrelsen dock obetaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att kvarstå i densamma; samt

att, beträffande rätten till pension och pensionsbeloppets storlek, de för ifrågavarande fängvårdstjänstemän då gällande bestämmelser skulle lända till efterrättelse äfven för dem, som inginge på den nya staten; dock att dessa tjänstinnehafvare skulle vara underkastade de förändrade bestämmelser, som kunde varda stadgade såväl i fråga om pension som i fråga om villkoren för åtnjutande vid tjänstledighet af lön och tjänstgöringspenningar.

Till förklarande af meningen med det i den sistnämnda punkten innefattade villkoret beträffande rätten till pension och pensionsbeloppets storlek torde böra erinras om följande.

Vid behandling af det framlagda förslaget till lönereglering för ifrågavarande fängvårdstjänstemän hade Riksdagen, lika med statsutskottet, ansett önskligt, att dessa tjänstemän finge sin aflöning i staten fördelad i lön och tjänstgöringspenningar.

Enligt hvad i Riksdagens skrifvelse den 20 maj 1903 nr 109 yttrades, skulle emellertid förenämnda fördelning af aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar föranleda därtill att, beträffande nämnda tjänstemäns pensionering, de i Riksdagens skrifvelse den 18 maj 1877 och kungl. bref den 1 juni samma år meddelade bestämmelser borde vinna tillämpning. Men då förslag om en sådan förändring i pensioneringen för ifrågavarande tjänstemän icke förelegat, hade Riksdagen ansett sig icke böra därom fatta något beslut; och hade vid sådant förhållande det ansetts böra särskildt uttalas, att gällande bestämmelser i fråga om rätten till pension och pensionsbeloppets storlek skulle för dessa tjänstemän tills vidare fortfarande lända till efterrättelse. Däremot hade Riksdagen ansett,

att, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, för dem borde stadgas skyldighet att afgå från tjänsten, då de blifvit berättigade till pension.

Det torde här böra omnämnas, att efter nedläggandet af det förutvarande länsfängelset i Göteborg den där anställda och i staten upptagna bevakningsbefälhafvaren fått sin verksamhet förlagd till centralfängelset å Härlanda.

För predikanterna vid länsfängelserna och kronohäktena har någon lönereglering icke ägt rum efter år 1874, utan åtnjuta de i allmänhet arfvoden efter staten af nämnda år. Arfvodena utgöra:

vid länsfängelserna i Uppsala, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Kristianstad, Malmö¹, Vänersborg, Mariestad, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun och Gäfle samt vid kronohäktet å Långholmen² 1,000 kronor;

vid länsfängelserna i Stockholm och Karlskrona³ samt vid kronohäktena i Ystad⁴ och Sundsvall⁴ 800 kronor;

vid länsfängelserna i Nyköping, Visby, Halmstad, Östersund, Umeå och Luleå samt vid kronohäktena i Norrtälje⁵, Eskilstuna, Norrköping⁶, Västervik, Karlshamn, Varberg⁷, Uddevalla, Hudiksvall och Haparanda 600 kronor samt

vid kronohäktena i Ängelholm och Pajala⁸ 400 kronor.

¹ Predikanten vid länsfängelset i Malmö åtnjuter jämväl arfvode såsom pastor vid centralfängelset därstädes (jfr ofvan sid. 106—107).

² Predikanten vid kronohäktet å Långholmen åtnjuter jämväl arfvode såsom pastor vid centralfängelset därstädes (sid. 106—107).

³ Predikanten vid länsfängelset i Karlskrona åtnjuter jämväl arfvode såsom predikant vid tvångsarbetsanstalten därstädes (sid. 108—109).

⁴ Kronohäktena i Ystad och Sundsvall tillkomna efter år 1874; aflöningen bestämd enligt Riksdagens skr. 10/5 1878 n:r 31.

⁵ Enligt Riksdagens skr. 6/5 1891 n:r 32 höjdes arfvodet för predikanten vid kronohäktet i Norrtälje från 400 till 600 kronor.

⁶ Predikanten vid kronohäktet i Norrköping åtnjuter jämväl arfvode såsom predikant vid tvångsarbetsanstalten därstädes (sid. 108—109).

⁷ Predikanten vid kronohäktet i Varberg åtnjuter jämväl arfvode såsom predikant vid f. d. centralfängelset därstädes (sid. 106—107).

⁸ Kronohäktet i Pajala tillkommet efter år 1874; aflöningen bestämd enligt Riksdagens skr. 9/5 1888 n:r 58.

*Tjänstemän
aflönade af
förslagsansla-
get.*

Såsom förut är nämndt, beviljade Riksdagen år 1907 medel till *assistent*er vid länsfängelserna i Linköping och Jönköping. Aflöningsförmåner äro bestämda enligt den ofvan å sid. 120 intagna staten för assistenter.

För de vid länsfängelserna och kronohäkterna anställda *läkare* utgå arfvoden af förslagsanslaget enligt kungl. bref den 21 december 1906 med följande belopp, nämligen:

vid länsfängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Vänersborg, Mariestad, Karlstad, Örebro och Gäfle med 800 kronor;

vid länsfängelserna i Uppsala, Nyköping, Västerås, Falun, Östersund och Luleå samt kronohäkterna å Långholmen, i Ystad och i Sundsvall med 600 kronor;

vid länsfängelserna i Visby, Halmstad och Umeå samt kronohäkterna i Norrköping, Västervik, Uddevalla och Hudiksvall med 500 kronor;

vid kronohäkterna i Karlshamn och Haparanda med 400 kronor;

vid kronohäktet i Varberg med 300 kronor;

vid kronohäkterna i Eskilstuna och Pajala med 250 kronor;

vid kronohäktet i Norrtälje med 200 kronor samt

vid kronohäktet i Ängelholm med 100 kronor.

Till en *skollärrarinna* vid Stockholms länsfängelse utgår arvode af 1,200 kronor jämte hyresersättning 200 kronor.

* * *

*Fråga om
semester.*

Under framhållande af vikten för tjänstemännen vid fängvårdsstaten, i synnerhet vid de större anstalterna, att understundom få åtnjuta någon hvila från tjänsten för bibehållande af tillräckliga krafter för sina plikters fyllande och vaket intresse för det maktpåliggande arbetet till fångars upprättande, gjorde fängvårdsstyrelsen i underdänig skrifvelse den 28 september 1894 framställning om beredande i viss omfattning af semester åt nämnda tjänstemän.

Enligt styrelsens åsikt borde främst därtill ifrågakomma direktörerna, predikanterna och bevakningsbefälhafvarna vid de centrala anstalterna

äfvensom kamrerarna, i afseende å hvilka sistnämnda det särskildt syntes önskvärdt att, genom insättande i deras ställe tid efter annan af andra personer, kontrollera den ordning och redlighet, som ägnades åt uppbörd och redovisningen.

Men, efter hvad styrelsen höll före, vore äfven vid öfriga fängelser flerstädes föreståndarnas göromål, i synnerhet där större omsättning af fångar ägde rum samt där bötes- och rannsakningsfångar förekomme i större mängd, så mödosamma, att tillfälle till semester borde beredas jämväl åt dem. Styrelsen hemställde dock i fråga om dessa tjänstemän allenast att få, efter pröfning, årligen utdela tolf semestrar, hvardera å en månad.

Däremot ansågs en hvar af förutnämnda tjänstemän vid de centrala fängvårdsanstalterna årligen böra få komma i åtnjutande af semester, undantagandes predikanten vid centralfängelset i Göteborg, hvilkens anställning syntes vara af den natur, att någon semester icke borde tillerkännas honom.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1895 anslöt sig chefen för justitiedepartementet till fängvårdsstyrelsens framställning, och hemställan i ämnet gjordes af Kungl. Maj:t vid 1895 års riksdag.

I skrifvelse den 4 maj 1895 (n:r 28) meddelade emellertid Riksdagen, att, enär för ifrågavarande tjänstinnehafvare hinder ej syntes möta att med afstående af en ringa del af aflöningen erhålla tjänstledighet samt Riksdagen befarade, att ett bifall till Kungl. Maj:ts framställning skulle kunna föranleda likartade anspråk från andra områden af statsförvaltningen, och Riksdagen dessutom ej fann tiden lämplig för att vidtaga några förändringar i reglerade aflöningsförhållanden, vore sig dessa förändringar komme att inverka på dem direkt eller indirekt, Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning ej vunnit Riksdagens bifall.

Frågan har därefter icke ånyo varit föremål för statsmakternas pröfning.

Beträffande ersättningen till vikarier, som förordnas att vid förfall för ordinarie tjänstemän vid fängvårdsinrättningarna upprätthålla deras

*Vikariatser-
sättning.*

befattningar, finnas bestämmelser gifna i kungl. bref den 16 februari 1864 och den 7 februari 1890.

Sedan Rikets Ständer vid uppförande å ordinarie riksstat af omförmälda tjänstemän öfverlätit åt Kungl. Maj:t att af förslagsanslaget för fångvården anvisa erforderliga medel till lämpliga arfvoden åt de vikarier, som i händelse af förfall för de ordinarie innehafvarna kunde behöfva förordnas, bemyndigades fångvårdsstyrelsen genom kungl. brefvet den 16 februari 1864, till undvikande af särskild underdånig framställning för hvarje förekommande fall, jämväl i afseende å de tjänster vid fångvårdsinrättningarna, som blifvit på ordinarie stat uppförda, dels att af förslagsanslaget för fångvården anvisa lämpliga arfvoden åt de vikarier, som i händelse af laga förfall för tjänstens innehafvare förordnades att bestrida samma tjänst, i den mån de, enligt gifna föreskrifter beträffande civila tjänstemän i allmänhet, uppkomna besparingar å aflöningsstaterna icke blefve för ändamålet tillräckliga, dels ock att vid inträffande ledighet få för tjänstens uppehållande, tills densamma blefve återbesatt, disponera den därför i stat bestämda aflöning.

Med förklaring, att nämnda bestämmelser fortfarande skulle lända till efterrättelse intill dess annorlunda kunde vara stadgadt, har emellertid genom kungl. brefvet den 7 februari 1890 därtill gjorts det tillägg, att, om någon förordnas att såsom vikarie uppehålla tjänstebefattning vid fångvårdsinrättning, där han själf är tjänsteman, sådan vikarie icke må tilläggas högre arfvode, än som motsvarar hvad af de i aflöningen för sagda befattning inbegripna tjänstgöringspenningar belöper på den tid, förordnandet af vikarien innehafves.

B. Vaktbetjäningen.

Efter det att tillförne alla betjante vid fångvårdsstaten varit aflönade af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, blefvo vid 1882 års riksdag flertalet aflöningar till *manliga vaktbetjante* vid straffängelserna samt läns- och kronocellfängelserna öfverflyttade till fångvårdens bestämda anslag och uppförda å ordinarie stat.

De vaktbetjante af mankön, som, utöfver de i då antagna stat uppförda, erfordrades vid de i samma stat afsedda fångvårdsanstalterna, fortforo att aflönas af förslagsanslaget och antogos såsom extra.

Å sistnämnda anslag kvarlämnades äfven, enligt hvad fångvårdsstyrelsen i särskilda underdåniga skrivelser anført, aflöningarna till manliga vaktbetjante vid de år 1882 ännu under omorganisation stående straffängelserna för kvinnor och kronoarbeitsstationerna äfvensom aflöningarna till samtliga vaktbetjante af kvinnkön vid såväl dessa fångvårdsanstalter som läns- och kronocellfängelserna. Därvid bibehölls med afseende å dessa manliga och kvinnliga betjantes anställning och aflöning den ordning, att de, med undantag af ett fåtal extra, utnämndes af styrelsen såsom ordinarie med rätt, likasom de ordinarie å riksstat, till aflöning vid sjukdom och till ålderstillägg. Däremot hade de icke rätt till pension.

Vid 1889 års riksdag utsträcktes den ordinarie lönestaten till att omfatta äfven de dåvarande tvångsarbetsanstalternas manliga bevakning.

Af de fångvårdsanstalter, som förut lämnats utom den ordinarie staten, återstår numera, utom det till indragning bestämda centralfängelset i Göteborg, allenast den efter år 1889 från centralfängelse till tvångsarbetsanstalt förändrade centrala anstalten i Norrköping.

Beträffande den *manliga bevakningens* löneförmåner enligt tidigare stater torde böra omnämnas följande.

Före den lönereglering, som, enligt hvad ofvan berörts, beslutades år 1882, hade aflöningen för vaktkonstaplarna vid centralanstalterna utgjorts af 550 kronor i lön och 80 kronor i beklädnadsersättning samt för

vaktkonstaplarna vid länens fängelser af 500 kronor i lön och 60 kronor i beklädnadsersättning. Därtill kunde för hvarje vaktkonstapel komma ålders-tillägg med 50 kronor efter fem och ytterligare 50 kronor efter tio års tjänstgöring. Vid tjänstledighet på grund af sjukdom hade jämlikt kungl. cirkulär den 9 november 1860 afdrag å lönen icke ägt rum under de första två månaderna och därefter endast till belopp af högst en fjärdedel af lönen.

År 1882, då aflöningen för större delen af personalen öfverflyttades till bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, fastställdes af Riksdagen aflöningen, oberäknadt ålderstillägg, för vaktkonstapel vid centralanstalt till 650 kronor och för vaktkonstapel vid läns- och kronocellfängelserna till 600 kronor, af hvilka belopp 350 kronor skulle utgå som lön och återstoden som tjänstgöringspenningar. Beklädnadsersättningen indrogs.

Genom det i kungl. bref den 8 december 1882 innefattade stadgandet, att tiden för åtnjutande af ålderstillägg skulle räknas, icke såsom förut från anställningsåret, utan från början af kalenderåret näst efter det, under hvilket konstitutorial å befattningen erhållits, äfvensom genom bestämmelsen, att tjänstgöringspenningarna finge åtnjutas endast för den tid tjänstinnehafvaren verkligen tjänstgjort, medförde den nya lönestaten i vissa afseenden en försämring, hvilken emellertid ansågs mer än uppvägas därigenom, att vaktbetjäningen genom dess uppförande å ordinarie stat skulle vinna pensionsrätt.

År 1890 beviljades en afsevärd förbättring. Riksdagen bestämde då aflöningen för de å ordinarie stat uppförda vaktkonstaplarna till 400 kronor i lön och 300 kronor i tjänstgöringspenningar för vaktkonstapel vid centralanstalterna och till 400 kronor i lön och 250 kronor i tjänstgöringspenningar för vaktkonstapel vid läns- och kronocellfängelserna, hvarjämte de båda ålderstilläggen höjdes till 75 kronor hvarterda. Tillika tillerkändes en hvar å ordinarie stat uppförd vaktbetjänt, som vore gift eller änkling med familj och icke på kronans bekostnad åtnjöte förmånen af fri bostad och vedbrand, hyresersättning med högst 150 kronor samt vedanslag högst 35 kronor.

Samma löneförmåner som de, hvilka genom Riksdagens sistnämnda beslut tillerkändes ordinarie vaktbetjante vid de fångvårdsanstalter, som afsågos i den af Riksdagen antagna lönestaten, blefvo sedermera af Kungl. Maj:t

genom nådigt bref den 28 november 1890 medgifna jämväl åt motsvarande såsom ordinarie betraktade betjante vid de öfriga fängvårdsanstalterna.

Det torde här jämväl böra omnämnas, att på grund af kungl. bref den 5 december 1855 och den 3 december 1861 en hvar vaktkonstapel, som däraf gjorde sig förtjänt, årligen tilldelades gratifikation till belopp af omkring 75 kronor, hvarförutom, innan arbetsinkomsten i dess helhet indragits till statsverket, vaktkonstaplarna åtnjöto andel i förtjänsten af fångarnas arbeten, en förmån i hög grad växlande efter olika fängelser, från några få kronor till 100 kronor och därutöfver för hvar vaktkonstapel.

Sedan ett tiotal år förgått efter den år 1890 beviljade löneförbättringen, visade sig emellertid aflöningarna till vaktkonstaplarna allt för knappa. Lefnadskostnaderna hade under de senare åren allt mera stigit; och fängvårdsstyrelsen fann, på sätt i underdånig skrifvelse den 27 september 1901 anfördes, en lönereglering önskvärd, därvid enligt styrelsens uppfattning borde iakttagas, att den vaktbetjäningen enligt gällande bestämmelser tillfallande andel af arbetsinkomsten indroges till kronan. Men af en löneförbättring för vaktkonstaplarna följde, att aflöningen måste i proportion höjas jämväl för öfriga vaktbetjante vid fängvården.

Dessa åtnjöto följande aflöningsförmåner:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Ålderstillägg	
				efter 5 år.	efter 10 år.
Fanjunkare	600	400	1,000	100	100
Underofficer	500	300	800	100	100
Vaktmästare	500	300	800	100	100
Förste vaktkonstapel	500	300	800	75	75

Därjämte hade de, utom en eller annan som uppbar hyresersättning, fria bostäder och vedbrand. En hvar af dem, om han gjorde sig förtjänt däraf, tilldelades äfven gratifikation till belopp af omkring 100 kronor och däröfver för år. Dessutom åtnjöto vaktmästare och förste vaktkon-

staplar vid länens fängelser andel i arbetsinkomsten med växlande be-
lopp från en obetydlighet till mer än 500 kronor om året, högst vid
länsfängelserna i Linköping och Malmö samt vid kronohäktet å Långholmen.

Med anförande af omnämnda förhållanden framlade styrelsen under-
dånigt förslag till ny lönestat.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därå grundade framställning fast-
ställde Riksdagen år 1902 följande aflöningsstat för de betjante vid
fängvårdsanstalterna, hvilkas aflöning utginge af det å riksstaten upp-
förda bestämda anslaget till fångars vård och underhåll.

	K r o n o r .				
	Lön.	Tjänst- görings- penningar.	Summa.	Ålderstillägg	
				efter 5 år.	efter 10 år.
Fanjunkare	650	550	1,200	100	100
Vaktmästare	550	550	1,100	100	100
Underofficer	550	400	950	100	100
Förste vaktkonstapel	550	400	950	75	75
Vaktkonstapel	450	350	800	75	75
Fångevaldiger	500	—	500	—	—

Hyresersättningarnas maximibelopp höjdes till 250 kronor, hvar-
jämte bestämdes att dessa ersättningar i medeltal icke finge öfverstiga
200 kronor till hvarje vaktbetjänt. I fråga om vedanslaget bestämdes, att
detta finge beräknas efter en kvantitet af 15 kubikmeter barrved. Hyres-
ersättningarna och vedanslagen skulle emellertid bestämmas efter de å olika
orter gällande hyror å bostadslägenheter och pris å ved.

Vidare medgafs, att vaktbetjänt skulle vid tjänstledighet för styrkt
sjukdom eller för svag hälsas vårdande få behålla sin aflöning oafkortad
under viss tid. Gratifikationerna fingo utgå som tillförne.

Enligt kungl. kungörelse den 13 juni 1902 skulle för aflönings åt-
njutande å den nya staten gälla bland annat den bestämmelse, att den
vaktbetjante vid läns- och kronocellfängelserna, jämlikt hvad dittills gällt,
tillkommande andel af arbetsinkomsten vid dessa fängelser skulle indragas

till statsverket. Riksdagen hade emellertid i sammanhang därmed medgifvit, att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll finge från och med år 1903, då den nya staten skulle börja tillämpas, till en hvar af vaktmästarna vid länsfängelserna i Linköping och Malmö samt kronohäktet å Långholmen, så länge dessa vaktmästarbefattningar af dem innehades, utbetalas fyllnadsersättning för mistad inkomst af fängelsearbetet med 100 kronor för år.

Sedan staten af år 1902 en tid varit tillämpad, ingaf en år 1906 bildad sammanslutning inom bevakningspersonalen vid rikets fängervårdsanstalter, benämnd Sveriges fängervårdsmanneförbund, samma år till Kungl. Maj:t framställning, afseende bland annat en förbättring af bevakningspersonalens ekonomiska ställning.

Förbundet framhöll, att den år 1902 beslutade löneförbättringen redan från början var otillräcklig och att detta missförhållande därefter ökats genom de ständigt växande lefnadskostnaderna. För en vaktbetjäntfamilj af man, hustru och fem barn, åtnjutande fri bostad och vedbrand, belöpte sig de därutöfver nödvändiga utgifterna enligt en uppgjord beräkning till 1,500 kronor om året. Med dåvarande inkomster måste, enligt hvad förbundet höll före, umbärande och försakelser blifva regel.

Fängervårdsstyrelsen, som den 18 september 1906 afgaf utlåtande i ärendet, vitsordade, att 1902 års aflöningsstat för manliga vaktbetjante icke längre hölle måttet vid jämförelse med de förmåner, som under det pågående energiska arbetet på det sociala området vunnits åt den samhällsklass, vaktbetjäningen tillhörde; och föreslog styrelsen därför en förbättrad lönestat med aflöningsförmånernas höjande till ungefärligen den af fängervårdsmanneförbundet yrkade nivå. I en del afseenden hemställde dock styrelsen om afvikelse från förbundets förslag.

* *

*

För den *kvinnliga vaktbetjäningen* föreslog fängervårdsstyrelsen löne-reglering i underdånig skrifvelse den 30 september 1902. Till denna per-

sonal utgingo aflöningar af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll sålunda:

	K r o n o r.					
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Annan kontant förmån.	Summa.	Ålderstillägg	
					efter 5 år.	efter 10 år.
<i>Vid centralfängelse och tvångsarbetsanstalt:</i>						
Vaktfru och arbetsförestånderska i Göteborg enligt äldre grunder	300	200	266: 52	766: 52	—	—
Vaktfru i Norrköping	350	250	—	600: —	75	75
D:o i Landskrona	—	—	600: —	600: —	—	—
Vaktkvinna i Göteborg och Norrköping	300	200	—	500: —	75	75
D:o i Landskrona	—	—	500: —	500: —	—	—
<i>Vid läns- och kronocellfängelser:</i>						
Första vaktkvinna i Stockholm	300	200	—	500: —	75	75
Vaktkvinna	250	150	—	400: —	75	75

Till extra vaktkvinnor utgingo växlande belopp.

Utöfver angifna löneförmåner åtnjöt äfven den kvinnliga bevakningspersonalen vid läns- och kronocellfängelserna andel i arbetsinkomsten, från några få kronor till 50 à 60 kronor om året.

Med ett undantag innehade samtliga kvinnliga vaktbetjände bostadsrum med nödig uppvärmning vid fångvårdsanstalterna, hvarjämte den kvinnliga bevakningspersonalen, i likhet med den manliga, var i åtnjutande af gratifikation, som uppgick för vaktkvinna till omkring 60 kronor och för vaktfru till omkring 75 kronor för år.

I sin underdåniga skrifvelse den 30 september 1902 framhöll fångvårdsstyrelsen det rättvisa däri, att äfven de i fångvården anställda kvinnliga befattningshafvandena finge sina löneförmåner reglerade och tillika bereddes pensionsrätt genom deras uppförande å riksstat. Vid en sådan reglering borde deras andel i arbetsinkomsten bortfalla; och afgaf styrelsen i fråga om den kvinnliga bevakningspersonalen förslag till aflöningsstat.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1903 fann chefen för justitiedepartementet sig böra biträda fångvårdsstyrelsens förslag,

så mycket hellre som Kungl. Maj:t vid fastställande af stater å förslagsanslaget för år 1903 redan fattat beslut om arbetsinkomstens indragning.

I enlighet med nyssberörda förslag framlade Kungl. Maj:t vid 1903 års riksdag nedan angifna aflöningsstat för den kvinnliga bevakningspersonalen, hvilken stat äfven godkändes af Riksdagen:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Ålderstillägg	
				efter 5 år.	efter 10 år.
Vaktfru	400	300	700	75	75
Vaktvinna vid de centrala fängvårdsanstalterna för kvinnor	350	250	600	75	75
Första vaktvinna vid läns- och kronocellfängelserna	350	250	600	75	75
Vaktvinna vid d:o d:o	300	200	500	75	75

Vid saknad af bostad vid fängvårdsanstalten, skulle Kungl. Maj:t äga att i stället åt dylik vaktbetjänt från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll anvisa nödig hyresersättning för ett rum jämte vedanslag.

För aflönings åtnjutande stadgades, bland annat, att kvinnlig vaktbetjänt, som inginge äktenskap, skulle vara skyldig, om fängvårdsstyrelsen så funne nödigt, afgå från tjänsten, samt att, där styrelsen funne kokerskegöromålen vid mindre läns- eller kronocellfängelse kunna förenas med vaktvinnotjänsten, vaktvinna skulle vara skyldig utan särskild ersättning bestrida jämväl nämnda göromål.

I fängvårdsstyrelsens å sid. 139 omnämnda underdåniga utlåtande i anledning af fängvårdsmanufakturförbundets ofvanberörda framställning om löneförbättring hade styrelsen såsom sin mening uttalat, att vid en reglering af den manliga vaktbetjäningens löner ej borde förbises, att jämväl de kvinnliga vaktbetjante vid fängvården vore i behof af förbättrade villkor.

Till ett förslag i sådant syfte hade styrelsen funnit en särskild anledning vid beaktande af de talrika, i synnerhet å centralanstalterna, bland vaktvinnopersonalen uppträdande sjukdomsföreteelser af sådan art, att de

måste anses vara en följd af det olämpliga kosthåll, hvarmed nämnda betjänte i anseende till knappheten af deras tillgångar finge åtnöjas.

Styrelsen framlade i enlighet därmed förslag till lönereglering för den kvinnliga bevakningspersonalen.

* * *

I afseende å det antal vaktbetjante, manliga och kvinnliga, som borde upptagas i en ny lönestat, utgick styrelsen i sitt nyssberörda underdåniga utlåtande från att antalet befattningshafvande, som borde komma i åtnjutande af de föreslagna förbättrade löneförmånerna, fortfarande inom hvarje grad skulle beräknas efter det dåvarande antalet å ordinarie stat uppförda vaktbetjante, med undantag för en vaktmästare och en fanjunkare, som kunde undvaras, men med tillägg af de vaktkonstaplar, som enligt 1905 års riksdagsbeslut ytterligare tillkomme, i den mån de å stat anvisade gevaldigerslöne-medlen förvandlades till aflöningar för vaktkonstaplar. Styrelsen afsåg därvid, att, så länge ordinarie fänggevaldiger, som ej transporterades till vaktkonstapel, kvarstode i tjänst, aflöning till sådan gevaldiger skulle enligt ditills gällande stat utgå af de i den nya staten uppförda vaktkonstapelsmedel.

Chefen för justitiedepartementet underkastade styrelsens förslag en del jämkningar och framlade det, sålunda ändradt, inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1907.

Därvid framhölls, att genom den afvägning af löneförmånerna för olika grader af vaktbetjante, som ägt rum i det af departementschefen framlagda förslaget, icke kunnat förebyggas, att vaktbetjänt, som vid befordran till högre grad ginge miste om intjänta ålderstillägg, därigenom kunde komma att, oakadt befordringen, lida minskning i löneinkomster. Om således en vaktkonstapel, som uppbure lön och två ålderstillägg, befordrades till förste vaktkonstapel, komme, med tillämpning af den föreslagna nya staten och gällande tjänstetidsberäkning, hans inkomstbelopp att under de fem första åren minskas med 50 kronor årligen.

För afhjälpan af detta missförhållande erbjöde sig enligt departementschefens mening ingen annan lämplig utväg, än att vaktbetjänt, som i det angifna fallet finge vidkännas minskning i löneinkomster, ägde att från

förslagsanslaget uppbära erforderligt aflöningstillägg, intill dess han komme i åtnjutande af ålderstillägg i den högre graden.

Riksdagen hade icke något att erinra mot det af Kungl. Maj:t i enlighet med departementschefens hemställan framlagda löneregleringsförslaget; utan blef detsamma godkändt enligt Riksdagens skrifvelse den 30 maj 1907 n:r 2.

Den nya staten, som från 1908 års ingång gäller för de betjante vid rikets fängvårdsanstalter, hvilkas aflöning utgår af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, är så lydande:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Ålderstillägg	
				efter 5 år.	efter 10 år.
1 fanjunkare	800	600	1,400	100	100
3 d:o	2,400	1,800	4,200	100	100
1 vaktmästare	800	600	1,400	100	100
16 d:o	12,800	9,600	22,400	100	100
1 underofficer eller förste vaktkonstapel	700	550	1,250	100	100
44 underofficerare eller förste vaktkonstaplar . .	30,800	24,200	55,000	100	100
1 vaktkonstapel	600	500	1,100	100	100
385 vaktkonstaplar	231,000	192,500	423,500	100	100
1 vaktfrau	500	400	900	75	75
3 vaktfruar	1,500	1,200	2,700	75	75
1 vaktkvinna vid de centrala fängvårdsanstalterna för kvinnor	450	350	800	75	75
17 vaktkvinnor vid d:o	7,650	5,950	13,600	75	75
1 första vaktkvinna vid läns- och kronocellfängelserna	450	350	800	75	75
1 vaktkvinna vid d:o	400	300	700	75	75
34 vaktkvinnor vid d:o	13,600	10,200	23,800	75	75
Summa	304,450	249,100	553,550	—	—

I sammanhang med godkännande af denna stat blef, enligt kungl. bref till fängvårdsstyrelsen den 28 juni 1907 (bihang till svensk författningssamling n:r 43), af Riksdagen förklaradt:

att vaktmästarbefattningarna vid länsfängelserna i Härnösand, Jönköping och Linköping skola indragas och ersättas af de i ofvanberörda stat för vaktbetjante upptagna nya förste vaktkonstapelstjänsterna;

att en hvar af nyssnämnda vaktmästarbefattningars innehafvare, som efter nämnda indragning kommer att vid något af dessa fängelser fullgöra de åligganden, som tillhört fängelsevaktmästare, skall äga dels att, så länge han kvarstår i denna tjänsteutöfning, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära ett personligt aflöningstillägg, motsvarande skillnaden mellan den i stat för vaktmästare upptagna aflöning, däri inräknadt beklädnadsersättning, och aflöningen till förste vaktkonstapel, dels ock att efter beviljad afsked från tjänsten uppbära pension såsom vaktmästare; samt

att gratifikation till vaktbetjant icke vidare må såsom aflöningsförmån utdelas.

Vidare har Riksdagen i afseende å den nya aflöningsstaten ej mindre medgifvit:

att till en hvar å den nya staten för vaktbetjante uppförd vaktkonstapel, förste vaktkonstapel, underofficer, vaktmästare och fanjunkare må af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll utgå beklädnadsersättning efter 100 kronor för år;

att till en hvar af de å den nya staten uppförda vaktbetjante, som är gift eller efter anställandet i tjänsten ingått äktenskap, ehuru detta sedermera på grund af dödsfall eller af annan anledning upplösts, och som icke på kronans bekostnad åtnjuter förmånen af fri bostad och vedbrand, må årligen, intill dess han kan komma i åtnjutande af sådan förmån, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll utgå hyresersättning och anslag till inköp af 15 kubikmeter barrved; dock med iakttagande, att hyresersättnings högsta årliga belopp icke får annat än i sådana fall, då synnerliga förhållanden därtill föranleda, öfverstiga 250 kronor, samt att hyresersättningarna och vedanslagen skola bestämmas efter de å olika orter gällande hyror å bostadslägenheter och pris å ved; samt

att, så länge ordinarie fänggevaldiger, som ej transporterats till vaktkonstapel, kvarstår i tjänst, aflöning till sådan gevaldiger enligt dit-

tills gällande stat skall utgå af de i den nya staten för vaktbetjante uppförda vaktkonstapelslönemedlen;

än äfven stadgat, att i öfrigt då gällande villkor för aflönings åtnjutande å de af Riksdagen antagna stater för betjante vid fångvårdsanstalterna skola äga tillämpning; dock att jämväl för kvinnliga vaktbetjante skall iakttagas, att i afseende å rätten till ålderstillägg tjänstetiden räknas särskildt för hvarje tjänstegrad.

Ytterligare har af Riksdagen medgifvits, att, där vaktbetjant, som vunnit befordran från lägre till högre grad i betjäntklassen, i sin förra tjänst på grund af intjänade ålderstillägg uppburit aflöning till större belopp än honom tillkommer vid den nya befattningen, han må äga att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära skillnaden mellan dessa belopp såsom personligt aflöningstillägg, intill dess aflöningen i den nya befattningen motsvarar hvad han i den tidigare tjänsten uppbar.

I öfrigt gällande villkor för vaktbetjante innefattas i förut omnämnda kungl. kungörelse den 13 juni 1902 (bihang till svensk författningssamling n:r 63), af hvars bestämmelser följande kvarstå orubbade:

att den vaktbetjante vid läns- och kronocellfängelserna då tillkommande andel af arbetsinkomsten vid dessa fängelser skulle indragas till statsverket;

att vaktkonstapel skall vara skyldig underkasta sig den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet, som kan föranledas af fånggevaldigergöromålens möjligen skeende öfverflyttning å vaktkonstaplarna;

att tjänstinnehafvare skall vara skyldig att mot ersättning för flyttningskostnaden låta förflytta sig till tjänst inom samma grad vid annan fångvårdsanstalt;

att tjänstgöringspenningarna må vid tjänstledighet på grund af läkarebetyg under loppet af ett och samma kalenderår åtnjutas af tjänstinnehafvare under högst femton dagar vid ledighet för svag hälsas vårdande och under högst fyrtiofem dagar vid ledighet för sjukdom; dock med iakttagande, att nämnda förmån icke får åtnjutas för mer än sammanlagdt fyrtiofem dagar hvarje år, samt att i tiden för sökt ledighet för

hälsans vårdande må göras den jämkning, som kan påkallas af förhållandena och medgifves af den sökandes hälsotillstånd;

att med sålunda stadgadt undantag tjänstgöringspenningarna få uppbäras endast för den tid, tjänstinnehafvaren verkligen tjänstgjort;

att tjänstinnehafvare under tjänstledighet såväl för sjukdom som under högst femton dagar af kalenderåret för svag hälsas vårdande äger uppbära hela lönen, men att den, som eljest undfår ledighet, kan förpliktas att under ledigheten afstå så mycket af lönen, som erfordras för tjänstens uppehållande;

att i afseende på tillträde till ålderstillägg skall iakttagas, att tjänstetiden skall beräknas från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder utnämning till tjänsten ägt rum; att tjänstinnehafvare skall under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna rätt till tillägget, hafva med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst inom fängvården; att för löntagare, som blifvit transporterad, denna beräkning skall omfatta tjänstgöringen i likartad befattnings vid olika fängvårdsanstalter och för ordinarie gevaldiger, som transporterats till vaktkonstapel, hans tjänstgöring som ordinarie gevaldiger; samt att löntagare må tillgodoräkna sig den tid, som före den nya lönestatens utfärdande förflutit från hans utnämning till tjänsten; och

att tjänstinnehafvare, som inginge på den nya staten, skulle vara underkastad de förändrade bestämmelser, som kunde varda stadgade ej mindre i fråga om pension än äfven i fråga om villkoren för åtnjutande vid tjänstledighet af lön och tjänstgöringspenningar.

I fråga om pensionsrätt och tiden för afgang ur tjänsten stadgades i nämnda kungörelse,

att tjänstinnehafvare skulle vid uppnådda 65 lefnads- och 35 tjänstår, därest löntagaren minst 20 år innehaft ordinarie tjänst på fängvårdens stat, vara förpliktad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten afgå från tjänsten, fängvårdsstyrelsen dock obetaget att låta anstå med afskedet, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att kvarstå i densamma.

I fråga om de kvinnliga betjante är därutöfver, jämlikt kungl. kungörelsen den 26 juni 1903 (bihang till svensk författningssamling n:r 56, sid. 5), stadgadt:

att dylik betjant, som redan innehade fångvårdsstyrelsens förordnande, skulle för tillgodonjutande af ålderstillägg äga beräkna tjänstetiden från och med kalenderåret näst efter det, hvarunder förordnandet meddelats, samt att vaktfru, som förut varit vaktkvinna, skulle för dylikt löne-tillägg, enligt därför eljest uppställda grunder, tillgodoräknas föregående tjänstetid jämväl som vaktkvinna;

att kvinnlig vaktbetjant, som ingår äktenskap, skall vara skyldig afgå från tjänsten, om fångvårdsstyrelsen så finner nödigt; samt

att, där fångvårdsstyrelsen finner kokerskegöromålen vid mindre läns- eller kronocellfängelse kunna förenas med vaktkvinnotjänsten, vaktkvinnan skall vara skyldig utan särskild ersättning bestrida jämväl nämnda göromål.

Enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension hafva förenämnda bestämmelser om tiden för vaktbetjants afgång ur tjänsten med pension ändrats. Sålunda inträder rätt till hel pension för den manliga bevakningspersonalen vid fångvårdsanstalterna vid 65 lefnads- och 35 tjänstår, samt för den kvinnliga bevakningspersonalen, enligt Kungl. Maj:ts tolkning af § 5 i nämnda lag, vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjänstår. I fråga om skyldighet att afgå från tjänsten samt om afkortad pension i vissa fall innehåller den nya lagen bestämmelser i §§ 6 och 7.

* * *

Beträffande den del af bevakningspersonalen, som åtnjuter *aflöning å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll*, har aflöning fastställts genom kungl. bref den 6 mars 1908.

I fråga om dessa befattningshafvande hade fångvårdsstyrelsen meddelat, att — fränsedt den vid den nya arbetsdriften anställda personalen afvensom extra vaktbetjante med arfvoden — allenast fjorton tjänster kvarstode, hvilka tillsattes med ordinarie innehafvare men aflönades från

förslagsanslaget, nämligen: 1 bevakningsbefälhafvare vid kronohäktet i Svanesund, 1 vaktmästare vid kronohäktet i Ängelholm, 1 vaktmästare vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg, 1 andre vaktmästare vid kronohäktet å Långholmen, 1 vaktmästare vid kronohäktet i Skellefteå, 1 vaktmästare vid kronohäktet i Lycksele samt 8 vaktkonstaplar, däraf 1 vid centralfängelset för kvinnor i Göteborg och 7 vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping. I bevakningstjänsten äro såsom *extra* anställda 2 underofficerare (maskinister), 43 vaktkonstaplar, 7 vaktkvinnor och 7 fänggevaldiger.

I afseende å aflöningen torde följande böra meddelas.

För bevakningsbefälhafvaren i Svanesund samt de förstnämnda 3 vaktmästarna fann Kungl. Maj:t godt bevilja enahanda förmåner, som funnes upptagna för fängelsevaktmästare å det bestämda anslaget till fångars vård och underhåll. För vaktmästarna i Skellefteå och Lycksele samt för ofvannämnda 8 vaktkonstaplar beviljades aflöning i likhet med hvad som bestämts för vaktkonstaplar enligt den af Riksdagen antagna stat.

Beträffande de å förslagsanslaget aflönade extra vaktbetjante medgafs i samma kungl. bref att tilldela dem arfvode, uppgående till sammanlagda beloppet af lön och tjänstgöringspenningar för motsvarande ordinarie befattningar, samt därjämte beklädnadsersättning, såsom för ordinarie, för extra betjante af mankön, af hvilka borde fordras, att de i tjänsten bure uniform.

Däremot finge gratifikation till vaktbetjänt å förslagsanslaget icke vidare utdelas såsom *aflöningsform*.

I fråga om löntagare, hvilkas aflöning vore uppdelad i lön och tjänstgöringspenningar, stadgades vidare af Kungl. Maj:t:

att hyresersättning och vedanslag finge åtnjutas enligt samma bestämmelser, som gällde för de å riksstat uppförda betjante, samt

att hvad i öfriga afseenden vore i kungl. kungörelsen den 13 juni 1902 föreskrifvet såsom villkor för aflönings åtnjutande å den af Riksdagen antagna lönestat för en del vaktbetjante vid fångvårdsanstalterna skulle gälla för nu ifrågavarande löntagare, dock med undantag af hvad i samma kungörelse stadgades angående pension till de å sistnämnda stat uppförda vaktbetjante.

Slutligen medgafs ock enligt 1907 års Riksdags beslut, att extra vaktbetjänt, som efter ett års fortsatt förordnande innehar nytt förord-

nande såsom sådan, må tillåtas, vid tjänstledighet för styrkt sjukdom under det nya förordnandet, intill högst den tid af 45 dagar, som det vid dylika fall är ordinarie vaktbetjänt medgifvet att behålla hela aflöningen, behålla så stor del af arfvodet såsom extra vaktbetjänt, som motsvarar lönen i den ordinarie vaktbetjänts aflöningen.

* * *

Enligt kungl. brevet den 6 mars 1908 må gratifikation utgå till vaktbetjante

dels jämlikt bestämmelser, meddelade i kungl. bref den 22 december 1905, för undervisning och handledning i yrkesarbete,

dels ock, efter fängvårdsstyrelsens bepröfvande, såsom särskild ersättning eller belöning med belopp ej öfverstigande 75 kronor hvarje gång för visad synnerlig beslutsamhet och handlingskraft vid uppehållandet af ordningen inom fängelset eller vid behandling af vildsinta fångar och rymlingar samt med belopp ej öfverstigande 150 kronor om året för utförandet af göromål och förrättningar, som icke i egentlig mening tillhöra vaktbetjäntes tjänsteåligganden, äfvensom för kostnader eller utgifter, som uppkommit för vaktbetjänt genom förflyttning till eller förordnande vid annan fängvårdsanstalt.

Därest gratifikation synes böra tilldelas vaktbetjänt för visst annat fall, har fängvårdsstyrelsen att inhämta Kungl. Maj:ts beslut därutinnan.

* * *

I kungl. brevet den 22 december 1905 bemyndigades fängvårdsstyrelsen att, i den mån så funnes nödigt, anställa yrkesbildade personer såsom förmän och ledare för arbetsdriften vid fängvårdsanstalterna mot den aflöning af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, som för hvarje fall kunde prövas skälig; och anbefalldes styrelsen att årligen, i sammanhang med underdånigt förslag till stater för följande år, anmäla de åtgärder, som vidtagits af styrelsen för förstärkande af arbetsledningen.

I enlighet med det sålunda gifna bemyndigandet äro numera för arbetsdriften anställda: såsom *ordinarie* 4 förmän och 17 vaktkonstaplar

och såsom *extra* 3 vaktkonstaplar, 2 vaktfruar och arbetsförestånderskor samt 1 vaktkvinna.

Aflöningsförmånerna för dessa befattningshafvande hafva uppgjorts efter med dem träffade aftal enligt grunder, som betingats af deras yrkeskunnighet, vana vid arbetsledning m. m.; och har för hvarje år Kungl. Maj:t, efter anmälan af fångvårdsstyrelsen, fastställt de aftalade löneförmånerna.

I regel utgår aflöningen såsom för ordinarie vaktkonstapel, vaktfru eller vaktkvinna, för åtskilliga med tillägg af utfäst gratifikation, växlande från 150 ända till 600 kronor årligen. För vissa förmän är aflöningen bestämd till visst belopp, 1,200 eller 1,500 kronor årligen.

För vinnande af enhet hade aflöningsförmånerna för dem, som ansetts böra fastare bindas vid fångvården, i de af fångvårdsstyrelsen till fastställelse ingifna stater för år 1908 upptagits i form af lön, tjänstgöringspenningar samt beklädnadsersättning äfvensom ålderstillägg till enahanda belopp som för motsvarande ordinarie betjante. För dem bland arbetspersonalen, hvilka betingat sig tillskott utöfver den egentliga aflöningen, såsom ofvan omnämnts, hade tillskottet, i den mån detsamma ej täcktes af de genom 1907 års stat förhöjda vaktbetjäntsaflöningarna, upptagits såsom personligt lönetillägg.

Enligt kungl. brefvet den 6 mars 1908 har Kungl. Maj:t emellertid förklarat, att löneregleringskommittén borde till undersökning och behandling upptaga frågan om förändrade grunder för aflönandet af den vid fångvårdens arbetsdrift anställda personal; och skulle i följd däraf kungl. brefvet den 22 december 1905 därutinnan fortfarande vara gällande.

* * *

Jämte den förutnämnda personalen finnas vid de flesta läns- och kronocellfängelser särskilda *kokerskor*, hvilka icke antagas af fångvårdsstyrelsen.

Vid de större fängelserna utgår till dessa arfvode af i allmänhet 500 kronor; vid de mindre nedgår arfvodesbeloppet till 350 kronor eller därunder. Kokerskorna åtnjuta i allmänhet fri bostad vid fängelset. Eljest är hyresersättning tillerkänd.

Där särskilda kokerskor ej äro anställda och utspisningen icke, såsom vid länsfängelset i Stockholm och en del kronohäkten, lämnas färdigberedd från annan fångvårdsanstalt i orten, besörjes kokerskesysslan af vaktkvinna, som enligt gällande aflöningsvillkor är skyldig handhafva bestyret utan särskild godtgörelse.

* *

Det torde böra här omnämnas, att fångvårdsstyrelsen, med förnyande i hufvudsakliga delar af sina i cirkulär den 31 januari 1848 och den 3 september 1858 meddelade bestämmelser i ämnet, föreskrifvit i cirkulär till samtliga Konungens befallningshafvande samt direktörerna vid centralfängelserna och kronoarbeitsstationerna den 20 maj 1887, bland annat, att vaktbetjänt vid fångvårdsanstalt må vid sjukdomsfall erhålla kostnadsfri vård af fängelsets (stationens) läkare och för sin person, men icke för familj, förses med nödiga läkemedel på fångvårdens bekostnad.

Efter hvad kommittén inhämtat, har fångvårdsstyrelsen vid flera olika tillfällen erinrat därom, att utom den läkarvård, som bestrides af fängelsets läkare, någon kostnad vare sig för operation eller vård, som af annan person än nämnda läkare lämnas, eller för vaktbetjants vård å allmänt sjukhus icke blifvit medgifven att utgå af fångvårdsmedlen.

* *

I fråga om ersättningen till vikarier, som förordnas att vid ordinarie innehafvares förfall eller vid uppkommen ledighet bestrida vaktbetjantsbefattning, är af fångvårdsstyrelsen föreskrifvet, att arfvode till sådan vikarie må utgå med belopp motsvarande i stat för befattningen uppförda lön och tjänstgöringspenningar. Innehar den tillförordnade egen ordinarie befattning, skall han afstå den därmed förenade aflöningen. Afser förordnandet befattning i högre lönegrad, afstås jämväl de ålderstillägg, till hvilka han må vara berättigad i den egna ordinarie tjänsten.

Inkomna framställningar.

Med skrifvelse den 31 mars 1908 har kommittén fått från justitiedepartementet mottaga åtskilliga handlingar angående fångvårdsstaten, för hvilkas innehåll en redogörelse här må lämnas.

*Framställning
från föreståndare
vid kronohäkten.*

I en den 11 december 1906 till nämnda departement inkommen underdånig framställning hemställde föreståndarna vid kronohäkten i Norrtälje, Eskilstuna, Västervik, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Haparanda och Pajala om åtgärders vidtagande till förbättring af deras löneförmåner. Enligt hvad sökandena anförde, hade de genom 1903 års riksdagsbeslut beträffande nya aflöningsförmåner för föreståndarna vid läns- och kronocellfängelserna knappast vunnit några fördelar; för flera af dem innebar förändringen minskning i inkomster, enär första ålderstillägget i den nya staten satts 50 kronor lägre än förut och deras förutvarande inkomst af fångarnas arbete varit större än den därför i nya staten beräknade ersättning. Sökandena föreslogo nu, att aflöningen måtte bestämmas till lön 1,600 och tjänstgöringspenningar 600 kronor, jämte två ålderstillägg, hvartera å 150 kronor, så att den kontanta aflöningen komme att slutligen uppgå till 2,500 kronor, hvartill borde läggas bostad och bränsle enligt gällande stat.

I ett den 18 december 1906 afgifvet yttrande öfver nämnda framställning erinrade fångvårdsstyrelsen, att den vid 1903 års riksdag antagna lönestaten egentligen endast innebar en ändring af lönesystemet men icke var någon lönereglering i vanlig mening för fyllande af de genom nya tidsförhållanden eller af andra orsaker framgångna kraf på ökade medel för lefnadsbehoven.

Styrelsen hade i följd däraf och förutsatt, att lönerегleringskommittén skulle taga till behandling frågan om lönernas definitiva reglerande för läns- och kronocellfängelsernas föreståndare efter grunder, som i öfrigt gjorde sig gällande i fråga om kommitténs arbeten.

I öfrigt påpekade styrelsen, att hvad som på det af sökandena anmärkta sättet förlorades genom det lägre första ålderstillägget, återvunnes genom det höjda beloppet af andra ålderstillägget, samt att ifrågavarande kronohäkten hörde till den grupp af fängelser, till hvilka sökande ur vaktbetjäntklassen befordrades, och att tjänstinnehafvarna vid dessa häkten, ehuru af auktoritetsskäl benämnda direktörer eller bevakningsbefälhafvare, med hänsyn till tjänsternas beskaffenhet snarast vore att räkna till vaktmästarnas grupp. Därtill komme, att flertalet af ifrågavarande häkten vore bestämda att, när så kunde ske, förvandlas till enbart rannsaknings- och bötesfängelser.

Med åtgärder för höjande af förmånerna för sökandena borde i allt fall, enligt styrelsens åsikt, anstå, tills resultatet visat sig af fängvårdsmannaförbundets ofvan (sid. 139) omnämnda framställning om löneförbättring för vaktbetjante.

Enligt hvad ett till chefen för justitiedepartementet öfverlämnadt utdrag af fängvårdsstyrelsens protokoll den 23 juli 1907 gifver vid handen, fann styrelsen sig emellertid, för att tillmötesgå framställningar, som gång efter annan skriftligen och muntligen gjordes af fängelsetjänstemännen, böra till Kungl. Maj:ts behjärtande framlägga behovet af snar åtgärd för afvägande af deras löner efter tidens kraf.

Fängvårdsstyrelsens lönerегleringsförslag 23/7 1907.

Därvid uttalade styrelsen att, då här icke vore fråga om reglering af tjänster utan endast om lönernas rätta afpassande för befintliga befattningar, ärendet icke syntes vara af beskaffenhet att kräfva utredning af lönerегleringskommittén, helst genom 1907 års Riksdags bestämmande af lönerna såväl för vissa ämbetsverk som för tjänstemännen vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand utgångsplanet för löneafvägningen måste anses vara lagdt.

Under erinran om Kungl. Maj:ts den 2 februari 1900 lämnade medgifvande att till bötes- och rannsakningsfängelser förvandla vissa krono-

häkten, framhöll styrelsen, att, sedan i och för ordnandet af arbetena å de större fängelserna ytterligare anledning tillkommit att samla fångarna dit, tiden nu syntes vara inne att börja i större omfattning realisera den sålunda godkända planen.

I fråga om de häkten, hvilkas användning sålunda skulle inskränkas, ansåg styrelsen, att vid därvarande föreståndares afgang ur tjänsten befattningarna borde öfverföras till vaktbetjäntstaten med något högre aflöning än fängelsevaktmästare. Så länge nuvarande innehafvarna kvarstode, borde de få åtnjuta ett personligt lönetillägg af 200 kronor att utgå af förslagsanslaget. Äfven borde predikantaflöningarna vid dessa häkten afföras från bestämda anslaget vid tjänstinnehafvarnas afgang och åt Kungl. Maj:t öfverlätas att för själavården åt rannsaknings- och bötesfångarna anvisa arvoden af förslagsanslaget.

Med iakttagande att i följd af det sålunda anförda någon reglering af löneförmånerna till föreståndarna och predikanterna vid ifrågavarande smärre häkten icke kunde äga rum i aflöningsstaten för tjänstemän vid fångvårdsanstalterna å bestämda anslaget, äfvensom att dylik reglering ej heller borde ske i fråga om centralfängelserna i Malmö och Göteborg, hvilkas indragning vore att förvänta, hade styrelsen utarbetat ett fullständigt förslag till lönereglering för fångvårdsstatens ordinarie tjänstemän, hvilket förslag fanns intaget i protokollsutdraget.

Då emellertid styrelsen sedermera, såsom här nedan omnämnes, inkommit med nytt förslag å delvis andra grunder, torde närmare redogörelse för det nyss berörda icke vara af betydelse att böra här återgifvas.

*Framställning
af svenska
fångvårds-
sällskapet.*

Efter afgifvandet af fångvårdsstyrelsens förslag af den 23 juli 1907 och därom tagen kännedom inkom svenska fångvårdssällskapet, som bildats af tjänstemän vid rikets fångvårdsanstalter och omfattar det stora flertalet af de svenska fångvårdstjänstemännen, i september 1907 med en underdånig framställning om åtgärders vidtagande i ändamål att åstadkomma vissa förändringar och förbättringar af fångvårdstjänstemännens aflönings- och andra därmed sammanhängande förhållanden.

Uti denna framställning erinrades till en början, att ingen hela kåren omfattande allmän reglering ägt rum sedan år 1874; och beträffande de

partiella förändringar, som därefter skett, anfördes, hurusom den mest omfattande af dem, nämligen fastställandet år 1903 af ny aflöningsstat för föreståndarna vid läns- och kronocellfängelserna, icke framkallats af önskan att höja dessa föreståndares löner, utan blott afsåg att vid indragning till statsverket af den andel i inkomsten af fångarbetet, som dessa föreståndare förut åtnjutit, tillerkänna dem ett skäligt vederlag för denna minskning i aflöningsförmåner. Denna reglering medförde emellertid för vissa föreståndare en minskning af tusentals kronor.

Enligt sällskapetets åsikt innebar nämnda reglering en utjämning af löneförhållandena emellan de olika fängelsernas föreståndare, men den kunde ej sägas hafva varit en lönereglering, som afsåg att medföra någon väsentlig höjning af lönenivån i det hela. Däremot hade regleringen för statsverket medfört en afsevärd stegring af dess inkomst af fångarbetet.

De dyrtidstillägg, som under senare år kommit tjänstemännen inom andra administrationer till del, hade i regel ej kunnat erhållas af fångvårdens tjänstemän, enär dessa i de flesta fall innehade tjänstebostad. Äfven om detta vore en förmån, syntes denna förmån dock icke böra allt för högt taxeras, då frågan gällde att söka en motvikt mot de stegrade lifsmedelsprisen. Chefen för justitiedepartementet syntes ock, enligt statsverkspropositionen vid 1907 års riksdag, vid föredragning af fångvårdsstyrelsens då föreliggande förslag till löneförbättring åt vissa af direktörerna vid centrala fångvårdsanstalterna hafva principiellt erkänt, att en allmän lönereglering för fångvårdens alla tjänstemän vore af behovet påkallad.

Vid en förestående lönereglering borde enligt fångvårdssällskapetets mening, bland annat, följande omständigheter förtjäna beaktande såsom grundläggande för lönebeloppens storlek.

Den svenska fångvården hade sedan år 1876¹ genomgått en betydande utveckling och ställde numera helt andra kraf på tjänstemännen i fråga om kompetens och arbetsintensitet. Beskaffenheten af den tjänstgöring, som ålåg fångvårdstjänstemännen, bunde dem mer än andra. Direktören t. ex. hade att ansvara för ordningen inom fängelset lika mycket under natten som om dagen, lika mycket under sön- och helgdagar som

¹ Då staten af år 1874 definitivt antogs.

under hvardagar. Den minsta försømmelse kunde gifva anledning till missförhållanden af betänkligaste slag. Fångvårdstjänstemannen kunde sägas hafva att svara för ett noggrant iakttagande af sin tjänsteplikt hela dygnet och, då han ej ägde förmånen att åtnjuta semester, hela året.

Under erinran vidare, att vaktbetjäningen under de sista tjugufem åren tillerkänts löneförbättringar ej mindre än fyra gånger och därunder vunnit en förhöjning af inemot 100 %, och att särskildt vaktkonstaplarnas löneförmåner sedan år 1871 höjts med 225 %, påpekade sällskapet, hurusom däraf blifvit en följd, att vid de mindre kronohäkterna det säregna förhållandet inträdt, att, där föreståndaren icke ännu intjänat sina ålderstillägg, men förste vaktkonstapeln gjort det, denne senares aflöning öfverstege den förres.

Arbetsdriftens öfvertagande af kronan hade medfört betydligt ökade göromål för fångvårdstjänstemännen och tillika en allt mer framträdande utjämning af olikheterna mellan de centrala anstalterna och cellfängelserna. Vid de större bland dessa senare, där yrkeskunniga fångar sammanförts, hade föreståndarna ofta ej blott lika stor arbetsbörda att svara för som direktörerna vid centralfängelser utan ej sällan en vida större, enär de förra vanligen vore så godt som ensamma om hela sitt fängelses expedition.

Med afseende därå och då arbetsdriftens omreglering ytterligare medfört olikheter mellan flera af cellfängelserna, ansåg sällskapet sig böra föreslå, att samtliga straffanstalter i riket i fråga om aflöningen indelades i blott fem klasser efter anstalternas betydelse, cellernas och fångarnas antal samt arbetsdriftens omfattning. Grundprincipen hade därvid, i hvad föreståndarbefattningarna angick, varit att söka få aflöningen så afvägd, att den någorlunda motsvarade det arbete, som den särskilda föreståndaren hade att utföra.

I anslutning härtill framlade sällskapet förslag till aflöningsstat dels för föreståndarna vid rikets samtliga fångvårdsanstalter, dels för kamrerarna, dels för bevakningsbefälhafvarna vid de centrala anstalterna, dels ock för predikanterna vid fångvårdsanstalterna i riket.

För vinnande af större öfverskådlighet äro de särskilda förslagen här nedan sammanförda under de af sällskapet uppställda fem klasserna sålunda:

	K r o n o r.					Särskilda arfvoden.
	Lön.	Tjänstgö- ringspen- ningar.	Summa.	Ålderstillägg		
				efter 5 år.	efter 10 år.	
<i>Första klassen</i> , centralfängelserna å Långholmen och Härlanda samt tvångsarbetsanstalten å Svartsjö:						
Direktör	3,500	1,500	5,000	500	500	—
Kamrerare (å Långholmen och Svartsjö)	3,000	1,000	4,000	500	500	700
Bevakningsbefälhafvare (å d:o d:o)	2,300	700	3,000	400	400	Långholmen.
Predikant	3,000	1,000	4,000	500	500	—
Prästerlig assistent å Långholmen	2,300	700	3,000	400	400	—
<i>Andra klassen</i> , centralfängelset i Härnösand, tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona, länsfängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Vänersborg, Mariestad, Örebro och Gäfle samt kronohäktet å Långholmen:						
Direktör	3,200	1,300	4,500	500	500	—
Kamrerare (vid tvångsarbetsanstalterna)	3,000	1,000	4,000	500	500	—
Bevakningsbefälhafvare (vid d:o)	2,300	700	3,000	400	400	—
Predikant: vid centralfängelset i Härnösand och tvångsarbetsanstalterna	3,000	1,000	4,000	500	500	—
vid öfriga fängelser (undantagandes länsfängelset i Karlskrona och kronohäktet å Långholmen ¹⁾ arfvode	1,500	—	1,500	—	—	—
<i>Tredje klassen</i> , länsfängelserna i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun samt kronohäktena i Västervik, Ystad och Sundsvall:						
Direktör	2,800	1,200	4,000	500	500	—
Predikant, arfvode	1,300	—	1,300	—	—	—
<i>Fjärde klassen</i> , länsfängelserna i Nyköping, Visby, Halmstad, Östersund, Umeå och Luleå samt kronohäktena i Norrköping, Uddevalla och Hudiksvall:						
Direktör	2,450	1,000	3,450	400	400	—
Predikant (undantagandes kronohäktet i Norrköping ¹⁾ arfvode	1,000	—	1,000	—	—	—

¹ De prästerliga göromålen skulle utan särskild ersättning besörjas vid länsfängelset i Karlskrona af predikanten vid därvarande tvångsarbetsanstalt, vid kronohäktet å Långholmen af prästerna vid centralfängelset därstädes och vid kronohäktet i Norrköping af predikanten vid därvarande tvångsarbetsanstalt.

	K r o n o r.					
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Ålderstillägg		Särskilda arfvoden.
				efter 5 år.	efter 10 år.	
<i>Femte klassen</i> , kronohäktena i Norrtälje, Eskilstuna, Karlshamn, Varberg, Haparanda och Pajala:						
Direktör	1,800	800	2,600	400	400	—
Predikant, arfvode	700	—	700	—	—	—
Till ofvan angifna kontanta aflöning skulle komma för direktör, kamrerare, bevakningsbefälhavare samt, vid centralanstalt, för predikant fri bostad eller hyresersättning, ej understigande 1,000 kronor, jämte vedbrand till behöflig myckenhet.						

Till belysande af enskildheterna i de sålunda sammanställda förslagen anförde sällskapet, bland annat, att en del af femte klassens fängelser vid nuvarande föreståndarnas afgang syntes kunna antingen indragas eller så anordnas, att de framdeles komme att förestås af vaktmästare.

Vid aflöningens fördelning i lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg hade tagits i betraktande, att lönen och ålderstilläggen såsom grundval för pension skulle blifva nog stora att bereda tillräcklig sådan, med hänsyn jämväl därtill, att tjänstemannen, som innehaft fri bostad och vedbrand, vid afskedet från tjänsten ginge miste om nämnda förmåner jämte tjänstgöringspenningarna.

I fråga om det föreslagna särskilda arfvodet af 700 kronor till kamreraren å Långholmen meddelades, att detta beräknats såsom ersättning för hans befattning med rekvisitioner af olika slags persedlar för öfriga straffanstalter, så länge detta särskilda åliggande tillhörde honom.

Aflöningen till de vid centrala anstalterna anställda predikanterna, hvilka fortfarande ej borde få med sina sysslor förena annan prästerlig befattning, hade afvägts med ledning af komministerlönerna i de större städerna. Det upplystes, att dessa löner numera i Stockholm utginge med 4,000 kronor samt två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor, hvartill komme förmånen af boställsvåning. Tillika omnämndes, att läroverksadjunkt åtnjöte begynnelseaflöning af 3,000 kronor samt slutaflöning af 5,000 kro-

nor och dessutom i flera större städer hyresbidrag. I åtskilliga andra län-der åtnjöte fängelsepredikanterna afsevärdt högre löneförmåner än de svenska predikanterna enligt nu gällande stat. Sålunda uppginge i Preussen fängelsepredikants slutlön till 4,800 mark jämte bostad m. m.

Sällskapet hade föreslagit två ålderstillägg för predikanterna vid de centrala fängvårdsanstalterna af den anledning, att det visat sig vara regel, att dylik prästman först efter 16 å 17 eller ännu flera tjänstår vid fängelse kunde ernå befordran till kyrkoherde eller motsvarande befattning.

Beträffande tjänstebostad för predikant vid ifrågavarande anstalter ansåg sällskapet sig böra uttala önskvärdheten däraf, att denna bostad motsvarade nämnda tjänstinnehafvares sociala ställning samt beredde honom tillfälle att bilda familj. Denna synpunkt borde särskildt beaktas vid inredningen af predikantens tjänstebostad i de nya fängelsebyggnader, som möjligen kunde komma att uppföras.

I fråga om den tjänstemannapersonal, som, utöfver hvad i sällskapets förslag upptagits, finnes anställd vid fängelserna, erinrade sällskapet, huru-
som aflöningen till skolföreståndare och skollärare borde sättas sådan, att akademiskt bildade personer kunde vinnas för dessa befattningar. I sådant afseende ansågs skäligt, att skolföreståndare komme i åtnjutande af lön 1,200 kronor, tjänstgöringspenningar 900 kronor och ett ålderstillägg å 400 kronor, eller en slutaflöning af 2,500 kronor, jämte bostad och bränsle eller skälig ersättning därför. Skollärares förmåner borde uppgå till lön 1,200 kronor, tjänstgöringspenningar 600 kronor och ålderstillägg 200 kronor jämte bostad och bränsle lika med skolföreståndare. Där blott en skollärare vore anställd, borde lönen till honom utgå såsom till skolföreståndare. Helst borde dessa tjänster uppföras å ordinarie stat.

För den å Långholmen anställda organisten, hvilken toges i anspråk för gudstjänsterna å sön- och helgdagar både vid centralfängelset och å kronohäktet samt dessutom undervisade fängpersonalen i sång, föreslogs ett arfvode af 1,000 kronor om året. Vid öfriga fängvårdsanstalter borde nu utgående arfvoden till organister höjas proportionsvis efter tjänstgöringsskyldigheten.

I öfrigt erinrades om den enligt sällskapets mening låga aflöning, som utginge till bevakningsbefälhafvaren vid Svanesunds kronohäkte och till arbetsföreståndaren å Långholmen.

Vidare anförde sällskapet, hurusom, enligt 1903 års aflöningsstat för föreståndare vid läns- och kronocellfängelserna, i fråga om tjänstårsberäkning gäller, att för löntagare, som blifvit transporterad, denna beräkning skall omfatta tjänstgöringen i likartad befattning vid olika fångvårdsanstalter. Därpå hade följt konsekvenser, som ej syntes önskvärda; så t. ex. vid förflyttning af tjänsteman från länsfängelse till central anstalt eller från bevakningsbefälhafvare vid sådan till föreståndare vid länsfängelse, i hvilka fall tjänsterna ansetts icke likställda.

Sällskapet upptog ock den redan tidigare genom fångvårdsstyrelsen framförda frågan om semesterledighet för fångvårdstjänstemännen och anslöt sig i sådant hänseende till den framställning i saken, som gjorts till 1895 års Riksdag, dock med tillägg att semestern skulle gifvas helst under sommaren, samt med uteslutande af en i nämnda framställning förekommande bestämmelse, att den tjänstledige vore skyldig upplåta boningsrum i sin tjänstebostad åt vikarien.

Slutligen afgaf sällskapet förslag till aflöningsreglemente för tjänstemän vid fångvårdsanstalterna i riket.

Ur detta reglementsförslag torde följande böra här omnämnas.

Såsom allmänna villkor för åtnjutande af aflöning enligt den nya staten föreslogs, bland annat,

att tjänsteman skall vara underkastad skyldighet att låta sig förflyttas till annan tjänstebefattning, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i de honom vid förflyttningen tillkommande aflöningsförmåner;

att, därest tjänsteman i följd af kroppsskada eller sjukdom, ådragen under tjänsteutöfning, blifvit tills vidare oförmögen till tjänstgöring, aflöningen må kunna, efter fångvårdsstyrelsens bepröfvande, utgå till honom oafkortad under högst sex månader; hvaremot, i händelse tjänsteförhindret fortfar efter nämnda tid, på pröfning af Kungl. Maj:t må ankomma, till huru stor del aflöningen därefter bör utgå till den skadade;

att, när tjänstinnehafvare af lägre grad förordnas att bestrida högre befattning till följd af semester, han skall äga uppbära allenast den honom å egen tjänst tillkommande aflöning;

att vid förordnande under semester eller sjukdomsförfall å annan ort, än den förordnades ordinarie tjänstgöringsort, befattningshafvaren skall äga att, i händelse förordnandet omfattar högst tre månader, åtnjuta, utom stadgad reseersättning, ersättning till belopp af minst 3 och högst 5 kronor per dag;

att tjänsteman under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna rätt till ålderstillägg, skall hafva med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst inom fängvården eller annan statens tjänst eller offentligt uppdrag;

att tjänsteman, som befordras eller förflyttas från en tjänst till en annan med samma eller högre begynnelselön, skall, i händelse den lön, han innehade vid befordringen eller förflyttningen, ej understiger begynnelselönen för den nya tjänsten, uppflyttas i löneklass med närmast högre lönebelopp än för innehafvande löneklass, med rätt att för uppflyttningen till närmast därpå högre aflöningsklass tillgodoräkna sig den tjänstetid, han tillbringat i den löneklass, han tillhörde före befordringen eller förflyttningen; samt

att, i händelse tjänsteman, vare sig ordinarie eller sådan extra ordinarie, som är anställd mot årligt arfvode, aflider i följd af skador ådragna under tjänsteutöfning, ett belopp, motsvarande den aflidnes aflöning eller arfvode för en månad, må tilldelas hans dödsbo såsom begravningshjälp.

I anledning af svenska fängvårdssällskapets framställning infordrades fängvårdsstyrelsens utlåtande, hvilket afgafs den 27 september 1907.

Uti detta utlåtande påpekade styrelsen till en början, att fängvårdssällskapets ansökan alldeles otvetydigt förutsatte fortfarande bestånd af just den organisation, rikets fängelseväsen sedan längre tid tillbaka ägde, under det att däremot såsom ett önskemål för Riksdagen stode att i samband med begärda löneregleringar jämväl få inom vederbörande administrationer genomförda de ändringar, som äfven i fråga om deras organisation kunde påfordras af tidsförhållandena. För styrelsen, som i öfrigt instämde i fängvårdssällskapets uttalande om behovet af ny lönereglering, måste det därför gälla att främst utreda, huruvida icke någon ändring af fängelseväsendets organisation i sammanhang med den nya

*Fängvårds-
styrelsens
utlåtande
27/9 1907.*

lönestaten borde ifrågakomma; och då styrelsen ansåge detta vara förhållandet, anhöll styrelsen att i första rummet få uttala sig därom.

I sådant hänseende anfördes:

»Redan genom nådiga beslutet den 21 juni 1827 godkändes då föreslagen plan för rikets fängelseväsen, på grund hvaraf fängelserna skulle indelas i trenne klasser: den första, bestående af *länshäkten*, hvari städernas och häradernas rannsakningshäkten inbegrepos, den andra af *fästningsfängelser* och den tredje af *korrektionsinrättningar*. I länshäktena skulle förvaras fångar på kortare tid och »med bestämd utsikt till snar befrielse», likasom ock sådana, som väntade på förflyttning till fästningsfängelse eller till korrektionsinrättning: det vill säga rannsakningsfångar, fängelsefångar på kort tid, bysatta och fångar å vatten och bröd. Fästningsklassen skulle inbegripa straffångar på viss tid och på lifstid, samt korrektionsinrättningarna det slags dömde, som nu nämnas tvångsarbetsfångar. Denna synnerligen kloka organisation blef emellertid i icke ringa mån ändrad i följd af de beslut, som vid riksdagen 1840—1841 fattades i fängvårdsfrågan. I tydligt tillkännagifven afsikt att förekomma de olägenheter och utgifter, som oundvikligen medföljde de mångfaldiga, från länshäktena utgående fängtransporter, genom hvilka ofta hela flockar af fångar fördes till andra och tredje klassens fängelser, oftast långt aflägsna från utgångsorten, blef, i sammanhang med cellsystemets införande, den ändring genomförd i fängelseorganisationen, att länshäktena gjordes till straffängelser, i hvilka, utöfver 1827 års bestämmelser, jämväl sådana brottslingar, som ådömts fästningsstraff på högst två år, skulle utstå det dem ådömda straffet. Då alla sådana fångar därigenom undandrogos de med gemensamhetsfängelserna oundvikligt förenade demoraliserande inflytelserna, var tydligen ifrågavarande beslut af den mest ingripande betydelse för svenska fängvårdsväsendet i hvad detta afsåg att genom ett ganska utsträckt anlitande af enrumsfängelset möjliggöra en förbättrad individuell fängbehandling. Men den decentralisation inom svenska fängvården, som genom samma beslut åvägabragtes, kunde icke undgå att oförmånligt påverka fängvårdens möjligheter med hänsyn till fångpersonalens upplärande i olika slag af yrkeskunnighet».

Styrelsen fästade vidare uppmärksamheten därå, hurusom densamma under de senare åren sökt upphjälpa förhållandena genom att sammanföra fångar med längre strafftid till de större bland länsfängelserna, hvilket möjliggjorts genom de förbättrade kommunikationerna och särskildt sedan befattningshafvandena vid fängelserna i länen ej längre åtnjöte andel af fångarbetets afkastning samt således ej i sina ekonomiska intressen berördes af arbetskunniga fångars bortflyttande från ett till annat fängelse.

Därefter anförde styrelsen följande.

Genom kungl. bref den 14 oktober 1904 hade förordnats, att persedel-tillverkning för statsförvaltningarna skulle, så långt ske kunde, verkställas genom fångar. Därigenom hade styrelsen ock satts i tillfälle att bereda fångarna passande sysselsättning för deras fostran till arbetsduglighet och såmedelst ock till förmåga och håg till själf försörjning efter frigifningen.

Det låge emellertid i sakens natur, att därför icke lämpade sig andra fängelser än sådana, som vore tillräckligt stora och centralt belägna för att i dem ett större antal fångar måtte kunna samlas och på samma gång nödiga krafter och anordningar så väl för fångarnas vård och fostran i öfrigt som för deras undervisning i arbetet där måtte kunna koncentreras.

De mindre fängelserna och de i aflägsnare orter belägna, hvilka för öfrigt i följd af det mindre behovet i dessa orter af fängelseutrymme alla anordnats med lägre cellantal, måste alltså vara uteslutna från användning för nu ifrågakommande ändamål. Dessas uppgift kunde numera, sedan någon svårighet icke vidare mötte för fångförsändningar till andra fängelser, endast vara att till förvar behålla sådana fångar, för hvilka, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 juni 1827, de då s. k. länshäktena afsågos.

Efter erinran därom att genom kungl. bref den 2 februari 1900 en sådan ändring af de smärre häktenas användning gillats i princip, framhöll styrelsen, att efter afslutandet af fängelsebyggnaderna i Härnösand jämväl i Norrland funnes ett för denna landsdel förut saknad centralfängelse för längre tids fångar, samt att därjämte erfarenheten vid den nya arbetsdriften hunnit till fulla visa, att för densammas fortgång och utveckling samtliga arbetsföra fångar med därför tillräcklig strafftid borde kunna utan svårighet användas.

Därtill komme, att de underhandlingar, som förts angående öfverlåtande dels till staden Göteborg af det genom stark minskning i antalet kvinnliga gemensamhetsfångar numera obehöfliga därvarande centralfängelset för kvinnor, samt dels till staden Malmö af det såsom otidsenligt utdömda centralfängelset därstädes och i sammanhang därmed af det å sistnämnda fängelses område belägna länsfängelset, ledt därhän, att för de betingade försäljningssummorna, med möjligen något mindre tillskott, såväl ett nytt tidsenligt centralfängelse af Härlandafängelsets typ kunde uppföras vid Malmö som äfven det till kvinnofängelse redan i någon mån använda länsfängelset i Växjö kunde utvidgas till ett större centralfängelse för kvinnor.

För den nya fängelseorganisationens fulla genomförande skulle därförutom blott erfordras utbyte af ytterligare ett fängelse mot ett centralfängelse af berörda typ; och hade styrelsen ansett länsfängelset i Örebro böra föreslås därtill.

De fängelser, som styrelsen ansåge enligt nu angifna plan böra aföras ur antalet af de egentliga straffängelserna, vore de nu s. k. länsfängelserna i Nyköping, Visby, Halmstad, Östersund, Umeå och Luleå samt kronohäktena i Norrtälje, Eskilstuna, Norrköping, Västervik, Karlshamn, Ängelholm, Ystad, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall, Sundsvall, Haparanda och Pajala, tillsammans 19 fängelser.

Till samma grupp hörde redan, med hänsyn till användningen, de mindre häktena i Svanesund, Skellefteå och Lycksele äfvensom de med tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Landskrona förenade och i dem uppgående häktena.

Det å Långholmen belägna kronohäktet, hvilket, ehuru stående under tillsyn af direktören vid därvarande centralfängelse och förenadt med detta genom gemensam ekonomi och redovisning, i öfrigt leddes af egen direktör, ansåge styrelsen böra för framtiden helt och hållet införlifvas med nämnda centralfängelse. En sådan åtgärd skulle medföra att, med indragning af den särskilda direktörsbefattningen vid häktet, i stället borde, för den närmaste uppsikten i detta, anställas under centralfängelse-direktören en mot den nu s. k. bevakningsbefälhafvaren vid centralfängelset svarande tjänsteman.

Med inräkning af sistnämnda häkte, hvari fortfarande jämväl fängelse- och andra kortare tids fångar från Stockholm komme att förvaras, skulle fångvårdsanstalten å *Långholmen* hafva plats för omkring 360 enrumsfångar, hvarjämte i nuvarande centralfängelseafdelningen skulle kunna inrymmas landets samtliga i gemensamhet sysselsatta straffarbetsfångar af mankön, som icke erfordrades för handräcknings- och dylika göromål vid andra straffängelser.

Näst Långholmsfängelset borde, enligt den föreliggande planen, såsom straffanstalter komma centralfängelserna å *Härlanda*, i *Härnösand*, i *Malmö* och i *Örebro* likasom ock centralfängelset för kvinnor i *Växjö*, tillsammans fem centralfängelser. Utom de till fängelset i Växjö förflyttade kvinnliga gemensamhetsfångarna samt handräckningsfångarna af mankön vid de andra fyra, skulle i öfrigt förvaras i dessa fängelser strafffångarna på längre tid och från vissa distrikt, fördelade i arbete efter yrken, hvarjämte i särskilda afdelningar skulle där förvaras häktade personer och kortare tids fångar från de egna länen.

På enahanda sätt men utan inhysande af straffångar i gemensamhet skulle de nuvarande större länsfängelserna med cellantal från 90 till något öfver 100 disponeras, nämligen länsfängelserna i *Stockholm*, *Linköping*, *Jönköping*, *Kalmar*, *Karlskrona*, *Kristianstad*, *Vänersborg*, *Mariestad* och *Gäfle*.

Därtill skulle som en reservgrupp af straffanstalter ansluta sig länsfängelserna i *Uppsala*, *Västerås* och *Falun* med hvardera 66 celler och i *Karlstad* med 78 celler, hvilka fängelser, förutom till fyllande af berörda behof från egna län, stundom kunde erfordras vid tillfällig starkare fångtillströmning till de öfriga straffängelserna och jämväl lämpade sig för drifvande af yrken och arbeten, som ej öfvades i sådan omfattning, att därför kräfdes större cellantal.

I fråga därefter om tvångsarbetsanstalterna, så intoge bland dessa den för 300 tvångsarbetare anordnade anstalten å *Svartsjö* genom omfattningen och beskaffenheten af där förekommande arbeten främsta rummet, helst om hela Svartsjö kungsladugård med tillhörande stora jordbruk komme att läggas under anstalten. Anstalten å Svartsjö syntes i betydelse för fångvården vara att jämnställa med centralfängelset å Långhol-

men. Till Svartsjöanstalten anslöte sig närmast tvångsarbetsanstalterna i *Karlskrona* och *Norrköping*, den förra för män och den senare för kvinnor, likasom ock den sedan år 1902 för kvinnliga tvångsarbetsfångar använda anstalten i *Landskrona*. I nämnda fyra anstalter syntes för framtiden alla tvångsarbetare kunna inrymmas.

Det af styrelsen framlagda organisationsförslaget anslöte sig på det allra närmaste till grunddragen i ofvannämnda fängelseplan af år 1827. Det afsåge likasom denna att i bestämda grupper, hvar med sitt särskilda syfte, samla rikets fängvårdsanstalter och därmed ock efter praktiska grunder fördela fångarna å dessa. Häktade personer, bötesförvandlings- och fängelsefångar samt sådana straffångar, som ådömts så korta frihetsstraff, att någon verklig fängvård i fråga om dem icke kunde åstadkommas, skulle således förvaras i första klassens fängelser, hvilka alla syntes böra benämnas *kronohäkten*; öfriga straffångar skulle däremot med hänsyn till kön, yrkeskunskap eller fallenhet fördelas å andra klassens fängelser, hvilka syntes böra benämnas *straffängelser*, och de för lösdrifveri dömda likaledes efter kön och arbetsmöjlighet fördelas å förberörda *tvångsarbetsanstalter*.

Därefter öfvergick styrelsen till frågan om en med denna organisation förbunden lönestat; och påpekades därvid främst den minskning i utgifter, som, särskildt inför de väckta anspråken å allmän löneförhöjning för fängvårdstjänstemännen, borde kunna åstadkommas, därest styrelsens förslag om minskning i straffängelsernas antal vunne Kungl. Maj:ts beaktande.

Med hänsyn till den reducerade användningen af *första klassens fängelser* eller kronohäkterna syntes icke vidare lämpligt att, såsom för flertalet af dessa fängelser vore förhållandet, upptaga föreståndaren i lönestaten som direktör. Lika litet syntes den för den öfriga delen af berörda föreståndare från de större fängvårdsanstalterna lånade, otidsenliga titeln »bevakningsbefälhafvare» böra behållas. Vid sådant förhållande hade styrelsen i sitt statsförslag upptagit samtliga nu ifrågavarande befattningshafvande allenast såsom häktesföreståndare. Sjålfva häktena fördelades dock i två grupper, nämligen de från länsfängelser till kronohäkten öfvergående samt de större kronohäkterna i Västervik, Ystad och Sundsvall i den ena gruppen och de öfriga kronohäkterna i den andra.

Vidare uttalade styrelsen i fråga om de i staten å bestämda anslaget upptagna arfvodena till predikanterna vid nämnda häkten den mening att, då vid häktenas sålunda föreslagna användning icke vidare syntes vara behöfligt att vid dem anställa predikanter å fast stat, det borde, med afförande ur den ordinarie staten af dessa arfvoden, öfverlämnas åt Kungl. Maj:t att i stället af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll anvisa den ersättning för själavården vid sagda häkten, som Kungl. Maj:t efter pröfning af förhållandena funne skälig för hvarje häkte. Under tiden till de nuvarande tjänstnehafvarnas afgång syntes emellertid till dem böra af förslagsanslaget utbetalas arfvoden till fortfarande enahanda belopp, som vore å bestämda anslaget anvisade för befattningarna.

Angående de tjänstemän, som kunde erfordras vid de i den föreslagna nya organisationen ingående *andra klassens fängelser* eller de s. k. straffängelserna, fann styrelsen sig böra i sitt förslag till stat upptaga: för centralfängelset å Långholmen 1 direktör, 2 assistenter, 1 kamrerare, 1 pastor och 1 biträdande pastor, för centralstraffängelserna å Härlanda samt i Växjö, Malmö, Örebro och Härnösand 1 direktör, 1 assistent och 1 pastor vid hvarterdera fängelset, för straffängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Mariestad och Gäfle 1 direktör, 1 assistent och 1 predikant vid hvarterdera fängelset, samt för reservstraffängelserna i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun 1 direktör och 1 predikant vid hvarterdera.

För *tvångsarbetsanstalterna* skulle erfordras 1 direktör, 1 assistent, 1 kamrerare och 1 pastor vid hvarterdera anstalten.

Vid fängelset å Långholmen och tvångsarbetsanstalterna skulle assistenterna träda i stället för de s. k. bevakningsbefälhafvarna samt, jämte åliggandet att likasom dessa vara inför direktören närmast ansvariga för ordningen, hafva till hufvudsaklig uppgift att biträda direktören i förvaltningsbestyren och i öfriga göromål, jämväl beträffande tillsynen vid arbetsdriften. Med denna deras ändrade tjänsteställning syntes icke vidare den gamla benämningen »bevakningsbefälhafvare» öfverensstämma, hvilken vore ett minne från den tid, då vid det å straffanstalterna förut enarådande logements- och gemensamhetssystemet ordningen där uppehölls af militärbevakning.

De vid ofvanberörda anstalter förordnade kamrerarna syntes böra tillhöra att, jämte dem åliggande uppbörd och redovisning, vid anstalt, där icke — såsom vid det stora fångvårdsetablissemmentet å Långholmen — särskild person måste vara anställd därför, jämväl uträtta de arbetsbokhållargörömmål, som, efter entreprenadsystemets upphörande och hela arbetsdriftens öfvertagande af fångvården, borde ombestyras af denna själf. Beträffande för öfrigt kamrerarna, hvilkas tjänsteuppgift icke vore af beskaffenhet att fordra tillstädessvaro i fängelset vid hvilken tid af dygnet så än kunde påfordras, syntes i allt fall, till minskning i behovet af biträden å kamrerarkontoren, böra stadgas, att kamrerarne, där icke annorlunda särskildt medgäfvess, skulle vara i tjänstgöring tillstädess minst sex timmar hvarje söckendag.

Hvad vidare anginge de för centralstraffängelserna å Härlanda, i Växjö, Malmö, Örebro och Härnösand samt straffängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Mariestad och Gäfle föreslagna assistenterna, om hvilkas tillsättande för fängelserna å Härlanda och i Härnösand samt i Linköping och Jönköping Riksdagen redan beslutat, så syntes ifrågavarande fängelsers enrumsanordning icke kräfva af assistenten samma ihållande tillsyn öfver ordningen som vid ofvanberörda för fångarbete i gemensamhet fullständigt eller till hufvudsaklig del ordnade anstalter, utan medgifva honom att, jämte det han biträdde direktören i fängelsets skötsel, äfven vara redogörare. Assistentbefattningens införande vid det antal fängelser, där sådant kunde finnas nödvändigt, vore af Riksdagen i princip redan godkändt.

Den ökning i utgift, som genom anordningens berörda utsträckning skulle uppkomma för fångvården, motvägdes af den lättnad, som i sammanhang därmed skulle inträda för länsstyrelserna i deras mångskiftande görömmål genom deras befrielse från de görömmål med fängelsernas ekonomi och förvaltning, som tillkomme Konungens befallningshafvande utöfver deras befattning, i egenskap af länens högsta polismyndighet, med de s. k. rannsakningsfångarna. Ett sådant fränskiljande af fångvårdsförvaltningen hade blifvit än mer nödvändigt dels genom fångarnas sammanförande till vård och arbetsuppföstran i de olika fängelserna icke länsvis utan efter kategorier från olika delar af landet dels ock i följd af de under de nya förhållandena uppstående nya och ökade förvaltnings- och redovisningsbestyr,

som icke tillhörde och icke heller billigtvis kunde påföras Konungens befallningshafvande i de särskilda länen.

För religionsvården vore vid hvarje af de nuvarande centralfängelserna och tvångsarbetsanstalterna anställd en pastor eller predikant. Med undantag för predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona, finge dessa prästmän icke med anställningen i fängvården förena annan syssla. Denna anordning syntes böra utsträckas jämväl till de öfriga nu föreslagna centralfängelserna och för alla de ifrågavarande tjänsterna införas benämningen »pastor». Vid fängelserna å Långholmen vore därjämte anställd en biträdande predikant, hvilken ansågs böra uppföras i den nya staten som biträdande pastor.

Vid de, jämte centralfängelserna, i den nya organisationen ingående öfriga straffängelserna, där de prästerliga göromålen icke kunde upptaga en särskild persons hela tid, ansågos dessa göromål, på sätt som nu ägde rum vid motsvarande fängelser, fortfarande böra anförtros åt någon i annan tjänstgöring å platsen anställd präst.

Erfarenheten hade emellertid visat, att sålunda anställd predikant i allmänhet sökt, om han stannat kvar i orten, att för lifstiden få kvarstå i befattningen vid fängelset, oberoende af om hans sysselsättning i öfrigt eller hälsa och ålder lämnat honom tid och krafter därtill. Styrelsen hemställde därför, att bland grunderna för den nya staten i fråga om dessa prästerliga beställningar måtte intagas sådana bestämmelser, att därigenom berörda missförhållande måtte för framtiden kunna förekommas.

Styrelsen framlade därefter ett löneförslag, hvilket särskildt ifråga om föreståndarna för kronohäktena och pastorerna vid centralfängelserna och tvångsarbetsanstalterna skilde sig från fängvårdssällskapets förslag, i det att för dessa befattningshafvande aflöningarna i betydande mån sänkts under de af sällskapet föreslagna.

Hvad anginge föreståndarna vid de nuvarande till kronohäkten öfvergående mindre länsfängelserna och vid de nu s. k. kronohäktena, vore, enligt styrelsens mening, sänkningen en naturlig följd af den ändrade ställning, som dessa fängelser enligt styrelsens förslag skulle intaga i den nya fängelseorganisationen. Beträffande de nämnda fängelsepastorerna

uttalade styrelsen den mening att, om ock aflöningen för dem borde afvägas så, att för dessa befattningar måtte kunna förvärfvas och under önskvärd tid behållas framstående prästerliga krafter, det dock måste ligga i fängvårdens och afven i fängelsepastorns eget rätt förstådda intresse, att aflöningen icke, såsom enligt fängvårdssällskapets förslag skulle blifva förhållandet, så tilltoges, att pastorn därpå hölles kvar så länge, att han, vid tilläfventyrs med åren och under fängelsetjänstens enformighet af tagande håg för densamma, jämväl förlorat förutsättningarna för öfvergång till församlingstjänsten.

Styrelsen erinrade vidare, hurusom de af Riksdagen å bestämda anslaget anvisade aflöningarna till befattningshafvande vid fängvårdsanstalterna för närvarande vore uppdelade i två olika stater, den ena för tjänstemän och den andra för vaktbetjante. Då likväl intet skäl föreläge att alltjämt på sagda sätt i själfva lönestaten uppehålla föreställningen om fängvårdsmännens uppdelande i en öfver- och en underklass, allra helst det skulle möta den största svårighet att bestämma, till hvilken af dessa klasser föreståndarna för de i den nya organisationen ingående kronhäktena skulle hänföras, ansåg styrelsen riktigast att, i likhet med hvad ock iakttagits vid de af 1907 års Riksdag antagna stater för telegrafverket och statens järnvägar, sammanföra samtliga å bestämda anslaget uppförda befattningshafvande vid fängvårdsanstalterna å *en* aflöningsstat.

Under framhållande, att den vid 1907 års riksdag för de nu s. k. vaktbetjante reglerade aflöning borde lämnas oförändrad, föreslog styrelsen för dessa befattningshafvande en del nya benämningar till aflösande, bland annat, af de militära titlarna. I sådant afseende upptog styrelsen dels fanjunkare, underofficerare, vaktmästare och förste vaktkonstaplar såsom *bevakningsförmän*, fanjunkare och vaktmästare af andra, underofficerare och förste vaktkonstaplar af första klass, dels ock vaktkonstaplarna såsom *vaktmän*, hvarjämte styrelsen, med anslutning till benämningen »vaktfru» för den högre kvinnliga bevakningsgraden, för den lägre föreslog benämningen *vaktfröken*.

I stället för den såsom tjänsteman i gällande stat vid förra länsfängelset i Göteborg upptagna bevakningsbefälhafvare föreslogs en bevak-

ningsförmän af andra klass vid det nya fängelset å Härlanda, i hvilket nyssnämnda länsfängelse ingått.

I anledning af beslut vid 1907 års riksdag, att, då vid annat fängelse än länsfängelserna i Härnösand, Jönköping och Linköping samt fängelset å Härlanda inrättande af assistentbefattning funnes nödig, vaktmästartjänst vid dylikt fängelse skulle utbytas mot förste vaktkonstapelstjänst, ansåg fängvårdsstyrelsen, att i fråga om fängelserna i Växjö och Örebro samt i Stockholm, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Mariestad och Gäfle, för hvilka styrelsen nu föreslagit assistenttjänster, bevakningsförmän af första klass borde uppföras i den nya staten i stället för de nu anställda vaktmästarna.

För de befattningshafvande vid fängvårdsanstalterna, hvilkas aflöning utginge från bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, föreslog styrelsen följande aflöningar:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Ålderstillägg	
				efter 5 år.	efter 10 år.
Centralfängelset & Långholmen:					
direktör	3,500	2,000	5,500	500	500
en assistent	2,000	1,000	3,000	500	500
en d:o	2,000	1,000	3,000	500	500
kamrerare	3,000	1,500	4,500	500	500
pastor	2,300	1,200	3,500	500	—
biträdande pastor	2,000	1,000	3,000	500	—
Centralfängelserna & Härlanda samt i Växjö, Malmö, Örebro och Härnösand:					
direktör	3,300	1,700	5,000	500	500
assistent	2,000	1,000	3,000	500	500
pastor	2,000	1,000	3,000	500	—
Straffängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Mariestad och Gäfle:					
direktör	3,000	1,500	4,500	500	500
assistent	1,700	800	2,500	500	500
predikant	1,000	500	1,500	—	—

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Ålderstillägg	
				efter 5 år.	efter 10 år.
Reservstraffängelserna i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun:					
direktör	2,600	1,400	4,000	500	500
predikant	800	400	1,200	—	—
Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö:					
direktör	3,500	2,000	5,500	500	500
assistent	2,000	1,000	3,000	500	500
kamrerare	3,000	1,500	4,500	500	500
pastor	2,300	1,200	3,500	500	—
Tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona:					
direktör	3,000	1,500	4,500	500	500
assistent	2,000	1,000	3,000	500	500
kamrerare	2,600	1,400	4,000	500	500
pastor	2,000	1,000	3,000	500	—
Kronohäktena i Nyköping, Visby, Halmstad, Östersund, Umeå, Luleå, Västervik, Ystad och Sundsvall:					
föreståndare	1,500	800	2,300	100	100
Kronohäktena i Norrtälje, Eskilstuna, Norrköping, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall, Haparanda och Pajala:					
föreståndare	1,300	600	1,900	100	100
Befattningshafvande i öfrigt:					
bevakningsförmän af 2:a klass	800	600	1,400	100	100
d:o » 1:a »	700	550	1,250	100	100
vaktman	600	500	1,100	100	100
vaktfru	500	400	900	75	75
vaktfröken af 2:a klass	450	350	800	75	75
d:o » 1:a »	400	300	700	75	75

Till de i ofvanstående tabell upptagna aflöningsförmåner skulle dessutom för samtliga befattningshafvandena komma förmånen af bostad och vedbrand eller ersättning därför, hvaremot särskilda ersättningar till direktörerna å Långholmen, å Svartsjö och i Landskrona för tillsyn af där-

varande kronohäkten och till den förstnämnda för hästlega samt till kamreraren å Långholmen för redogörarbestyren vid kronohäktet och till vissa predikanter för med deras hufvudtjänst förenade predikantsgöromål vid cellfängelse eller kronohäkte skulle för framtiden upphöra att utgå.

Enär det nya centralfängelset i Malmö icke kunde blifva färdigt till användning förr än tidigast under år 1911, ansågs detta fängelse tills vidare böra undantagas från tillämpning af den nya staten och gällande stat för nuvarande centralfängelset i Malmö och länsfängelset därstädes i stället tillämpas. Däremot syntes i fråga om fängelserna i Örebro och Växjö den nya staten kunna utan dröjsmål träda i kraft, enär dels vid det nuvarande fängelset i Örebro antalet celler vore tillräckligt för samlandet dit af jämförelsevis stort antal fångar till en utvecklad arbetsdrift, och dels redan före afslutandet af utvidgningsarbetena för fängelset i Växjö kvinnorna från centralfängelset i Göteborg kunde ditflyttas till vid fängelset i Växjö provisoriskt ordnad gemensamhetsarbete.

Styrelsen ansåg likväl, att till dess den nuvarande direktören vid centralfängelset i Göteborg kunde förflyttas till annan tjänstgöring, aflöningen till honom borde få kvarstå å bestämda anslaget. Likaså syntes det styrelsen böra förfaras med det enligt kungl. bref den 9 januari 1882 fortfarande utgående arfvodet till predikanten vid förra straffängelset i Varberg, enär, med hänsyn till dennes höga ålder af 80 år, skäl knappast kunde vara att föreslå hans öfverflyttning till allmänna indragningsstaten.

Beträffande den nuvarande innehafvaren af direktörsbefattningen vid kronohäktet å Långholmen borde enligt styrelsens mening så ordnas, att han, med bibehållande, så länge han där kvarstode, af sin nuvarande benämning och pensionsrätt, förklarades berättigad att för samma tid uppbära personligt lönetillägg från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, motsvarande skillnaden mellan aflöningen enligt den nya staten för assistenttjänst vid centralfängelset och aflöningen enligt nu gällande stat för direktören vid nämnda kronohäkte.

Likaledes syntes de nuvarande innehafvarna af befattningarna såsom direktörer och bevakningsbefälhafvare vid de i den nya organisationen ingående kronohäktena samt såsom bevakningsbefälhafvare vid centralfängelset å Härlanda böra, för den tid de kunde kvarstå i befattningarna, bibe-

hållas vid sin nuvarande benämning och vid ålderstillägg å förslagsanslaget till dylika tillägg med de belopp, som enligt nu gällande föreskrifter skulle tillkomma dem, äfvensom tillerkännas den rätt till personliga lönetillägg och till pension, som kunde erfordras för deras skyddande för förlust genom den nya anordningen.

På enahanda sätt ansågs jämväl böra förfaras i fråga om de nuvarande vaktmästarna vid de fängelser, där i följd af föreslaget inrättande af assistenttjänst bevakningsförmän af första klass insatts i den nya staten i stället för vaktmästare.

I fråga om de bestämmelser, som, utöfver hvad ofvan berörts, kunde böra uppställas i fråga om den föreslagna aflöningsstaten, syntes bland dessa bestämmelser böra inrynnas hvad af 1907 års Riksdag redan stadgats i fråga om de i den föreslagna staten införda vaktbetjäntlönerna, hvarförutom i öfrigt bestämmelserna ansågos, utan de tillägg för särskilda förhållanden, som af fångvårdssällskapet tillstyrkts, böra affattas i nära öfverensstämmelse med af Riksdagen uppställda villkor för i senare tid antagna lönestater.

I sin underdåniga ansökning hade fångvårdssällskapet jämväl anhållit om beredande åt fångvårdstjänstemännen af semester under en månad årligen.

Rörande denna fråga erinrade styrelsen, att Kungl. Maj:t redan förut, på af styrelsen i underdånig skrifvelse den 28 september 1894 gjord framställning, föreslagit Riksdagen medgifva nämnda tjänstemän dylik ledighet med rätt till uppbärande därunder af hela aflöningen utan afkortning, men att framställningen afstyrktes af statsutskottet, och att Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Då emellertid — yttrade styrelsen — fråga nu vore om fullständig reglering af nämnda löner samt semesterrätt numera allmänt införts för statstjänstemännen och i en eller annan form jämväl för statsbetjante, borde tiden nu få anses inne för ärendets förnyade upptagande.

I förevarande afseende erinrade styrelsen, att enligt de af Riksdagen rörande aflöning åt vaktbetjante redan stadgade bestämmelser samtliga de i det nya statsförslaget under rubriken »befattningshafvande i öfrigt» upptagna ägde att vid ledighet på grund af läkares intyg för häl-

sans vårdande eller för sjukdom erhålla full aflöning utan afkortning i förra fallet intill femton dagar och i senare fallet eller vid ledighet af bägge anledningarna under tillsammans högst fyrtiofem dagar årligen.

Jämte det styrelsen tillstyrkte, att enahanda förmån jämväl måtte tillerkännas föreståndarna vid de i den nya organisationen ingående kronohäktena, framhöll styrelsen, att af angifna orsaker göromålen i allmänhet vid de öfriga å den nya staten upptagna befattningarna blefve mer än förut kräfvande, samt uttalade såsom rättvist att, i motsvarighet till nyss nämnda förmån, medgifvande äfven måtte lämnas om någon semesterhvila vid berörda öfriga befattningar, dock med undantag för de i staten såsom »predikanter» upptagna, för hvilka fångvårdstjänsten endast utgjorde bisyssla till annan prästerlig befattning.

Då emellertid behovet af sådan hvila måste efter sig teende förhållanden på olika håll ställa sig olika samt därtill komme att, om semestrarna en gång för alla bestämdes för en hvar till den af fångvårdssällskapet önskade tid af en månad årligen, svårighet kunde uppstå att, äfven om semestrarna förlades på olika delar af året, finna lämpliga vikarier för tjänsternas uppehållande under tiden, syntes medgifvandet om semestrarna böra erhålla den form, att åt fångvårdsstyrelsen öfverlättes att, efter pröfning af förhållandena, tilldela ifrågavarande befattningshafvande semester intill högst en månad om året, att åtnjutas å tid, som bestämdes af styrelsen med hänsyn till tjänstegöromålens jämna gång.

I sammanhang därmed påpekade styrelsen att bifall till förslaget om semestrar blefve en ytterligare anledning till äfven eljest behöflig ökning af anslaget till flitpenningar och arvoden till extra biträden hos styrelsen i och för beredande af möjlighet till sådan rekrytering af de extra krafterna därstädes, att behovet af vikarier å fångvårdsstaten kunde fyllas därifrån.

Med anledning af fångvårdsstyrelsens utlåtande den 27 september 1907 inkom svenska fångvårdssällskapet i december 1907 till chefen för justitiedepartementet med en skrift, hvori sällskapet påpekade, att genom fångvårdsstyrelsens förslag, som icke blott innefattade lönereglering för fångvårdsstaten utan äfven omorganisation af fängelseväsendet, en helt annan

*Ytterligare
framställning
från svenska
fångvårdssäll-
skapet.*

situation inträdt, än den som förelåg, då sällskapet under september månad samma år afgaf sin underdåniga petition. Sällskapet ansåg sig därför för det dåvarande böra inskränka sig till anhållan om provisorisk löneförbättring för fängvårdstjänstemännen. Till stöd för denna hemställan åberopades, att Riksdagen år 1874 vidtagit en dylik åtgärd.

Det framhölls, till belysande af förhållandena, hurusom vid vissa större länsfängelser den nya arbetsdriften medfört sådan ökning i föreståndarnas göromål, att dessa, där assistent icke funnes anställd, måst skaffa sig skrifbiträden, som de själfva aflönade.

Beträffande centralfängelset i Malmö erinrade sällskapet, att fängvårdsstyrelsen ej medtagit tjänstemännen därstädes i sitt förslag; men då styrelsen syntes förutsätta, att det nya fängelset i Malmö, som skulle aflösa det nuvarande centralfängelset, tidigast år 1911 kunde vara färdigt, ansåg sällskapet, att äfven sistnämnda tjänstemän borde föreslås till erhållande af provisorisk löneförbättring, intill dess de förändrade förhållandena inträdde.

Tillika anhöll sällskapet, att förslag om den provisoriska löneförbättringen måtte framläggas redan för 1908 års Riksdag och förbättringen ej göras beroende af de utaf fängvårdsstyrelsen framlagda lönebelopps- eller omregleringsförslag, samt att sällskapet måtte sättas i tillfälle att framdeles inkomma med yttrande i fråga om fängvårdsstyrelsens förslag till omorganisation af fängelseväsendet.

K. bref ⁰³
1908.

Till kommittén har ock från justitiedepartementet öfverlämnats transumt af kungl. brefvet till fängvårdsstyrelsen den 6 mars 1908 i hvad detsamma berör frågan om förändrade grunder för aflönandet af den för arbetsdriften vid fängvårdsanstalterna antagna, icke på ordinarie stat uppförda personalen; och har i sagda kungl. bref, såsom ofvan omnämnts, förklarats, att berörda fråga bör af kommittén upptagas till undersökning och behandling.

* * *

*Framställning
från pastorn
och biträda-
de predikan-
ten å Lång-
holmen.*

Sedan kommittén redan börjat sin behandling af fängvårdsstaten, inkommo pastorn vid centralfängelset å Långholmen samt biträdande predikanten vid därvarande fängelser den 27 oktober 1908 till kommittén med

en skrift, däri de, under åberopande af svenska fångvårdssällskapets motivering i ämnet, hemställde, att åtminstone begynnelselönen för pastorerna vid de centrala fångvårdsanstalterna måtte sättas högre, än hvad fångvårdsstyrelsen föreslagit. Äfven om kommittén skulle anse sig förhindrad att förorda ett andra ålderstillägg. Dessa pastorer nödgades ej sällan kvarstanna i fångvårdens tjänst i 17 å 20 år samt hade stundom uppnått 50 lefnadsår, innan de vunne befordran till församlingstjänst. Under tiden utkräfdes deras bästa arbetskraft, och de vore uteslutande bundna vid fångvårdstjänsten. Att under sådana förhållanden aflöna dem så lågt, som fångvårdsstyrelsen föreslagit, syntes sökandena svårligen kunna anses motsvara vare sig pastorernas arbete eller kostnaderna för deras studier.

Det vore obestriddligen af högsta vikt att kunna för fångvårdstjänst erhålla framstående prästerliga krafter, men det kunde ifrågasättas, om detta skulle blifva möjligt, därest aflöningen sattes så låg, som fångvårdsstyrelsen föreslagit. Äfven om slutaflöningen för pastor vid Långholmen genom tvenne ålderstillägg blefve 5,000 kronor, så vore dock visst, att han ändock efter 15 års tjänstgöring i fångvården skulle med tacksamhet utbyta fångvårdsarbetet mot ett församlingsarbete.

Den 13 november 1908 öfverlämnades till kommittén från justitie-
departementet en underdånig framställning af Sveriges fångvårdsman-
förbund, dagtecknad den 11 i samma månad, angående ny lönereglering för
rikets fångvårdsbetjante. Enligt det uti framställningen innefattade för-
slaget till ny aflöningsstat för ifrågavarande betjante skulle begynnelse-
aflöningen utgöra för fanjunkare och vaktmästare 1,800 kronor, för under-
officerare och förste vaktkonstaplar 1,600 kronor samt för vaktkonstaplar
1,400 kronor, hvarförutom samtliga dessa manliga fångvårdsbetjante skulle
komma i åtnjutande af två ålderstillägg, hvarterda å 100 kronor, efter fem
och tio år samt beklädnadsersättning, 100 kronor, jämte fri bostad om minst
två rum och kök afvensom nödigt bränsle eller, där sistnämnda förmåner
ej kunde dem beredas, ersättning därför enligt i orten gällande pris.

*Framställning
från Sveriges
fångvårds-
mannaför-
bund.*

Angående den kvinnliga bevakningspersonalen föreslogs begynnelse-
aflöningen för vaktfruar till 1,100 kronor, för vaktkvinnor vid de centrala
fångvårdsanstalterna för kvinnor samt första vaktkvinnan vid länscellfängelset

i Stockholm till 900 kronor och för öfriga vaktkvinnor till 850 kronor, hvartill skulle komma för samtliga kvinnliga betjante två ålderstillägg, hvartdera å 75 kronor, efter fem och tio år, jämte bostad om ett rum och kök samt nödigt bränsle.

Tillika hemställdes, att för alla grupper förut intjanta ålderstillägg måtte få bibehållas vid befordran till högre grad.

Beträffande bostad eller bostadsersättning för manliga vaktbetjante framhöll förbundet det oegentliga i nu gällande system, enligt hvilket dylik betjant, så länge han vore ogift, ej erhöles vare sig bostad in natura eller bostadsersättning. Därigenom gäfvade staten olika löneförmåner åt den gifta och den ogifta manliga ordinarie personalen.

I händelse mot framställningen skulle invändas, att Riksdagen så sent som år 1907 beviljat löneförbättring åt fängvårdsbetjante, ville förbundet erinra om, att de nämnda år fastställda lönerna kommit att afsevärdt understiga, hvad som från såväl fängvårdsstyrelsens som Sveriges fängvårdsmannaförbunds sida under löneregleringens förberedelse år 1906 angifvits såsom existensminimum för personalen, samt att efter år 1906 lefnadskostnaderna icke gått ner utan i stället ytterligare stegrats.

*Framställning
från predi-
kanterna vid
central-
fängelserna
och tvångs-
arbetsanstal-
terna*

Från predikanterna vid centralfängelserna och tvångsarbetsanstalterna inlämnades till kommittén den 23 november 1908 en skrift, däri hemställdes, att de aflöningsförmåner, som af kommittén kommit att föreslås för predikants- eller pastorsbefattningarna vid de centrala fängvårdsanstalterna, måtte vara höjda enligt de grunder, som svenska fängvårdssällskapet framlagt.

Förutom de af sällskapet och prästerna vid Långholmen därför åberopade skäl anfördes, bland annat, att i följd af fängelsetjänstens beskaffenhet och genom bestämmelsen, att pastorn vid central fängvårdsanstalt ej finge med sin tjänst förena annan befattning, han vore utestängd från beröringen med de vanliga kyrkoförsamlingarna, hvadan han ej af dem blefve känd och således hade större svårighet än andra prästmän att vinna befordran i vanlig församlingstjänst. Flerstädes i utlandet hade man vid regleringen af aflöningsförhållandena tagit hänsyn till den säregna ställning, som pastorerna vid de centrala fängvårdsanstalterna intoge. I Norge, Danmark,

Finland och Tyskland vore dessa pastorers löner till storleken satta närmast fängelsedirektörens.

Enligt skrifvelse från justitiedepartementet den 23 december 1908 har Kungl. Maj:t öfverlämnat till kommitténs behandling en af fängvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 27 oktober samma år väckt fråga angående hyresersättnings utbetalande till vaktbetjänts änka eller efterlevande familj. *Kungl. remiss 23 12 1908.*

Sedan en vaktkonstapel vid centralfängelset i Malmö hos Kungl. Maj:t anført besvär öfver fängvårdsstyrelsens beslut att icke tillerkänna honom godtgörelse för den sjukbehandling, han undergått å allmänt sjukhus, har Kungl. Maj:t den 12 februari 1909, utan att göra ändring i fängvårdsstyrelsens beslut, föreskrifvit, att handlingarna i ärendet skulle öfverlämnas till kommittén för att tagas i öfvervägande vid behandlingen af reglering utaf löneförhållandena vid fängvårdsstaten. *Kungl. remiss 12 2 1909.*

Af handlingarna inhämtas, att bemålde vaktkonstapel till en början vårdats i sitt hem, men att han, då läkaren funnit sjukdomen med nödvändighet fordra behandling å sjukhus, öfverflyttats till sådant den 21 mars 1908. Å sjukhuset hade han kvarstannat till den 18 maj samma år, således under 58 dagar, för hvilken tid legosängsavgiften utgjort, efter 50 öre om dagen, tillhopa 29 kronor. Vaktkonstapeln hade sedermera gjort framställning hos fängvårdsstyrelsen om godtgörelse härför, men enligt beslut den 26 maj 1908 hade styrelsen funnit sig icke kunna bifalla framställningen, enär, utom den läkarvård, som lämnas af fängelseläkaren, någon kostnad för vaktbetjänts behandling af annan läkare eller för hans vård å allmänt sjukhus icke finge utgå af fängvårdsmedlen.

I de underdåniga besvären har af klaganden framhållits, att vid postverket betjante erhöile vård å allmänt sjukhus eller lungsotssanatorium jämte erforderlig förtäring på bekostnad af postmedel, i de fall, då den af generalpoststyrelsen särskildt antagne läkaren ansåge sådan vård nödvändig. Liknande förhållande vore att finna vid statens järnvägar.

I underdånigt yttrande öfver besvären har statskontoret anført, att detsamma funne fängvårdsstyrelsens beslut lagligen grundadt, men att,

i likhet med hvad fångvårdsstyrelsen i särskildt afgifvet utlåtande hemställt, statskontoret, med afseende å hvad i ärendet förekommit, ansåge billigt, att ersättning af allmänna medel bereddes klaganden för ifrågavarande utgift.

*Kungl. remiss
5/3 1909.*

Med skrifvelse från justitiedepartementet den 5 mars 1909 har enligt Kungl. Maj:ts beslut öfverlämnats till kommitténs öfvervägande en af fångvårdsstyrelsen den 10 april 1908 gjord underdånig framställning om meddelande af vissa bestämmelser i fråga om den rätt till beklädnadsersättning, som under tjänstledighet må tillkomma fångvårdsbetjante och vikarier för sådana.

Kommitténs förslag.

Särskilda slag af fängvårdsanstalter.

Om, med fränseende af den historiska utvecklingen och de nutida fängvårdsförhållanden, som framgått därur, tillses, huru fängelseväsendet helst borde vara organiseradt för att med minsta kostnad bäst fylla fängvårdens kraf, torde nogsamnt visa sig, att hvarken för små eller för stora anstalter lämpa sig för vinnandet af detta syfte.

Inrymma fängelserna alltför ringa antal fångar, ställer sig förvaltningen oproportionerligt dyr, utan att dock anordningarna kunna göras så mångsidiga som vid större inrättningar.

Göras åter anstalterna alltför stora, blir det väl möjligt att där träffa de bästa anordningar i öfrigt, men det lærer icke kunna förebyggas, att de enskilda fångarna blifva blotta nummer och att den ingående individuella ledning, som är fängvårdens bästa medel att inverka till de straffades upprättelse, måste väsentligen åsidosättas. Huru många tjänstemän än anställas, underlättas icke därigenom för föreståndaren och hans närmaste hjälpare att träda i direkt beröring med fångarna och om dem förvärffa personlig kännedom, hvarförutan ett godt resultat ej torde stå att vinna.

Medelstora fängelser äro fördenskull att föredraga. Det högsta antal fångar, som en fängelseledning kan hålla under något så när individuell behandling, torde ligga emellan 200 och 300. Tillräckligt många fängelser för sådant fångantal vore tvifvelsutan lämpligast, jämväl för tillgodo-seende däraf att fängvården blefve i ekonomiskt hänseende anordnad på önskvärdt sätt.

Härvid måste likväl en erinran göras. För fångarnas samlande vid ett mindre antal fängelser måste långväga transporter förekomma. Sådana kunna utan olägenhet äga rum i fråga om fångar, som skola någon längre tid orubbadt förblifva i det utsedda fängelset. Men fångar, som stå under rannsaking och kunna påkallas till förnyade förhör, lära icke lämpligen böra förvaras alltför långt från rannsakingssorten. Likaledes bör om möjligt undvikas, att fångar, som hafva att undergå allenast någon kort tids frihetsstraff, några dagars förvandlingsstraff för böter o. d., behöfva för ändamålet sändas till aflägsna fängelser.

Jämte förenämnda hufvudfängelser kräfas alltså mindre häkten för rannsaking- och bötesfångar m. fl. på orter, som icke stå i nära förbindelse med ett hufvudfängelse.

Af de å sid. 85—86 intagna tabeller öfver nu befintliga fängelser och tvångsarbetsanstalter framgår, att 8 af dem innehålla platser för 4—22 fångar, 13 för 24—54, 17 för 60—108 samt öfriga 6 fängelser och 3 tvångsarbetsanstalter för 112—500 fångar, siffror, som dock böra något reduceras, emedan en del celler måste på grund af de för ekonomien afsedda utrymmenas otillräcklighet anlitas för sådant ändamål.

Efterföljande tabell utvisar för hvar däri upptagen fångvårdsanstalt antalet till fångförvar tillgängliga celler, jämfördt med högsta antalet fångar, som någon dag under åren 1907 och 1908 varit där intagna.

	Till fång- förvar dispo- nibla celler.	Högsta antal fångar ¹ .			Till fång- förvar dispo- nibla celler.	Högsta antal fångar ¹ .	
		1907.	1908.			1907.	1908.
Centralfängelset å Långholmen:				Centralfängelset å Härlanda v. Göte- borg med länsfängelseafdelningen:			
i cell	174	180	179	i cell	180	224	215
i gemensamhet	300	149	135	i gemensamhet	13	10	13
Centralfängelset i Malmö jämte länsfängelset därstädes:				Centralfängelset i Härnösand med länsfängelseafdelningen:			
i cell	218	167	149	i cell	122	113	145
i gemensamhet	284	119	38	i gemensamhet	13	—	10

¹ Se noten å sid. 183.

	Till fång- förvar dispo- nibla celler.	Högsta antal fångar ¹ .			Till fång- förvar dispo- nibla celler.	Högsta antal fångar ¹ .	
		1907.	1908.			1907.	1908.
Länsfängelset i Stockholm	100	111	108	Länsfängelset i Vänersborg	83	99	83
Kronohäktet å Långholmen	186	193	207	» i Mariestad	84	74	86
» i Norrtälje	16	20	19	» i Karlstad	70	54	69
Länsfängelset i Uppsala	59	57	64	» i Örebro	78	98	109
» i Nyköping	38	33	45	Länsfängelset i Västerås	61	75	72
Kronohäktet i Eskilstuna	21	26	18	» i Falun	60	57	62
Länsfängelset i Linköping	95	81	83	» i Gäfve	78	92	80
Kronohäktet i Norrköping (i tvångs- arbetsanstaltens straffceller) . . .	12	11	12	Kronohäktet i Hudiksvall	24	22	25
Länsfängelset i Jönköping	85	94	94	» i Sundsvall	47	39	54
» i Växjö	82	62	74	Länsfängelset i Östersund	33	37	33
» i Kalmar	93	71	74	» i Umeå	23	26	24
Kronohäktet i Västervik	44	46	39	Kronohäktet i Lycksele	4	5	5
Länsfängelset i Visby	29	13	18	» i Skellefteå	7	7	8
Länsfängelset i Karlskrona	84	71	85	Länsfängelset i Luleå	34	42	36
Kronohäktet i Karlshamn	26	13	25	Kronohäktet i Haparanda	14	11	21
Länsfängelset i Kristianstad	78	57	65	» i Pajala	12	6	4
Kronohäktet i Ängelholm	8	8	10	» å Svartsjö	7	7	6
» i Ystad	43	30	21	Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, i gemensamhet	Natt- celler.		
» i Landskrona	29	31	26		300	270	285
Länsfängelset i Halmstad	30	23	22		» i Karlskrona	300	211
Kronohäktet i Varberg	18	13	17		» i Norrköping (för kvinnor)	156	108
» i Uddevalla	31	25	31		» i Landskrona (för kvinnor)	108	96
» i Svanesund	6	1	4				40

Det visar sig af dessa siffror, att i afseende å fångantalet allenast några få af nu befintliga anstalter kunna helt inordnas under den typ, kommittén anser såsom lämpligast för hufvudfängelserna.

¹ Där högsta fångantalet öfverstigit antalet »till fångförvar disponibla celler», har sådant varit tillfälligt, beroende på osedvanligt stark tillströmning af fångar, i allmänhet bötesfångar; och hafva då, i afvaktan å förflyttning till annat fängelse med ledigt utrymme, två eller flera sådana fångar öfver några dagar måst sammanföras i gemensamt rum, såvida icke arbets- och förrådsceller kunnat utrymmas och för ändamålet tagas i bruk.

En tillökning af centralfängelset i Härnösand och tvångsarbetsanstalten i Norrköping kunde ur ekonomisk synpunkt anses fördelaktig, men lär i fråga om fängelset i Härnösand knappast kunna äga rum på grund af de lokala förhållandena, och är måhända icke tillräddig i fråga om anstalten i Norrköping, där de mest svårskötta lösdrifverskorna förvaras. En förändring af lagen angående lösdrifvares behandling kan i öfrigt medföra, att sistnämnda anstalt i allt fall visar sig tillräcklig för samtliga kvinnor, som hafva att undergå tvångsarbete. För sådan händelse synes den mindre, för samma slags kvinnor afsedda tvångsarbetsanstalten i Landskrona kunna nedläggas utan tillökning af anstalten i Norrköping, hvilket af ekonomiska skäl måste vara ett önskemål.

Alla de straffinrättningar, som uteslutande tjänstgöra såsom cellfängelser, äro visserligen mindre än hvad den rätta afvägningen mellan förvaltningskostnaderna och fängvårdsändamålet förutsätter. Men då för deras förändrande, i erforderlig mängd, till hufvudfängelser med större cellantal skulle krävas sådana tillbyggnader eller nybyggnader, som icke i allmänhet kunna ifrågasättas, måste de nuvarande anstalterna i befintligt skick, så långt behovet kräver, därtill användas och förvaltningspersonalen, om än med väl höga kostnader i förhållande till fängpersonalen, anpassas efter ändamålet.

Af det anförda följer emellertid, att, i den mån cellfängelserna icke behövas såsom hufvudfängelser, de böra, om så erfordras, tagas i användning endast för rannsaknings- och bötesfångar samt till en eller annan månads frihetsstraff dömda personer, men eljest nedläggas.

Det organisationsförslag, fängvårdsstyrelsen framlagt i sitt underdåniga utlåtande den 27 september 1907, öfverensstämmer i det närmaste med kommitténs här uttalade åsikter.

Enligt nämnda förslag skulle jänte centralfängelset för kvinnor i Göteborg äfven det nuvarande centralfängelset i Malmö nedläggas. I stället skulle länsfängelserna i Växjö och Malmö genom till- eller nybyggnad tillökas och uppflyttas i de största fängelsernas klass. Likaså ifrågasattes utbyte af annat länsfängelse, förslagsvis det i Örebro, mot ett af de störstas typ.

Genomförandet af styrelsens förslag i dessa hänseenden skulle ostridligen innebära ett närmande till det af kommittén uppställda önskemålet.

Indragningen af centralfängelset i Göteborg är nära förestående och kommittén har fördenskull icke upptagit nämnda fängelse i det löne-regleringsförslag, kommittén har att afgifva.

Den ifrågasatta sammanslagningen af nuvarande centralfängelset och länsfängelset i Malmö till ett nytt fängelse därstädes torde med all sannolikhet komma till stånd inom en ej aflägsen framtid. För ändamålet krävas dock vidlyftiga byggnadsföretag, och de båda nuvarande fängelsernas tjänstemannapersonal måste under tiden åtnjuta aflöning. Kommittén har fördenskull ansett lämpligast, att denna personal uppföres å öfvergångsstat.

Länsfängelset i Växjö, hvars förändring till centralfängelse torde vara förestående men icke sammanhänger med indragning af annan i kommitténs förslag ingående anstalt, äfvensom länsfängelset i Örebro, hvars omändring är mera oviss, har kommittén ansett sig böra upptaga efter deras nuvarande storlek bland straffängelserna.

I enlighet med det sålunda anförda har kommittén i förslaget till ny ordinarie stat under den af fängvårdsstyrelsen för de största straffanstalterna bibehållna benämningen *centralfängelser* upptagit fängelserna å Långholmen, å Härlanda vid Göteborg och i Härnösand; hvaremot det nuvarande centralfängelset i Malmö upptagits i öfvergångsstat.

På grund af skäl, som fängvårdsstyrelsen anført, och då erfarenheten lärér ådagalagt svårigheten att låta kronohäktet å Långholmen skötas af en i vissa afseenden själfständig direktör, som dock i viktiga delar måste vara underordnad direktören vid centralfängelset därstädes, har kommittén funnit sig böra förorda styrelsens förslag om sammanslagning af dessa bägge fängelser till ett under enhetlig förvaltning. Visserligen blifver fängantalet därigenom större, än kommittén i regel anser lämpligt för en och samma anstalt. Men då likväl genom anställande af särskildt för kronohäktesafdelningen afsedd tjänstepersonal olägenheten i viss mån afhjälpes och densamma onekligen uppväges af de i andra afseenden in-

trädande fördelarna, torde den af kommittén här ofvan uttalade principen icke böra lägga hinder i vägen för förändringen. Genom densamma bringas ju ock det nuvarande kronohäktet i samma ställning som kronohäktena å andra orter, där större fångvårdsanstalter äro belägna.

Såsom *tvångsarbetsanstalter* har kommittén, i likhet med fångvårdsstyrelsen, ansett böra upptagas de nuvarande tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö (med tillhörande kronohäkte), i Karlskrona och i Norrköping samt tills vidare äfven den i Landskrona (med därtill hörande kronohäkte).

Med tvångsarbetsanstalten i Norrköping torde kronohäktet därstädes böra sammanslås. Sedan i följd af byggnadsarbeten för stadens räkning å bredvidliggande tomt den byggnad, hvari häktet förut varit inrymdt, lidit så svåra skador, att den måst raseras, hafva, såsom uti inledningen omnämnts, ortens rannsakningsfångar förvarats i den vid tvångsarbetsanstalten befintliga cellafdelningen, under det att öfriga fångar flyttats till länsfängelset i Linköping och andra straffinrättningar. Efter den nu vunna erfarenheten om möjligheten af sådana anordningar torde icke kunna ifrågasättas, att uppförande af nytt häkte bör ske under andra förhållanden, än att förvaltningen därpå kan omhänderhafvas af tvångsarbetsanstaltens tjänstemän.

I sitt förslag har fångvårdsstyrelsen upptagit de större cellfängelserna, som icke ingå i centralfängelsernas grupp, såsom straffängelser och vissa något mindre cellfängelser såsom reservstraffängelser.

Dessa tillsammans skulle, jämte det de tjäna som rannsaknings- och bötesfängelser för sina orter, mottaga straffarbets- och fängelsefångar äfven från andra delar af landet och sålunda vara, de förra i regel och de senare, i mån af behof, en art mindre centralfängelser.

Denna utväg måste, såsom kommittén redan framhållit, anlitas i brist på tillräckligt antal större fängelser. Kommittén ansluter sig till fångvårdsstyrelsens förslag också i denna del, dock med den afvikelse, att, enär skillnaden mellan straff- och reservstrafffängelserna ej är af betydelse att betinga olika namn, kommittén anser dem alla böra benämnas straffängelser.

Efter hvad förut är antydt, har kommittén ej funnit sig böra i sitt förslag till blifvande stat uppföra fängelserna i Växjö och Örebro såsom

centralfängelser. De fängelser, som af kommittén upptagits såsom *straff-fängelser*, äro de i Stockholm, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Mariestad, Örebro och Gäfle samt i en särskild grupp fängelserna i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun.

Återstående cellfängelser, i den mån de behöfva bibehållas, synas, på sätt fängvårdsstyrelsen jämväl föreslagit, böra användas såsom *kronohäkten* för rannsaknings- och kort tids fångar.

Samtliga de blifvande kronohäkten torde emellertid icke kunna omedelbart befrias från inrymmandet af straffarbets- och fängelsefångar, dömda på något längre tid. Fullständigt lærer sådant kunna ske först, om och när de två af fängvårdsstyrelsen föreslagna centralfängelserna i Växjö och i Örebro eller annorstädes kommit till stånd. Dessförinnan torde dock åtskilliga häkten successivt kunna omgestaltas så långt straff-fängelsernas utrymme medgifver.

En del af nu befintliga kronohäkten synas ur kronans synpunkt kunna helt undvaras. Hit höra de för närvarande i den ordinarie staten upptagna, ganska bristfälliga häktena i Eskilstuna och Karlshamn samt de i förslagsstat upptagna häktena i Ängelholm, Svanesund, Skellefteå och Lycksele.

Emellertid lærer för nedläggande af vissa bland dessa häkten hinder möta i de aftal, som vid deras tillkomst eller eljest träffats mellan kronan, å ena, samt städerna och tingshusbyggnadsskyldiga, å andra sidan.

Sålunda har i fråga om kronohäktet i Karlshamn genom kungl. bref den 17 juli 1850 förordnats, att staden och Bräkne härad, mot vissa åtaganden beträffande kostnaderna för häktet, befriades från vidare skyldighet att bygga eller underhålla fängelse.

Likaså torde tingshusbyggnadsskyldiga å ön Orust, hvilka tidigare lämnat bidrag till uppförande af kronohäktet i Uddevalla att användas jämväl för öns rannsakningsfångar, till äfventyrs därigenom hafva befriats från skyldigheten att hålla rannsakningsfängelse i hemorten. På framställning år 1867 af Riksdagens justitieombudsman rörande nödvändigheten att hafva särskildt sådant häkte å Orust har nämligen fängvården ansetts förpliktad att i tingshusbyggnadsskyldigas ställe uppföra och underhålla dylikt (vid

Svanesund). Fångvårdsstyrelsen har dock inledt underhandling om häktets nedläggande, utan att ännu uppgörelse ernåtts.

Fråga har ock förevarit om indragning af kronohäktet i Ängelholm. Förslaget har likväl tills vidare öfvergifvits.

Däremot torde hinder icke kunna uppställas från ortsinvånarnas sida och ej heller invändningar komma att af länsstyrelsen i Södermanlands län göras mot indragning af kronohäktet i Eskilstuna. Fängelset i länets residensstad, Nyköping, (i kommitténs förslag upptaget såsom kronohäkte) synes vara tillräckligt att inrymma jämväl bötesfångarna från Eskilstuna. Kommittén anser sig under dessa förhållanden icke böra i sitt förslag till ordinarie stat upptaga häktet i Eskilstuna, utan torde detsamma i stället böra i likhet med de nuvarande fängelserna i Malmö upptagas i öfvergångsstat.

Så snart järnvägsförbindelse blifver anordnad till Skellefteå, lär häktet därstädes kunna indragas. Till dess torde det böra kvarstå i förslagsstaten. I samma stat torde äfven böra tills vidare bibehållas kronohäktet i Lycksele.

Med iakttagande af hvad sålunda anförts, har kommittén i sitt förslag till ordinarie stat upptagit kronohäkten i Nyköping, Visby, Halmstad, Östersund, Umeå, Luleå, Västervik, Ystad och Sundsvall, hvilka häkten i enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag sammanförts i en öfre grupp, samt i Norrtälje, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall, Haparanda och Pajala, hvilka sammanförts i en lägre grupp. Härtill skulle komma i öfvergångsstat kronohäktet i Eskilstuna samt i förslagsstaten kronohäktena i Ängelholm, Svanesund, Skellefteå och Lycksele.

Under återopande af hvad ofvan blifvit anfördt, hemställer kommittén,

*att i den ordinarie staten måtte upptagas
såsom centralfängelser
det nuvarande centralfängelset å Långholmen och
det därmed sammanförda kronohäktet därstädes, samt
centralfängelserna å Härlanda vid Göteborg och
i Härnösand;*

såsom tvångsarbetsanstalter

tvångsarbetsanstalten å Svartsjö med tillhörande kronohäkte, tvångsarbetsanstalten i Karlskrona, tvångsarbetsanstalten i Landskrona med därtill hörande kronohäkte äfvensom den nuvarande tvångsarbetsanstalten i Norrköping, med sammanförande därmed af kronohäktet i sistnämnda stad;

såsom straffängelser

a) de nuvarande länsfängelserna i Stockholm, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Mariestad, Örebro och Gäfle,

b) de nuvarande länsfängelserna i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun;

såsom kronohäkten

a) de nuvarande länsfängelserna i Nyköping, Visby, Halmstad, Östersund, Umeå och Luleå samt de nuvarande kronohäktena i Västervik, Ystad och Sundsvall,

b) de nuvarande kronohäktena i Norrtälje, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall, Haparanda och Pajala;

att i öfvergångsstat måtte upptagas nuvarande centralfängelse och länsfängelse i Malmö samt nuvarande kronohäktet i Eskilstuna; och

att i den s. k. förslagsstaten måtte tills vidare bibehållas nuvarande kronohäktena i Ängelholm, Svane-sund, Skellefteå och Lycksele.

Förvaltningens organisation och aflöningsförhållanden.

Beträffande *organisationen af fångvårdsanstalternas förvaltning* tillåter kommittén sig till en början erinra om den olikhet, som är rådande mellan, å ena sidan, de centrala fångvårdsanstalterna enligt instruktionen för ämbets- och tjänstemän vid rikets straff- och arbetsfängelser den 11 december 1860 och, å andra sidan, länsfängelserna och kronohäkterna enligt reglementet för nämnda fängelser den 28 maj 1867, jämfördt med instruktionen den 10 november 1855 för landshöfdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda tjänstemän.

I afseende å denna skillnad har förut i detta betänkande blifvit påvisadt, att de centrala anstalterna lyda direkt under fångvårdsstyrelsen med själfständig förvaltning, medan länsfängelserna och kronohäkterna närmast stå under Konungens befallningshafvandes tillsyn, särskildt beträffande rannsakningsfångarna. Sistnämnda myndighet åligger äfven kontrollen öfver straffverkställigheten i hvad tiden angår, öfvervakandet af ordningen, ådömandet af disciplinära bestraffningar samt omhänderhafvandet af den ekonomiska förvaltningen.

Den anordning, som sålunda sedan gammalt varit bestående, har tydligen haft sin grund dels däri, att sistberörda fängelser varit i ordets egentliga mening länsfängelser, afsedda uteslutande för länets fångar, dels i de mindre fordringar, som ansetts kunna ställas på de jämförelsevis lågt aflönade föreståndarna för dessa fängelser, och dels slutligen i saknaden af annan vid fängelset anställd tjänsteman, som kunnat jämte föreståndaren, med inbördes kontroll dem emellan, sköta medelsförvaltningen.

I samma mån dessa anledningar bortfalla, blifver uppenbarligen möjligt att närmare inordna ifrågavarande fängelser under centralstyrelsens direkta ledning, hvilket ur enhetlighetens synpunkt måste betraktas såsom en fördel.

Om kommitténs förslag vinner tillämpning, skulle de större straff-fängelserna komma att, i likhet med de centrala straff- och tvångsarbetsanstalterna, falla under instruktionen den 11 december 1860 och sålunda helt ställas under fängvårdsstyrelsen jämväl i fråga om den ekonomiska förvaltningen, med bibehållande likväl hos Konungens befallningshafvande af dess fängelset berörande åligganden såsom högsta polismyndighet i länet, särskildt i fråga om rannsakningsfångarna samt fängtransporter.

De större strafffängelserna skulle således i förvaltningshänseende hufvudsakligen komma att intaga samma ställning och med tjänstemän så utrustas som för närvarande centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand, hvilka fortfarande tjänstgöra jämväl såsom rannsakningsfängelser.

De mindre strafffängelserna däremot torde icke kräva lika omfattande förvaltning och synas i likhet med kronohäktena böra förblifva i sin nuvarande ställning i förhållande till länsstyrelserna.

Med iakttagande af dessa allmänna organisationsgrunder får kommittén i fråga om den behöfliga förvaltningspersonalen anföra följande, därvid hvad tjänstemännen angår ofvan angifna indelning af de olika fängvårdsanstalterna följes. Bevakningspersonalen behandlas särskildt för sig i ett sammanhang.

A) Tjänstemän.

Beträffande centralfängelser och tvångsarbetsanstalter delar kommittén i allmänhet uti förevarande fråga de af fängvårdsstyrelsen uttalade åsikterna.

Vid centralfängelset å Långholmen synas båda predikanterna böra benämnas pastor. De tjänstgöra för närvarande hufvudsakligen, den ene vid centralfängelset och den andre vid kronohäktet, med skyldighet dock för den förre att öfvervaka religionsvården äfven vid kronohäktet. För deras åtskiljande torde benämningarna förste och andre pastor kunna införas.

Den å Långholmen för närvarande på extra stat aflönade arbetsföreståndaren, hvilken efter arbetsdriftens utveckling ej lär kunna undvaras vid detta stora fängelse, synes böra uppföras å ordinarie stat under benämning assistent och arbetsföreståndare samt jämnställas med de två

*Befattningar-
nas art och
antal.*

*Centralfän-
gelser och
tvångsarbets-
anstalter.*

assistenter, som torde böra ersätta nuvarande direktören vid kronohäktet och bevakningsbefälhafvaren vid centralfängelset. Beträffande den assistent, som skulle ersätta nämnde bevakningsbefälhafvare, anser kommittén, att honom bör jämte öfriga göromål åligga att biträda direktören vid centralfängelseafdelningens expedition, för hvilken bevakningspersonalen i minsta möjliga mån må användas.

Beträffande tvångarbetsanstalterna finner kommittén följande ändringar och tillägg böra göras i fängvårdsstyrelsens organisationsförslag.

Då numera till Svartsjö tvångsarbetsanstalt inlagts hela Svartsjö kungsladugård med ett omfattande jordbruk, blir uppenbarligen nödvändigt, att såsom direktörens biträde vid jordbrukets skötsel och tillsynen vid öfriga yttre arbeten anställas en särskild person, hvilken lämpligen torde kunna i staten uppföras såsom assistent och jordbruksledare (inspektör).

Anställande af assistenter vid tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona och Norrköping, hvarest, likasom vid fängelset å Långholmen och vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, kamrerare torde böra bibehållas, finner kommittén böra tillstyrkas under den förutsättning, att assistenten i Karlskrona får till uppgift att hufvudsakligen vara arbetsföreståndare och att assistenten i Norrköping erhåller i uppdrag att, jämte öfriga åligganden, under direktören vid anstalten utöfva den närmaste ledningen vid det därmed förbundna kronohäktet.

Tvångsarbetsanstalten i Landskrona synes kommittén kunna skötas med en tjänstemannapersonal så sammansatt som vid de större straff-fängelserna, i följd hvaraf kamrerare icke vidare torde böra i staten uppföras för nämnda anstalt. En assistent torde, i betraktande af det i allmänhet ringa fångantalet, kunna träda i stället för både kamreraren och bevakningsbefälhafvaren. Religionsvärden lär kunna anförtrös åt någon i orten anställd prästman och den i fängvårdsstyrelsens förslag införda benämningen pastor i följd däraf utbytas mot predikant.

*

Å den ordinarie staten torde jämväl böra uppföras aflöningar till behöfligt antal skollärare.

Två sådana erfordras, såsom för närvarande, å Långholmen. Af dessa lärare har hittills den ene benämnts skolföreståndare och den andre skollärare. Jämlikt den af Kungl. Maj:t den 3 juni 1846 utfärdade instruktion för fångpredikanterna åligger sådan tjänsteman bland annat att hafva tillsyn öfver fängelsets skola, där sådan finnes. Denna skyldighet tillkommer sålunda å Långholmen i främsta rummet förste pastor, hvilken, likasom äfven andre pastor, tillika deltagar i skolundervisningen. Vid sådant förhållande har kommittén icke ansett behöfligt att göra skillnad emellan de båda skollärarna å Långholmen, då bägge måste anses lydande under förste pastor i dennes egenskap af skolans föreståndare.

Vidare fordras en skollärare vid centralfängelset å Härlanda och en vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.

Då anledning ej gifves till det antagande, att de nämnda betydelsefulla skolläraryrkesbefattningarna i framtiden skulle kunna undvaras, lär skäl saknas att hänvisa dem till aflöning från extra stat.

Skolundervisningen vid öfriga centrala anstalter, där pastorer äro anställda och där fångpersonalen är fåtaligare eller så sammansatt, att undervisning i större utsträckning ej lämpligen kan ske, torde utan särskild godtgörelse böra åligga pastor, då hans öfriga arbeten pröfvas kunna medgifva detta.

Kommittén hemställer,

att å ordinarie stat måtte uppföras aflöningar till följande tjänstemän vid centralfängelser och tvångsarbetsanstalter, nämligen:

vid centralfängelset å Långholmen:

en direktör, en kamrerare, en förste och en andre pastor, tre assistenter, af dem en tillika arbetsföreståndare, samt två skollärare;

vid centralfängelset å Härlanda:

en direktör, en pastor, en assistent och en skollärare;

vid centralfängelset i Härnösand:

en direktör, en pastor och en assistent;

*vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö:
 en direktör, en kamrerare, en pastor, två assisten-
 ter, af dem en jordbruksledare, äfvensom en skollärare;
 vid tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona
 och Norrköping:
 en direktör, en kamrerare, en pastor och en assi-
 stent, vid förstnämnda anstalt hufvudsakligen såsom ar-
 betsföreståndare; samt
 vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona:
 en direktör, en assistent och en predikant.*

Därtill skulle vid samtliga dessa anstalter komma läkare, aflönade af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Därest vid de största anstalterna särskilda organister erfordras, lärers ersättning till dem såsom hittills böra utgå af sistnämnda anslag.

*Straff-
 fängelser.*

Sedan Riksdagen år 1907 å extra stat uppfört aflöning till assistenter jämväl vid länsfängelserna i Linköping och Jönköping, vid hvilka fängelser en omfattande persedeltillverkning för statsförvaltningarnas behof kommit till stånd, hafva vid nämnda båda fängelser varit anställda tjänstemän till det antal och de slag, som af kommittén i allmänhet ifrågasättas för de större i den nya organisationsplanen ingående strafffängelserna.

Såväl fängelserna i Linköping och Jönköping som andra större strafffängelser torde, äfven sedan den ekonomiska förvaltningen öfverflyttats från Konungens befallningshafvande, kunna på ett tillfredsställande sätt skötas af direktör, assistent och predikant. I Karlskrona torde emellertid pastorn vid tvångsarbetsanstalten fortfarande kunna bestrida jämväl de prästerliga göromålen vid straffängelset i nämnda stad. Vid länsfängelset i Stockholm, hvilket jämväl användes till förvaring af kvinnliga straffångar med längre strafftid, finnes anställd en skollärlarinna. Aflöningen till denna synes i likhet med de ofvan nämnda skollärlarnas böra uppföras å ordinarie stat. Kommer ett centralfängelse för kvinnor framdeles till stånd å annan ort, torde nämnda lärarinnebefattning böra dit öfverflyttas.

Vid strafffängelserna af den lägre gruppen, hvilka hafva mindre fångpersonal och som fortfarande i fråga om ekonomien skulle kvarstå

under Konungens befallningshafvandes tillsyn, torde någon assistent ej erfordras, utan synes nuvarande antal tjänstemän böra bibehållas. Härvid torde emellertid böra erinras, att, då äfven vid dessa fängelser en ganska betydande arbetsdrift kommer att utöfvas, fängelseföreståndarens åligganden i afseende därå lära blifva ganska betydande och tillsammans med öfriga göromål väl motsvara den arbetsmängd, som kommer att hvila å direktörerna vid de med assistenter försedda straffängelserna.

I enlighet med hvad nu blifvit anfördt, hemställer kommittén,

*att å ordinarie stat måtte uppföras aflöningar
vid straffängelset i Stockholm till direktör,
assistent, predikant och skollärlarinna;
vid straffängelset i Karlskrona till direktör
och assistent;
vid öfriga större straffängelser till direktör,
assistent och predikant; samt
vid de mindre straffängelserna till direktör och
predikant.*

Äfven de vid dessa anstalter behöfliga läkare böra åtnjuta ersättning från förslagsanslaget. Därest vid annat straffängelse än det, där ofvannämnda skollärlarinna är anställd, äfvensom vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona särskild skolundervisning anses böra anordnas, torde ersättning därför böra få utgå från förslagsanslaget.

I den mån de till kronohäktena hänförda fängelsers bestämmelse blifver att innesluta allenast rannsaknings-, bötes- samt andra kort tids fångar, varda, såsom fängvårdsstyrelsen framhållit, vederbörande föreståndares åligganden i viss mån förenklade.

*Krono-
häkten.*

Till dessa befattningar synas därför kunna befordras personer, som genomgått graderna i bevakningstjänsten samt därvid ådagalagt framstående duglighet, utan att dock äga de förutsättningar, som fordras för direktörer vid öfriga fängvårdsanstalter.

I likhet med fängvårdsstyrelsen anser kommittén särskilda predikanter icke böra fast anställas vid dessa häkten, utan torde vid dem ersättning för själavården, likasom för läkarvården, böra utgå från förslagsanslaget.

Kompetens.

Frånsedt de prästerliga befattningarna och läkarbefattningarna, hafva hittills gällande bestämmelser icke innefattat några kompetensfordringar för vinnande af anställning vid fångvårdsanstalterna.

Väl hafva vid de i viss mån militäriskt organiserade centralanstalterna för manliga fångar såsom direktörer och bevakningsbefälhafvare så godt som undantagslöst varit anställda militärer, nästan alla officerare, hvilka sålunda genomgått krigsskolan. Under senare år har ock i allmänhet rekryteringen till föreståndarbefattningarna vid de större länsfängelserna skett genom urval bland de vid fångvårdsanstalterna anställda skollärare med akademisk bildning eller de såsom extra ordinarie å styrelsens kameralbyrå inskrifna tjänstemännen, hvilka sistnämnda måste hafva aflagt mogenhetsexamen, eller ock bland de reservofficerare, som för vinnande af anställning i fångvården genomgått en å Långholmen anordnad profkurs. Men det har äfven förekommit, att personer utan kunskapsprof af förenämnda betydelse vunnit befordran till direktörsbefattningar och andra ansvarsfulla tjänster i fångvården.

Kommittén vill ej bestrida värdet af den duglighet, som beredt tillträde till dylika befattningar utan föregående, mera omfattande studier, men anser dock nödigt, att vissa kompetensfordringar varda fastställda. Vid bedömandet af de lönesatser, som böra bestämmas för tjänstemännen vid fångvårdsanstalterna, måste, enligt kommitténs mening, afgörande hänsyn tagas till kompetensfordringarna; och då den högre teoretiska utbildningen fränjas af staten med stora ekonomiska uppförfningar och äfven ofta ådrager den däråf delaktiga tyngande kostnader, lærer böra tillses, att kompetensfordringar ej ställas högre, än sysslans vikt och betydelse kräfvå.

Då kommittén med denna uppfattning utarbetat sitt aflöningsförslag för fångvårdsstaten, har för åtnjutande af däri upptagna förmåner förutsatts såsom villkor, att direktör, kamrerare och assistent, som utnåmnas till dylik befattning, efter det den blifvande staten trådt i tillämpning, skola hafva aflagt godkänd afgångsexamen från högre allmänt läroverk, krigsskola eller tekniskt läroverk eller annan därmed jämförlig examen. Lägre kunskapsprof, såsom realskoleexamen, anser kommittén icke för dessa befattningar tillfyllestgörande, då desamma äro af maktpåliggande art och

särskildt hvad direktörstjänsterna beträffar i många afseenden kräfva den förmåga af urskillning och de insikter, som nyssnämnda högre examina afse att bibringa. I sistnämnda hänseende bör ock beträffande assistentbefattningarna uppmärksammas, att direktörerna väl i allmänhet komma att rekryteras från assistenternas grupp.

Hvad åter angår skollärarybefattningarna. antogos till dessa, i början af deras införande inom fångvården, personer, som aflagt folkskolläraryexamen. Sedermera har det emellertid blifvit vanligt att fordra minst afgangsexamen från högre allmänt läroverk af den, som skall erhålla förordnande att uppehålla dylik befattning. Ofta har det lyckats att oaktadt arfvodets mindre betydande belopp erhålla akademiskt bildade män, som sedan utnämnts till föreståndare vid länsfängelse eller kronohäkte. Denna anordning har, efter hvad fångvårdssällskapet framhållit, visat sig särdeles välgörande, då därigenom icke blott erfarenhet i fångbehandling kommit fångvården till godo utan icke sällan jämväl en högre bildning.

Utan att bestrida önskvärdheten däraf, att skollärarybefattningarna, därest så ske kan, besättas med personer af högre bildning, har dock kommittén vid uppgörande af sitt aflöningsförslag ansett sig icke kunna uppställa högre kunskapsprof än vanlig folkskolläraryexamen såsom kompetensvillkor för ifrågavarande skollärarybefattningar. Detta bör naturligtvis icke lägga hinder i vägen för vederbörande myndighet att hädanefter såsom hittills till befattningarna antaga personer, som, med lämplighet i öfrigt, aflagt högre kunskapsprof.

Gifvetvis må äfven i allmänhet vid meriters pröfning afseende fästas såväl å aflagda högre examina utöfver de för kompetensen föreskrifna som ock å tjänsteåren inom fångvården.

För kronohäktenas föreståndare anser kommittén icke särskilda kunskapsfordringar böra uppställas. Genomgången fullständig folkskolekurs eller därmed jämförlig skolbildning torde få anses tillräcklig, då det gäller att under tillsyn af Konungens befallningshafvande eller dess ombud förvalta ett häkte med fåtalig fångbesättning. Härigenom beredes, såsom ofvan antydts, möjlighet för den duglige bevakningsmannen att arbeta sig upp till en mera själfständig befattning, som kan efter längre tjänstetid tilldelas honom.

Under återopande af hvad ofvan anförts, hemställer kommittén,

att vid utfärdande af nya instruktions- eller reglementsbestämmelser för fångvårdsanstalterna måtte i fråga om kompetensvillkor för vederbörande tjänstemän intagas föreskrifter i öfverensstämmelse med de af kommittén ofvan uttalade åsikter.

Aflöning.

Vid afgifvande af förslag till aflöning för den tjänstemannapersonal, som synts kommittén böra anställas vid de särskilda fångvårdsanstalterna, har kommittén haft till ledning de af svenska fångvårdssällskapet och af fångvårdsstyrelsen afgifna löneförslagen, jämförda med nu gällande stater.

Centralfängelset å Långholmen och tvångsarbetsanstalten å Svartsjö skulle hvar för sig i sin art förblifva de främsta och viktigaste i landet, hvarför aflöningarna torde böra därefter bestämmas.

I betydelse närmast efter nyssnämnda två fångvårdsanstalter komma öfriga centralfängelser. Efter dem följa tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona samt straffängelserna. I fråga om predikanterna synes olikhet i aflöningssatserna böra iakttagas mellan de större och de mindre straffängelserna, beroende å det mindre fångantalet vid de senare.

Kronohäktenas olika storlek och betydenhet hafva föranledt deras uppdelning i aflöningshänseende i två grupper.

Med tillämpning af hvad sålunda anförts har kommittén ansett sig böra framlägga sitt förslag till aflöningsstat.

Aflöningarna till direktörer, kamrerare, assistenter och föreståndare för kronohäkten hafva fördelats i lön och tjänstgöringspenningar, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena efter fem och det andra efter tio års väl vitsordad tjänstgöring.

Hvad pastorer och predikanter angår, kunna de icke inom fångvården ernå med pensionsrätt förenad anställning. Aflöningen till dem bör fördenskull utgå såsom arfvode, i följd hvaraf de ock synas böra erhålla allenast förordnande tills vidare, men ej konstitutorial å befattningen.

Arfvodena till de under benämning pastorer upptagna prästmännen hafva emellertid i kommitténs förslag uppdelats så, att en del må anses

såsom tjänstgöringspenningar. På de af fångvårdsstyrelsen anförda skäl skulle pastorerna fortfarande kunna komma i åtnjutande af allenast ett ålderstillägg. Ifrågavarande tjänster böra icke betraktas såsom anställningar för innehafvarnas återstående lefnadstid, utan böra efter ett antal år, innan ännu krafterna utslitits i fångvårdsarbetet, utbytas mot kyrkliga befattningar af annan art. Aflöningarna böra emellertid sättas i förhållande till sysslans beskaffenhet och den därför erforderliga högre utbildningen. Olägenheten att nödgas vid fångvården hafva kvar en pastor, hvars intresse slappats med tilltagande år och som icke ens vid hög ålder kunde berättigas till pension, torde kunna förekommas, om, såsom förut antydts, konstitutorial icke meddelas ifrågavarande tjänstemän, utan allenast förordnande.

Predikanterna vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona och vid straffängelserna hafva icke ansetts kunna föreslås till erhållande af ålderstillägg, då deras befattningar vid fångvården äro att betrakta såsom bisysslor.

Äfven för skollärarypersonalen har af skäl, som i det följande vidare utvecklas, aflöningen upptagits såsom arfvode, hvaraf en del emellertid skulle anses såsom tjänstgöringspenningar.

I de föreslagna aflöningarna skulle ingå ersättning för samtliga de till tjänsterna hörande åligganden, i följd hvaraf alla för närvarande medgifna extra arfvoden till tjänstemännen, såsom hästlega, tillsyningsmansarfvode, m. m., skulle bortfalla.

Vid upprättande af löneförslaget i hvad direktörerna angår, har *Direktörerna* kommittén för att vinna en utgångspunkt först sökt för sig klargöra, hvilka löneförmåner kunde motsvara de å straffängelsernas föreståndare ställda fordringarna på duglighet, arbetsförmåga och insikter.

Kommittén har därvid funnit de af fångvårdsstyrelsen för de större straffängelsernas föreståndare föreslagna aflöningssiffrorna något för höga, i det att enligt styrelsens förslag slutaflöningen med inberäkning af de båda ålderstilläggen skulle uppgå till 5,500 kronor. Däremot har kommittén ansett den aflöning, som af styrelsen föreslagits för direktörerna vid de mindre straffängelserna (af styrelsen benämnda reservstraffängelser), vara till slutsumman lämpligt afvägd. Och då kommittén af skäl, som antydts å sid. 195, funnit aflöningen böra sättas lika för samtliga straffängel-

sers direktörer, har kommittén velat föreslå, att till nämnda direktörer må utgå en aflöning af 4,000 kronor, hvaraf 2,700 såsom lön och 1,300 såsom tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg till lönen, hvardera å 500 kronor.

Vid bestämmandet af lönen i förhållande till tjänstgöringspenningarna har kommittén ansett hänsyn böra tagas därtill, att ifrågavarande tjänstemän åtnjuta fri bostad jämte bränsle, utan att dock denna förmån, lika litet som tjänstgöringspenningarna, får beräknas såsom underlag för pension.

Den sålunda för direktörerna vid straffängelserna föreslagna aflöningen har ansetts böra tillkomma jämväl direktörerna vid tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona, hvilkas arbete och ansvar äro att ungefärligen jämnställa med de förres.

Beträffande aflöningen till öfriga direktörer måste, enligt kommitténs uppfattning, direktörerna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand på grund af anstalternas omfattning anses komma att utföra ett arbete och bära ett ansvar, större än direktörernas vid straffängelserna men dock ej fullt motsvarande direktörernas å Långholmen och å Svartsjö. I betraktande häraf har kommittén ansett aflöningen böra så afvägas, att direktörerna vid förstnämnda två centralfängelser få 500 kronor och direktörerna å Långholmen och Svartsjö 1,000 kronor mera än direktörerna vid straffängelserna. Härvid har emellertid, hvad de båda sistnämnda direktörerna angår, den största ökningen lagts å tjänstgöringspenningarna, särskildt i betraktande däraf att samtliga direktörer synts böra erhålla ungefär samma pensionsbelopp.

Kommittén hemställer,

*att begynnelseaflöningen må bestämmas
för direktörerna vid centralfängelset å Långholmen
och tvångsarbetsanstalten å Svartsjö till 5,000 kronor,
däraf 3,000 i lön och 2,000 i tjänstgöringspenningar,
för direktörerna vid centralfängelserna å Härlanda
och i Härnösand till 4,500 kronor, däraf 3,000 i lön
och 1,500 i tjänstgöringspenningar,
för direktörerna vid tvångsarbetsanstalterna i Karls-
krona, Norrköping och Landskrona samt vid alla straff-*

fängelser till 4,000 kronor, däraf 2,700 i lön och 1,300 i tjänstgöringspenningar, samt

att till ofvanberörda begynnelseaflöning skola för samtliga direktörer kunna, under stadgade villkor, komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter fem och tio år.

Den reglering, som år 1901 vidtogs beträffande kamrerarnas aflö- *Kamrerare.*
ningsförmåner, afsåg delvis att godtgöra dem för de extra inkomster i form af afskrifnings- och utminuteringsprocent, som de förut uppburit. De fingo fördenskull genom regleringen mindre förhöjning i aflöning än under nuvarande förhållanden synes böra tillkomma dem.

Kommittén har dock icke kunnat helt biträda fängvårdsstyrelsens förslag beträffande ifrågavarande tjänstemän. Kamrerarnas åligganden, ehuru i allmänhet mera maktpåliggande och kräfvande än assistenternas vid centralfängelser, kunna dock icke anses i så väsentlig grad skilja sig från dessa sistnämndas åligganden, att en alltför stor olikhet i aflöningsförmåner bör ifrågakomma. Med hänsyn likväl i viss mån därtill, att kamrerartjänsterna icke i allmänhet lämna innehafvarna tillfälle till befordran, har kommittén ansett sig böra föreslå aflöningen för kamrerarna vid centralfängelset å Långholmen och tvångsarbetsanstalten å Svartsjö till 4,000 kronor, däraf 2,700 lön och 1,300 tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, samt för kamrerarna vid tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona och Norrköping till 3,500 kronor, däraf 2,300 lön och 1,200 tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, likaledes å 500 kronor hvartdera.

Aflöningen till de båda förstnämnda kamrerarna har satts 500 kronor högre än till de öfriga med hänsyn till de större arbetskraf, som ställas å dem. Vid Långholmen åtnjuter kamreraren för närvarande, jämte aflöningen vid centralfängelset, såsom redogörare vid kronohäktet 500 kronor och för ökade bestyr med arbetsdriften ytterligare högst 500 kronor. Dessa göromål skulle utan särskild godtgörelse fortfarande åligga honom. Vid Svartsjö tillkommer för kamreraren en kräfvande förrädsförvaltning, hvilken än mer måste ökas, sedan jordbruket nått vidare utveckling.

Kommittén hemställer,

*att begynnelseaflöningen må bestämmas
för kamrerarna vid centralfängelset å Långholmen
och tvångsarbetsanstalten å Svartsjö till 4,000 kronor,
däraf 2,700 i lön och 1,300 i tjänstgöringspenningar,
för kamrerarna vid tvångsarbetsanstalterna i Karls-
krona och Norrköping till 3,500 kronor, däraf 2,300 i
lön och 1,200 i tjänstgöringspenningar, samt
att till ofvanberörda begynnelseaflöning skola för
samtliga kamrerare kunna, under stadgade villkor, komma
två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter
fem och tio år.*

Assistenter.

För assistenterna har kommittén ansett aflöningen böra sättas olika, allt efter de större eller mindre arbetskraf, som ställas å dem vid olika anstalter; och har kommittén i sådant afseende funnit sig böra föreslå tre lönegrader och ej såsom fångvårdsstyrelsen endast två.

Vid straffängelse komma assistentens hufvudsakliga göromål att ägnas åt medelsförvaltningen samt förande af räkenskaper, hvarjämte han har att vara direktören behjälplig vid fängelsets skötsel. Då vid 1907 års riksdag aflöningar beviljades till assistenter vid vissa fängelser, bland dem vid två i kommitténs förslag såsom straffängelser upptagna anstalter, fastställdes aflöningen till 2,100 kronor, däraf 1,200 lön och 900 tjänstgöringspenningar, hvartill kunde komma två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor. Kommittén, som funnit erfarenheten bekräfta lämpligheten af den då träffade tjänsteanordningen, anser ock med fästadt afseende därå, att ifrågavarande platser böra betraktas såsom öfvergångstjänster, de af Riksdagen provisoriskt bestämda löneförmånerna i hufvudsak väl afpassade för assistenter vid straffängelser. Allenast i fråga om dessas ålderstillägg har kommittén, som för befattningshafvande af lägre kompetens föreslår sådana till belopp af 200 kronor för hvarje ålderstillägg, ansett en höjning böra göras; och hafva ålderstilläggen föreslagits till 400 kronor hvartdera.

Den sålunda för assistenter vid straffängelser föreslagna aflöningen torde böra bestämmas jämväl för assistenterna vid tvångsarbetsanstalterna, med undantag för den ene assistenten å Svartsjö.

Såsom förut framhållits, skulle vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona kamrerare icke vidare finnas, utan dennes göromål öfvertagas af assistent, hvilken där finge samma tjänsteåligganden äfven i öfrigt som assistenter vid straffängelser. Vid de tvångsarbetsanstalter åter, där kamrerare bibehållas, skulle assistenternas göromål icke komma att innefatta skötandet af räkenskaperna. I Karlskrona skulle assistenten få till hufvudsakligt åliggande att biträda vid ledningen af arbetsdriften och i Norrköping att, jämte nuvarande bevakningsbefälhafvarens tjänstegöromål, bestrida närmaste tillsynen öfver kronohäktet och handhafva dess expedition. Den assistent å Svartsjö, som af kommittén ansetts böra tillerkännas samma löneförmåner som assistenter vid straffängelser, skulle i staten uppföras såsom jordbruksledare.

Vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand har erfarenheten numera visat, att den å assistenterna hvilande arbetsmängden är synnerligen stor. Arbetsdriften och den lifliga omsättningen af fångar vålla nämligen vidlyftig räkenskaps- och rullföring, som torde afsevärdt öfvergå den vid straffängelserna. Kommittén har därför ansett sig böra föreslå en höjning af aflöningen för assistenterna vid nyssnämnda centralfängelser. Beloppet föreslås till 2,600 kronor, däraf 1,600 lön och 1,000 tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg, hvartera å 400 kronor.

Beträffande de tre assistenterna vid Långholmen skulle, efter hvad redan antydts, en af dem öfvertaga närmaste tillsynen af kronohäktet därstädes och handhafva dess expedition, en sköta nuvarande bevakningsbefälhafvarens göromål och tillika biträda direktören vid centralfängelseafdelningens expedition samt slutligen den tredje vara arbetsföreståndare. Alla dessa assistenters sysslor äro af stor betydelse och kräfva framstående förmåga. Deras aflöning synes därför böra sättas till 3,000 kronor, däraf 1,900 lön och 1,100 tjänstgöringspenningar, hvartill skulle kunna komma ålderstillägg såsom för öfriga assistenter.

Hvad sålunda föreslagits för assistenterna å Långholmen anser kommittén böra gälla äfven för den å Svartsjö anställda assistent, som skulle aflösa bevakningsbefälhafvaren därstädes i hans fordrande befattning.

Kommittén hemställer,

*att begynnelseaflöningen må bestämmas
för assistenterna vid centralfängelset å Långholmen
och en af assistenterna vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö till 3,000 kronor, däraf 1,900 i lön och 1,100 i tjänstgöringspenningar,
för assistenterna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand till 2,600 kronor, däraf 1,600 i lön och 1,000 i tjänstgöringspenningar,
för assistenter vid straffängelser och vid tvångsarbetsanstalterna i Karlskrona, Norrköping och Landskrona samt för den vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö såsom jordbruksledare anställda assistenten till 2,100 kronor, däraf 1,200 i lön och 900 i tjänstgöringspenningar, samt
att till ofvanberörda begynnelseaflöning skola för samtliga assistenter kunna, under stadgade villkor, komma två ålderstillägg till lönen, hvarterdera å 400 kronor, efter fem och tio år.*

Präster.

Då kommittén härefter öfvergår till frågan om prästernas aflöning, förutskickas den erinran, att vid centralfängelserna och tvångsarbetsanstalterna pastorer och predikanter för närvarande icke äga att med sin anställning i fångvården förena annan aflönad befattning. Dessa bestämmelser böra fortfarande gälla för de prästmän, som i kommitténs förslag upptagits såsom pastorer.

Vidare erinras, att lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, jämlikt bestämmelsen i § 2, icke äger tillämpning i fråga om befattning, som är uteslutande prästerlig. Det är ock med särskildt afseende därå som, enligt hvad redan är antydt, aflöningen till fängelsepastorerna ansetts böra i staten uppföras allenast såsom arfvoden.

Redan i sin underdåniga skrifvelse den 18 november 1873 med förslag till nya aflöningsstater uttalade fångvårdsstyrelsen, att framgången

af hvarje reform till fångarnas moraliska förbättring ytterst syntes bero på religionslärarynnas nit och förmåga. Det vore därför af synnerlig vikt, att fångpredikantsbeställningarna blefve eftersökta af lämpliga personer och beredde sina innehafvare en från ekonomiska bekymmer fri bärning.

Sedan nämnda tid har cellstraffet i betydligt större utsträckning kommit i användning. Därmed har själasörjarnas arbete blifvit i afsevärd mån ökad och samtidigt mer ansträngande, då hvarje enskild fånge måste i cellen besökas och erhålla religiös vård. Vidare har vikten af de frifgnas omhändertagande och stödjande vunnit alltmer beaktande; och har arbetet för detta samhällsnyttiga ändamål i väsentlig grad blifvit ett fångpredikanternas åliggande. Särskildt i hufvudstaden och öfriga större städer tager denna uppgift deras tid och omtanke i anspråk.

Vid centralfängelset å Långholmen synes, med hänsyn till ofvanberörda förhållanden äfvensom till det stora fångantalet och till fängelsets belägenhet i Stockholm, arfvodet böra bestämmas för förste pastorn till 4,000 och för andre pastorn till 3,500 kronor, jämte ett ålderstillägg för hvardera å 500 kronor efter fem år. Af arfvodet skulle för förste pastorn 1,300 och för andre pastorn 1,200 kronor betraktas såsom tjänstgöringspenningar.

Enahanda arfvode, som för andre pastor vid Långholmen lærer böra tillerkännas pastorerna vid tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Karlskrona. Pastorn vid sistnämnda anstalt skulle nämligen utan särskild ersättning tjänstgöra jämväl vid det i samma stad belägna, ganska betydande straffängelset.

Vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand samt vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping torde pastorernas arfvoden böra utgöra 3,250 kronor jämte ett ålderstillägg å 500 kronor efter fem år. Af arfvodet skulle 1,150 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar.

Predikanter vid större straffängelser äfvensom predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona torde böra åtnjuta arfvode af 1,500 kronor. Vid de mindre straffängelserna, i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun, synas arfvodena till predikanter, såsom förut framhållits, kunna sättas något lägre, och föreslås i sådant hänseende 1,200 kronor.

Beträffande predikanter vid de fängelser, som i kommitténs förslag upptagas såsom kronohäkten, torde böra erinras, att deras arfvoden äro afsedda att utgå från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Kommittén hemställer,

*att aflöningen må utgöra
för förste pastorn vid centralfängelset å Långholmen arfvode af 4,000 kronor, hvar till kan komma efter fem år ett ålderstillägg af 500 kronor, skolande af arfvodet 1,300 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar;*

för andre pastorn vid centralfängelset å Långholmen samt för pastorerna vid tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Karlskrona arfvode af 3,500 kronor, hvar till kan komma efter fem år ett ålderstillägg af 500 kronor, skolande af arfvodet 1,200 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar;

för pastorerna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand samt vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping arfvode af 3,250 kronor, hvar till kan komma efter fem år ett ålderstillägg af 500 kronor, skolande af arfvodet 1,150 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar;

för predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona och för predikanter vid större straffängelser arfvode af 1,500 kronor; samt

för predikanter vid straffängelserna i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun arfvode af 1,200 kronor.

Skollärare.

Då för skollärarna kompetensfordringarna inskränkts till folkskol-lärarexamen och, i likhet med hvad för de prästerliga befattningarna framhållits, det måste anses önskvärdt, att en skollärare vid fångvårdsanstalt icke allt för länge bibehålles i den pröfvande befattningen utan, därest han på grund af bristande kompetens icke kan vinna befordran till annan fångvårdstjänst, beredes möjlighet att öfvergå till befattning vid folkskola,

har kommittén ansett nödigt, att för ifrågavarande skollärare så ordnas, att tjänstårsberäkning och pensionsrätt såsom folkskollärare komma dem till godo.

För ändamålet synas föreskrifter lämpligen böra meddelas i öfverensstämmelse med hvad som stadgats genom kungl. kungörelsen den 28 juni 1907 angående delaktighet i folkskollärarnas pensionsinrättning för vissa lärartjänster vid folkskoleseminariernas öfningsskolor.

Genom nämnda kungörelse är förordnadt, att hvarje folkskoleseminarium må, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning, för hvar och en af de vid den med seminariet förenade öfningsskolan befintliga lärartjänster, hvilka skola uppehållas af examinerade manliga eller kvinnliga folkskollärare, erhålla delaktighet i pensionsinrättningen efter det högsta lönebelopp, hvaraf den lärare, som innehar tjänsten, på grund af tjänsteålder, enligt gällande författning äger att komma i åtnjutande, dock att pension för ifrågavarande lärare må bestämmas till högst två tredjedelar af tjänsten åtföljande lön jämte ålderstillägg.

Lärarens afgift till pensionsinrättningen uttages genom afdrag å hans aflöning.

Examinerad folkskollärare, som efter vederbörligt förordnande bestridt eller kommer att bestrida sådan lärarbefattning vid öfningsskola, äger att för åtnjutande af pension från pensionsinrättningen räkna hela den tid, han i nämnda egenskap tjänstgjort, såsom ordinarie tjänstår.

Med afseende å skyldighet och rättighet att ingå såsom delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa gäller hvad som är föreskrifvet angående folkskollärare.

Om i öfverensstämmelse därmed varder förordnadt beträffande skollärarna vid fängvårdsanstalter, bör tydligen aflöningen till dem uppföras såsom arfvode, i enlighet med hvad jämväl lärer vara iakttaget i fråga om lärarna vid ofvannämnda öfningsskolor.

Däraf följer, att, i händelse annan än examinerad folkskollärare anställes såsom skollärare i fängvårdens tjänst, sådan befattningshafvande

såsom hittills blir i saknad af pensionsrätt, intill dess han må varda befordrad till annan fängvårdstjänst, med hvilken sådan rätt är förenad.

Aflöningen för skollärarna vid fängvårdsanstalter har syns kommittén böra sättas i förhållande till den kompetensfordran, som ofvan ifrågasätts för befattningarna, eller folkskollärarexamen. I betraktande af de löneförmåner, folkskollärare i de större städerna åtnjuta, har kommittén fördenskull funnit sig böra för ifrågavarande befattningar föreslå ett arfvode af 2,100 kronor jämte två ålderstillägg, hvartera å 200 kronor, efter fem och tio år. Af arvodet skulle 900 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar.

Dessa belopp öfverensstämma med hvad kommittén föreslår för de mindre, i ordinarie stat upptagna kronohäktenas föreståndare. Att sätta aflöningen för skollärarna lägre torde icke kunna anses med billighet öfverensstämmande. Det måste nämligen tagas i betraktande, att ifrågavarande lärare, i olikhet med andra sådana, skulle enligt kommitténs förslag komma att åtnjuta endast en månads semesterledighet om året, äfvensom att tillfälle för dem att genom enskild undervisning vinna några biinkomster torde i de flesta fall vara uteslutet.

Skollärarinnan vid länsfängelset i Stockholm, hvilken för närvarande från förslagsanslaget åtnjuter ett arfvode af 1,200 kronor jämte hyresersättning 200 kronor, har af kommittén uppförts å ordinarie staten med ett arfvode af 1,500 kronor jämte två ålderstillägg, hvartera å 150 kronor, efter fem och tio år. Af arvodet skulle 500 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar.

Därest centralfängelse för kvinnor kommer till stånd å annan ort, lärar, såsom ofvan påpekats, ifrågavarande lärarinna lämpligen kunna dit öfverflyttas.

Kommittén hemställer,

att till de i fängvårdens tjänst anställda manliga skollärarna må utgå ett arfvode af 2,100 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg, hvartera å 200 kronor, efter fem och tio år, skolande af arvodet 900 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar; samt

att till ofvannämnda skollärrarinnan må utgå ett arfvode af 1,500 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg, hvartera å 150 kronor, efter fem och tio år, skolande af arfvodet 500 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar.

Beträffande kronohäktenas föreståndare erinras, att dessa häkten med hänsyn till storlek och betydenhet fördelats i två grupper. *Föreståndare vid kronohäkten.*

För en person, som vunnit befordran till den ställning, en befattning såsom föreståndare vid kronohäkte innebär, låter icke helt sig göra att fränse de i viss mån större anspråk, som i socialt hänseende ställas på honom. Den honom tilldelade tjänstebostaden medför äfven en del kostnader utöfver dem, som mindre lägenheter kräfva. Med hänsyn härtill har kommittén funnit aflöningen icke böra sättas lägre än den Riksdagen år 1907 bestämde för assistenter.

Vid häktena i den lägre gruppen, de i Norrtälje, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall, Haparanda och Pajala, synes aflöningen böra bestämmas i full likhet med hvad sålunda medgafs assistenter eller till 2,100 kronor, däraf 1,200 lön och 900 tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg till lönen, hvartera å 200 kronor.

Vid häktena i den öfre gruppen åter, nämligen de i Nyköping, Västervik, Visby, Ystad, Halmstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå, torde aflöningen böra sättas något därutöfver. För föreståndarna vid dessa häkten har kommittén ansett sig böra föreslå 2,600 kronor, däraf 1,600 lön och 1,000 tjänstgöringspenningar, hvartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartera å 200 kronor.

Kommittén hemställer,

*att aflöningen må bestämmas
för föreståndare vid kronohäktena i Nyköping,
Västervik, Visby, Ystad, Halmstad, Sundsvall, Östersund,
Umeå och Luleå till 2,600 kronor, däraf 1,600 i lön
och 1,000 i tjänstgöringspenningar, hvartill skola kunna*

komma två ålderstillägg till lönen, hvartera å 200 kronor, efter fem och tio år; samt

för föreståndare vid kronohäktena i Norrtälje, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall, Haparanda och Pajala till 2,100 kronor, däraf 1,200 i lön och 900 i tjänstgöringspenningar, hvar till skola kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartera å 200 kronor, efter fem och tio år.

Till ofvanberörda aflöningar för tjänstemän vid fångvårdsanstalterna skulle komma fri bostad och bränsle eller ersättning därför för samtliga befattningshafvandena utom för predikanterna vid straffängelserna och tvångsarbetsanstalten i Landskrona.

Kommittén har upprättat en tabellarisk sammanställning af aflöningar till vederbörande tjänstemän vid fångvårdsstaten enligt nu gällande stat och bestämmelser, enligt svenska fångvårdssällskapets och fångvårdsstyrelsens förslag i september 1907 samt enligt kommitténs förslag. Denna tabell, i hvilken jämväl angifvas de högsta pensionsbeloppen för närvarande och enligt de nämnda förslagen, finnes intagen bland bilagorna till detta betänkande.

B) Bevakningspersonalen.

Genom den vid 1907 års riksdag antagna lönestaten för ordinarie bevakningspersonal vid fångvårdsanstalterna har nämnda personal tillerkänts aflöningsförmåner, som synas kommittén i hufvudsak afpassade efter de större anspråk och de ökade lefnadskostnader, som senare år medfört.

Sålunda hafva fanjunkare och vaktmästare tillerkänts i begynnelseaflöning 1,400 kronor, underofficerare och förste vaktkonstaplar 1,250 kronor, vaktkonstaplar 1,100 kronor, vaktfruar 900 kronor, första vaktkvinnan vid länsfängelset i Stockholm och vaktkvinnorna vid de centrala

fångvårdsanstalterna för kvinnor 800 kronor samt öfriga vaktkvinnor 700 kronor. Därtill komma för den manliga bevakningspersonalen två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, jämte beklädnadsersättning 100 kronor, samt för den kvinnliga personalen två ålderstillägg, hvartdera å 75 kronor.

Med undantag af manlig vaktbetjänt, hvilken icke är och ej heller varit gift, åtnjuta samtliga dessa befattningshafvande fri bostad och vedbrand eller ersättning därför.

Vid tillämpningen af nämnda stat har emellertid viss olägenhet framträd i följd däraf att en underofficer eller förste vaktkonstapel, som intjänat två ålderstillägg, åtnjuter 50 kronor högre totalaflöning än en fanjunkare eller vaktmästare, som ännu ej intjänat ålderstillägg, likasom äfven en vaktkonstapel under enahanda förhållanden aflönas med 50 kronor mera än en underofficer eller förste vaktkonstapel utan ålderstillägg.

För befattningshafvande, tillhörande nyssnämnda kategorier, har den gradering, som framträder i aflöningens olika storlek, visat sig inverka å uppfattningen om tjänsternas värde, så att innehafvare af en lägre befattning haft svårt att finna sig underordnad den i tjänsteställning högre förmannen, som åtnjuter mindre aflöning.

Till undvikande af den olägenhet, som otvifvelaktigt ligger däri, samt af nedan angifna skäl i öfrigt har kommittén ansett sig böra tillstyrka en höjning af 100 kronor till fanjunkare och vaktmästare, i kommitténs förslag benämnda *öfverkonstaplar*, och af 50 kronor till underofficerare och förste vaktkonstaplar, de bägge sistnämnda kategorierna i förslaget sammanförda såsom *förste vaktkonstaplar*.

I sammanhang härmed har kommittén funnit sig böra omnämna, att Kungl. Maj:t, på framställning af fångvårdsstyrelsen, den 14 augusti 1908 förklarar, att frågan om och på hvad sätt åt vaktbetjante bör beredas ersättning för minskade löneförmåner vid förordnande å högre tjänst lämpligen bör i hvarje särskildt fall underställas Kungl. Maj:ts pröfning och afgörande. Från dylika detaljfrågor skulle Kungl. Maj:t befrias genom antagandet af kommitténs förslag i förenämnda hänseende.

Den föreslagna höjningen har synts böra läggas å tjänstgöringspensionerna, hvarigenom ernås, att ingen rubbning sker i pensionsbeloppen.

Öfverkonstaplar skulle enligt ett af kommittén gjordt öfverslag finnas anställda för själfva bevakningstjänsten till ett antal af 10, nämligen 1 vid hvart och ett af centralfängelserna å Långholmen, å Härlanda och i Malmö samt de straffängelser, där assistenter icke skulle finnas, 2 vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö och 1 vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona.

Vid de centrala anstalter, där bevakningsbefälhafvarens befattning enligt kommitténs förslag utbyttts mot assistenttjänst med delvis andra göromål, blifver tydligen arbetet för öfverkonstaplarna mer ansvarsfullt, i det att närmaste befälet öfver bevakningsstyrkan kommer att i ökadtt mått åligga dem.

I fråga om fängelset å Härlanda må erinras, att den dit från det förutvarande länsfängelset i Göteborg öfverflyttade bevakningsbefälhafvartjänsten kommer att indragas vid nuvarande tjänstinnehafvarens afgång, hvarefter de med nämnda tjänst förenade skyldigheter tillfalla öfverkonstapeln.

Vid de mindre straffängelserna kommer öfverkonstaplarnas arbete att ökas, i den mån dessa fängelser tagas i vidsträcktare användning för arbetsdriften, enär direktörerna vid densammas ledning samt för bokföringen m. m. måste påräkna biträde af öfverkonstaplarna, som här i viss mån ersätta assistenter.

Jämte de öfverkonstaplar, som nu omnämnts, hafva i sådan tjänsteställning blifvit i kommitténs öfverslag upptagna 4 arbetsledare, där af 3 å Långholmen och 1 å Svartsjö. Den förmånligare ställning och den högre aflöning, som sålunda åt dem beredas, gifva större möjlighet att för arbetsledningen bibehålla eller vinna fullt lämpliga personer.

Vid de med assistenter försedda straffängelserna skulle förste vaktkonstaplarna intaga de förutvarande vaktmästarnas plats, med bibehållande af flera bland dessas mest maktpåliggande arbeten utöfver själfva bevakningstjänsten.

Genom att såsom förste vaktkonstaplar upptaga 10 arbetsledare beredes för dessa en förmån, utan hvilken de för dem afsedda platserna icke skulle kunna besättas med lika goda krafter.

Kommitténs förslag är afsedt att i skälig mån tillgodose de af underbefälet vid fångvårdsanstalterna vid flera tillfällen och särskildt genom fångvårdsmanaförbundets underdåniga framställning den 11 november 1908 framburna önskemål.

Med den af kommittén föreslagna höjningen torde för fångvården kunna förvärfvas dugande personer, från hvilkas krets jämväl föreståndarbefattningarna vid kronohäkterna må kunna tillfredsställande besättas. Genom förslaget vinnes dessutom, att de aflöningstillägg bortfalla, som, enligt Riksdagens medgifvande, vid befordran till högre tjänstegrad utgått till den befattningshafvande inom bevakningspersonalen, som i förra befattningen på grund af intjänade ålderstillägg uppburit aflöning till större belopp än honom omedelbart tillkommer i den nya tjänstegraden.

Vaktkonstaplarna, torde böra bibehållas vid denna sin benämning. Någon ändring i de från och med år 1908 gällande aflöningssatser har icke ansetts af förhållandena påkallad för vaktkonstaplarna.

De vaktkonstaplar, som, enligt hvad kommittén inhämtat, komma att vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö användas för jordbruket och som kommittén beräknat till ett antal af 20, hafva i kommitténs förslag upptagits såsom vaktkonstaplar och jordbruksförmän för att därmed angifva skyldigheten för dessa att ej blott utöfva bevakning utan äfven deltaga i jordbruksarbetet, likasom vaktkonstaplar i allmänhet hafva att deltaga jämväl i arbetsledningen.

Äfven i fråga om den kvinnliga bevakningspersonalen har kommittén ansett någon jämkning i aflöningsbestämmelserna önskelig.

Såsom ofvan angifvits, äger sådan skillnad i lönehänseende rum emellan de centrala fångvårdsanstalterna för kvinnor och öfriga anstalter, att vaktkvinnorna vid de förra åtnjuta 100 kronor högre aflöning.

Fångvårdsstyrelsen har numera, genom cirkulär den 26 juni 1908, förordnat, att vaktvinna vid länsfängelse eller kronohäkte, i den mån förhållandena sådant medgifva, skall biträda med de göromål i köket, som fängelseföreståndaren finner lämpligen böra åt henne uppdragas, äfvensom med andra inom fängelset förefallande sysslor, som utan intrång å vakttjänstgöringen kunna vid sidan däraf utföras af henne.

Därigenom hafva vaktkvinnornas hela arbetstid tagits i användning för fångvårdens räkning äfven vid de anstalter, där deras aflöning för närvarande är lägre. Då vid sådant förhållande grunden till olikhet i lönehänseende bortfallit, har kommittén ansett aflöningen till samtliga vaktkvinnor böra bestämmas i enlighet med hvad nuvarande stat medgifver för vaktkvinnorna vid de centrala fångvårdsanstalterna för kvinnor.

Med hänvisning till hvad kommittén ofvan anført rörande förhållandet mellan aflöningarna för den manliga bevakningspersonalen vid högre och lägre tjänstegrad samt om inverkan däraf vid befordran, har kommittén ansett sig böra föreslå, att, enär enligt gällande stat vid de centrala fångvårdsanstalterna för kvinnor jämväl vaktkvinna, som intjänat två ålderstillägg, åtnjuter 50 kronor högre lön än vaktfru utan ålders-tillägg, aflöningen för vaktfru måtte höjas med ett belopp af 50 kronor att tilläggas tjänstgöringspenningarna.

Första vaktkvinnan vid länsfängelset i Stockholm har i kommitténs förslag blifvit ersatt med en vaktfru.

Utöfver hvad ofvan anförts, har kommittén icke ansett omständigheter hafva förekommit, som böra föranleda höjning af de aflöningar, hvilka så sent som år 1907 af Riksdagen reglerats.

Däremot har kommittén ansett skäl förefinnas att från förslagsstaten öfverflytta till ordinarie stat ett antal af den för egentliga bevakningstjänsten och för arbetsdriften erforderliga personal.

I nu gällande ordinarie stat äro uppförda 4 fanjunkare, 17 vaktmästare, 45 underofficerare eller förste vaktkonstaplar, 386 vaktkonstaplar, 4 vaktfruar, 1 första vaktkvinna, 18 vaktkvinnor vid centralanstalter för kvinnliga fångar samt 35 vaktkvinnor vid länsfängelserna och kronohäktena.

Därjämte äro å förslagsstaten uppförda 5 vaktmästare jämte 3 lika aflönade arbetsledare, 3 underofficerare jämte 2 lika aflönade arbetsledare, 54 vaktkonstaplar i bevakningstjänst och 20 för arbetsdriften, 2 vaktfruar för arbetsdriften samt 8 vaktkvinnor, däraf 2 vid centralanstalt, bland dem den ena för arbetsledningen, hvartill komma 20 kokerskor.

Det kan, enligt kommitténs mening, icke vara fördelaktigt för fångvården, att ett så stort antal eller mer än 20 procent af den till fast tjänstgöring indelade, i tjänsten fullt upptagna bevakningspersonalen sålunda intager extra ordinarie ställning.

Gifvetvis möter därigenom svårighet att för bevakningstjänst eller arbetsledning inom fångvården från andra banor förvärfva passande personer, då dem icke kan erbjudas visshet att inom lämplig tid befordras till ordinarie plats. Såsom förhållandena för närvarande gestalta sig, måste de nämligen ända till fyra à fem år och ej sällan därutöfver vänta på dylik befordran.

Efter det att den föreslagna omorganisationen till fullo genomförts, skulle, enligt af kommittén verkställd beräkning, vid samtliga fångvårdsanstalter erfordras för den egentliga bevakningstjänsten 10 öfverkonstaplar, 41 förste vaktkonstaplar, 398 vaktkonstaplar (af hvilka 20 tillika jordbruksförmän), 2 vaktfruar och 51 vaktkvinnor samt för arbetsdriften 4 öfverkonstaplar, 10 förste vaktkonstaplar, 40 vaktkonstaplar, 4 vaktfruar och 6 vaktkvinnor eller tillhopa 14 öfverkonstaplar, 51 förste vaktkonstaplar, 438 vaktkonstaplar, 6 vaktfruar och 57 vaktkvinnor. I dessa siffror ingår jämväl det antal befattningshafvande af nämnda grader, som det tillämnade nya centralfängelset i Malmö anses påfordra.

En jämförelse emellan antalet nu anställda befattningshafvande och antalet af dem, som anses erforderliga, gifver vid handen, att den föreslagna omorganisationen skulle komma att medföra en icke oväsentlig minskning af bevakningspersonalen. Då kommittén ansett sig böra förorda en dylik inskränkning i bevakningspersonalens antal, har sådant emellertid skett under den bestämda förutsättning, att nämnda personal i regel må komma att användas för sitt egentliga ändamål och åtminstone ej i den utsträckning som för närvarande tagas i anspråk för att biträda med expeditionsgöromålen vid fångvårdsanstalterna. För ernående häraf har kommittén ansett sig böra i det följande hemställa om åtskilliga förenklingar i arbetssätt m. m.

Den bevakningspersonal, som af kommittén beräknats såsom erforderlig, utgör emellertid enligt kommitténs förmenande det minsta antal, hvarmed bevakningstjänsten och arbetsdriften kunna fullt tillgodoses, och

synes det därför kommittén, att detta antal lämpligen bör uppföras å ordinarie stat med afräkning endast af så många, som efter sitt antagande i fångvårdens tjänst icke kunna anses tillräckligt pröfvade för erhållande af fast anställning. I sådant hänseende har kommittén beräknat följande antal befattningshafvande af nedannämnda tjänstegrader med aflöning å de olika anslagen:

Tjänstegrad.	Å bestämda anslaget (= å ordi- narie stat).	Å förslags- anslaget (= å för- slagsstat).
Öfverkonstaplar	14	—
Förste vaktkonstaplar	51	—
Vaktkonstaplar	409	29
Vaktfruar	6	—
Vaktkvinnor	50	7
Summa	530	36

Därvid hafva inräknats 12 vaktkonstapelsbefattningar, hvilka enligt 1905 års riksdagsbeslut komma att inrättas, i den mån de å ordinarie stat uppförda fänggevaldigerna, hilkas antal för närvarande uppgår till 21, afgå från tjänsten och de för dem anvisade lönedelen blifva tillgängliga för vaktkonstaplars aflönande.

Då vederbörande ordinarie befattningshafvande numera själfva få bidraga till sin pensionering, har äfven detta varit ett skäl för kommittén att förorda ofvanberörda öfverflyttning från extra till ordinarie stat.

Med den af kommittén föreslagna fördelningen emellan ordinarie och extra befattningshafvande beräknas en tid af minst 2 år åtgå, innan den, som aflönas från förslagsanslaget, kan konstitueras och vinna ordinarie anställning.

Utöfver de befattningshafvande, som i ofvanstående tabell upptagits till aflöning från förslagsanslaget, måste emellertid en afsevärd reservpersonal finnas tillgänglig att användas såsom vikarier för fast anställda.

Dessutom böra från samma anslag tills vidare aflönas föreståndarna vid kronohäktena i Ängelholm, Svanesund, Skellefteå och Lycksele, för

närvarande benämnda, den i Svanesund bevakningsbefälhafvare och de öfriga vaktmästare.

För föreståndarna vid de två förstnämnda häktena, hvilka enligt nu gällande stat uppbära vaktmästar aflöning, synas kommittén böra upptagas aflöningar såsom för öfverkonstaplar eller 1,500 kronor, hvaraf 800 anses såsom lön och 700 såsom tjänstgöringspenningar. Föreståndarna vid de båda öfriga häktena, hvilka nu uppbära allenast vaktkonstapels aflöning, hafva synts böra i aflöningshänseende likställas med förste vaktkonstaplar och sålunda åtnjuta 1,300 kronor, hvaraf 700 anses såsom lön och 600 såsom tjänstgöringspenningar. Samtliga böra tillika, såsom för närvarande, åtnjuta två ålders-tillägg, hvarterda å 100 kronor, äfvensom beklädnadsersättning af 100 kronor om året.

Beträffande föreståndarna vid häktena i Skellefteå och Lycksele får kommittén såsom skäl för den höjda aflöningen särskildt anföra, att, på sätt jämväl af dem framhållits i en till svenska fångvårdsmanneförbundet inlämnad skrift, nämnda befattningshafvande utan något biträde handhafva såväl expedition som vakttjänstgöring samt sålunda hafva ett uppdrag och ett ansvar, som väsentligen gå utöfver fordringarna å en vaktkonstapel.

Att ofvannämnda fyra befattningar ansetts böra bibehållas å förslagsanlaget och ej uppföras å ordinarie stat, är föranledt däraf, att, såsom förut erinrats, de omförmälda häktenas framtida behöflighet för kronan kan ifrågasättas. I likhet med hvad förut skett med andra smärre häkten, såsom de i Kungsbacka och Kisa, lära äfven de ifrågavarande i sinom tid komma att nedläggas i sin nuvarande egenskap af kronohäkten.

Tillredningen af utspisningen besörjes vid de centrala fångvårdsanstalterna hufvudsakligen af gemensamhetsfångar. Vid cellfängelserna åter, där endast enrumsfångar förvaras, kan — vare sig att dessa fångelser i den föreslagna organisationen skulle komma att ingå såsom straffängelser eller kronohäkten — liknande anordning i afseende å utspisningens tillredning ej träffas utan åsidosättande af cellstraffets effektiva tillämpning. Vid dessa anstalter måste fördenskull ifrågavarande göromål handhafvas af fast anställd eller tillfälligt anlitad tjänstepersonal.

Vid kronohäktena kunna emellertid såväl den kvinnliga vakthållningen som tillredningen af maten handhafvas af samma person. Så sker ock enligt fångvårdsstyrelsens föreskrift redan nu vid åtskilliga mindre fängelser, i det att antingen vaktkvinnan sköter äfven kokerskegöromålen eller, vid de minsta häktena, där kvinnliga fångar sällan förvaras, kokerskan tillika vid förefallande behof har tillsyn öfver nämnda fångar.

Vid de cellfängelser, som i kommitténs förslag betecknas såsom straffängelser, kunna däremot i allmänhet de båda befattningarna icke helt förenas, utan måste jämte vaktkvinnan äfven finnas särskild person anställd för matlagningen.

Ur kostnadssynpunkt ställer sig tydligtvis förmånligast att för sistnämnda ändamål använda kvinnligt biträde eller kokerska.

Dennas göromål äro af ganska ansträngande och tidskrävande beskaffenhet. Då det för kokerskan gäller att så godt som ensam, endast med det biträde vaktkvinnan är i stånd att lämna vid sidan af sina egentliga åligganden, tillreda utspisningen och utmäta portionerna för en fångpersonal, som kan närma sig ett hundratal, samt rengöra kok- och matkärn m. m., inses lätt, att kokerskans hela dag och arbetskraft i regel tagas i anspråk för fängelsetjänsten.

Vid sådant förhållande och ehuru å de vid fängelserna anställda kokerskorna icke behöfva ställas anspråk på den utbildning i sjukvård m. m. och den urskillning samt uppfattningsförmåga, som fordras af vaktkvinnorna, måste dock anses, att den ersättning, som för närvarande kommer kokerskorna till del, är väl knappt tillmätt, äfven efter den höjning upp till 500 kronor, som under sista året skett vid de större cellfängelserna. En förhöjning af ifrågavarande aflöning torde lämpligen böra ske i form af ålderstillägg, hvarom nedan vidare förmäles.

Jämte aflöningen åtnjuta kokerskorna i regel bostad vid fängelset samt vedbrand, men äga däremot icke kosthåll. Någon fridag kan icke annat än undantagsvis beredas dem.

I detta sammanhang erinras, att vid nuvarande länsfängelset i Stockholm (i kommitténs förslag upptaget såsom straffängelse) utspisningen hämtas från centralfängelset å Långholmen, där den färdigberedes. Så länge detta förhållande fortfar, är kokerskebefattning icke behöflig vid

förstnämnda fängelse. I följd däraf erfordras tills vidare allenast 14 fast anställda kokerskor vid fängelserna.

Samtliga kokerskor hafva hittills aflönats af förslagsanslaget. Vid uppnådd hög ålder samt vid sjukdom har så ordnats för dem, att särskildt biträde anställts, och har, enligt kungl. bref den 21 december 1906, af fångvårdsmedlen utgått för aflönande af sådant biträde bidrag med belopp motsvarande högst det i förslagsstat för kokerskegöromålen uppförda arfvode.

I betraktande särskildt däraf, att antalet fast anställda kokerskor enligt föreliggande förslag blifver ganska ringa, har det synts kommittén som om lämpligast vore att uppföra äfven dessa å ordinarie stat. Kommittén föreslår för sådant fall, att deras aflöning fastställas till 500 kronor, hvaraf 300 lön och 200 tjänstgöringspenningar, jämte två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 50 kronor, att utgå efter fem och tio år.

Äfven om kokerskorna bibehölles å förslagsstat, borde förhöjd aflöning på ett eller annat sätt komma dem till del. Deras uppflyttande å ordinarie stat medför således icke någon egentlig ökning i utgift, men däremot vinnes trygghet för dem själfva och reda i afseende å vikariatsarfvodena m. m. Till sin pensionering skulle de såsom ordinarie statstjänare själfva bidraga.

Bland bilagorna till detta betänkande finnes en förteckning öfver antalet befattningshafvande, som för tillgodoseende af bevakningstjänst och arbetsdrift anses erforderligt vid rikets fångvårdsanstalter efter den af kommittén föreslagna omorganisationens genomförande.

Under åberopande af hvad ofvan anförts, hemställer kommittén,

*att å ordinarie stat måtte uppföras aflöningar till
14 öfverkonstaplar, 51 förste vaktkonstaplar, 409 vakt-
konstaplar, 6 vaktfruar, 50 vaktkvinnor och 14 kokerskor;
att begynnelseaflöningen måtte utgöra
för öfverkonstapel 1,500 kronor, hvaraf 800 i lön
och 700 i tjänstgöringspenningar,*

för förste vaktkonstapel 1,300 kronor, hvaraf 700 i lön och 600 i tjänstgöringspenningar,

för vaktkonstapel 1,100 kronor, hvaraf 600 i lön och 500 i tjänstgöringspenningar,

för vaktfru 950 kronor, hvaraf 500 i lön och 450 i tjänstgöringspenningar,

för vaktkvinna 800 kronor, hvaraf 450 i lön och 350 i tjänstgöringspenningar, samt

för kokerska 500 kronor, hvaraf 300 i lön och 200 i tjänstgöringspenningar;

att till ofvanberörda begynnelseaflöningar skola kunna, under stadgade villkor, komma två ålderstillägg till lönen efter fem och tio år, hvardera ålderstillägget å

100 kronor för öfverkonstapel, förste vaktkonstapel och vaktkonstapel,

75 kronor för vaktfru och vaktkvinna, samt

50 kronor för kokerska; äfvensom

att å den s. k. **förslagsstaten** måtte, för aflönande af föreståndarna vid kronohäktena i Ängelholm, Svanesund, Skellefteå och Lycksele, uppföras följande belopp, nämligen:

för föreståndarna i Ängelholm och Svanesund begynnelseaflöning för öfverkonstapel med 1,500 kronor, hvaraf 800 skola anses såsom lön och 700 såsom tjänstgöringspenningar, och

för föreståndarna i Skellefteå och Lycksele begynnelseaflöning för förste vaktkonstapel med 1,300 kronor, hvaraf 700 skola anses såsom lön och 600 såsom tjänstgöringspenningar; samt

att till alla dessa föreståndare skola kunna, till den del af aflöningen, som anses såsom lön, utgå två ålderstillägg, efter fem och tio år, hvardera ålderstillägget å 100 kronor.

C) Vissa särskilda bestämmelser.

För närvarande äga samtliga till fängvårdsstaten hörande befattningshafvande å ordinarie stat, utöfver den kontanta aflöningen, förmånen af fri bostad jämte vedbrand eller ersättning därför, med undantag allenast af predikanterna vid länsfängelserna och kronohäktena samt, hvad den manliga bevakningspersonalen angår, den som icke är eller varit gift. För den kvinnliga bevakningspersonalen, såväl den ordinarie som den extra, finnes däremot i regel tillräckligt antal bostadslägenheter.

Förmån af fri bostad jämte bränsle eller ersättning därför.

Med erinran, att endast i högst få fall en manlig vaktbetjänt, som nått befordran till ordinarie, är ogift, anser kommittén sig böra förorda, att fri bostad af ett rum jämte nödigt bränsle eller ersättning därför måtte tillerkännas äfven dem af den manliga ordinarie bevakningspersonalen, som äro ogifta.

Redan under nuvarande förhållanden har understundom kunnat så ordnas, att ogift vaktkonstapel fått bostad upplåten åt sig i något för tillfället ledigt rum inom fängelset eller annat till fängvården hörande hus.

Enligt kommitténs uppfattning ligger det ock vikt uppå, att äfven den ogifte äger en bostad af den beskaffenhet, att han där kan vilja tillbringa sina lediga stunder, så att han icke på grund af otrefnad i hemmet frestas till utelif. Såväl fängvårdsintresset som billigheten synes göra önskligt, att i nu ifrågavarande hänseende den ogifte kommer i åtnjutande af enabanda förmån som den gifte, dock att naturligen skillnad bör iakttagas i hvad angår bostadens eller hyresersättningens storlek.

Kommittén hemställer,

att fri bostad jämte bränsle eller ersättning därför måtte tillerkännas äfven dem af den manliga ordinarie bevakningspersonalen, som äro ogifta.

Beträffande beräkningen af det belopp, som, då bostad i kronans hus icke kan anvisas, må såsom hyresersättning tillkomma därtill berättigad vaktbetjänt, torde skäl föreligga till viss jämkning i de af 1907 års Riksdag antagna bestämmelser i ämnet.

Erfarenheten har nämligen ådagalagt, att i åtskilliga orter en dräglig bostad för familj med fyra à fem barn icke står att erhålla för det af Riksdagen såsom regel fastställda högsta hyresbeloppet af 250 kronor.

Visserligen har Riksdagen medgifvit, att hyresbeloppet må kunna höjas därutöfver i sådana fall, då synnerliga förhållanden därtill föranleda, men stadgandet i detta hänseende medför tydligen, att endast i få undantagsfall en högre ersättning kan beviljas, ehuru behovet måste anses föreligga i vida flera fall.

Utom för ett antal arbetsledare, som betingat sig särskildt förmånliga villkor, utgå för närvarande hyresersättningar till belopp utöfver 250 kronor till 18 befattningshafvande inom bevakningskåren enligt följande förteckning.

Vid centralfängelset	å Långholmen	1 vaktkonstapel kr. 300
» »	å Härlanda	1 »	. . . » 300
» tvångsarbetsanstalten	i Karlskrona	10 vaktkonstaplar	. . » 275
» länsfängelset	i Stockholm	3 »	. . » » 350
» »	i Karlskrona	1 vaktkonstapel	. . . » 275
» »	i Karlstad	1 vaktmästare	. . . » 350
» kronohäktet	i Sundsvall	1 vaktkonstapel	. . . » 275

Då det måste anses såsom ett önskemål, att i enlighet med de sträfvanen, som för närvarande inom skilda samhällslager göra sig allt mera gällande, bostadsförhållandena så ordnas, att familjerna åtnjuta verkliga hem, och då detta önskemål icke alltid kan, hvad fångvårdens bevakningspersonal angår, nöjaktigt tillgodoses med nu utgående hyresersättningar, anser kommittén något större frihet böra beredas fångvårdsstyrelsen att höja ersättningsbeloppet utöfver det såsom regel bestämda högsta beloppet.

Kommittén finner sig därför böra hemställa, att bestämmelsen i nämnda hänseende må erhålla sådan förändrad lydelse,

att hyresersättningens belopp väl i allmänhet ej får öfverstiga 250 kronor, men att dock höjning därutöfver må ske i de fall, då särskilda förhållanden därtill föranleda.

Genom kungl. bref den 6 december 1895 har fångvårdsstyrelsen bemyndigats att, då vaktbetjänt, hvilken såsom gift eller änking med familj fått sig anvisad bostad i kronans hus, aflider, efter pröfning af sig teende förhållanden medgifva hans änka eller efterlevande familj att för afflyttning från bostaden njuta lämplig fardag, dock med iakttagande att tiden för afflyttningen skall bestämmas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad i afseende å hyresaftal i stad är i lag stadgadt om fardag.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 27 oktober 1908 rörande fastställande af stater för fångvården under år 1909 har fångvårdsstyrelsen framhållit, hurusom det syntes styrelsen, att enahanda grund borde gälla för fortsatt utbetalande till afliden vaktbetjänts änka eller efterlevande familj af den hyresersättning, som han åtnjutit i saknad af bostad i kronans hus, och har styrelsen hemställt om sådan utsträckning af ofvannämnda bemyndigande, att styrelsen jämväl skulle äga efter pröfning af förhållandena medgifva, att till afliden vaktbetjänts efterlämnade änka eller familj denne tilldelad hyresersättning fortfarande finge utbetalas under motsvarande tid efter dödsfallet.

Då denna framställning afsåge en utsträckning af den rätt till hyresersättning, som i gällande lönestater tillerkänts vaktbetjante vid fångvården, fann Kungl. Maj:t vid ärendets föredragning den 23 december 1908 den af fångvårdsstyrelsen sålunda väckta frågan lämpligen böra öfverlämnas till kommittén för att upptagas till behandling i samband med regleringen af löneförhållandena vid fångvårdsstaten.

Den princip, som är följd i kungl. brefvet den 6 december 1895 i fråga om bostad i kronans hus och enligt hvilken olägenheterna af en hastig bortflyttning vid inträffande dödsfall afhjälpts för vaktbetjänts efterlevande familj, torde rättvisligen böra tillämpas för alla de fall, då i följd af dödsfall ombyte af ordinarie tjänstinnehafvare vid fångvårdsstaten äger rum, och således gälla ej endast då fråga är om vaktbetjänt utan också i fråga om befattningshafvande af högre tjänsteställning.

Beträffande dessa sistnämnda hafva nämligen i brist på sådan bestämmelse, som gifvits för vaktbetjäningen, olägenheterna uti ifrågavarande hänseende vid dödsfall icke kunnat aflägsnas, utan kvarstår för familjen

en tryckande osäkerhet, huruvida icke bostaden måste omedelbart eller efter kort anstånd lämnas. Visserligen har fångvårdsstyrelsen sökt i sin mån utjämna förhållandet genom att något framskjuta tiden för nyutnämnd ordinarie innehafvares tillträde till tjänsten, hvarjämte tillträdaren i regel velat genom personligt tillmötesgående bereda den afidnes familj möjlighet att fortfarande fram emot fardag bebo en del af lägenheten, för så vidt denna medgifvit utrymme därtill. Sakens ordnande sålunda, uteslutande på godvillighetens väg, synes dock icke tillfyllestgörande.

Kommittén anser sig därför böra förorda, att de i kungl. brevet den 6 december 1895 gifna bestämmelser, lämpade efter lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom, måtte utsträckas att gälla i fråga om samtliga befattningshafvande å fångvårdsstaten, hvilka åtnjuta bostad i kronans hus.

Beträffande de befattningshafvande åter, som i brist på bostad i kronans hus fått sig tilldelad hyresersättning, har fångvårdsstyrelsen, i anslutning till kungl. bref den 12 september 1902, genom cirkulär den 30 december samma år meddelat bland annat, att hyresersättningarna böra månatligen utbetalas i sammanhang med tjänstgöringspenningarna för den förflutna månaden, samt att styrelsen vid ifrågakommande längre tjänstledighet än ett år för sjukdom äfvensom vid tjänstledighet af annan orsak än på grund af läkarbetyg ville taga under ompröfning, huruvida berörda förmån finge utgå.

Hyresersättning utbetalas alltså, i likhet med tjänstgöringspenningar, först vid månadens slut och upphör med den dag, då tjänstinnehafvaren aflider eller efter erhållet afsked frånträder befattningen. Under sjukdom, som varar öfver ett år, går han i regel miste om hyresersättningen.

Enligt det aflöningsreglemente, som Kungl. Maj:t den 15 november 1907 utfärdat för tjänstemän vid statens järnvägar, är beträffande tjänstemän, hvilka i stället för fri bostad jämte fritt bränsle uppbära ersättning därför, bestämdt, att denna ersättning anses tillhöra lönen. Vid tjänstemans afgang till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall utgår lönen till månadens slut; hvaremot tjänstgöringspenningar utgå endast till och med den dag, afgången sker.

Genom ett sådant stadgande rörande ersättningen för bostad och bränsle vinnes onekligen större trygghet och ökade förmåner i öfrigt för tjänst-

innehafvaren, enär han efter den ordinarie befattningens tillträdande får förskottsvis uppbära hyresersättningen samtidigt med lönen samt äfven under längre tids sjukdom får bibehålla ersättningen, hvilken ock utgår för hela den månad, hvarunder han afider eller efter erhållet afsked afgår från tjänsten.

Ehuru kommittén anser med billighet öfverensstämmande, att tjänstinnehafvare å fångvårdsstaten i afseende å hyresersättnings åtnjutande beredes en något fördelaktigare ställning än för närvarande, finner dock kommittén sig icke kunna biträda det förslag därutinnan, som fångvårdsstyrelsen framlagt.

En väsentlig olikhet förefinnes nämligen, enligt kommitténs åsikt, emellan åtnjutandet af bostad i kronans hus och uppbärandet af hyresersättning.

Skulle vid bostadsinnehafvares död familjen genast eller vid månadens slut mista bostadsförmånen, vore familjen nödsakad att då afflytta utan hänsyn till svårigheten att kanske midt under löpande kvartal skaffa sig ny bostad.

Har däremot hyresersättning åtnjutits och för densamma lägenhet förhyrts, äga de efterlevande, om också tilläfventyrs med något större ekonomisk uppoffring än deras förhållanden göra önskligt, kvarbo i lägenheten till laga fardag eller intill dess billigare bostad hunnit anskaffas. Det torde äfven böra bemärkas, att den aflidna tjänstinnehafvaren varit i åtnjutande af hyresersättningen från befattningens tillträdande, ehuru han väl i regel icke då genast kunnat inflytta i den bättre bostadslägenhet, till hvars förhyrande ersättningen satt honom i stånd. Hvad familjen efter hans död får i hyra för den bättre lägenheten utbetala mer än för en mindre bostad, hvarmed den kunde låta sig nöja, torde i regel ej öfverstiga hvad tjänstinnehafvaren kunnat vid tjänstetidens början inbespara å hyresersättningen.

Kommittén anser det därför vara tillfyllest, att för befattningshafvande å fångvårdsstaten i fråga om hyresersättnings uppbärande meddelas i ofvanberörda hänseende bestämmelser i hufvudsaklig öfverensstämmelse med dem, som gälla för vederbörande tjänstemän vid statens järnvägar.

Hvad därefter angår den rätt till fri vedbrand eller ersättning därför, som jämte bostadsförmån utgår, är af 1907 års Riksdag i fråga om bevakningspersonalen bestämdt, att bränsleersättningen skall beräknas efter 15 kubikmeter barrved för hvarje bevakningsbostad. Därutinnan har svenska fångvårdsmanneförbundet önskat ändring bland annat i syfte att få viss del af barrveden utbytt mot björkved.

Då bostad upplåtes i kronans hus, lämnas i allmänhet enligt stat veden till bevakningspersonalen i den kvantitet, som af Riksdagen enligt ofvannämnda beslut beräknats.

Beträffande öfriga befattningshafvande, som åtnjuta förmånen af fritt bränsle, bestämmes vedanslagets storlek af Kungl. Maj:t efter förslag af fångvårdsstyrelsen. Så bör tydligen fortfarande ske.

Under erinran att, i händelse uppvärming af tjänstebostad sker genom värmeledning eller dylikt utan kostnad för innehafvaren, motsvarande minskning bör ske i vedanslaget, anser kommittén svenska fångvårdsmanneförbundets förenämnda önskemål i viss mån berättigadt och tillåter sig fördenskull förorda, att vedanslaget för bevakningspersonalen må beräknas till att motsvara 8 kubikmeter björkved och 7 kubikmeter barrved.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer kommittén,

att, då tjänstinnehafvare å fångvårdsstaten, som fått sig anvisad bostad i kronans hus, aflider, fångvårdsstyrelsen må, efter pröfning af förekommande omständigheter, medgifva hans änka eller efterlevande familj att för afflyttning från bostaden njuta lämplig fardag;

att, där tjänstinnehafvare, i stället för fri bostad jämte bränsle, åtnjuter ersättning därför, denna ersättning må utgå i enahanda ordning som lön; samt

att, då vedanslag skall oförminskadt utgå till befattningshafvande tillhörande bevakningspersonalen, detta anslag må beräknas att motsvara 8 kubikmeter björkved och 7 kubikmeter barrved.

Enligt de bestämmelser, som af 1907 års Riksdag meddelades i sammanhang med den då fastställda aflöningsstaten för vaktbetjante, äger en hvar däruti uppförd vaktkonstapel, förste vaktkonstapel, underofficer, vaktmästare och fanjunkare att af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära beklädnadsersättning efter 100 kronor för år. Genom kungl. bref den 6 mars 1908 har, med fastställelse af stater å nämnda förslagsanslag för år 1908, enahanda förmån medgifvits jämväl åt de å detta anslag aflönade såväl ordinarie som extra vaktbetjante af mankön.

Förmånen af beklädnadsersättning var tillerkänd samtliga vaktbetjante vid fångvårdsanstalterna såväl manliga som kvinnliga, ordinarie och extra, till dess med år 1883 en del af den manliga vaktbetjäningen uppfördes i stat å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll. Därmed upphörde för dessa rätt till beklädnadsersättning. Denna förmån, likasom aflöningen i öfrigt å förslagsanslaget, bibehölls däremot oförändrad för de från detta anslag aflönade vaktbetjante, nämligen en del ordinarie och samtliga extra af mankön äfvensom alla kvinnliga vaktbetjante, till år 1891, då aflöningarna å förslagsanslaget ändrades till motsvarighet med de af 1890 års Riksdag fastställda nya aflöningar för de å bestämda anslaget uppförda vaktbetjante.

Under den tid ifrågavarande förmån sålunda tillförne ingick i fångvårdsbetjantes aflöning, betraktades den af fångvårdsstyrelsen som tjänstgöringspenningar och behandlades i öfverensstämmelse därmed äfven af kammarrätten i meddelade beslut uti anmärkningsmål.

Efter beklädnadsersättningens återinförande har emellertid oviss-
het uppstått, huru med denna ersättning skall förfaras vid befattnings-
hafvandes tjänstledighet, enär några bestämmelser därom ännu icke ut-
färdats.

I underdånig skrifvelse den 10 april 1908, som, enligt hvad ofvan å sid. 180 omnämnts, blifvit jämlikt Kungl. Maj:ts beslut öfverlämnad till kommittén, har fångvårdsstyrelsen gjort framställning om dylika bestämmelser och därvid uttalat såsom sin åsikt, att, å ena sidan, tjänstledig vaktbetjant, som är berättigad att under viss tid, vid ledighet på grund af läkarbetyg, behålla sina tjänstgöringspenningar, skulle åga under samma

tid uppbära jämväl beklädnadsersättningen, och att, å andra sidan, vikarien, som i första rummet bör hafva rätt till tjänstgöringspenningar, må från vikariatets början tillerkännas också beklädnadsersättning. Med hänsyn till ordningen och disciplinen inom fängelset ställes nämligen den fordran på vikarien, att han i tjänsten skall bära uniform, vare sig han skaffar sig egen sådan eller mot ersättning bereder sig tillgång därtill af annan.

I anslutning härtill och då tjänstedräktens bärande sammanhänger med tjänstgöringen, anser sig kommittén böra hemställa,

att beklädnadsersättningen till den manliga bevakningspersonalen vid fångvårdsanstalterna må utgå i öfverensstämmelse med hvad som gäller beträffande tjänstgöringspenningar eller beträffande ersättning för sådana vid vissa vikariat.

*Fri läkarvård
och medicin.*

Enligt gällande bestämmelser åtnjuter vaktbetjänt vid sjukdomsfall för sin person, men icke för familj, kostnadsfri vård af fångvårdsanstaltens läkare och nödiga läkemedel på fångvårdens bekostnad. För vaktbetjänts vård å allmänt sjukhus är däremot utgift af fångvårdsmedlen icke medgifven.

Enligt hvad kommittén inhämtat, har svenska fångvårdsmannaförbundet ingått till fångvårdsstyrelsen med anhållan, att ifrågavarande förmåner måtte komma jämväl befattningshafvandenans familjer till del. Därjämte har, såsom å sid. 179 omnämnts, i besvärsväg uppstått fråga om rätt för fångvårdens bevakningspersonal att komma i åtnjutande af fri vård å allmänt sjukhus.

Beträffande de förmåner, som i hithörande hänseenden finnas tillerkända befattningshafvande vid andra statens verk, vill kommittén hänvisa till hvad som är stadgadt beträffande befattningshafvande vid statens järnvägar samt post- och telegrafverken. Af dessa bestämmelser har kommittén funnit, att kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter vid samtliga nämnda verk består betjäningen vid distrikts- och lokalförvaltningarna, samt att för dem jämväl vård i allmänt rum å allmänt sjukhus jämte förtäring bekostas i de fall, då läkaren anser sådan vård nödvändig, men att befattningshafvandenans familjer icke hafva motsvarande fördelar i vidare

mån än att kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter lämnas de vid statens järnvägars distrikt anställda betjäntes hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

Kommittén, som trott sig finna, att i de för omförmälda verk utfärdade specialbestämmelser ifrågavarande förmåner i ett och annat hänseende blifvit mera omfattande än hvad ursprungligen torde varit afsedt, anser beträffande fångvården visserligen, att vård af fängelsets läkare och medicin fortfarande böra kostnadsfritt medgifvas bevakningspersonalen, men att däremot giltiga skäl ej föreligga att, på sätt fångvårdsmanufakturbundet hemställt, medgifva enahanda förmåner åt befattningshafvandenans familjer.

Enär kommittén föreslår, att bevakningspersonalen må årligen, utöfver 15 dagars semester, åtnjuta 30 dagars kostnadsfri ledighet i händelse af sjukdom, finner kommittén fri vård å sjukhus jämte förtäring icke kunna förordas för bevakningspersonalen under den tid, personalen sålunda åtnjuter full aflöning. Med afseende emellertid å vikten däraf, äfven ur statens synpunkt, att icke en dylik befattningshafvande på grund af kostnader, som för honom må vara allt för kännbara, underlåter att förskaffa sig behöflig sjukhusvård och därigenom kanske under längre tid än eljest eller måhända för all framtid blifver tjänstoduglig, anser kommittén sig böra hemställa,

att vård i allmänt rum å allmänt sjukhus jämte den förtäring, som under vistelsen därstädes af vederbörande läkare föreskrifves, må, i de fall att fångvårdsanstalts läkare anser sådan vård nödvändig, få, efter fångvårdsstyrelsens bepröfvande, af fångvårdsmedlen för bevakningspersonalen bekostas under högst sex månader årligen, dock ej under det att kostnadsfri ledighet åtnjutes.

Enligt hvad förut meddelats, anhöll fångvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 28 september 1894, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1895 års Riksdag att bevilja en månads årlig semester åt en hvar af de ordinarie tjänstemännen vid de centrala fångvårdsanstalterna samt åt 12 föreståndare för länsfängelser eller kronohäkten.

*Semester
eller annan
kostnadsfri
ledighet.*

På grund af hvad fångvårdsstyrelsen i ärendet åberopat, biträdde chefen för justitiedepartementet framställningen, som därpå af Kungl. Maj:t förelades Riksdagen.

Riksdagen ansåg emellertid, att hinder ej borde möta för ifrågasvarande tjänstinnehafvare att, med afstående af en ringa del af aflöningen, erhålla tjänstledighet, och Riksdagen befarade att ett bifall till framställningen skulle kunna föranleda likartade anspråk från andra områden af statsförvaltningen. Då Riksdagen tillika ansåg tiden ej vara lämplig att vidtaga några förändringar i reglerade aflöningsförhållanden, fann Riksdagen sig ej böra bifalla framställningen.

Förmånen af semester eller därmed jämförlig kostnadsfri ledighet åtnjutes emellertid nu af ett stort antal andra statstjänare.

Det synes öfverensstämmande med billighet, att förmånen af semester tilldelas direktörerna vid fångvårdsanstalterna, enär deras tjänstgöring är mer än vanligt bunden, i det att de kunna sägas i viss mån hafva att svara för ett noggrant iakttagande af sin tjänsteplikt under hela dygnet, under sön- och helgdagar lika väl som under hvardagar.

Hvad sålunda sagts om direktörerna, äger i allmänhet sin tillämpning äfven på assistenter. De vid fångvården anställda pastorenas tjänsteåligganden skilja sig i mycket från andra prästmäns, särskildt därutinnan, att de förra hafva att meddela religiös vård och undervisning i cellerna, där de måste tillbringa en stor del af sin arbetsdag. De måste därför anses vara i behof af någon tids hvila under året, därest de skola kunna med tillräcklig kraft och spänstighet ägna sig åt sina sysslor. Äfven för skollärarypersonalen synes dylik hvila vara behöflig. Hvad kamrerarna angår, böra de i egenskap af uppbördsmän, för kontrollens skull, vara skyldiga att taga årlig semester, såsom inom åtskilliga andra tjänsteområden är stadgadt för tjänstemän med liknande befattning.

Då det ej är afsedt, att de prästmän, som i stat upptagas såsom predikanter, skola ägna hela sin tid åt fångvårdstjänsten, utan denna för dem mera har karaktären af en bisyssla, har någon semester ej blifvit af kommittén föreslagen för dessa befattningshafvande.

Beträffande befattningshafvande i öfrigt vid fångvårdsanstalterna har Riksdagen redan principiellt erkänt behovet af kostnadsfri ledighet

för vaktbetjante. Enligt bestämmelserna till de för dem vid 1902 och 1907 årens riksdagar antagna aflöningsstater äger nämligen tjänstinnehafvare att vid ledighet på grund af läkares intyg för hälsans vårdande eller för sjukdom uppbära aflöningen oafkortad, i förra fallet under högst 15 dagar och i senare fallet eller vid ledighet af bägge anledningarna under tillsammans högst 45 dagar årligen.

Vid nämnda staters tillämpning har det också visat sig, att samtliga ordinarie vaktbetjante med mycket få undantag kommit i åtnjutande af förmånen af ledighet under 15 dagar för svag hälsas vårdande, enär vederbörande läkare med kännedom om den trägna fängelsetjänstgöringens inverkan på hälsan ansett sig oförhindrade att utfärda intyg om behöfvat af dylik ledighet.

Under sådana förhållanden synes stadgandet om kostnadsfri ledighet för svag hälsas vårdande böra utbytas mot en allmän bestämmelse om rätt till semester under enahanda tid. Därigenom vinnes befrielse från en del skrivelser samt lättnad för läkarna, utan att ökning i fångvårdsutgifterna behöfver ske i afsevärd mån.

Då föreståndarna för kronohäkterna, i händelse af bifall till kommitténs förslag, skulle komma att rekryteras från öfverkonstaplarnas och förste vaktkonstaplarnas klass, torde de, i fråga om rätten att under viss tid åtnjuta ledighet utan afdrag å aflöningen, böra likställas med dessa, således både i fråga om semester och om tjänstledighet för sjukdom.

I anslutning till hvad nu finnes bestämdt, må emellertid nyssnämnda förmåner icke under loppet af ett och samma kalenderår åtnjutas för längre tid än tillhoppa 45 dagar.

Tillgodonjutandet af semester betingas gifvetvis af möjligheten att finna lämpliga vikarier. Vid de fångvårdsanstalter, där assistenter komma att vara anställda, torde dessa i allmänhet kunna påräknas som vikarier för direktörerna. Men vid dessa vikariat kunna assistenterna icke samtidigt bestrida sina egna tjänster, hvilka därtill äro af allt för omfattande art, utan måste vikarier äfven för dem anskaffas. Sådant blifver jämväl erforderligt, då assistenterna själfva åtnjuta semester. Men då sålunda vikariat för assistent i ett flertal fall blefve behöfligt under två månader om året, lär det icke kunna, åtminstone med någon bestämdhet,

antagas, att tillräckligt antal extra ordinarie tjänstemän inom fångvårdsstyrelsen skall stå till buds för dylika vikariat.

Det synes därför kommittén kunna ifrågasättas, huruvida icke i nämnda fall öfverkonstaplar och förste vaktkonstaplar, om de eljest finnas därtill skickade, skulle kunna, ehuru i saknad af föreskrifven examen, få användas såsom vikarier för assistenterna. Hinder för en undantagsbestämmelse i sådant hänseende torde så mycket mindre böra möta, som den ordinarie eller tillförordnade direktören måste förutsättas öfvervaka den tjänstförrättande assistentens arbete samt lämna erforderlig handledning.

I fråga om de fyra kamrerarna äfvensom pastorerna och skollärapersonalen lära semesterledigheter utan större svårighet kunna inpassas i mån af tillgång å vikarier.

För kronohäktenas föreståndare och för bevakningspersonalen lära alltid ställföreträdare kunna erhållas.

Under återopande af det nu sagda hemställer kommittén,

att semester må årligen, då sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas å tider, som fångvårdsstyrelsen bestämmer, af en hvar direktör, kamrerare, pastor, assistent, skollärare och skollärarynna under en månad samt af föreståndare vid kronohäkten, öfverkonstaplar, förste vaktkonstaplar, vaktkonstaplar, vaktfruar, vaktkvinnor och kokerskor en hvar under femton dagar, utan afdrag å aflöningsförmånerna; samt

att därjämte föreståndare vid kronohäkten och öfriga sist uppräknade befattningshafvande må vid tjänstledighet för sjukdom under loppet af ett och samma kalenderår åtnjuta full aflöning under högst trettio dagar.

*Aflönings-
förmåner vid
förordnande
å tjänst under
vakans.*

I delen I af sina betänkanden (sid. 134) har kommittén uttalat önskvärdenheten däraf, att för de centrala ämbetsverken i allmänhet måtte utfärdas bestämmelse därom att den, som på förordnande förvaltar ledig tjänst, skall under tiden åtnjuta de med densamma förenade aflöningsförmåner. Det omnämndes tillika, att, i enlighet med hvad sedan lång tid

tillbaka gällt inom postverket, en dylik bestämmelse intagits i de vid 1902 års riksdag antagna aflöningsreglementena för tjänstemän och betjänte vid post- och telegrafverken.

Kommittén upptog detta ämne till behandling äfven i sitt betänkande, delen V, angående landsstaten (sid. 285—286) och uttalade därvid, att enligt kommitténs uppfattning det vore såväl i det allmännas intresse för erhållande af dugande vikarier å vakanta tjänster som ock i öfverensstämmelse med billighet mot vederbörande vikarier, att jämväl för landsstaten blefve uti ifrågavarande hänseende gällande hvad som på Kungl. Maj:ts förslag blifvit af Riksdagen antaget och godkänt för post- och telegrafverken.

I delen VI (sid. 233—234) omnämndes, att inom skogsstaten redan gällde beträffande kronojägarbefattningar, att, då sådan befattning vore vakant, den, som förordnades att under vakanstiden uppehålla befattningen, skulle äga att uppbära full kronojägar aflöning, hyresersättning jämväl däri inbegripen, därest sådan förekomme. I anslutning till hvad som gällde inom post- och telegrafverken samt hvad af kommittén föreslagits för centrala ämbetsverk i allmänhet och för landsstaten, höll kommittén före, att äfven vid skogsstaten ett stadgande af ifrågavarande innebörd borde finnas, ej blott, såsom för det dåvarande, beträffande kronojägarbefattningar, utan äfven beträffande öfverjägmästar- och jägmästartjänster.

Angående hvad uti ifrågavarande hänseende gäller för fångvårdsstaten hänvisas till de redogörelser, som lämnats ofvan å sid. 133—134 och 151.

Åberopande hvad ofvan anförts, tillåter sig kommittén hemställa,

*att uttrycklig föreskrift måtte meddelas därom,
att den, som på förordnande förvaltar vakant tjänst vid
fångvårdsstaten, skall under tiden åtnjuta de med tjänsten
förenade aflöningsförmåner.*

I fråga om uppbördssäkerhet för tjänstemän vid fångvårdsstaten har fångvårdsstyrelsen, på grund af gällande bestämmelser, i flera, å olika tider utfärdade cirkulär meddelat föreskrifter i ämnet samt bestämt beloppet af ifrågavarande säkerhet för föreståndarna vid de större länsfängelserna och kronohäktena till 1,000 kronor, för föreståndarna

*Upphörande
af skyldighet
att ställa
uppbörds-
säkerhet.*

vid de mindre länsfängelserna och kronohäkterna till 600 kronor samt för kamrerarna vid centrala fängvårdsanstalter, för assistenterna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand och för arbetsföreståndaren vid centralfängelset å Långholmen till 2,250 kronor.

Ofvan å sid. 47 har, i anslutning till hvad som anförts i delen I af kommitténs betänkanden beträffande de centrala ämbetsverken i allmänhet och i delen IV beträffande vissa tjänstemän i statskontoret, hemställts, att föreskriften om skyldighet för fängvårdsstyrelsens kassör att ställa uppbördssäkerhet måtte upphävas.

I sitt betänkande, delen V, angående landsstaten har kommittén afven behandlat detta ämne (sid. 287—288). Därvid anfördes, bland annat, hurusom i kungl. bref till generalpoststyrelsen och till telegrafstyrelsen den 6 juni 1902 förklarats, att befintliga föreskrifter rörande skyldighet för vissa posttjänstemän och vissa telegrafverkets tjänstemän att ställa uppbördssäkerhet skulle upphöra att gälla i fråga om uppbörd, tillhörande tiden efter utgången af år 1902; samt att redan vid 1898 års riksdag tidigare gällande föreskrifter om skyldighet för vissa riksbankens tjänstemän att ställa sådan säkerhet blifvit, på bankoutsrottets hemställen, uteslutna ur reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning.

I enlighet med hvad kommittén i sistberörda betänkande hemställt, har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 4 december 1908 förordnat, att hvad som funnes föreskrifvet om skyldighet för vissa tjänstemän vid landsstaten att ställa uppbördssäkerhet skulle i fråga om uppbörd, tillhörande tiden efter utgången af år 1908, upphöra att gälla.

Kommittén hemställer,

att jämväl i hvad fängvårdsstaten angår nu befintliga föreskrifter om skyldighet för vissa tjänstemän att ställa uppbördssäkerhet måtte upphävas.

*Personliga
affärs-
tMägg m. m.*

Enär den ifrågasatta omorganisationen af fängelseväsendet bland annat skulle komma att medföra sammanslagning af det nuvarande centralfängelset i Malmö och länsfängelset därstädes till ett enda fängelse under benämningen »centralfängelset i Malmö», blefve för sådant fall direktörs-

tjänsten vid ettdera af förenämnda fängelser öfverflödig; hvarjämte afsedt vore, att vid det nya centralfängelset assistent skulle bestrida göromål motsvarande jämväl dem, som tillhöra kamreraren vid nuvarande centralfängelset.

Då innehafvaren af direktörsbefattningen vid det nuvarande centralfängelset redan lærer hafva uppnått den ålder, att han är berättigad till pension vid afskedstagandet, torde kunna så ordnas, att direktören vid det nuvarande länsfängelset varder vid det nya centralfängelsets färdigblifvande dit öfverflyttad, under det att direktören vid det nuvarande centralfängelset öfverföres å indragningsstat.

Äfven kamreraren vid nuvarande centralfängelset har, efter hvad kommittén meddelats, redan uppnått den ålder, att han är berättigad till pension vid afskedstagandet. Han lærer fördenskull ock vid det nya centralfängelsets färdigblifvande böra öfverföras å indragningsstat.

Vid nu nämnda förhållanden har kommittén ej funnit skäl föreslå någon tillfällig löneförbättring för direktören och kamreraren vid nuvarande centralfängelset i Malmö. Dylik förbättring lærer ej heller behöfva komma i fråga hvad bevakningsbefälhafvartjänsten därstädes angår, då dess ordinarie innehafvare för närvarande är och med sannolikhet torde komma att allt fortfarande under öfvergångstiden vara förordnad såsom direktör vid annat fängelse. Bevakningsbefälhafvartjänsten torde därefter öfvergå i bättre aflönad assistentbefattning, med hvilken äfven kamrerargöromålen förenas.

Emellertid böra, såsom förut anförts, direktörs-, kamrerare- och bevakningsbefälhafvaretjänsterna vid nuvarande centralfängelset i Malmö tills vidare uppföras å öfvergångsstat med aflöningar enligt den för dem nu gällande stat.

Slottspastorn vid det nuvarande centralfängelset, hvilken tydligtvis kommer att öfverflyttas till det nya fängelset och som nu åtnjuter arfvode af 1,600 kronor från centralfängelset samt 1,000 kronor från länsfängelset jämte ett ålderstillägg å 500 kronor, bör, enligt kommitténs åsikt, i aflöningshänseende likställas med pastorerna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand samt fördenskull tills vidare uppföras å öfvergångsstat med enahanda aflöningsförmåner som dessa.

Med direktörstjänsten vid nuvarande länsfängelset i Malmö är förordnad en aflöning af 3,500 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg,

hvarterda å 350 kronor. Befattningen är mycket kräfvande, hvarför dess innehafvare synes böra tills vidare å öfvergångsstat erhålla enahanda aflöning som direktörerna vid straffängelserna.

Rörande den nuvarande innehafvaren af direktörsbefattningen vid kronohäktet å Långholmen har fångvårdsstyrelsen ansett, att han bör, så länge han där kvarstår, bibehållas vid sin nuvarande benämning och pensionsrätt samt uppbära ett personligt aflöningstillägg, motsvarande skillnaden mellan aflöningen enligt den blifvande staten för assistenttjänst vid centralfängelset å Långholmen och den aflöning, som enligt nu gällande stat tillkommer direktören vid kronohäktet. Kommittén anser sig böra biträda detta förslag.

Hvad angår direktören vid centralfängelset i Göteborg, hvilket fängelse, såsom redan är nämndt, inom kort kommer att nedläggas, lærer tillfälle erbjuda sig att jämlikt hans skriftliga medgifvande förflytta honom till annan befattning.

Sedan den byggnad, där kronohäktet i Norrköping förut varit inrymdt, blifvit för användning oduglig, hafva de fångar, som skolat förvaras därstädes, intagits i en afdelning af tvångsarbetsanstalten i samma stad. Såsom förut nämnts, har kommittén föreslagit, att de båda anstalterna skulle förenas under samma direktör, såsom fallet är å Svartsjö och i Landskrona. Så länge emellertid den nuvarande direktören vid kronohäktet i Norrköping kvarstår i befattningen, bör han med bibehållande af sin nuvarande benämning och pensionsrätt få tillgodonjuta de aflöningsförmåner, som enligt nu gällande bestämmelser tillkomma direktören vid häktet.

Vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona, hvarest för den föreslagna assistentbefattningen begynnelseaflöningen satts 400 kronor och slutaflöningen 100 kronor lägre än den aflöning, som uppbäres af nuvarande bevakningsbefälhafvaren därstädes, bör tydligen denne, därest han vid den nya statens trädande i kraft kvarstår i befattningen, bibehållas vid nuvarande pensionsrätt samt erhålla personligt aflöningstillägg å öfvergångsstat till så stort belopp, att det motsvarar skillnaden emellan den aflöning, som enligt den

nya staten skall utgå till assistenten, och den, som enligt nu gällande stat tillkommer bevakningsbefälhafvaren.

Vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona finnas för närvarande såväl kamrerare som bevakningsbefälhafvare, hvilkas göromål hädanefter anses kunna skötas af allenast en befattningshafvande i egenskap af assistent, för hvilken begynnelseaflöningen satts till 2,100 och slutaflöningen till 2,900 kronor. Den nuvarande bevakningsbefälhafvaren torde före eller vid tiden för den nya statens ikraftträdande kunna placeras å annan befattning. Kamreraren däremot torde, i likhet med direktören vid kronohäktet å Långholmen, böra tillerkännas rätt att, med bibehållande af nuvarande benämning och pensionsrätt, uppbära personligt aflöningstillägg, motsvarande skillnaden emellan aflöningen för den föreslagna assistenten och den aflöning, nämnda kamrerare enligt nu gällande stat åtnjuter.

Nuvarande innehafvaren af predikantsbefattningen vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona uppbär, förutom särskild ersättning för skolundervisning, ett arfvode af 1,500 kronor. För befattningen såsom predikant vid ifrågavarande tvångsarbetsanstalt med tillhörande kronohäkte har i den nya staten föreslagits sistnämnda arfvodesbelopp, men befattningens innehafvare skulle ej åtnjuta fri bostad och bränsle eller ersättning därför. Då emellertid den nuvarande innehafvaren af predikantsbefattningen vid tvångsarbetsanstalten uppbär såsom predikant vid kronohäktet i staden ett arfvode å 400 kronor samt i hyresersättning och vedanslag ett belopp å 800 kronor, utgöra sålunda hans aflöningsförmåner, ersättningen för skolundervisning oberäknad, tillhopa 2,700 kronor, hvarvid dock fästats det villkor, att han ej får med sina göromål i fängvårdens tjänst förena annan aflönad syssla. Enligt kommitténs förslag skulle däremot befattningen för framtiden kunna få förenas med annan prästerlig tjänst, enär det icke kan antagas, att en prästmans hela arbetstid behöfver tagas i anspråk för religionsvård åt den numera minskade fängspersonalen vid ifrågavarande anstalt och häkte. Då emellertid ej kan förutsättas, att den nuvarande predikanten skall kunna med ens skaffa sig annan aflönad tjänst, synes han böra tillerkännas rätt att tills vidare uppbära ett personligt aflöningstillägg å 1,200 kronor.

Kronohäktet i Eskilstuna torde, såsom förut framhållits, komma att indragas, så snart förhållandena sådant medgifva, och har därför icke upptagits i den nya staten. Vid tiden för häktets indragning synes det böra blifva föremål för vederbörlig pröfning, huru förfaras skall med där anställda bevakningsbefälhafvare och predikant. Dessa hafva därför ansetts böra tills vidare uppföras å öfvergångsstat med samma aflöning som för närvarande.

Direktören vid kronohäktet i Hudiksvall uppbär för närvarande med sina båda intjänade ålderstillägg en aflöning af 3,000 kronor, under det att enligt den föreslagna nya staten föreståndaren för nämnda häkte skulle erhålla en slutaflöning af endast 2,500 kronor. Det torde ej kunna ifrågasättas, att den nuvarande föreståndaren skulle vilja ingå på den nya staten. Med bibehållande af nuvarande titel och pensionsrätt torde han därför böra erhålla personligt aflöningstillägg, motsvarande skillnaden mellan föreståndarens aflöning enligt nu gällande och enligt ny stat.

Vid kronohäktet i Sundsvall skulle äfven slutaflöningen för föreståndaren, enligt den föreslagna nya staten, med 500 kronor understiga den, som nu kan utgå till direktören vid nämnda anstalt. Men där uppehållas föreståndarbefattningen för närvarande på förordnande och kommer, på grund af Kungl. Maj:ts beslut, ej att besättas med ordinarie innehafvare, förrän eventuell ny anordning hunnit genomföras. Något särskildt lönetillägg erfordras fördenskull icke för föreståndaren vid ifrågavarande häkte.

Enligt nu gällande stat utgör begynnelseaflöningen för direktörerna vid länsfängelserna i Östersund och Luleå 2,500 kronor, däraf 1,600 kronor i lön. Därtill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvarterda å 250 kronor. Enligt den föreslagna staten skulle begynnelseaflöningen till föreståndarna vid dessa anstalter, benämnda kronohäkten, utgöra 2,600 kronor, hvaraf 1,600 kronor i lön. Därtill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvarterda å 200 kronor. Slutaflöningen skulle sålunda blifva densamma som för närvarande eller 3,000 kronor, men då summan af de båda

ålderstilläggen enligt förslaget till den nya staten skulle blifva 100 kronor mindre än för närvarande, skulle pensionen minskas med samma belopp. Därest de nuvarande innehafvarna af direktörsbefattningarna vid ifrågavarande båda fängelser skulle i öfrigt vilja ingå på den nya staten, torde de böra bibehållas vid rätt att komma i åtnjutande af det pensionsbelopp, som skulle tillkomma dem enligt nu gällande bestämmelser.

Af öfriga föreståndare för de länsfängelser eller kronohäkten, som blifvit upptagna i den föreslagna nya staten under den senare benämningen, är det icke någon, som skulle lida minskning i pensionsbeloppet. Åtskilliga skulle tvärtom få det i större eller mindre mån höjdt. Samtliga tillföras också viss löneförbättring, och det torde därför kunna antagas, att icke någon af dem skall tveka att utan vidare ingå på den nya staten.

Den aflöning å 1,400 kronor, som jämlikt kungl. bref den 9 januari 1882 af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll utgår till predikanten vid förra straffängelset i Varberg, torde böra uppföras å öfvergångsstat.

På grund af hvad ofvan anförts, hemställer kommittén,

att å öfvergångsstat må uppföras följande tjänstemän vid nuvarande centralfängelset i Malmö, nämligen:

direktören med en aflöning af 4,000 kronor, däraf 3,500 i lön och 500 i skrifvararfvode; hvar-till kunna komma från särskildt anslag två ålderstillägg, hvartera å 500 kronor, efter fem och tio år;

kamreraren med en aflöning af 3,150 kronor, hvaraf 1,500 i lön, 450 i skrifvararfvode samt 1,200 i särskildt lönetillägg; hvar till kunna komma från särskildt anslag två ålderstillägg, det ena å 300 kronor efter fem år och det andra å 200 kronor efter tio år;

bevakningsbefälhafvaren med en aflöning af 2,500 kronor, däraf 2,000 i lön och 500 i arf-

vode; hvartill kunna komma från särskildt anslag två ålderstillägg, det ena å 300 kronor efter fem år och det andra å 200 kronor efter tio år; att å öfvergångsstat jämväl må uppföras:

pastorn vid nuvarande centralfängelse och länsfängelse i Malmö med ett arfvode af 3,250 kronor, hvartill kan komma efter fem år från särskildt anslag ett ålderstillägg af 500 kronor, skolande af arfvodet 1,150 kronor anses såsom tjänstgöringspenningar;

direktören vid nuvarande länsfängelse i Malmö med en aflöning af 4,000 kronor, däraf 2,700 i lön och 1,300 i tjänstgöringspenningar; hvartill kunna komma från särskildt anslag två ålderstillägg till lönen, hvartera å 500 kronor, efter fem och tio år;

nuvarande direktören vid kronohäktet i Norrköping med en aflöning af 2,500 kronor, däraf 1,600 i lön, 600 i tjänstgöringspenningar och 300 i skrifvararfvode; skolande därtill komma från särskildt anslag två ålderstillägg å tillhoppa 500 kronor;

bevakningsbefälhafvaren vid kronohäktet i Eskilstuna med en aflöning af 1,800 kronor, däraf 1,200 i lön och 600 i tjänstgöringspenningar; hvartill kunna komma från särskildt anslag två åldersstillägg, hvartera å 150 kronor, efter fem och tio år; samt

predikanten vid kronohäktet i Eskilstuna med ett arfvode af 600 kronor;

att nuvarande direktören vid kronohäktet å Långholmen må, så länge han där kvarstår, med bibehållande af sin benämning och pensionsrätt få uppbära å öfvergångsstat ett personligt aflöningstillägg motsvarande

skillnaden mellan aflöningen, enligt blifvande stat, för assistenttjänst vid centralfängelset å Långholmen och den aflöning, som enligt nu gällande stat tillkommer direktören vid kronohäktet därstädes;

att nuvarande bevakningsbefälhafvaren vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona må, därest han vid ny stats trädande i kraft kvarstår i befattningen, med bibehållande af sin pensionsrätt erhålla personligt aflönings-tillägg å öfvergångsstat, motsvarande skillnaden mellan aflöningen, enligt blifvande stat, för assistenttjänst vid nämnda tvångsarbetsanstalt och den aflöning, som enligt nu gällande stat tillkommer bevakningsbefälhafvaren;

att nuvarande kamreraren vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona må, med bibehållande af benämning och pensionsrätt, få å öfvergångsstat uppbära personligt aflönings-tillägg, motsvarande skillnaden mellan aflöningen, enligt blifvande stat, för assistenttjänst vid nämnda tvångsarbetsanstalt och den aflöning, som enligt nu gällande stat tillkommer kamreraren;

att nuvarande predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona må, så länge han med sina göromål i fångvårdens tjänst ej förenar annan aflönad syssla, få tills vidare, utöfver arfvodet enligt blifvande stat för predikantsbefattningen vid nämnda anstalt med tillhörande kronohäkte, å öfvergångsstat uppbära personligt aflönings-tillägg af 1,200 kronor;

att nuvarande direktören vid kronohäktet i Hudiksvall må, med bibehållande af benämning och pensionsrätt, få å öfvergångsstat uppbära personligt aflönings-tillägg, motsvarande skillnaden mellan föreståndarens aflöning enligt nu gällande och enligt blifvande stat;

att nuvarande direktörerna vid länsfängelserna i Östersund och Luleå må, därest de i öfrigt vilja ingå på den blifvande nya staten, bibehållas vid rätt att

komma i åtnjutande af pensionsbelopp i enlighet med nu gällande bestämmelser;

att å öfvergångsstat jämväl må upptagas arfvode, 1,400 kronor, till predikanten vid förra straffängelset i Varberg; och

att samtliga de belopp, som i ofvan anförda hänseenden må komma att uppföras å öfvergångsstat, skola utgå af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Riksdagen bestämde år 1907, i samband med inrättandet af assistenttjänster vid länsfängelserna i Linköping och Jönköping, att vaktmästarbefattningarna vid dessa fängelser skulle indragas och ersättas af förste vaktkonstapelsbefattningar. En hvar af vaktmästarbefattningarnas dåvarande innehafvare, som efter nämnda indragning komme att vid något af dessa fängelser fullgöra de åligganden, hvilka då tillhörde fängelsevaktmästare, skulle dock äga dels att, så länge han kvarstode i denna tjänsteutöfning, från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll uppbära ett personligt aflöningstillägg, motsvarande skillnaden mellan den i stat för vaktmästare upptagna aflöning, däri inräknadt beklädnadsersättning, och aflöningen till förste vaktkonstapel, dels ock att efter beviljad afsked från tjänsten uppbära pension såsom vaktmästare.

Kommittén föreslår,

att på enahanda sätt må förfaras i fråga om de nuvarande innehafvarna af vaktmästarbefattningarna vid de straffängelser, där, i följd af assistenttjänsts inrättande, förste vaktkonstapel kommer att anställas i stället för öfverkonstapel (vaktmästare).

Fångvårdsstyrelsen har föreslagit, att jämväl innehafvaren af bevakningsbefälhafvarbefattningen vid centralfängelset å Härlanda, hvilken befattning kommer att utbytas mot öfverkonstapelstjänst, må, för den tid han kvarstår i befattningen, bibehållas vid sin nuvarande benämning och aflöning. Men då aflöningsförmånerna för denne bevakningsbefälhafvare

understiga dem, som af kommittén föreslagits för öfverkonstapel, synes skäl ej föreligga att träffa särskilda bestämmelser rörande ifrågavarande befattningshafvande.

Enligt kungl. brevet den 6 mars 1908 har medgifvits att tilldela de från förslagsanslaget aflönade extra vaktbetjante arfvode, uppgående till sammanlagda beloppet af lön och tjänstgöringspenningar för motsvarande ordinarie befattningar, samt därjämte för extra betjante af mankön, af hvilka fordras, att de i tjänsten bära uniform, beklädnadsersättning såsom för ordinarie befattningshafvande. *Vissa förmåner för extra vaktbetjante.*

Likaledes har på grund af beslut vid 1907 års riksdag medgifvits, att extra vaktbetjant, som efter ett års fortsatt förordnande innehar nytt förordnande såsom sådan, må vid tjänstledighet för styrkt sjukdom under det nya förordnandet intill en tid af högst 45 dagar årligen (hvarunder det i dylika fall är ordinarie vaktbetjant medgifvet att behålla hela aflöningen) kunna få tillgodonjuta så stor del af arfvodet, som motsvarar lönen i den ordinarie vaktbetjants aflöningen.

Förutom ofvannämnda förmåner tillkommer, såsom de faktiska förhållandena gestalta sig, för den extra bevakningspersonalen af kvinnkön, liksom för den ordinarie, fri bostad jämte vedbrand. Sistnämnda förmån tillkommer däremot i regel icke de från förslagsanslaget aflönade manliga vaktbetjante. Det torde emellertid vara med rätt och billighet öfverensstämmande, att likställighet de olika könen emellan äger rum i berörda afseende, och att sålunda äfven extra bevakningspersonal af mankön kommer i åtnjutande af fri bostad jämte bränsle. Kommittén vill dock icke ifrågasätta, att denna förmån tilldelas dem strax efter antagandet, utan torde de böra komma i åtnjutande däraf först efter viss tids profjtjänstgöring. Denna skulle lämpligen kunna bestämmas till ett år, efter hvilken tid, enligt Riksdagens ofvannämnda beslut, i hvad angår tillgodonjutande af aflöning vid ledighet för styrkt sjukdom extra vaktbetjant i viss mån likställts med ordinarie.

Vid bifall till förslaget att minska de extra befattningshafvandes antal genom att uppföra flera platser å ordinarie stat skulle i anseende till det ringa antalet extra befattningshafvande någon afsevärd kostnad ej

uppkomma för statsverket genom att medgifva extra manlig vaktbetjänt förmånen att efter ett år erhålla fri bostad jämte bränsle. Genom en dylik åtgärd skulle däremot den fördelen vinnas, att den, som visat sig lämplig för befattningen, säkrare skulle kunna bindas vid denna och behållas för fångvårdstjänsten.

Kan ej bostad beredas, torde ersättning i stället böra gifvas med enahanda belopp som åt ordinarie. Dessa belopp skulle dock ej, såsom för ordinarie vaktbetjante, utgå i förskott vid månads början utan, efter intjänandet, vid månads slut.

Kommittén hemställer,

att extra vaktbetjante, manliga såväl som kvinnliga, hvilka oafbrutet under ett år innehaft och fortfarande innehafva förordnande såsom sådana, må komma i åtnjutande af fri bostad jämte bränsle eller ersättning därför med samma belopp, som äro stadgade för motsvarande ordinarie befattningshafvande.

I sammanhang härmed anser kommittén sig emellertid böra uttala, att beträffande den kontanta aflöningen någon skillnad bör göras emellan ordinarie och extra vaktbetjänt, på det att den senare, som är befriad från erläggandet af afgifter för sin egen pensionering, ej måtte vid befordran till ordinarie erhålla mindre aflöningsbelopp, än hvad han uppburit såsom extra.

Det synes kommittén, att extra vaktbetjante af mankön böra erhålla åtminstone 50 kronor och af kvinnkøn åtminstone 25 kronor mindre aflöning än hvad ordinarie vaktbetjante äga att uppbära i begynnelseaf-löning. Minskningen torde böra beräknas å den del af aflöningen, som motsvarar lönen i den ordinarie vaktbetjants aflöningen.

Gratifikation-
tioner.

Enligt kungl. brevet den 6 mars 1908 får gratifikation till vaktbetjänt icke vidare utdelas såsom aflöningsform utan endast utgå dels, i enlighet med närmare bestämmelser i kungl. brevet den 22 december 1905, för undervisning och handledning i yrkesarbete och dels efter

fångvårdsstyrelsens bepröfvande såsom särskild ersättning eller belöning med belopp, ej öfverstigande 75 kronor hvarje gång, för visad synnerlig beslutsamhet och handlingskraft vid uppehållandet af ordningen inom fängelset eller vid behandling af vildsinta fångar och rymningar samt med belopp, ej öfverstigande 150 kronor om året, för utförandet af göromål och förrättningar, som icke i egentlig mening tillhöra vaktbetjäntes tjänsteåligganden, äfvensom för kostnader eller utgifter, som uppkommit för vaktbetjänt genom förflyttning till eller förordnande vid annan fångvårdsanstalt.

Därest gratifikation synes böra tilldelas vaktbetjänt för visst annat fall, har fångvårdsstyrelsen att därutinnan inhämta Kungl. Maj:ts beslut.

Efter utfärdandet af dessa bestämmelser lär gratifikation endast i alldeles särskilda fall utdelas till befattningshafvande, som äro anställda vid själfva bevakningstjänsten.

Hvad däremot angår dem, som lämna undervisning i yrkesarbete, skulle dessa enligt kommitténs förslag uppföras på ordinarie stat dels såsom underbefäl och dels såsom vaktkonstaplar och vaktkvinnor, med samma aflöningsförhållanden och öfriga förmåner som tillkomma den för själfva bevakningstjänsten anställda personalen. Vid sådant förhållande synes utdelandet af gratifikation till arbetsledarna jämväl skola i allmänhet upphöra. För tjänstinnehafvaren bör det vara mera tryggt att kunna påräkna en fast, i stat bestämd aflöning, än att bero af en inkomst, som kan växla under olika år och som, i de fall då gratifikationen synes emottagaren knappt tillmätt, framkallar missbelåtenhet hos honom själf eller, då den är mera rundligt tilltagen, lätt väcker afund hos öfriga likställda befattningshafvande. För fångvårdsstyrelsen synes det likaledes innebära en förmån att befrias från ett uppdrag, som det med bästa vilja kan falla sig svårt att fullgöra till allmän belåtenhet och på ett fullt tillfredsställande sätt.

Vid fångvårdsanstalterna förekomma emellertid vissa göromål, som kräfva särskilda kunskaper eller handaskicklighet utöfver hvad bevakningstjänsten i allmänhet fordrar. Såsom uppmuntran härför och då jämväl eljest uti särskilda undantagsfall en förtjänt belöning kan verka välgörande och sporrande till nit i tjänsten, har kommittén ansett sig icke böra helt och hållet afstyrka utdelandet af gratifikation till befattningshafvande vid

fångvårdsstaten. Det synes dock kommittén lämpligt, att, därest dylik uppmuntran anses böra ifrågakomma, framställning därom må göras hos Kungl. Maj:t.

På grund däraf har kommittén velat hemställa,

att, då gratifikation i visst undantagsfall synes böra tilldelas befattningshafvande å fångvårdsstaten, fångvårdsstyrelsen äger att göra framställning därom hos Kungl. Maj:t.

Aflöningsvillkor vid fångvårdsstaten.

De villkor, som för närvarande gälla för tillgodonjutande af de, enligt Riksdagens beslut, med ordinarie befattningar å fångvårdsstaten förenade aflöningsförmåner, finnas spridda i åtskilliga kungl. bref och kungörelser, åberopade ofvan i detta betänkande.

I sådant hänseende erinras om

kungl. brefvet *den 5 juni 1874* beträffande direktörer och bevakningsbefälhafvare vid straff- och arbetsfängelser samt predikanterna vid vissa straff- och arbetsanstalter (sid. 103—104);

kungl. brefvet *den 14 juni 1901* beträffande kamrerarna (sid. 112—114);

kungl. brefvet *den 28 juni 1907* beträffande direktörerna och predikanterna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand (sid. 117—118);

kungl. kungörelsen *den 26 juni 1903* beträffande föreståndarna vid läns- och kronocellfängelserna samt bevakningsbefälhafvaren vid länsfängelset i Göteborg (sid. 129—130); äfvensom

kungl. kungörelserna *den 13 juni 1902* och *den 26 juni 1903* samt kungl. brefvet *den 28 juni 1907* beträffande bevakningspersonalen (sid. 138—139, 143—147).

Härjämte har å sid. 147 hänvisats till bestämmelser i lagen *den 11 oktober 1907* angående civila tjänstnehafvares rätt till pension.

För assistenter äro bestämmelser meddelade i kungl. brefvet *den 28 juni 1907* (sid. 120).

Då kommittén sökt att sammanfatta de villkor, som, efter antagandet af ny aflöningsstat, böra gälla för åtnjutande af de med ordinarie befattning vid fångvårdsstaten förenade aflöningsförmåner, har kommittén i tillämpliga delar beaktat de aflöningsvillkor, som blifvit af Riksdagen fastställda vid åtskilliga åren 1907 och 1908 tillkomna löneregleringar.

Därvid har äfven uppmärksamrats, hurusom bland aflöningsvillkoren för ordinarie befattningshafvande vid skogsstaten upptagits, att jägmästare må för tillgodonjutande af ålderstillägg räkna sig till godo den tid, hvarunder han varit ordinarie tjänsteman i första lönegraden hos domänstyrelsen, dock under de villkor i öfrigt, som gälla för åtnjutande af fastställda aflöningsförmåner för nämnda styrelse.

Ett däremot svarande stadgande beträffande direktörer och kamrere vid fångvårdsanstalter har ansetts lämpligen böra upptagas bland aflöningsvillkoren vid fångvårdsstaten.

Det torde böra omnämnas, att äfven enligt aflöningsreglemente för tjänstemän och betjante vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning (intaget i kungl. kungörelse den 10 juni 1904) tjänstinnehafvare i fråga om ålderstillägg kan få räkna sig till godo innehafd befattning inom centralverket.

Med afseende å fångvårdsstaten finnas icke meddelade några bestämmelser rörande bibehållande af aflöning för den, som i följd af kroppsskada, ådragen under tjänsteutöfning, blifvit tills vidare oförmögen till tjänstgöring, eller rörande begravningshjälp till dödsboet efter tjänstinnehafvare, som aflidit i följd af olyckshändelse, tinad under tjänsteutöfning. Däremot hafva dessa frågor varit föremål för uppmärksamhet i hvad angår post- och telegrafverken samt statens järnvägar och föranledt vissa föreskrifter i ämnet beträffande där anställd personal.

Då tjänstinnehafvare å fångvårdsstaten såväl under tjänstgöring vid fångvårdsanstalterna som, hvad bevakningspersonalen angår, vid verkställandet af fängstransporter äro särskildt utsatta för fara, synes det önskvärdt, att bestämmelser i ofvannämnda syften måtte inflyta bland aflöningsvillkoren för fångvårdsstaten. Kommittén har därför ansett sig böra föreslå sådana bestämmelser, i särskild anslutning till föreskrifterna i aflöningsreglementet för tjänstemän och betjante vid postverket den 6 juni 1902, § 3 (sådan den lyder enligt kungl. kungörelsen den 28 juni 1907) och § 9, samt aflöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket, intaget i kungl. kungörelsen den 11 oktober 1907, §§ 6 och 12.

Kommittén hemställer,

att för åtnjutande af de enligt blifvande ny stat med ordinarie befattning vid fångvårdsstaten förenade aflöningsförmåner måtte stadgas följande villkor, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning vid fångvårdsstaten skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af fångvårdsstaten eller särskilda delar däraf eller i följd af kronans ombesörjande af arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna eller eljest af olika anledningar kan vara stadgad;

att innehafvare af ordinarie befattning vid fångvårdsstaten jämväl skall vara skyldig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, låta sig förflyttas till annan fångvårdsanstalt; ägande han emellertid, därest förflyttningen sker utan hans egen ansökning eller uttryckta önskan, åtnjuta ersättning för flyttningskostnad;

att med ordinarie befattning vid fångvårdsstaten icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning vid fångvårdsstaten ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej fångvårdsstyrelsen uppå där-om gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid fångvårdsstaten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att kvinnlig befattningshafvande, som ingår äktenskap, skall vara skyldig afgå från tjänsten, om fångvårdsstyrelsen så finner nödigt;

att vid kronohäkte vaktkvinna skall efter fångvårdsstyrelsens bestämmande vara skyldig utan särskild ersättning bestrida jämväl kokerskegöromål;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester eller annan kostnadsfri ledighet, men för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen eller i de fall, där aflöningen utgöres af arfvode, den del däraf, som icke anses såsom tjänstgöringspenningar, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller arfvodet, som erfordras för befattningens uppehållande eller eljest prövas skäligt;

att, då tjänstinnehafvare i stället för fri bostad jämte bränsle åtnjuter ersättning därför, denna ersättning skall utgå i enahanda ordning som lön;

att, därest tjänstinnehafvare i följd af kroppsskada, ådragen under tjänsteutöfning, blifvit tills vidare oförmögen till tjänstgöring, aflöningen å stat må, såsom undantag från hvad ofvan är stadgadt, kunna, efter fångvårdsstyrelsens bepröfvande, oafkortad utgå till honom under högst sex månader; ankommande på pröfning af Kungl. Maj:t, till huru stor del aflöning kan böra utgå till den skadade efter omförmälda tid af sex månader;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af fångvårdsstyrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej fångvårdsstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande af semester eller annan kostnadsfri ledighet, tjänstinnehafvare af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning vid fångvårdsstaten, densamma, mot åtnjutande af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar eller däremot svarande belopp, i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att beträffande förhöjning af aflöningen efter viss tids fortsatt innehafvande af tjänst i samma lönegrad tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor, att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutt semester eller annan kostnadsfri ledighet, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda förhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillrädas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd;

att löntagare därvid bör tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft flutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial eller på grund af förordnande i följd af frågan om reglering af löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstaten;

att direktör och kamrerare vid fångvårdsanstalt äfven må för tillgodoräknande af ifrågavarande aflöningsförhöjning räkna sig till godo den tid, hvarunder de varit ordinarie tjänstemän i första lönegraden hos fångvårdsstyrelsen, dock under de villkor i öfrigt, som gälla för åtnjutande af fastställda aflöningsförmåner för nämnda styrelse;

att, därest ordinarie fänggevaldiger transporterats till vaktkonstapel vid fångvårdsanstalt, han äger att i fråga om rätt till ålderstillägg räkna sig till godo den tid, han varit ordinarie fänggevaldiger;

att, därest ordinarie tjänstinnehafvare, som befordras till annan befattning vid fångvårdsstaten än den han dittills innehaft, redan intjänat högre aflöning än begynnelseaflöningen för den befattning, till hvilken han befordras, honom skall omedelbart tillgodoföras det eller de ålderstillägg i den sistnämnda befattningen, att hans aflöning i densamma icke blir lägre än den aflöning han senast åtnjöt före befordringen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af aflöningsförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester må årligen, då sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas å tider, som fångvårdsstyrelsen bestämmer, af en hvar direktör, kamrerare, pastor, assistent, skollärare och skollärarynna under en månad samt af föreståndare vid kronohäkten,

öfverkonstaplar, förste vaktkonstaplar, vaktkonstaplar, vaktfruar, vaktkvinnor och kokerskor en hvar under femton dagar, utan afdrag å aflöningsförmånerna;

att därjämte föreståndare vid kronohäkten och öfriga sist uppräknade befattningshafvande må vid tjänstledighet för sjukdom under loppet af ett och samma kalenderår åtnjuta full aflöning under högst trettio dagar;

att tjänstinnehafvare, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att begagna sig af semester å tid af året, som bestämmes af fångvårdsstyrelsen;

att kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar, lämnas åt de till bevakningspersonalen vid fångvårdsstaten hörande befattningshafvande, men ej åt deras familjer;

att vid afgång från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom, i förekommande fall, hyres- och bränsleersättning utgå till månadens slut; gällande enahanda förhållande i de fall, där aflöningen utgöres af arfvode, den del däraf, som icke anses såsom tjänstgöringspenningar;

att, därest tjänstinnehafvare aflider i följd af olyckshändelse, timad under tjänsteutöfning, ett belopp, motsvarande den aflidnes aflöning för en månad, må såsom begrafningshjälp tilldelas hans dödsbo;

att i fråga om skyldighet att afgå från tjänsten äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya aflöningsstatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts

bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde böra förklaras,

att en hvar, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya aflöningsstaten träder i kraft, tillträder befattning vid fångvårdsstaten, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande innehafvare af befattningar vid fångvårdsstaten, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.

I sammanhang härmed och i anslutning till hvad som finnes stadgadt i ofvanberörda aflöningsreglemente för postverket, § 8 mom. 2, § 9 och § 14, samt i aflöningsreglementet för telegrafverket, § 11 mom. 2, § 12 och § 20, tillåter sig kommittén hemställa,

att, då vid fångvårdsstaten anställd person, som innehar en å ordinarie stat ej uppförd befattning, aflider, må, därest och i den mån fångvårdsstyrelsen så pröfvar skäligt, den för honom bestämda aflöningen utgå till månadens slut;

att, då dylik person aflider i följd af olyckshändelse, timad under tjänsteutöfning, ett belopp, motsvarande den aflidnes aflöning för en månad, må såsom begrafningshjälp tilldelas hans dödsbo; samt

att kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter må, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar, lämnas jämväl åt de till bevakningspersonalen vid fångvårdsstaten hörande extra befattningshafvande, men ej åt deras familjer.

Beträffande de befattningshafvande, som enligt kommitténs förslag skulle komma att upptagas å öfvergångsstat, anser sig kommittén böra i detta sammanhang erinra följande.

För direktören vid nuvarande länsfängelset i Malmö har kommittén funnit sig böra, å öfvergångsstaten, föreslå samma aflöningsförmåner, som enligt den ordinarie aflöningsstaten skulle tillkomma direktörer vid straffängelser. För pastorn vid nuvarande central- och länsfängelserna i Malmö föreslås enahanda aflöningsförmåner som för pastorerna vid centralfängelserna å Härlanda och i Härnösand.

Därest ifrågavarande direktör och pastor vilja komma i åtnjutande af de nämnda, å öfvergångsstaten upptagna aflöningsförmånerna, böra, enligt kommitténs uppfattning, för dem gälla de aflöningsvillkor, som varda fästade vid den blifvande ordinarie aflöningsstaten.

För öfriga å öfvergångsstaten upptagna befattningshafvande synas aflöningsvillkoren böra, i hvad de särskilda befattningshafvandena angår, vara desamma som för närvarande gälla uti ifrågavarande hänseende.

Enligt kommitténs förslag skulle å förslagsstat uppföras för föreståndarna vid kronohäktena i Ängelholm och Svanesund enahanda aflöningar som för öfverkonstaplar samt för föreståndarna vid kronohäktena i Skellefteå och Lycksele enahanda aflöningar som för förste vaktkonstaplar.

För åtnjutande af dessa förmåner synas böra i tillämpliga delar gälla de aflöningsvillkor, som varda fästade vid den blifvande ordinarie aflöningsstaten.

* *

För fångvårdsstyrelsen har kommittén såsom för åtskilliga andra centrala verk föreslagit, att såsom förutsättning för blifvande ny aflönings-

stat måtte uppställas, att samtliga ordinarie tjänstinnehafvare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar hvarje söckendag. Liknande bestämmelse har däremot, med hänsyn till göromålens art m. m., icke ansetts kunna eller böra meddelas i fråga om sådana lokalförvaltningar som skogsstaten och fögderiförvaltningen.

Beträffande fängvårdsstaten gäller visserligen, att befattningshafvandenas arbete till allra största delen måste vara förlagdt inom vederbörande fängvårdsanstalt; och det kunde sålunda ifrågasättas, huruvida icke viss tid för arbetet därinom kunde böra uppställas såsom förutsättning för blifvande ny aflöningsstat. Men då vistelsen inom anstalten, hvad föreståndare och assistenter såväl som bevakningspersonalen angår, måste utsträckas vida öfver den aktiva tjänstgöringen, och denna i alla händelser redan går utöfver ofvanberörda tid af sex timmar, skulle vidkommande dessa befattningshafvande en föreskrift om viss arbetstid å tjänstelokalen sakna all betydelse.

För kamrerare, pastorer och skollärare skulle en dylik föreskrift kunna anses vara på sin plats, därest icke deras tjänsteåligganden vore sådana, att de i allt fall måste utföras å behörig tid, som säkerligen påfordrar icke färre utan snarare flera timmar per dag, än hvad för tjänstemännen inom ofvanberörda centralverk är stadgadt eller föreslaget.

Kommittén har ock sökt tillse, att i dess förslag icke flera befattningshafvande vid fängvårdsstaten upptagits, än att en hvar må erhålla full sysselsättning under det antal timmar, som kan anses behöfligt och skäligt.

Emellertid lär exempelvis för föreståndare och kamrerare vid fängvårdsanstalter viss mottagnings- och expeditionstid böra vara för allmänhetens behöriga tillgodoseende bestämd. Men de föreskrifter, som därför kunna erfordras, synas böra angifvas i de instruktioner eller reglementen, som varda utfärdade.

Förenklingar i arbetssätt m. m.

Då kommittén hemställt om en ej oväsentlig inskränkning i den nuvarande bevakningspersonalens antal, har, såsom ofvan anförts, detta skett under den bestämda förutsättning, att nämnda personal i regel må komma att användas för sitt egentliga ändamål och åtminstone ej i den utsträckning som för närvarande tagas i anspråk för att biträda med expeditiöns göromålen vid fängvårdsanstalterna. Men skall denna förutsättning kunna förverkligas, måste ock tillses, att genom nödiga förenklingar i arbetssätt och dylikt vederbörande tjänstemän vid fängvårdsanstalterna sättas i stånd att medhinna sina åligganden utan att så som för närvarande behöfva därför påkalla väsentligt biträde från bevakningspersonalens sida.

Tjänstemännens tid torde under nuvarande förhållanden i högre grad, än hvad önskligt och erforderligt är, upptagas af mångskiftande skrifögöromål. Särskildt gäller detta föreståndarna vid fängvårdsanstalterna.

En närmare granskning af deras åligganden i nämnda hänseende lär nog samt gifva vid handen, att förenkling bör låta sig genomföras såväl i fråga om själfva expeditionen som ock beträffande bokföring.

Exempelvis må här påpekas, att insändandet af de många olikartade rapporter och sifferuppgifter, hvartill tryckta formulär begagnas, åtminstone i regel torde kunna ske utan åtföljande s. k. missivskrifvelser.

Äfven en del rapporter torde numera finnas obehöfliga eller kunna erhålla ett mindre specificerad innehåll. Hit höra de månatliga uppgifterna om fängbesättningen vid de särskilda anstalterna, hvilka uppgifter nu skola innefatta meddelanden om fullgjorda dagsverken, arbetsinkomsten per fånge och dag, antalet yrkeskunniga fångar m. m. Tillräckligt synes

vara, att dessa underrättelser, i den mån de äro behöfliga för statistiken, lämnas vid årsskiftet för hela det föregående året samt att de månatliga uppgifterna inskränkas till att endast angifva antalet fångar af olika slag. Att, såsom för närvarande, från centralfängelset och kronohäktet å Långholmen för hvarje vecka till fängvårdsstyrelsen afgifva redogörelse för anlända och afgångna fångar med uppgift om deras namn, ådömda strafftider m. m. torde medföra större arbete än gagn och icke vara för styrelsens verksamhet behöfligt.

I fråga om beklädnadspersedlar för fängvårdens behof gälla ej mindre än sju särskilda beklädnadsstater, som fastställts genom kungl. bref den 25 november 1887, nämligen:

- 1) för ostraffade tvångsarbetsfångar af maskön,
- 2) för straffade » » »
- 3) för strafffångar af maskön i centralfängelserna,
- 4) för fångar af maskön vid läns- och kronocellfängelserna,
- 5) för straff- och tvångsarbetsfångar af kvinnkön i centralfängelserna,
- 6) för fångar af kvinnkön vid läns- och kronocellfängelserna, samt
- 7) för sjuka fångar.

Genom införande af större likformighet i afseende å fångarnas beklädnad skulle ej blott tillverkningen af beklädnadspersedlarna underlättas och en onödig sortering undvikas utan ock redovisningen förenklas.

I afseende å redovisningen af fångarnas beklädnad och sängkläder vid de centrala straffanstalterna gälla fortfarande föreskrifter, som meddelats af fängvårdsstyrelsen i cirkulär den 3 februari 1846 till straff- och arbetsfängelserna samt kronoarbetareskåren.

Enligt dessa föreskrifter skola vederbörande föreståndare till styrelsen årligen afgifva fullständigt s. k. persedelförslag, upptagande i särskilda kolumner antalet af hvarje slag persedlar jämte anteckning om tiden, då desamma blifvit till bruk utlämnade och, enligt beklädnadsstat, varda uttjänta. Detta persedelförslag bör åtfölja den för det förflutna årets medelsförvaltning ingående redovisningen.

Likaledes skall vid hvarje tillfälle, då vinter- eller sommarbeklädnad afläggas, behörig besiktning anställas icke blott på den då aflagda munde-

ringen utan äfven på beklädnadspersedlar, som hela året äro i bruk. Besiktningssinstrument med kostnadsförslag, jämte rekvisition å ny beklädnad till ersättande af hvad som blifvit uttjänt eller förslitet, skall till fängsvårdsstyrelsen insändas inom den 1 juni för vinter- och inom den 1 november för sommarbeklädnaden.

De för nämnda redovisning använda blanketter torde få anses svåra att öfverskåda och mera invecklade, än hvad behovet lärer påkalla. Genom den föreskrifna uppställningen af blanketterna torde såväl vederbörande fängelsetjänstemän som vederbörande revisorer hos fängsvårdsstyrelsen påläggas ett vida större arbete än som ur kontrollsynpunkt lärer kunna anses behöfligt.

Det synes kommittén böra tagas under öfvervägande, huruvida ej för ifrågavarande redovisning må kunna jämväl vid centralfängelser och tvångsarbetsanstalter användas i hufvudsak samma förfaringssätt som vid de nuvarande länsfängelserna. Därigenom skulle säkerligen ernås både enkelhet och tydlighet. Särskildt torde ock härvid böra i det allmännas intresse tillses, att ej genom föräldrade bestämmelser om slitningstid persedlar må varda såsom uttjänta afförda, fastän de väl kunna fortfarande begagnas. I detta hänseende bör nogsammt beaktas, att slitningen af särskilda persedlar i många fall varder väsentligen olika i följd af de olika yrken, i hvilka fångarna sysselsättas.

Vid länsfängelserna äger allmän besiktning jämte kassation rum endast en gång om året, vid de centrala anstalterna åter två gånger årligen. Det torde med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke lämpligen äfven vid sistnämnda anstalter *en* dylik förrättning om året kunde vara till fyllest. Därigenom skulle vinnas åtskillig besparing både i arbete och i kostnader, utan att kontrollen därför torde behöfva minskas.

Sedan Riksdagen år 1903 beslutat, att de andelar i inkomsten af fångarbetet, hvilka förut tillkommit föreståndarna vid länsfängelser och kronohäkten, skulle från och med 1904 års början indragas till statsverket, har fängsvårdsstyrelsen i cirkulär den 18 december 1903 meddelat vissa bestämmelser rörande arbetsdriften och fångarnas ekonomi, att försöksvis tillämpas från och med ingången af år 1904.

En revision af dessa bestämmelser synes böra vidtagas inom den närmare tiden, för vinnande af förenklingar i flera hänseenden. I sådant afseende torde, bland annat, böra bemärkas följande.

Öfver arbetena vid fängelse skall enligt nämnda cirkulär föras en liggare i enlighet med angifvet formulär. I denna liggare införes dels uppgift å de för hvarje vecka från fångarna uttagna färdiga arbeten och dels beräknade pris för dessa arbeten. Ett af vederbörande vaktmästare underskrifvet och af fängelseföreståndaren attesteradt transumt af liggaren skall för hvarje månad inom den 15 i nästpåföljande månad insändas till fängvårdsstyrelsen.

För hvarje vecka skola upprättas listor öfver af fångarna uttagna premievaror äfvensom s. k. dagsverksskillingslistor, upptagande af fångarna utfördt arbete. Dessa listor skola insändas till fängvårdsstyrelsen kvartalsvis.

Det synes, som om sådan förenkling skulle kunna vidtagas i afseende å denna redovisning, att de af fångarna verkställda arbetena infördes i liggaren månadsvis i stället för hvarje vecka, äfvensom att premie- och dagsverksskillingslistorna upprättades icke för vecka utan för månad. Namn och siffror m. m. behöfde då skrivas blott en gång i månaden, i stället för veckovis.

Beräkning af arbetsinkomsten per fånge och dag skall månadsvis insändas till fängvårdsstyrelsen. Det torde till äfventyrs kunna vara tillfyllest, om uppgifter i sådant hänseende insändas kvartalsvis.

Enligt fängvårdsstyrelsens cirkulärskrifvelse den 7 december 1846 behöfde vederbörande predikanter ej i kyrkobok införa bötesfångar, som icke en vecka kvarstannade i fängelset.

Uppå gjord framställning blef af fängvårdsstyrelsen i cirkulär den 27 december 1893 förordnad, att bötesfångar, som vid länsfängelserna i Malmö, Göteborg och Gäfle icke kvarstanna i fängelset öfver 15 dagar och vid öfriga fängelser icke kvarstanna öfver 10 dagar, ej behöfva införas i kyrkoboken.

För ej länge sedan har vidare, efter det en del af Stockholms stads bötesfångar kommit att aftjäna förvandlingsstraffet å kronohäktet på Lång-

holmen, fångvårdsstyrelsen, med hänsyn till det stora antalet dylika fångar, medgifvit, att endast de, som kvarstanna där öfver 20 dagar, behöfva införas i kyrkoboken.

Det synes kommittén, att fängelsepredikanterna borde kunna helt befrias från skyldigheten att införa bötesfångarna i kyrkobok. Därigenom skulle vinnas ökad tid för det betydelsefulla arbete, som eljest åligger dem.

De anteckningar af signalement samt angående medhafda kontanta medel och persedlar, som för hvarje ankommande fånge göras såväl i en vid fängelset befintlig s. k. mottagningsbok som i en stamrulla, torde i fråga om bötesfångarna kunna inskränkas till anteckningar allenast i mottagningsboken. Det synes nämligen för kontrollen kunna vara nog, att anteckningarna ske endast på ett ställe beträffande sådana fångar.

Det skulle förvisso lända till ej ringa besparing i fångvårdsutgifter äfvensom till vinnande af önskvärd likformighet, om i större utsträckning än hittills de särskilda fångvårdsanstalterna från fångvårdsstyrelsen tillhandahölles tryckta och upplinjerade blanketter för uppgifter, förteckningar och rapporter, som skola å regelbundna tider afgifvas.

Kommittén antager, att, i sammanhang med omorganisation och reglering af aflöningsförhållandena vid fångvårdsstaten, nya efter tidens kraf och förändrade förhållanden afpassade instruktions- eller reglementsbestämmelser för den vid nämnda stat anställda personalen komma att utfärdas och att därvid förenklingar i arbetssätt m. m. varda tillgodosedda i möjligaste mån. Det torde ock vara angeläget att därvid, i anslutning till föreskrifter i åtskilliga af Kungl. Maj:ts utfärdade instruktioner, uttryckligen föreskrifves, att, då behovet så fordrar, hvarje befattningshafvande vid fångvårdsstaten skall, utan afseende å stadgad arbetsfördelning, lämna det biträde, som påkallas af vederbörande.

Kommittén hemställer,

att vid utarbetandet af instruktions- eller reglementsbestämmelser för fångvårdsstaten afseende äfven mätte

fästas vid de önskemål i ofvan angifna hänseenden, åt hvilka kommittén gifvit uttryck.

Kommitténs uppmärksamhet har fästats därå, att vid fängstransporter i vissa fall tagas omvägar, föranledande större kostnad för statsverket och längre tidsutdräkt för häktade personer, än hvad som behöfde ifrågakomma, om dessa transporter finge utan hänsyn till de olika länsgränserna verkställas närmaste väg.

Enligt hvad nu tillämpas, måste sålunda en person, som skall rannsakas för brott inom annat län än där han häktats, först inforslas till fängelse i länet, där häktningen skett, för att därefter, på förordnande af Konungens befallningshafvande, öfverflyttas till fängelse i rannsakningsorten. Å andra sidan måste en person, som häktats för undergående af ådömdt straff, inforslas till fängelse i det län, där han häktats, afven om på mycket närmare håll och med billigare kommunikationsmöjligheter finnes fängelse inom annat län.

Till belysande häraf anser sig kommittén böra anföra några exempel, som meddelats kommittén.

Om en i Sölvesborg häktad person skall inställas i Kristianstad för rannsaking angående därstädes begånget brott, forslas han först den 31 km. långa vägen till kronohäktet i Karlshamn, hvarest han får kvarsitta en dag. Därpå sändes han till länsfängelset i Karlskrona, där han afbidar den allenast en gång i veckan afgående ordinarie fängstransporten. Med denna forslas han öfver Växjö, Alfvesta och Hessleholm till bestämmelseorten. Då väglängden mellan Karlshamn och Karlskrona utgör 70 km., mellan Karlskrona och Alfvesta 132 km. samt mellan Alfvesta och Kristianstad 129 km., blir hela den väg, som fången forslas, 362 km.

Om fången afsändts direkt till Kristianstad, hade väglängden endast utgjordt 31 km. och resan kunnat göras på något öfver en timma.

Ungefär enahanda blir förhållandet, om en fånge skall forslas från Borås till Varberg. I stället för att sändas direkt den 85 km. långa vägen till sistnämnda stad, transporteras han via Herrljunga till Göteborg 122 km. och därifrån via Öxnered till länsfängelset i Vänersborg 86 km. för att af Konungens befallningshafvande i Älfsborgs län vederbör-

ligen förpassas. Ifrån Vänersborg återsändes han till Göteborg 86 km. samt därifrån ändtligen till kronohäktet i Varberg 77 km.

Till en resa, som kunde göras på omkring $3\frac{1}{2}$ timmar, åtgår genom dylika omvägar en tid af flera dagar.

Frågan om fångforslingen har ock varit föremål för Riksdagens uppmärksamhet. År 1890 gjorde Riksdagens revisorer anmärkning mot de höga kostnader, hvartill fångtransporterna uppginge, och särskildt mot det förhållandet, att fångforslingen ofta verkställdes med skjuts, ehuru hela eller större delen af vägen kunde tillryggaläggas billigare med järnväg. Med anledning däraf ansåg sig Riksdagen böra i skrifvelse den 13 maj 1891 (nr 71) fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på nämnda angelägenhet, på det att, om sådant efter närmare utredning af frågan befunnes vara af förhållandena påkalladt, en förändring i organisationen af fångforslingen i dess helhet måtte genomföras. Riksdagen hemställde i sammanhang därmed, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida åtgärder lämpligen kunde vidtagas till nedbringande af kostnaderna för fångforslingen.

Fångvårdsstyrelsen utfärdade den 14 februari 1896 cirkulär till Konungens befallningshafvande i samtliga länen, däri anhölls om öfvervakande dels att vederbörande, som ägde att utfärda förpassning för fångforslingen, icke måtte förordna om transportens verkställande med skjuts, utan att sådant af särskild orsak påkallades, och dels att fångförarna själfva icke utan dylik föreskrift begagnade skjuts.

Enligt hvad kommittén inhämtat, lär ändock vid fångforsling skjuts ännu emellanåt begagnas, oaktadt järnväg med fördel kunde anlitas. Det synes därför, som om innehållet i fångvårdsstyrelsens nyssberörda cirkulär behöfde än ytterligare inskräpas.

Med Riksdagens ifrågavarande skrifvelse afsågs att i främsta rummet vinna rättelse i det missförhållandet, att vid fångforsling skjuts användes i stället för järnväg. Däremot hade Riksdagens uppmärksamhet icke kommit att riktas på behovet af en förändring i afseende å fångforslingen äfven därutinnan, att häktade personer, som skola forslas från det ena länet till det andra, måtte såvidt möjligt försändas den kortaste och billigaste vägen.

Riksdagens justitieombudsman har i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 4 oktober 1907 påpekat önskvärdheten af vissa förändringar i afseende å fångforslingarna; och hafva åtskilliga länsstyrelser i anledning däraf uti infordrade utlåtanden framhållit olägenheterna af nu gängse förfarande i fråga om forslande af häktade personer de olika länen emellan.

Då ifrågavarande ärende sålunda redan gjorts till föremål för Kungl. Maj:ts behandling, har kommittén allenast velat för sin del framhålla vikten af denna angelägenhets ordnande på ett för det allmänna äfvensom för fångvården tillfredsställande sätt.

Förslag till stater
jämte kostnadsberäkning.

Förslag till stater.

Med tillämpning af hvad kommittén föreslagit, skulle staten för *Fångvårdsstyrelsen* erhålla följande utseende:

	K r o n o r.				
	Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- pennin- gar eller motsva- rande.	Orts- tillägg.	Summa.	
Generaldirektören och chefen	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kro- nor.
1 dito	5,000	2,500	600	8,100	
1 arbetsintendent, arfvode .	5,000	2,000	—	7,000	
1 andra gradens tjänsteman (sekreterare)	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kro- nor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 dito (dito)	3,600	1,800	400	5,800	
1 dito (kamrerare)	3,600	1,800	400	5,800	
1 första gradens tjänsteman (registrator, tillika aktu- arie)	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 500 kro- nor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
3 dito (kassör, tillika bok- hållare, samt revisorer) .	6,600	4,500	900	12,000	
1 förste vaktmästare . . .	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kro- nor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
1 dito	700	350	150	1,200	
Till arfvoden och flitpen- ningar åt extra biträden, vikariatsersättningar m. m.	—	—	—	20,300	
Summa	—	—	—	91,800	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Fångvårds-
staten.För fångvårdsstaten skulle gälla följande ordinarie och öfvergångs-
stater.

Ordinarie stat.

	K r o n o r.			
	Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- penningar eller mot- svarande.	Summa.	
A. Tjänstemän.				
Centralfängelset å Långholmen:				
1 direktör	3,000	2,000	5,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare	2,700	1,300	4,000	
1 förste pastor, arfvode . .	2,700	1,300	4,000	{ Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kronor.
1 andre dito , arfvode . .	2,300	1,200	3,500	
1 assistent	1,900	1,100	3,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
1 dito	1,900	1,100	3,000	
1 assistent och arbetsföreståndare	1,900	1,100	3,000	{ Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 skollärare, arfvode . . .	1,200	900	2,100	
1 dito , arfvode . . .	1,200	900	2,100	
Centralfängelset å Härlanda:				
1 direktör	3,000	1,500	4,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 pastor, arfvode	2,100	1,150	3,250	
1 assistent	1,600	1,000	2,600	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
1 skollärare, arfvode . . .	1,200	900	2,100	
	—	Trpt	42,150	{ Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.

	K r o n o r.			
	Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- penningar eller mot- svarande.	Summa.	
<i>Centralfängelset i Härnösand:</i>	—	Trpt	42,150	
1 direktör	3,000	1,500	4,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 pastor, arfvode	2,100	1,150	3,250	Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kro- nor.
1 assistent	1,600	1,000	2,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
<i>Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö:</i>				
1 direktör	3,000	2,000	5,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare	2,700	1,300	4,000	Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kronor.
1 pastor, arfvode	2,300	1,200	3,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
1 assistent	1,900	1,100	3,000	Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 200 kro- nor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 dito och jordbruksledare .	1,200	900	2,100	
1 skollärare, arfvode	1,200	900	2,100	
<i>Tvångsarbetsanstalten i Karlskrona:</i>				
1 direktör	2,700	1,300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare	2,300	1,200	3,500	Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kro- nor.
1 pastor ¹ , arfvode	2,300	1,200	3,500	
1 assistent och arbetsföre- ståndare	1,200	900	2,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
	—	Trpt	85,300	

¹ Skall jämväl utan särskild ersättning bestrida de prästerliga göromålen vid straffängelset i Karlskrona.

	K r o n o r.			
	Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- penningar eller mot- svarande.	Summa.	
<i>Trångsarbetsanstalten i Norrköping:</i>	—	Trpt	85,300	
1 direktör	2,700	1,300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare	2,300	1,200	3,500	
1 pastor, arfvode	2,100	1,150	3,250	{ Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kronor.
1 assistent	1,200	900	2,100	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
<i>Trångsarbetsanstalten i Landskrona:</i>				
1 direktör	2,700	1,300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent	1,200	900	2,100	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
predikantsarfvode	—	—	1,500	
<i>Straffängelset i Stockholm:</i>				
1 direktör	2,700	1,300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent	1,200	900	2,100	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
1 skollärarinna, arfvode	1,000	500	1,500	{ Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor.
predikantsarfvode	—	—	1,500	
	—	Trpt	114,850	

	K r o n o r.			
	Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- penningar eller mot- svarande.	Summa.	
<i>Straffängelserna i Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Kri- stianstad, Vänersborg, Marie- stad, Örebro och Gäfle:</i>	—	Trpt	114,850	
1 direktör	2,700	1,300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
8 direktörer	21,600	10,400	32,000	
1 assistent	1,200	900	2,100	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
8 assistenter	9,600	7,200	16,800	
predikantsarfvide	—	—	1,500	
8 predikantsarfvoden . . .	—	—	12,000	
<i>Straffängelset i Karlskrona:</i>				
1 direktör	2,700	1,300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent	1,200	900	2,100	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
<i>Straffängelserna i Uppsala, Karlstad, Västerås och Falun:</i>				
1 direktör	2,700	1,300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
3 direktörer	8,100	3,900	12,000	
predikantsarfvide	—	—	1,200	
3 predikantsarfvoden . . .	—	—	3,600	
<i>Kronohäktena i Nyköping, Väs- tervik, Visby, Ystad, Halmstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå:</i>				
1 föreståndare	1,600	1,000	2,600	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
8 föreståndare	12,800	8,000	20,800	
	—	Trpt	233,550	

	K r o n o r.			
	Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- penningar eller mot- svarande.	Summa.	
<i>Kronohäktena i Norrtälje, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall, Haparanda och Pajala:</i>	—	Trpt	233,550	
1 föreståndare	1,200	900	2,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
6 föreståndare	7,200	5,400	12,600	
(Aflöningar till tjänstemän tillhopa 248,250 kronor.)				
B. Bevakningspersonalen.				
1 öfverkonstapel	800	700	1,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
13 öfverkonstaplar	10,400	9,100	19,500	
1 förste vaktkonstapel . . .	700	600	1,300	
50 förste vaktkonstaplar . .	35,000	30,000	65,000	
1 vaktkonstapel	600	500	1,100	
408 vaktkonstaplar (däraf 20 jämväl jordbruksförmän)	244,800	204,000	448,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 75 kronor och efter 10 år med ytterligare 75 kronor.
1 vaktfru	500	450	950	
5 vaktfruar	2,500	2,250	4,750	
1 vaktvinna	450	350	800	
49 vaktkvinnor	22,050	17,150	39,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.
1 kokerska	300	200	500	
13 kokerskor	3,900	2,600	6,500	
(Aflöningar till bevakningspersonalen tillhopa 589,900 kronor.)				
Summa	—	—	838,150	

Öfvergångsstat.

A.

	K r o n o r.					
	Lön.	Arfvode.	Tjänstgöringspenningar.	Skrifvararfvode.	Särskildt lönetilllägg.	Summa.
<i>Centralfängelset i Malmö:</i>						
1 direktör	3,500	—	—	500	—	4,000 ¹
1 kamrerare	1,500	—	—	450	1,200	3,150 ¹
1 bevakningsbefälhafvare	2,000	500	—	—	—	2,500 ¹
<i>Kronohäktet i Eskilstuna:</i>						
1 bevakningsbefälhafvare	1,200	—	600	—	—	1,800 ¹
1 predikant	—	600	—	—	—	600
<i>Kronohäktet i Norrköping:</i>						
1 direktör	1,600	—	600	300	—	2,500 ¹
<i>Förra straffängelset i Varberg:</i>						
1 predikant	—	1,400	—	—	—	1,400
Säger	—	—	—	—	—	15,950

¹ Därutöfver ålderstillägg, som intjänats.

B.

	Kronor.
Tjänstemän.	Personligt aflönings- tillägg.
<i>Twångsarbetsanstalten i Karlskrona:</i>	
1 bevakningsbefälhafvare ¹	400
<i>Twångsarbetsanstalten i Landskrona med tillhörande kronohäkte:</i>	
1 kamrerare ²	700
1 predikant, arfvode enligt ny ordinarie stat 1,500 kronor .	1,200
<i>Kronohäktet å Långholmen:</i>	
1 direktör ³	500
<i>Kronohäktet i Hudiksvall:</i>	
1 direktör ⁴	400
Bevakningspersonal vid straffängelser, där assistent anställes.	
1 vaktmästare ⁵	100
10 dito ⁵	1,000
Säger	4,300

¹ Aflöning enligt hittills varande stat kr. 2,500. Härför att disponera:
 Aflöning å ordinarie stat till assistent kr. 2,100
 Personligt aflöningstillägg å öfvergångsstat » 400 kr. 2,500
 Därutöfver ålderstillägg.

² Aflöning enligt hittills varande stat kr. 2,800. Härför att disponera:
 Aflöning å ordinarie stat till assistent kr. 2,100
 Personligt aflöningstillägg å öfvergångsstat » 700 kr. 2,800
 Därutöfver ålderstillägg.

³ Aflöning enligt hittills varande stat kr. 3,500. Härför att disponera:
 Aflöning å ordinarie stat till assistent kr. 3,000
 Personligt aflöningstillägg å öfvergångsstat » 500 kr. 3,500
 Därutöfver ålderstillägg.

⁴ Aflöning enligt hittills varande stat kr. 2,500. Härför att disponera:
 Aflöning å ordinarie stat till häktesföreståndare kr. 2,100
 Personligt aflöningstillägg å öfvergångsstat » 400 kr. 2,500
 Därutöfver ålderstillägg.

⁵ Aflöning till vaktmästare enligt hittills varande stat kr. 1,400. Härför att disponera:
 Aflöning å ordinarie stat till förste vaktkonstapel kr. 1,300
 Personligt aflöningstillägg å öfvergångsstat » 100 kr. 1,400
 Därutöfver ålderstillägg.

C.

				K r o n o r.			
				Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- pennin- gar eller motsva- rande.	Summa.	
<i>Länsfängelset i Malmö:</i>							
1 direktör	2,700	1,300	4,000				} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kro- nor.
1 predikant, tillika pastor vid nuva- rande centralfängelset, arfvode .	2,100	1,150	3,250				
Säger	—	—	7,250				} Efter 5 år kan den del af arfvodet, som mot- svarar lön, höjas med 500 kronor.

Summa öfvergångsstat A, B och C kronor **27,500.**

(Däraf aflöningar till tjänstemän 26,400 kronor och till bevakningspersonal
1,100 kronor.)

Förutom hvad å ordinarie och öfvergångsstaterna finnes angifvet, skulle till aflöningar åt vissa befattningshafvande följande belopp upptagas

å

förslagsstaten.

K r o n o r .			
Arfvode.	Däraf utgår såsom		
	lön.	tjänstgöringspenningar.	
Föreståndaren vid kronohäktet i Ängelholm	1,500	800	700
D:o vid kronohäktet i Svanesund	1,500	800	700
D:o » » i Skellefteå	1,300	700	600
D:o » » i Lycksele	1,300	700	600
Till predikanter vid kronohäkten	10,200	—	—
Till läkare vid de centrala fängvårdsanstalterna	13,500	—	—
Till läkare vid straffängelser och kronohäkten	21,500	—	—
Till organister och klockare vid vissa centrala fängvårdsanstalter	1,000	—	—
1 extra vaktkonstapel	1,050	550	500
28 » vaktkonstaplar	29,400	15,400	14,000
1 » vaktkvinna	775	425	350
6 » vaktkvinnor	4,650	2,550	2,100
Till kokerskor och kvinnlig bevakning vid vissa mindre kronohäkten	2,325	—	—
Summa	90,000	—	—

Efter 5 år kan den del af arfvodet, som motsvarar lön, höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.

Kostnadsberäkning.

Medan staten för *fångvårdsstyrelsen* för år 1909 slutar å ett belopp af kronor 63,000, skulle enligt kommitténs förslag staten för styrelsen sluta å » 91,800 och således öfverstiga den nu gällande staten med 28,800 kronor.

*Fångvårds-
styrelsen.*

Därest emellertid till slutsumman i den nuvarande staten läggas *dels* beloppet af de extra lönetillägg, som år 1908 utgingo till personal inom fångvårdsstyrelsen, tillhoppa 5,375 kronor, *dels ock* ett belopp af 13,800 kronor, som från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll disponerats till personal vid styrelsens s. k. arbetsbyrå och som beräknats ej vidare komma att utgå från nämnda anslag, om kommitténs organisations- och löneregleringsförslag varder antaget, skulle totalsumman för närvarande uppgå till 82,175 kronor och den verkliga ökningen i utgifter allenast till 9,625 kronor.

Erinras må emellertid, att vid ofvanstående beräkning hänsyn ej tagits till ålderstillägg. Dessa utgå för tjänstinnehafvare såväl inom fångvårdsstyrelsen som vid fångvårdsstaten från ett särskildt förslagsanslag.

Fångvårds-
staten.

För *fångvårdsstaten* skulle, därest ofvanstående förslag beträffande de särskilda staterna, jämförda med staterna för år 1909, läggas till grund för en kostnadsberäkning, densamma te sig sålunda:

	K r o n o r.	
	Enligt staterna för år 1909.	Enligt kommitténs förslag.
<i>Ordinarie stat.</i>		
Aflöningar till tjänstemän . . .	205,350	248,250
D:o till bevakningspersonalen . .	553,550	589,900
	758,900	838,150
<i>Öfvergångsstat.</i>		
Aflöningar till tjänstemän . . .		26,400
D:o till bevakningspersonalen . .		1,100
		27,500
<i>Å förslagsstaten.</i>		
Aflöningar till vissa befattnings- hafvande	¹ 180,305	90,000
Ökade utgifter för beredande af kostnadsfri ledighet utöfver hvad hittills ägt rum (approximativt beräknade)		9,000
Summa kronor	939,205	964,650

Enligt denna beräkning skulle alltså, ålderstillägg oberäknade, utgifterna för fångvårdsstaten ökas med 25,445 kronor.

Från detta belopp torde emellertid böra dragas hvad som år 1908 utgått i extra lönetillägg till personal å fångvårdsstaten, 5,496 kronor 48 öre. I sådant fall skulle den ökning i utgifter, som föranledes af kommitténs förslag beträffande fångvårdsstaten, utgöra allenast 19,948 kronor 52 öre.

Bemärkas bör dock, att kommitténs förslag i fråga om fri bostad och bränsle eller ersättning därför äfvensom beträffande beklädnadsersätt-

¹ Angående fördelningen af detta belopp se särskild uppgift i detta hänseende, intagen sist bland bilagorna till detta betänkande.

ning torde komma att medföra ökning i kostnader, under det att däremot kommitténs förslag i afseende å arfvoden till extra bevakningspersonal skulle komma att medföra minskning i utgifter. Att till beloppet bestämma denna ökning och minskning lär vara med svårighet förenadt, men torde de approximativt kunna beräknas ungefärligen uppväga hvarandra. Kommittén har fördenskull vid kostnadsberäkningen ansett sig kunna lämna å sido berörda ökning resp. minskning.

* *

*

De belopp, som i kommitténs förslag upptagits för aflöningar å öfvergångs- och förslagsstater, komma att afsevärdt reduceras, därest ifrågasätta indragningar af en del fängelser varda förverkligade och den omorganisation i öfrigt af fängelseväsendet, som innefattas i kommitténs förslag, varder genomförd.

Enligt hvad ofvan å sid. 25 är omnämndt, utgjorde år 1908 den beräknade inkomsten för arbeten, som å fångvårdsanstalterna utförts för andra statsförvaltningars räkning, ej mindre än 445,290 kronor 74 öre.

Såsom förut är antydt, kommer för närvarande denna inkomst icke fångvården till godo utan föres allenast inom linjen i räakenskapen. Icke ens för de premier, som utgå till fångarna för ifrågavarande arbeten, erhåller fångvården ersättning, utan utbetalas de helt och hållet af fångvårdens medel.

Därest, i öfverensstämmelse med hvad som äger rum vissa andra statsförvaltningar emellan, fångvården erhöle kontant godtgörelse för de nämnda arbetena, skulle detta medföra en afsevärd minskning i utgifterna för fångvården.

Härom har kommittén ansett sig böra erinra.

Särskildt yttrande.

Utdrag af protokoll, hållet hos den af Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatta kommitté för afgifvande af förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m.

1909 den 23 mars.

Närvarande:

Herr Ordföranden samt Herrar Wijk, grefve Klingspor, Carl Persson och af Callerholm äfvensom Herrar Almquist och Leander.

§ 1.

Behandlades frågorna om reglering af löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten; och beslöt kommittén att med underdånig skrifvelse af denna dag öfverlämna till Kungl. Maj:t förslag i ämnet, innefattadt i delen XVII af kommitténs betänkanden.

Därvid afgåfvo Herrar af Callerholm, Almquist och Leander gemensamt följande yttrande:

»Fångvårdsstyrelsen har uti sitt i kommitténs betänkande omförmälda utlåtande den 27 september 1907 framhållit önskvärdheten af, att de hittills använda militära titlarna inom fångvården måtte utbytas mot andra benämningar. I anslutning till denna fångvårdsstyrelsens uttalade mening, som i hufvudsak delats jämväl af kommittén, tillåta vi oss hemställa, att den af kommittén emellertid bibehållna titeln förste vaktkonstapel äfven måtte utbytas mot annan enligt vår uppfattning lämpligare och befattningens art närmare motsvarande benämning. Titeln förste vaktkonstapel synes oss nära erinra om förste konstapel vid artilleriregementena, utan att likväl dessa artillerikonstaplars tjänstegrad kan fullt

likställas med den, som intages af de i kommitténs förslag såsom förste vaktkonstaplar upptagna befattningshafvare. De sistnämnda intaga i själfva verket en ställning, som är närmast jämförlig med sergeanternas vid regementena eller öfverkonstaplarnas vid poliskårerna. De hafva också hittills vid de centrala fångvårdsanstalterna burit titeln underofficerare och allmänt benämnts sergeanter.

Med hänsyn till såväl disciplinen inom fängelserna som andra förhållanden inom fångvårdsstaten synes det oss icke sakna en viss betydelse, att personer i den tjänsteställning, hvarom nu är fråga, bära en titel, hvilken så nära som möjligt motsvarar deras tjänstebefattning. I alla händelser lærer väl knappast giltigt skäl föreligga att tilldela en del af ifrågasvarande tjänsteinnehafvare en lägre titel, än den de för sina befattningar hittills innehaft. Vi hafva därför ansett och inom kommittén föreslagit, att de befattningshafvare, som af kommittén benämnts förste vaktkonstaplar och hvilka med sådan titel hittills varit anställda hufvudsakligen vid kronohäkterna, hvarest enligt kommitténs förslag nämnda befattningar här efter skulle komma att upphöra, måtte få bära titeln öfverkonstaplar, samt att de befattningshafvare, hvilka i förslaget tilldelats sistberörda benämning, måtte i stället kallas uppsyningsmän.

På grund af hvad vi sålunda anfört anse vi oss böra hemställa,

att de i kommitténs förslag upptagna öfverkonstaplar (förut fanjunkare och vaktmästare) måtte tilldelas benämningen uppsyningsmän samt att de befattningshafvare, som af kommittén upptagits under benämningen förste vaktkonstaplar (hittillsvarande underofficerare och förste vaktkonstaplar), måtte få bära titeln öfverkonstaplar.»

In fidem:

Elis Sidenblad h.

Bilagor.

Sammanställning

af

aflöningar

till

tjänstemän vid fångvårdsstaten

(enligt nu gällande bestämmelser, enligt svenska fångvårdssällskapets och
fångvårdsstyrelsens förslag samt enligt kommitténs förslag).

	Enligt nu gällande stat och gifna bestämmelser.									Enligt svenska fängvårds-förslag d. %			
	Lön.	Tjänst-gö-rings-pen-ningar.	Arf-vode.	Skrif-var-arf-vode.	Sär-skilda anslag.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.	Ålders-tillägg		Sum-ma slut-aflö-ning.	Lön.	Tjänst-gö-rings-pen-ningar.	Arf-vode.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.
							efter 5 år.	efter 10 år.					
Centralfängelset å Långholmen:													
1 direktör	3,500	—	—	500	¹⁾ 600	4,600	500	500	5,600	3,500	1,500	—	5,000
1 kamrerare	1,800	—	1,000	500	²⁾ 1,000	4,300	300	200	4,800	3,000	1,000	³⁾ 700	4,700
1 förste pastor	—	—	1,600	—	⁴⁾ 1,000	2,600	500	—	3,100	3,000	1,000	—	4,000
1 andre pastor (nu prästerligt biträde)	—	—	⁵⁾ 2,100	—	—	2,100	—	—	2,100	2,300	700	—	3,000
1 assistent (nu direktör vid kronohäktet)	1,800	1,400	—	300	—	3,500	500	500	4,500	3,200	1,300	—	4,500
1 d:o (nu bevakningsbefälhafvare)	2,000	—	500	—	—	2,500	300	200	3,000	2,300	700	—	3,000
1 d:o (nu arbetsföreståndare)	—	—	2,400	—	⁶⁾ 600	3,000	—	—	3,000	—	—	⁷⁾ 3,000	3,000
1 skollärare (nu skolföreståndare)	—	—	2,000	—	—	2,000	—	—	2,000	1,200	900	—	2,100
1 d:o	—	—	1,800	—	—	1,800	—	—	1,800	1,200	600	—	1,800
Centralfängelset å Härlanda:													
1 direktör	2,200	1,300	—	500	—	4,000	500	500	5,000	3,500	1,500	—	5,000
1 pastor (nu predikant)	—	—	1,700	—	¹¹⁾ 800	2,500	500	—	3,000	3,000	1,000	—	4,000
1 assistent	1,200	900	—	—	—	2,100	200	200	2,500	1,200	900	—	2,100
1 skollärare	—	—	2,000	—	—	2,000	—	—	2,000	1,200	900	—	2,100
Centralfängelset i Härnösand:													
1 direktör	2,200	1,300	—	500	—	4,000	500	500	5,000	3,200	1,300	—	4,500
1 pastor (nu predikant)	—	—	1,700	—	¹¹⁾ 800	2,500	500	—	3,000	3,000	1,000	—	4,000
1 assistent	1,200	900	—	—	—	2,100	200	200	2,500	1,200	900	—	2,100
Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö:													
1 direktör	3,000	—	—	500	¹²⁾ 300	3,800	500	500	4,800	3,500	1,500	—	5,000
1 kamrerare	1,800	—	1,000	500	—	3,300	300	200	3,800	3,000	1,000	—	4,000
1 pastor (nu predikant)	—	—	1,500	—	¹¹⁾ 800	2,300	—	—	2,300	3,000	1,000	—	4,000
1 assistent (nu bevakningsbefälhafvare)	2,000	—	—	—	—	2,000	300	200	2,500	2,300	700	—	3,000
1 d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 skollärare	—	—	1,800	—	—	1,800	—	—	1,800	1,200	900	—	2,100

sällskapets 1907.			Enligt fängvårdsstyrelsens förslag d. 27/9 1907.							Enligt löneregeringskommitténs förslag.							Högsta pensionsbelopp.			
Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begyn- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begyn- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	för när- vår- ande.	enligt fång- vårds- säll- skapets för- slag.	enligt fång- vårds- styrel- sens för- slag.	enligt kom- mit- tens för- slag.
efter 5 år.	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.					
500	500	6,000	3,500	2,000	—	5,500	500	500	6,500	3,000	2,000	—	5,000	500	500	6,000	3,600	4,500	4,500	4,000
500	500	5,700	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,300	4,000	4,000	3,700
500	500	5,000	2,300	1,200	—	3,500	500	—	4,000	—	—	⁵⁾ 4,000	4,000	500	—	⁵⁾ 4,500	—	—	—	—
400	400	3,800	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	⁷⁾ 3,500	3,500	500	—	⁷⁾ 4,000	—	—	—	—
500	500	5,500	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,900	1,100	—	3,000	400	400	3,800	2,800	4,200	3,000	2,700
400	400	3,800	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,900	1,100	—	3,000	400	400	3,800	2,500	3,100	3,000	2,700
—	—	⁹⁾ 3,000	—	—	⁹⁾ 3,000	3,000	—	—	⁹⁾ 3,000	1,900	1,100	—	3,000	400	400	3,800	—	—	—	2,700
400	—	2,500	—	—	⁹⁾ 2,000	2,000	—	—	⁹⁾ 2,000	—	—	¹⁰⁾ 2,100	2,100	200	200	¹⁰⁾ 2,500	—	—	—	—
200	—	2,000	—	—	⁹⁾ 1,800	1,800	—	—	⁹⁾ 1,800	—	—	¹⁰⁾ 2,100	2,100	200	200	¹⁰⁾ 2,500	—	—	—	—
500	500	6,000	3,300	1,700	—	5,000	500	500	6,000	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	3,200	4,500	4,300	4,000
500	500	5,000	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	¹⁸⁾ 3,250	3,250	500	—	¹²⁾ 3,750	—	—	—	—
200	200	⁹⁾ 2,500	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,600	1,000	—	2,600	400	400	3,400	—	1,600	3,000	2,400
400	—	2,500	—	—	⁹⁾ 2,000	2,000	—	—	⁹⁾ 2,000	—	—	¹⁰⁾ 2,100	2,100	200	200	¹⁰⁾ 2,500	—	—	—	—
500	500	5,500	3,300	1,700	—	5,000	500	500	6,000	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	3,200	4,200	4,300	4,000
500	500	5,000	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	¹²⁾ 3,250	3,250	500	—	¹²⁾ 3,750	—	—	—	—
200	200	⁹⁾ 2,500	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,600	1,000	—	2,600	400	400	3,400	—	1,600	3,000	2,400
500	500	6,000	3,500	2,000	—	5,500	500	500	6,500	3,000	2,000	—	5,000	500	500	6,000	3,200	4,500	4,500	4,000
500	500	5,000	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,300	4,000	4,000	3,700
500	500	5,000	2,300	1,200	—	3,500	500	—	4,000	—	—	⁷⁾ 3,500	3,500	500	—	⁷⁾ 4,000	—	—	—	—
400	400	3,800	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,900	1,100	—	3,000	400	400	3,800	2,500	3,100	3,000	2,700
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	—	2,000
400	—	2,500	—	—	⁹⁾ 1,800	1,800	—	—	⁹⁾ 1,800	—	—	¹⁰⁾ 2,100	2,100	200	200	¹⁰⁾ 2,500	—	—	—	—

	Enligt nu gällande stat och gifna bestämmelser.									Enligt svenska fängvårds-förslag d. 6/9			
	Lön.	Tjänst-gö-rings-pen-ningar.	Arf-vode.	Skrif-var-arf-vode.	Sär-skilda anslag.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.	Ålders-tillägg		Sum-ma slut-aflö-ning.	Lön.	Tjänst-gö-rings-pen-ningar.	Arf-vode.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.
							efter 5 år.	efter 10 år.					
Tvångsarbetsanstalten i Karlskrona:													
1 direktör	3,000	—	—	500	—	3,500	500	500	4,500	3,200	1,300	—	4,500
1 kamrerare	1,800	—	1,000	500	—	3,300	300	200	3,800	3,000	1,000	—	4,000
1 pastor (nu predikant)	—	—	1,200	—	¹⁴⁾ 800	2,000	500	—	2,500	3,000	1,000	—	²⁰⁾ 4,000
1 assistent (nu bevakningsbefälhafvare) . .	2,000	—	500	—	—	2,500	300	200	3,000	2,300	700	—	3,000
Tvångsarbetsanstalten i Norrköping:													
1 direktör	3,000	—	—	500	—	3,500	500	500	4,500	3,200	1,300	—	4,500
1 kamrerare	1,800	—	900	300	—	3,000	300	200	3,500	3,000	1,000	—	4,000
1 pastor (nu predikant)	—	—	1,400	—	¹⁵⁾ 600	2,000	500	—	2,500	3,000	1,000	—	4,000
1 assistent (nu bevakningsbefälhafvare) . .	2,000	—	—	—	—	2,000	300	200	2,500	2,300	700	—	3,000
Tvångsarbetsanstalten i Landskrona:													
1 direktör	3,000	—	—	500	¹⁶⁾ 300	3,800	500	500	4,800	3,200	1,300	—	4,500
1 kamrerare	1,800	—	700	300	—	2,800	300	200	3,300	3,000	1,000	—	4,000
1 predikant	—	—	1,500	—	¹⁷⁾ 800	2,300	—	—	2,300	3,000	1,000	—	4,000
1 assistent (nu bevakningsbefälhafvare) . .	2,000	—	—	—	—	2,000	300	200	2,500	2,300	700	—	3,000
Straffängelset i Stockholm (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	500	500	4,500	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant	—	—	800	—	—	800	—	—	800	—	—	1,500	1,500
1 skollärrarinna	—	—	1,200	—	—	1,200	—	—	1,200	—	—	—	—
Straffängelset i Uppsala (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	350	350	4,200	2,800	1,200	—	4,000
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,300	1,300
Straffängelset i Linköping (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	500	500	4,500	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	1,200	900	—	—	—	2,100	200	200	2,500	—	—	—	—
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1 500

sällskapets 1907.			Enligt fängvårdsstyrelsens förslag d. 27/9 1907.							Enligt löneregeringskommitténs förslag.							Högsta pensionsbelopp.			
Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begyn- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begyn- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	för när- va- rande.	enligt fång- vårds- säll- skapets för- slag.	enligt fång- vårds- styrel- sens för- slag.	enligt kom- mit- téns för- slag.
efter 5 år.	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.					
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	3,200	4,200	4,000	3,700
500	500	5,000	2,600	1,400	—	4,000	500	500	5,000	2,300	1,200	—	3,500	500	500	4,500	2,300	4,000	3,600	3,300
500	500	²⁰⁾ 5,000	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	²⁰⁾ 3,500	3,500	500	—	²⁰⁾ 4,000	—	—	—	—
400	400	3,800	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	2,500	3,100	3,000	2,000
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	3,200	4,200	4,000	3,700
500	500	5,000	2,600	1,400	—	4,000	500	500	5,000	2,300	1,200	—	3,500	500	500	4,500	2,300	4,000	3,600	3,300
500	500	5,000	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	¹⁹⁾ 3,250	3,250	500	—	¹⁹⁾ 3,750	—	—	—	—
400	400	3,800	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	2,500	3,100	3,000	2,000
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	3,200	4,200	4,000	3,700
500	500	5,000	2,600	1,400	—	4,000	500	500	5,000	—	—	—	—	—	—	—	2,300	4,000	3,600	—
500	500	5,000	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
400	400	3,800	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	2,500	3,100	3,000	2,000
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,800	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
—	—	—	—	—	¹⁸⁾ 1,200	1,200	—	—	¹⁸⁾ 1,200	—	—	¹⁹⁾ 1,500	1,500	150	150	¹⁹⁾ 1,800	—	—	—	—
500	500	5,000	2,600	1,400	—	4,000	500	500	5,000	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	3,800	3,600	3,700
—	—	1,300	800	400	—	1,200	—	—	1,200	—	—	1,200	1,200	—	—	1,200	—	—	—	—
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,800	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—

	Enligt nu gällande stat och gifna bestämmelser.									Enligt svenska fångvårds-förslag d. 6/9			
	Lön.	Tjänst-gö-rings-penningar.	Arf-vode.	Skrif-var-arf-vode.	Sär-skilda anslag.	Summa begyn-nelse-af-fö-ni-ng.	Ålders-tillagg		Sum-ma slut-af-fö-ni-ng.	Lön.	Tjänst-gö-rings-penningar.	Arf-vode.	Summa begyn-nelse-af-fö-ni-ng.
							efter 5 år.	efter 10 år.					
<i>Straffängelset i Jönköping</i> (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,200	—	300	—	3,300	350	350	4,000	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	1,200	900	—	—	—	2,100	200	200	2,500	—	—	—	—
1 predikant.	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500
<i>Straffängelset i Växjö</i> (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,200	—	300	—	3,300	350	350	4,000	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant.	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500
<i>Straffängelset i Kalmar</i> (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	350	350	4,200	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant.	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500
<i>Straffängelset i Karlskrona</i> (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,600	1,100	—	300	—	3,000	250	250	3,500	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant.	—	—	21) —	—	—	21) —	—	—	21) —	—	—	20) —	20) —
<i>Straffängelset i Kristianstad</i> (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	350	350	4,200	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant.	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500
<i>Straffängelset i Vänersborg</i> (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	350	350	4,200	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant.	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500

sällskapets 1907.			Enligt fängvårdsstyrelsens förslag d. 27/9 1907.								Enligt löneregeringskommitténs förslag.						Högsta pensionsbelopp.			
Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begrin- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begrin- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	för när- va- rande.	enligt fäng- vårds- säll- skapets för- slag.	enligt fäng- vårds- styrel- sens för- slag.	enligt kom- mit- tens för- slag.
efter 5 år.	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.					
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
500	500	5,500	3,300	1,700	—	5,000	500	500	6,000	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,300	3,700
—	—	—	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	3,000	2,000
—	—	1,500	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,100	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	20) —	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	20) —	—	—	—	20) —	—	—	—	—
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—

	Enligt nu gällande stat och gifna bestämmelser.								Enligt svenska fängvårds-förslag d. 6/9				
	Lön.	Tjänst-gö-rings-pen-ningar.	Arf-vode	Skrif-var-arf-vode.	Sär-skilda anslag.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.	Ålders-tillägg		Sum-ma slut-aflö-ning.	Lön.	Tjänst-gö-rings-pen-ningar.	Arf-vode.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.
							efter 5 år.	efter 10 år.					
Straffängelset i Mariestad (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	350	350	4,200	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500
Straffängelset i Karlstad (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,200	—	300	—	3,300	250	250	3,800	2,800	1,200	—	4,000
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,300	1,300
Straffängelset i Örebro (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	350	350	4,200	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500
Straffängelset i Västerås (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,200	—	300	—	3,300	250	250	3,800	2,800	1,200	—	4,000
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,300	1,300
Straffängelset i Falun (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,600	1,100	—	300	—	3,000	250	250	3,500	2,800	1,200	—	4,000
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,300	1,300
Straffängelset i Gäfle (nu länsfängelse):													
1 direktör	1,800	1,400	—	300	—	3,500	350	350	4,200	3,200	1,300	—	4,500
1 assistent	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 predikant	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,000	—	—	1,500	1,500
Kronohäktet i Nyköping (nu länsfängelse):													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	—	—	2,200	150	150	2,500	2,450	1,000	—	3,450
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,000

sällskapets 1907.			Enligt fångvårdsstyrelsens förslag d. 27/9 1907.							Enligt löneregreringskommitténs förslag.							Högsta pensionsbelopp.			
Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begyn- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	Lön.	Tjänst- gö- rings- pen- nin- gar.	Arf- vode.	Summa begyn- nelse- aflö- ning.	Ålders- tillägg		Summa slut- aflö- ning.	för när- va- rande.	enligt fång- vårds- säll- skapet för- slag.	enligt fång- vårds- styrel- sens för- slag.	enligt kom- mit- tens för- slag.
efter 5 år	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.						efter 5 år.	efter 10 år.					
500	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
500	500	5,000	2,600	1,400	—	4,000	500	500	5,000	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,300	3,800	3,600	3,700
—	—	1,300	800	400	—	1,200	—	—	1,200	—	—	1,200	1,200	—	—	1,200	—	—	—	—
500	500	5,500	3,300	1,700	—	5,000	500	500	6,000	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,300	3,700
—	—	—	2,000	1,000	—	3,000	500	500	4,000	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	3,000	2,000
—	—	1,500	2,000	1,000	—	3,000	500	—	3,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
500	500	5,000	2,600	1,400	—	4,000	500	500	5,000	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,300	3,800	3,600	3,700
—	—	1,300	800	400	—	1,200	—	—	1,200	—	—	1,200	1,200	—	—	1,200	—	—	—	—
—	500	5,000	2,600	1,400	—	4,000	500	500	5,000	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,100	3,800	3,600	3,700
—	—	1,300	800	400	—	1,200	—	—	1,200	—	—	1,200	1,200	—	—	1,200	—	—	—	—
—	500	5,500	3,000	1,500	—	4,500	500	500	5,500	2,700	1,300	—	4,000	500	500	5,000	2,500	4,200	4,000	3,700
—	—	—	1,700	800	—	2,500	500	500	3,500	1,200	900	—	2,100	400	400	2,900	—	—	2,700	2,000
—	—	1,500	1,000	500	—	1,500	—	—	1,500	—	—	1,500	1,500	—	—	1,500	—	—	—	—
—	400	4,250	1,500	800	—	2,300	100	100	2,500	1,600	1,000	—	2,600	200	200	3,000	1,900	3,250	1,700	2,000
—	—	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	Enligt nu gällande stat och gifna bestämmelser.									Enligt svenska fångvårds-förslag d. 6/9			
	Lön.	Tjänst-gö-rings-penningar.	Arf-vode.	Skrif-var-arf-vode.	Sär-skilda anslag.	Summa begyn-nelse-af-fö-ning.	Ålders-tillägg		Sum-ma slut-af-fö-ning.	Lön.	Tjänst-gö-rings-penningar.	Arf-vode.	Summa begyn-nelse-af-fö-ning.
							efter 5 år.	efter 10 år.					
<i>Kronohäktet i Västervik:</i>													
1 föreståndare (nu direktör)	1,300	500	—	—	—	1,800	150	150	2,100	2,800	1,200	—	4,000
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,300	1,300
<i>Kronohäktet i Visby</i> (nu länsfängelse):													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	300	—	2,500	150	150	2,800	2,450	1,000	—	3,450
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,000
<i>Kronohäktet i Ystad:</i>													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	300	—	2,500	150	150	2,800	2,800	1,200	—	4,000
1 predikant ²²⁾	—	—	800	—	—	800	—	—	800	—	—	1,300	1,300
<i>Kronohäktet i Halmstad</i> (nu länsfängelse):													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	—	—	2,200	150	150	2,500	2,450	1,000	—	3,450
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,000
<i>Kronohäktet i Sundsvall:</i>													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	1,100	—	300	—	3,000	250	250	3,500	2,800	1,200	—	4,
1 predikant ²²⁾	—	—	800	—	—	800	—	—	800	—	—	1,300	1,
<i>Kronohäktet i Östersund</i> (nu länsfängelse):													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	300	—	2,500	250	250	3,000	2,450	1,000	—	3,4
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,
<i>Kronohäktet i Umeå</i> (nu länsfängelse):													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	—	—	2,200	150	150	2,500	2,450	1,000	—	3,4
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,

	Enligt nu gällande stat och gifna bestämmelser.									Enligt svenska fängvårds-förslag d. 6/9			
	Lön.	Tjänst-gö-rings-penningar.	Arf-vode.	Skrif-var-arf-vode.	Sär-skilda anslag.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.	Ålders-tillagg		Sum-ma slut-aflö-ning.	Lön.	Tjänst-gö-rings-penningar.	Arf-vode.	Summa begyn-nelse-aflö-ning.
							efter 5 år.	efter 10 år.					
<i>Kronohäktet i Luleå</i> (nu länsfängelse):													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	300	—	2,500	250	250	3,000	2,450	1,000	—	3,450
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,000
<i>Kronohäktet i Norrtälje:</i>													
1 föreståndare (nu bevakningsbefälhafvare)	1,000	500	—	—	—	1,500	150	150	1,800	1,800	800	—	2,600
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	700	700
<i>Kronohäktet i Karlshamn:</i>													
1 föreståndare (nu bevakningsbefälhafvare)	1,300	200	—	—	—	1,500	150	150	1,800	1,800	800	—	2,600
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	700	700
<i>Kronohäktet i Varberg:</i>													
1 föreståndare (nu bevakningsbefälhafvare)	1,000	500	—	—	—	1,500	150	150	1,800	1,800	800	—	2,600
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	700	700
<i>Kronohäktet i Uddevalla:</i>													
1 föreståndare (nu direktör)	1,300	600	—	—	—	1,900	150	150	2,200	2,450	1,000	—	3,450
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,000
<i>Kronohäktet i Hudiksvall:</i>													
1 föreståndare (nu direktör)	1,600	600	—	300	—	2,500	250	250	3,000	2,450	1,000	—	3,450
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	1,000	1,000
<i>Kronohäktet i Haparanda:</i>													
1 föreståndare (nu direktör)	1,300	600	—	—	—	1,900	150	150	2,200	1,800	800	—	2,600
1 predikant ²²⁾	—	—	600	—	—	600	—	—	600	—	—	700	700
<i>Kronohäktet i Pajala:</i>													
1 föreståndare (nu direktör)	1,300	600	—	—	—	1,900	150	150	2,200	1,800	800	—	2,600
1 predikant ²²⁾	—	—	400	—	—	400	—	—	400	—	—	700	700

Noter

till förstående tabellbilaga.

¹⁾ Daraf 300 kr. i hästlega och 300 kr. såsom tillsyningsman vid Stockholms stads kronohäkte å Långholmen. — ²⁾ Daraf 500 kr. såsom redogörare vid kronohäktet och 500 kr. (högst) för ökade bestyr för den nya arbetsdriften. — ³⁾ För hans befattning med persedelrekvisitioner. — ⁴⁾ Såsom predikant vid kronohäktet. — ⁵⁾ Daraf anses 1,300 kr. såsom tjänstgöringspenningar. — ⁶⁾ Se not 8 å sid. 106—107. — ⁷⁾ Daraf anses 1,200 kr. såsom tjänstgöringspenningar. — ⁸⁾ Gratifikation (högst) 600 kr. — ⁹⁾ Någon ändring i nu utgående aflöningsförmåner ej föreslagen. — ¹⁰⁾ Daraf anses 900 kr. såsom tjänstgöringspenningar. — ¹¹⁾ För skolundervisning. — ¹²⁾ Daraf anses 1,150 kr. såsom tjänstgöringspenningar. — ¹³⁾ Såsom tillsyningsman vid kronohäktet å Svartsjö. — ¹⁴⁾ Såsom predikant vid länsfängelset i Karlskrona. — ¹⁵⁾ Såsom predikant vid kronohäktet i Norrköping. — ¹⁶⁾ Såsom tillsyningsman vid kronohäktet i Landskrona. — ¹⁷⁾ Daraf 400 kr. såsom predikant vid kronohäktet och 400 kr. för skolundervisning åt fångarna. — ¹⁸⁾ Någon ändring af nu utgående arvode ej föreslagen. — ¹⁹⁾ Daraf anses 500 kr. såsom tjänstgöringspenningar. — ²⁰⁾ Pastorn vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona skulle utan särskild ersättning bestrida jämväl de prästerliga göromålen vid straffängelset i nämnda stad. — ²¹⁾ Befattningen bestrides af predikanten vid tvångsarbetsanstalten i Karlskrona mot särskildt arvode af 800 kr. — ²²⁾ Enligt fängvårdsstyrelsens och kommitténs förslag skulle särskilda predikanter icke fast anställas vid kronohäkten utan vid dem ersättning för själavården utgå från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll

Fångvårdsanstalt.	Öfver- kon- staplar.	1:ste vakt- kon- staplar.	Vakt- kon- staplar.	Vakt- fruar.	Vakt- kvinnor.	Koker- skor.
Transport	14	51	389	6	50	14
Kronohäktet i Halmstad	—	—	4	—	1	—
› › Varberg	—	—	2	—	—	—
› › Uddevalla	—	—	4	—	1	—
› › Hudiksvall	—	—	4	—	1	—
› › Sundsvall	—	—	6	—	1	—
› › Östersund	—	—	5	—	1	—
› › Umeå	—	—	4	—	1	—
› › Luleå	—	—	5	—	1	—
› › Haparanda	—	—	2	—	—	—
› › Pajala	—	—	1	—	—	—
Afföningar, disponibla i mån af fänggevaldigers afgång	—	—	12	—	—	—
Summa	14	51	438	6	57	14

Uppgift

å aflöningar till vissa befattningshafvande på förslagsstaten för år 1909
enligt uppgjord beräkning.

	Kronor.
Föreståndaren vid kronohäktet i Ängelholm	1,400
D:o » » i Svanesund	1,400
D:o » » i Skellefteå	1,100
D:o » » i Lycksele	1,100
Assistenter vid vissa fängelser ¹⁾	8,400
Arbetsföreståndaren å Långholmen ¹⁾	2,400
Skolföreståndare, lärare och lärarinna ¹⁾	8,800
För särskild skolundervisning	2,800
Till läkare vid de centrala fångvårdsanstalterna	13,000
Till läkare vid läns- och kronocellfängelser	21,150
Till organister och klockare vid vissa centrala fångvårdsanstalter	1,000
Manligt underbefäl ¹⁾	17,050
Vaktkonstaplar ²⁾	78,100
Vaktfruar och vaktkvinnor ³⁾	5,700
Till kokerskor äfvensom till kvinnlig bevakning vid vissa mindre fängelser ⁴⁾	11,005
Tilläggsarfvoden åt vissa tjänstemän för hästlega, bestyr med arbetsdriften, såsom lönefyllnad m. m. samt till arbetsledare ⁵⁾	5,900
Summa kronor	180,305

¹⁾ Motsvarande befattningar skulle enligt kommitténs förslag uppföras å ordinarie stat.

²⁾ 23 vaktkonstaplar skulle enligt kommitténs förslag öfverflyttas till ordinarie stat; för 29 har kommittén beräknat aflöningar å förslagsstat.

³⁾ En vaktfru skulle enligt kommitténs förslag öfverflyttas å ordinarie stat; för 7 vaktkvinnor har kommittén beräknat aflöningar å förslagsstat.

⁴⁾ 14 kokerskor skulle enligt kommitténs förslag öfverflyttas till ordinarie stat.

⁵⁾ Dessa arfvoden skulle enligt kommitténs förslag upphöra.